

ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Αριστοτέλη Κοντάκου
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ Κ.Α.Τ.Ε.Ε. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής	+0,8 → +0,6 → 0 →	↑ ↑ ↑	↑ ↑ ↑	
Ελεγχόμενης καπιταλιστικής δραστηριότητας	+22,1 → +21,5 → 0 →	↑ ↑ ↑	↑ ↑ ↑	
Δείκτης πρώτης καπιταλιστικού	+18,6 → +18,3 → +11,1 → 0 →	↑ ↑ ↑ ↑	↑ ↑ ↑ ↑	
Τριτοβάθμιας παραγωγής, παλαιότερης	+16,8 → +14,5 → +10,4 → 0 →	↑ ↑ ↑ ↑	↑ ↑ ↑ ↑	

1954

ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ο Εύγενιος Εύγενίδης, διδυμότερος για την πατριαρχική οικογένεια, πολύ νωρίς πρόβλεψε και σχημάτισε τήν πεποίθηση ότι η άρτια κατάρτιση τῶν τεχνικῶν μας, σὲ συνδυασμῷ μὲ τήν έθνική ἀγωγή, θά ἡταν ἀναγκαῖος καὶ ἀποφασιστικός παράγοντας τῆς προόδου τοῦ Έθνους μας.

Τήν πεποίθησή του αὐτή διεύρυνε πολλά τέχνηα, εὐεργεσίας, νά κληροδοτήσει σεβαστό ποσό γιά τήν σύσταση ιδρύματος πού θά εἶχε σκοπό νά συμβάλλει στήν τεχνική ἐκπαίδευση τῶν νέων τῆς Ελλάδας.

Ἐτσι τό Φεβρουάριο τοῦ 1956 συστήθηκε τό «Ιδρυμα Εύγενίδου», τοῦ δόποιου τήν διοίκηση ἀνέλαβε ή ἀδελφή του κυρία Μαριάνθη Σίμου, σύμφωνα μὲ τήν ἐπιθυμία τοῦ διαθέτη.

Ἀπό τό 1956 μέχρι σήμερα ή συμβολή τοῦ ιδρύματος στήν τεχνική ἐκπαίδευση πραγματοποιεῖται μὲ διάφορες δραστηριότητες. Ὁμως ἀπ' αὐτές ή σημαντικότερη, πού κρίθηκε ἀπό τήν ἀρχή ὡς πρώτης ἀνάγκης, εἶναι ή ἔκδοση βιβλίων γιά τούς μαθητές τῶν τεχνικῶν σχολῶν.

Μέχρι σήμερα ἑκδόθηκαν 150 τόμοι βιβλίων, πού ἔχουν διατεθεῖ σὲ πολλά ἐκαπομύρια τεύχη, καὶ καλύπτουν ἀνάγκες τῶν Κατώτερων καὶ Μέσων Τεχνικῶν Σχολῶν τοῦ 'Υπ. Παιδείας, τῶν Σχολῶν τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ (ΟΑΕΔ) καὶ τῶν Δημοσίων Σχολῶν Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ.

Μοναδική φροντίδα τοῦ ιδρύματος σ' αὐτή τήν ἐκδοτική του προσπάθεια ἡταν καὶ εἶναι ή ποιότητα τῶν βιβλίων, ἀπό ὅποιη ὅχι μόνον ἐπιστημονική, παιδαγωγική καὶ γλωσσική, ἀλλά καὶ ἀπό ὅποιη ἐμφανίσεως, ὥστε τό βιβλίο νά ἀγαπηθεῖ ἀπό τούς νέους.

Γιά τήν ἐπιστημονική καὶ παιδαγωγική ποιότητα τῶν βιβλίων, τά κείμενα ὑποβάλλονται σὲ πολλές ἐπεξεργασίες καὶ βελτιώνονται πρίν ἀπό κάθε νέα ἔκδοση.

Ίδιαίτερη σημασία ἀπέδωσε τό ιδρυμα ἀπό τήν ἀρχή στήν ποιότητα τῶν βιβλίων ἀπό γλωσσική ἀποψη, γιατί πιστεύει ότι καὶ τά τεχνικά βιβλία, ὅταν εἶναι γραμμένα σὲ γλώσσα ἄρτια καὶ ὁμοιόμορφη ἀλλά καὶ κατάλληλη γιά τήν στάθμη τῶν μαθητῶν, μποροῦν νά συμβάλλουν στήν γλωσσική διαπαιδαγώγηση τῶν μαθητῶν.

Ἐτσι μὲ ἀπόφαση πού πάρθηκε ἡδη ἀπό τό 1956 ὅλα τά βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Τεχνίτη, δηλαδή τά βιβλία γιά τίς Κατώτερες Τεχνικές Σχολές, ὅπως ἀργότερα καὶ γιά τίς Σχολές τοῦ ΟΑΕΔ, εἶναι γραμμένα σὲ γλώσσα δημοτική μὲ βάση τήν γραμματική τοῦ Τριανταφυλλίδη, ἐνώ ὅλα τά δλλα βιβλία εἶναι γραμμένα στήν ἀπλή καθαρεύουσα. Η γλωσσική ἐπεξεργασία τῶν βιβλίων γίνεται ἀπό φιλολόγους τοῦ ιδρύματος καὶ ἔτσι ἔξασφαλίζεται ή ἐνίαία σύνταξη καὶ δρολογία κάθε κατηγορίας βιβλίων.

‘Η ποιότητα του χαρτιοῦ, τό εἶδος τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων, τά σωστά σχήματα καὶ ἡ καλαίσθητη σελιδοποίηση, τό ἔξωφύλλο καὶ τό μέγεθος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνονται καὶ αὐτά στίς φροντίδες τοῦ Ἰδρύματος.

Τό Ἰδρυμα Θεώρησε δτι εἶναι ύποχρέωσή του, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τοῦ Ἰδρυτή του, νά θέσει στήν διάθεση τοῦ Κράτους ὅλη αὐτή τήν πείρα του τῶν 20 ἐτῶν, ἀναλαμβάνοντας τήν ἔκδοση τῶν βιβλίων καί γιά τίς νέες Τεχνικές καί Ἐπαγγελματικές Σχολές καί τά νέα Τεχνικά καί Ἐπαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα μέ τά Ἀναλυτικά Προγράμματα τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Αλέξανδρος Ι. Παππάς, Όμ. Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

Χρυσόπομος Φ. Καβουνίδης, Διπλ.-Μηχ.-Ήλ. ΕΜΠ, Έπίτιμος Διοικητής ΟΤΕ, Άντιπρος.

Μιχαήλ Γ. Αγγελόπουλος, Τακτικός Καθηγητής ΕΜΠ, τ. Διοικητής ΔΕΗ.

Θεοδόσιος Παπαθεοδοσίου, Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός, Δ/ντής Έφ. Προγρ. καί Μελετῶν Τεχν., καί Ἐπαγγ. Ἐκπ. Υπ. Παιδείας.

Ἐπιστημ. Σύμβουλος, Γ. Ρούσσος, Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ.

Σύμβουλος ἐπί τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰδρύματος Κ. Α. Μανάφης, Καθηγητής Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν.

Γραμματεύς, Δ. Π. Μεγαρίτης.

Διατελέσαντα μέλη ή σύμβουλοι τῆς Ἐπιτροπῆς

Γεώργιος Κακριδής † (1955 - 1959) Καθηγητής ΕΜΠ, Ἀγγελός Καλογερός † (1957 - 1970) Καθηγητής ΕΜΠ, Δημήτριος Νιάνιας (1957 - 1965) Καθηγητής ΕΜΠ, Μιχαήλ Σπετσιέρης (1956 - 1959),

Νικόλαος Βασιώτης (1960 - 1967), Θεόδωρος Κουζέλης (1968 - 1976) Μηχ.-Ήλ. ΕΜΠ, Παναγιώτης Χατζηιωάννου (1977 - 1982) Μηχ. Ήλ. ΕΜΠ.

Ι' ΤΑΞΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ Γ. ΚΟΝΤΑΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
Κ.Α.Τ.Ε.Ε. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΑΘΗΝΑ
1983

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

‘Η δομή καί ἡ ἔκταση τῆς ὑλῆς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι προσαρμοσμένα στό ἀναλυτικό πρόγραμμα τῶν Ἐπαγγελματικῶν Λυκείων πού ἔχει ἐκπονήσει τό ΚΕΜΕ, ἀφοῦ ἐλήφθη ὑπόψη καί ἡ χρονική διάρκεια διδασκαλίας του.

Προϋπόθεση γιά τὴν κατανόηση τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ καλή γνώση τῶν λοιπῶν θεμάτων τῆς λογιστικῆς καί γιά τό λόγο αὐτό, σύμφωνα μέ τό ἀναλυτικό πρόγραμμα, ἐπαναλαμβάνονται βασικά θέματα, δημοσίευσας, λογαριασμῶν κλπ., γιά τὴν καλύτερη ἐμπέδωση τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν.

Τά θέματα πού ἔξετάζονται στό βιβλίο αὐτό εἶναι:

- ‘Ο Ἰσολογισμός: Ἡ ἔννοια, τά εἰδη, οἱ θεωρίες, τά στοιχεῖα πού περιλαμβάνει καί οἱ σχέσεις τῶν στοιχείων αὐτῶν μεταξύ τους.
- Τά Ἀποτελέσματα: Οἱ διακρίσεις, τά στοιχεῖα ἀπό τά δόπια ἀποτελοῦνται καί οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν διαφόρων στοιχείων τους.
- Οἱ σχέσεις τῶν στοιχείων Ἰσολογισμοῦ καί ἀποτελέσμάτων.

– ‘Υποδείγματα ἀναλύσεως Ἰσολογισμῶν καί ἀποτελεσμάτων ἐπιχειρήσεων.

‘Η ἀνάλυση τῶν Ἰσολογισμῶν καί τῶν λοιπῶν λογιστικῶν καταστάσεων πού γίνεται μέ τὴν ἀξιοποίηση τῶν πάσης φύσεως λογιστικῶν πληροφοριῶν καί δεδομένων εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά διαφωτίζονται, ἡ διοίκηση τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ κεφαλαιαγορά, τό κράτος κλπ., γιά τὴν πολιτική πού θά ἀκολουθήσουν σέ σχέση μέ τὴν ἐπιχείρηση.

‘Η ἀναμενόμενη καθιέρωση ἐνιαίου λογιστικοῦ σχεδίου καί ἡ ὑποχρέωση δημοσιεύσεως περισσότερων στοιχείων ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις, θά ἀποτελέσουν σταθμό τόσο γιά τὴν οἰκονομική ζωή τῆς χώρας μας δσο καί τὴν πιό ούσιαστική συμβολή τῆς Λογιστικῆς Ἐπιστήμης.

Τονίζεται δτὶ ἡ λογιστική δέν εἶναι μαθηματικά καί τά διάφορα ἀριθμητικά στοιχεῖα πού παρέχει, ἐρμηνεύονται τόσο δρθά δσο δρθές εἶναι οἱ γνώσεις τοῦ μελετῆ στά θέματα τῆς ἐπιχειρήσεως καί τῆς καταστάσεως πού ἐπικρατεῖ στὴν ἀγορά.

‘Ἐλπίζω δτὶ τό βιβλίο αὐτό θά συντελέσει στὴν ἀπαραίτητη κατάρτιση τῶν μαθητῶν, ὥστε νά καταστοῦν ἰκανοί νά ἀντιμετωπίσουν μέ ἐπιτυχία τίς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἐπαγγέλματός τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Ή Λογιστική στούς Οίκονομικούς 'Οργανισμούς.

'Η Λογιστική σέ κάθε οίκονομικό όργανισμό ώς κύριους σκοπούς έχει:

1) Τήν ιστορική άπεικόνιση τής περιουσιακής συγκροτήσεως τοῦ οίκονομικοῦ όργανισμοῦ, μέ τήν καταγραφή τῶν περιουσιακῶν του στοιχείων ἀναλυτικά κατά εἶδος, ποιότητα, ποσότητα κλπ. καὶ συνθετικά καθ' διάδεις καὶ ὑποομάδες, καθώς καὶ τήν ἀποτίμησή τους μέ τήν ἴδια γιά δλα τά περιουσιακά στοιχεῖα νομισματική μονάδα.

Πιό συγκεκριμένα ἔργο τῆς Λογιστικῆς εἶναι:

α) Νά βρίσκει ἀναλυτικά τήν περιουσιακή συγκρότηση τοῦ οίκονομικοῦ όργανισμοῦ σέ μία χρονική στιγμή, μέ τήν ἀπογραφή.

β) Νά παρακολουθεῖ τή θέση καὶ τίς μεταβολές τοῦ κάθε περιουσιακοῦ στοιχείου σέ κάθε χρονική στιγμή, μέ τούς λογαριασμούς καὶ

γ) νά ἔξαγει τά οίκονομικά ἀποτελέσματα τοῦ όργανισμοῦ μέ τή συσχέτιση τῶν λογαριασμῶν ἐσόδων καὶ ἔξόδων του.

2) Τήν παροχή ἀρμονικῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων ἀπό τούς λογαριασμούς ἀπό τούς ὅποιους, ἀφοῦ ταξινομηθοῦν, νά εἶναι δυνατόν νά μελετηθεῖ ἡ καλή ἢ κακή πορεία τοῦ κάθε οίκονομικοῦ όργανισμοῦ καθώς καὶ τά αἴτια πού τήν προκαλοῦν.

Δίνει δηλαδή τά ἀπαραίτητα ἀριθμητικά στοιχεῖα, γιά τή σύνταξη οίκονομικῶν καταστάσεων (πινάκων) οἱ ὅποιες ἀποτελοῦν τή βάση γιά τήν ἔρευνα τῶν δραστηριοτήτων τοῦ όργανισμοῦ τόσο ἀπό τούς διοικοῦντες ὅσο καὶ ἀπό ἄλλους ἐνδιαφερόμενους.

Τά στοιχεῖα αὐτά δέν εἶναι μόνο μονάδες ἀξίας, ἀλλά καὶ ἄλλες μονάδες μετρήσεως, ὅπως βάρους, ὅγκου, ἐπιφάνειας, χρόνου ἢ καὶ σύνθετες μονάδες μετρήσεως, ὅπως ἀνθρωπομέρα, δηλαδή ἔργασία ἐνός ἀνθρώπου γιά μία ἡμέρα, ἀνθρωποώρα, ἡμερομίσθιο, ὥριαϊο χιλιόμετρο κλπ.

1.2 Οι οίκονομικές καταστάσεις καὶ ἡ χρησιμότητά τους.

Οι οίκονομικές ἡ λογιστικές ὅπως ἀλλιῶς λέγονται καταστάσεις πού συντάσσονται στίς οίκονομικές μονάδες καὶ ἰδιαίτερα στίς 'Ἐπιχειρήσεις μέ τίς ὅποιες θά δισχοληθοῦμε, εἶναι πολλές.

Οι βασικότερες εἶναι:

α) 'Ο Ἰσολογισμός.

Σ' αὐτόν ἐμφανίζεται ἡ κατά εἶδος καὶ ἀξία περιουσιακή συγκρότηση τῆς 'Ἐπιχει-

ρήσεως στή γενική της μορφή. Μ' αύτόν ἐπίσης ἔξετάζομε τή σχέση τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων μεταξύ τους.

β) Ἡ ἀνάλυση τοῦ λογαριασμοῦ «Ἀποτελέσματα Χρήσεως» ἢ «Κέρδη καὶ Ζημίες».

Ἐμφανίζει τά ἀποτελέσματα κέρδη ἢ ζημίες τῆς χρήσεως καί τήν ἀναλυτική τους προέλευση τόσο ἀπό τίς κύριες ἐκμεταλλεύσεις τῆς Ἐπιχειρήσεως δσο καί ἀπό παρεπόμενες ἢ καί ἀπό τυχαῖα γεγονότα.

γ) Ὁ πίνακας Διανομῆς κερδῶν.

Στόν Πίνακα αύτό ἐμφανίζονται πῶς καί ποῦ μοιράζονται τά κέρδη πού πραγματοποίησε ἢ Ἐπιχείρηση.

δ) Τά Ἰσοζύγια τοῦ Γενικοῦ καὶ τῶν Ἀναλυτικῶν Καθολικῶν.

Αύτά δείχνουν τήν ἔξελιξη τῆς δραστηριότητας τῆς Ἐπιχειρήσεως. Ἀπό τά Ἰσοζύγια οἱ διαχειριστές καί οἱ διοικοῦντες τήν Ἐπιχείρηση ἀντλοῦν πολύτιμες πληροφορίες γιά τήν ἔξελιξη τῶν διαφόρων πράξεων, τά ύπόλοιπα τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, τά ἐλάχιστα ἀποθέματα, γιά τήν ἔξελιξη τῶν μεταβολῶν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων κλπ.

Ἡ συχνή σύνταξη καί ἡ κατάλληλη γραμμογράφηση τῶν Ἰσοζυγίων εἶναι ἀναγκαῖες γιά νά παρέχονται δσο τό δυνατόν περισσότερες καί λεπτομερέστερες πληροφορίες.

ε) Οι Γενικοί καὶ Μερικοί Προϋπολογισμοί καὶ Ἀπολογισμοί.

Μέ τούς Προϋπολογισμούς προβλέπεται ἡ μελλοντική πορεία τῆς δράσεως τῆς Ἐπιχειρήσεως, ἐνώ μέ τούς Ἀπολογισμούς ἀπεικονίζονται οἱ πραγματοποιήσεις. Οἱ τυχόν ἀποκλίσεις μεταξύ Προϋπολογισμῶν καί Ἀπολογισμῶν, ἀποτελοῦν ἀντικείμενο μελέτης τῶν αἰτίων πού τίς προκάλεσαν.

στ) Τά Φύλλα Μερισμοῦ τῶν ἐμμέσων ἔξδων.

Σ' αύτά ἐμφανίζονται τό ποσοστό καί τό ποσόν ἐπιβαρύνσεως τοῦ κάθε φορέα κόστους τῆς Ἐπιχειρήσεως μέ τό κάθε ἐμμεσο ἔξοδο.

ζ) Ἡ ἀνάλυση τῶν λογαριασμῶν Ἐκμεταλλεύσεων.

Στούς λογαριασμούς αύτούς ἐμφανίζονται ἀναλυτικά τά ἔσοδα καί τά ἔξοδα πού πραγματοποίησε ὁ κάθε κλάδος Ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἐπιχειρήσεως, ἀπό τά δοπιά ἔσοδα καί ἔξοδα προηλθαν τά κέρδη ἢ οἱ ζημίες τῆς κάθε Ἐκμεταλλεύσεως.

η) Οι Καταστάσεις (Ληξάρια).

Περιλαμβάνουν κατά χρονολογική σειρά τίς προθεσμίες εἰσπράξεως ἀπαιτήσεων καί πληρωμῆς ύποχρεώσεων, καθώς καί τίς λήξεις συναλλαγματικῶν.

θ) Οι Καταστάσεις Κοστολογήσεων.

Αύτές ἀναφέρουν ἀναλυτικά τά διάφορα ἔξοδα πού πραγματοποιήθηκαν γιά τήν

παραγωγή οίκονομικοῦ ἀγαθοῦ. Ἀπό τίς καταστάσεις αὐτές ἐλέγχεται ἡ ὁρθή ἢ μή διαμόρφωση τοῦ κόστους τοῦ ἀγαθοῦ.

II Οἱ Καταστάσεις χρόνων ἀπασχολήσεως ἀνθρώπων καὶ οἱ Καταστάσεις χρόνων ἀπασχολήσεως μηχανῶν.

Χρησιμεύουν γιά τόν ἔλεγχο καὶ τή μελέτη εύρεσεως τοῦ πιό ὁρθολογικοῦ τρόπου παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μηχανῶν.

ια) Διάφορες Στατιστικές Ἀναλύσεις, Συγκριτικές Καταστάσεις κλπ.

Χρησιμεύουν γιά τή συλλογή καταλλήλων ἀριθμητικῶν στοιχείων, γιά τίς συγκρίσεις τῆς ἴδιας τῆς Ἐπιχειρήσεως σέ διάφορες χρονικές περιόδους, καθώς καὶ τίς συγκρίσεις τῆς μέ ἄλλες δημοιες Ἐπιχειρήσεις στήν ἴδια χρονική περίοδο.

Οἱ οίκονομικές καταστάσεις, γενικά, παρέχουν ἔνα πλήθος ἀπό διαφωτιστικά ἀριθμητικά στοιχεῖα πού προέρχονται ἀπό τούς λογαριασμούς καὶ πού χρησιμεύουν γιά τή σύγκριση τῆς Ἐπιχειρήσεως μέ ἄλλες δημοιες, καθώς καὶ γιά τή σύγκριση τῶν ἴδιων τῶν στοιχείων τῆς περιουσίας της μέ ἰδινικούς ἀριθμούς. Χρησιμεύουν ἀκόμη γιά τόν ἔλεγχο τῶν μερικῶν διαχειρίσεων τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Ἐπιχειρήσεως, τόν περιορισμό τοῦ κόστους παραγωγῆς, τήν παρακολούθηση τῶν διαφόρων ἀποθεμάτων καὶ ὑπολοίπων, καὶ γενικά γιά τήν πιό ὁρθολογική διοίκηση καὶ λειτουργία τῆς Ἐπιχειρήσεως.

1.3 Πρόσωπα πού ἐνδιαφέρονται γιά τίς οίκονομικές καταστάσεις.

Τά πρόσωπα πού ἐνδιαφέρονται γιά τίς οίκονομικές καταστάσεις τῆς Ἐπιχειρήσεως καὶ ζητοῦν ἀπό αὐτές πληροφορίες, γιά διαφορετικούς λόγους τό κάθε ἔνα, εἶναι οἱ ἐσωτερικοί καὶ οἱ ἐξωτερικοί μελετητές.

α) ἐσωτερικοί μελετητές.

Εἶναι τά πρόσωπα πού βρίσκονται μέσα στήν Ἐπιχείρηση καὶ ἔχουν ὡς ἔργο τους τή διοίκηση καὶ τή διαχείριση τῆς Ἐπιχειρήσεως. Τέτοια πρόσωπα εἶναι οἱ ἰδιοκτήτες, διοικητές, διευθυντές, λογιστές, διαχειριστές καὶ οἱ εἰδικοί μελετητές.

Σκοπός τῶν ἐσωτερικῶν μελετητῶν εἶναι νά ἀντλοῦν πληροφορίες ἀπό τίς οίκονομικές καταστάσεις καὶ νά ἐπεμβαίνουν δυναμικά στό ἔργο τῆς Ἐπιχειρήσεως, γιά νά μπορέσει νά πετύχει μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο τούς σκοπούς της.

β) ἐξωτερικοί μελετητές.

Εἶναι τά πρόσωπα πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τήν ἐπιχείρηση ἢ ἀκόμη καὶ μέσα στήν ἐπιχείρηση, ἀλλά δέν ἔχουν διοικητικά καθήκοντα γιά νά προβαίνουν σέ μελέτες.

Οἱ σκοποί εἶναι διάφοροι γιά τόν κάθε ἐξωτερικό μελετητή.

Ἐξωτερικοί μελετητές εἶναι, βασικά, οἱ ἔξης:

- Τό Δημόσιο, γιά νά ἐφαρμόζει τήν οίκονομική, κοινωνική καὶ δημοσιονομική του πολιτική.
- Οἱ Τράπεζες καὶ τά ἄλλα Πιστωτικά ἱδρύματα, γιά χορηγήσεις δανείων, προε-

ξοφλήσεις άξιων, χορηγήσεις έγγυητικῶν ἐπιστολῶν κλπ.

- Οι Προμηθευτές, Πελάτες, Ἐπενδυτές Κεφαλαίων, Δανειστές κλπ. γιά νά ρυθμίζουν τίς σχέσεις τους μέ τήν Ἐπιχείρηση.
- Τά σχετικά μέ τόν κλάδο στόν όποιο δάνηκει ή Ἐπιχείρηση Ἐπαγγελματικά Ἐπιμελητήρια καί Σωματεῖα, γιά τήν όρθότερη ἐπίλυση τῶν ζητημάτων τοῦ κλάδου.
- Οι Ἐργαζόμενοι στήν Ἐπιχείρηση, γιά νά αἰσθάνονται οίκονομικά περισσότερο ἀσφαλεῖς.
- Οι ἀνταγωνίστριες Ἐπιχειρήσεις, μέ σκοπό νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τά μειονεκτήματα καί τά πλεονεκτήματα τῆς Ἐπιχειρήσεως καί
- διάφοροι ἄλλοι μελετητές, ὅπως ἐπιστήμονες Ἐρευνητές, εἰδικά γραφεῖα μελετῶν κλπ.

1.3.1 Πλεονεκτήματα τῶν ἐσωτερικῶν ἔναντι τῶν ἔξωτερικῶν μελετητῶν.

Οι ἐσωτερικοί μελετητές, ὅπως εἶναι φυσικό, ἔχουν στή διάθεσή τους ὅλες τίς οίκονομικές καταστάσεις καί ἀκόμα ἔνα πλήθος ἀπό λεπτομέρειες γιά τή ζωή καί τή δράση τῆς Ἐπιχειρήσεως. Γνωρίζουν ἐπίσης τούς στόχους τῆς Ἐπιχειρήσεως, τά ἐπαγγελματικά μυστικά τῆς, τήν ἀκριβή ἀντιμετώπιση τῶν λογιστικῶν καί οίκονομικῶν της θεμάτων κλπ. Ἔτσι μποροῦν νά κάνουν σωστές καί σίγουρες διαπιστώσεις πού σκοπεύουν στήν ἀνάπτυξη τῆς Ἐπιχειρήσεως.

Οι ἔξωτερικοί μελετητές ἔχουν στή διάθεσή τους μόνο τόν Ἰσολογισμό, τήν ἀνάλυση τοῦ λογαριασμοῦ «Ἀποτελέσματα Χρήσεως», τήν Ἔκθεση τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καί μερικές φορές καί διευκρινιστικές σημειώσεις, γιά τόν τρόπο συντάξεως τοῦ Ἰσολογισμοῦ, τήν ἀποτίμηση καί τά ἀποτελέσματα. Ἀκόμη οἱ ἔξωτερικοί μελετητές μελετοῦν μόνο μεγάλες Ἐπιχειρήσεις, κυρίως Ἀνώνυμες καί Περιορισμένης Εύθυνης Ἐταιρίες, περιορίζονται σέ βασικές διαπιστώσεις καί δέν μποροῦν νά ἐπεκταθοῦν σέ πιό λεπτομερή ἔρευνα, ὅπως συμβαίνει μέ τούς ἐσωτερικούς μελετητές.

1.4 Ἀντικείμενο τῆς ὑλῆς μας.

Τά θέματα τῆς μελέτης, τῆς ζωῆς καί τῆς δράσεως τῶν Ἐπιχειρήσεων θά μᾶς ἀπασχολήσουν σ' αὐτό τό βιβλίο μας, γιά νά μποροῦμε ώς Λογιστές:

α) Νά ἐρμηνεύομε σωστά σέ δεδομένη στιγμή τήν οίκονομική κατάσταση τῆς Ἐπιχειρήσεως καί νά τή συγκρίνομε μέ ἄλλες Ἐπιχειρήσεις πού ἔχουν τό ἴδιο ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως.

β) Νά ἀναλύομε τίς αἰτίες πού διαμορφώνουν τά ἀποτελέσματα τῆς οίκονομικῆς δραστηριότητάς της σέ δρισμένη χρονική περίοδο καί νά βρίσκομε τρόπους αὐξήσεως τοῦ κέρδους της, σέ περίπτωση κέρδους, καί μέσα θεραπείας σέ περίπτωση ζημίας.

γ) Νά προβλέπομε σωστά τήν ἔξελιξη τῆς ζωῆς καί τῆς δράσεως τῆς Ἐπιχειρήσεως καί νά μποροῦμε νά εισηγούμασθε στή Διοίκησή της σωστά, γιά ἐνδεχόμενες ἐνέργειές της.

Στά θέματα αὐτά θά ἀναφερθοῦμε, ἀφοῦ πρῶτα κάνομε σύντομες ἀναδρομές σέ βασικά καί ούσιώδη μέ τή μελέτη μας κεφάλαια τῆς Λογιστικῆς, πού κρίθηκαν ἀναγκαῖα γιά τήν καλή κατανόηση καί όρθη ἀντιμετώπιση τῆς ἐργασίας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

2.1 Έννοια τής περιουσίας.

Περιουσία τής Έπιχειρήσεως είναι οι άξιες, ύλικές καί ἀυλες, πού ἔχει ή ἐπιχείρηση, καθώς καί οἱ ἀπαιτήσεις καί οἱ ὑποχρεώσεις τῆς.

Οι άξιες, οἱ ἀπαιτήσεις καί οἱ ὑποχρεώσεις ἀπό τίς δόπιες ἀποτελεῖται ή περιουσία τῆς Έπιχειρήσεως, διακρίνονται σέ ἐμπορεύματα, ἔπιπλα, δίπλωμα εύρεστεχνίας, χρεώστες, πιστωτές, δάνεια, κεφάλαιο κλπ. καί λέγονται **περιουσιακά στοιχεῖα**.

Τά διάφορα περιουσιακά στοιχεῖα τῆς Έπιχειρήσεως πρέπει νά βρίσκονται μεταξύ τους σέ ἀρμονική σχέση γιατί ἀποτελοῦν ἔνα δργανικό σύνολο μέ τό ὅποιο λειτουργεῖ ή ἐπιχείρηση γιά νά ἐπιτύχει τούς σκοπούς τῆς.

‘Η περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως προέρχεται εἴτε:

- ‘Από τήν ἴδιωτική περιουσία τοῦ φορέα (ἢ φορέων) της, δηλαδή τοῦ προσώπου πού ἔρυσε τήν ἐπιχείρηση.
- ‘Από περιουσία τρίτων, ξένων πρός τήν ἐπιχείρηση, ὅπως είναι οἱ προμηθευτές, πιστωτές, δανειστές..
- ‘Από τήν ἴδιωτική περιουσία τοῦ φορέα της καί ἀπό περιουσία τρίτων, πού είναι καί ἡ ποι συνηθισμένη περίπτωση.

Οι άξιες λοιπόν, ύλικές καί ἀυλες, τῆς Έπιχειρήσεως, καθώς καί οἱ ἀπαιτήσεις τῆς, προέρχονται ἀπό τόν ἐπιχειρηματία καί τούς τρίτους, δηλαδή ἀπό τίς ὑποχρεώσεις τῆς.

Οι Λογιστές, ώς στελέχη τῆς Έπιχειρήσεως, ἔχουν νά ἀντιμετωπίσουν τά ἔξι θέματα:

- Νομικά, ὅπως συμβάσεις, φορολογικά, ἔργατικά, ἀποζημιώσεις, ποινικές ρήτρες κλπ.
- Οἰκονομικά, ὅπως παραγωγή καί διακίνηση ἀγαθῶν, εὔρεση κεφαλαίων, ἐπενδύσεις κεφαλαίων, χορηγήσεις πιστώσεων κλπ.
- Λογιστικά, ὅπως ἡ παρακολούθηση, καταγραφή καί ἀξιολόγηση, δλων ὅσων συμβαίνουν στήν Έπιχείρηση, μέ βάση τούς διάφορους λογιστικούς κανόνες καί χρησιμοποιώντας ώς κύρια ὅργανα τούς λογαριασμούς.

Είναι σκόπιμο λοιπόν, νά ἔχετάσσουμε τή σύνθεση τῆς περιουσίας τῆς Έπιχειρήσεως ἀπό τρεῖς ἀπόψεις, τή **νομική**, τήν **οἰκονομική** καί τή **λογιστική**.

α) Νομική.

Σύμφωνα μέ τή νομική ἄποψη, ή περιουσία τῆς Ἐπιχειρήσεως δρίζεται ώς Δικαιώματα ἡ περιουσιακά στοιχεῖα καί ὑποχρεώσεις. Τά δικαιώματα ἡ περιουσιακά στοιχεῖα διακρίνονται σέ ἑκεῖνα πού ἔχει τήν κυριότητά τους ἡ ἐπιχείρηση, δημοσίας ιδιόκτητη οἰκοδομή, ιδιόκτητα ἐμπορεύματα, σέ ἑκεῖνα πού ἔχει δικαίωμα ἐκμεταλλεύσεώς τους, δημοσίας δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας καί στίς ἀπαιτήσεις ἀπό πελάτες καί διάφορους ἄλλους χρεώστες. Οι ὑποχρεώσεις τῆς Ἐπιχειρήσεως διακρίνονται στίς ὑποχρεώσεις πρός τό φορέα, δημοσίας κεφάλαια, ἀποθεματικά κεφάλαια καί στίς ὑποχρεώσεις πρός τούς τρίτους.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐπιχειρήσεως σύμφωνα μέ τή νομική της ἄποψη, διαμορφώνεται μέ τήν ίσότητα:

Δικαιώματα ἡ Περιουσιακά στοιχεῖα = Ὑποχρεώσεις

‘Ο πίνακας τῆς περιουσιακῆς συγκροτήσεως τῆς Ἐπιχειρήσεως, ἀποτιμημένης σέ δρχ. εἶναι:

<u>Δικαιώματα</u>	<u>Περιουσία</u>		<u>Ὑποχρεώσεις</u>	<u>1000</u>
	<u>1000</u>	<u>Στόν ἐπιχειρηματία</u>		
Κυριότητας	700		600	
Ἐκμεταλλεύσεως	100		400	
Ἀπαιτήσεις	200			
	<u>1000</u>			<u>1000</u>

β) Οἰκονομική.

Σύμφωνα μέ τήν οἰκονομική ἄποψη, ή περιουσία τῆς Ἐπιχειρήσεως δρίζεται ώς Οἰκονομικά Ἀγαθά καί Κεφάλαιο. Τά Οἰκονομικά Ἀγαθά εἶναι οἱ ἀξίες, ὑλικές καί ἀυλες καί οἱ ἀπαιτήσεις. Τό Κεφάλαιο τῆς Ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖται ἀπό τήν περιουσία πού προέρχεται ἀπό τόν Ἐπιχειρηματία καί λέγεται **Ίδιο κεφάλαιο** καί ἀπό τήν περιουσία τρίτων καί λέγεται **Ξένο κεφάλαιο**.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐπιχειρήσεως σύμφωνα μέ τήν οἰκονομική της ἄποψη διαμορφώνεται μέ τήν ίσότητα:

Οἰκονομικά Ἀγαθά = Κεφάλαιο

‘Ο πίνακας τῆς περιουσίας σέ δρχ. παρουσιάζεται ώς ἔξῆς:

<u>Οἰκονομικά ἀγαθά</u>	<u>Περιουσία</u>		<u>Κεφάλαιο</u>	<u>4000</u>
	<u>4000</u>	<u>Ίδιο κεφάλαιο</u>		
Ὑλικά	3000		2500	
Ἄυλα	400		1500	
Ἀπαιτήσεις	600			
	<u>4000</u>			<u>4000</u>

γ) Λογιστική.

Σύμφωνα μέ τή λογιστική ἄποψη, ή περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως δρίζεται ώς ὅτι τὸ Ενεργητικό καὶ Παθητικό. Ἐνεργητικό εἶναι τὰ οἰκονομικά ἀγαθά καὶ οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τὰ ὅποια ἐνεργεῖ γιά νά ἐπιτύχει τὸ σκοπό της ή Ἐνεργητικό εἶναι τὰ μέσα δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὅπως εἶναι τὰ ἐμπορεύματα, τὰ μηχανήματα, οἱ χρεῶστες κλπ. Παθητικό εἶναι οἱ πηγές ἀπό τίς ὅποιες προέρχεται τὸ Ενεργητικό, δηλαδή τὰ κεφάλαια τοῦ ἐπιχειρηματία καὶ τὰ κεφάλαια τῶν τρίτων τὰ ὅποια ἔχει ἡ ἐπιχείρηση.

Ἐνεργητικό = Παθητικό

Ο πίνακας τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως σέ δρχ. εἶναι:

		<u>Περιουσία</u>	<u>Παθητικό</u>
<u>Ἐνεργητικό</u>			
Ἀκίνητα	4000	<u>Προερχόμενη περιουσία</u> ἀπό τὸν ἐπιχειρηματία:	
Ἐπιπλα	400	Κεφάλαιο	4000
Δίπλ. εύρεσιτεχνίας	100	Ἄποθ. κεφάλαια	200
Ἐμπορεύματα	500	<u>Προερχόμενη περιουσία</u> ἀπό τρίτους:	
Χρεόγραφα	50	Δάνεια	1000
Χρεῶστες	150	Πιστωτές	300
Καταθέσεις δψεως	500	Γραμμάτια πληρωτέα	500
Ταμείο	300		
	<u>6000</u>		<u>6000</u>

2.2 Προέλευση τῆς περιουσίας ἢ Παθητικό.

Η περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως γνωρίζομε, προέρχεται:

α) Ἀπό τὰ κεφάλαια, σέ μορφή μετρητῶν, ἀξιῶν, ἀπαιτήσεων κλπ. πού ἔχει εἰσφέρει στὴν ἐπιχείρηση ὁ ἐπιχειρηματίας κατά τὴν ἴδρυση τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ κατά τὴ διάρκεια τῆς λειτουργίας της καὶ ἀπό κέρδη πού πραγματοποίησε ἡ ἐπιχείρηση καὶ δέν τὰ ἀπέσυρε ὁ ἐπιχειρηματίας.

Τὰ κεφάλαια πού ἔχει εἰσφέρει ὁ ἐπιχειρηματίας στὴν ἐπιχείρηση κατά τὴν ἴδρυσή της λέγονται **ἀρχικά κεφάλαια**, αὐτά πού ἔχει εἰσφέρει κατά τὴ διάρκεια τῆς λειτουργίας της λέγονται **συμπληρωματικά κεφάλαια** καὶ αὐτά πού σχηματίσθηκαν ἀπό κέρδη πού δέν ἀπέσυρε ἀπό τὴν ἐπιχείρηση λέγονται **ἐπίκτητα κεφάλαια**. Καὶ τὰ τρία εἴδη κεφαλαίων ἀποτελοῦν τὴν **ἔσωτερην κεφαλαιοδότησην** τῆς ἐπιχειρήσεως.

Έσωτερην κεφαλαιοδότηση.

Κεφάλαιο ἢ ἑταιρικό κεφάλαιο ἢ μετοχικό κεφάλαιο
Συμπληρωματικές εἰσφορές ἐπιχειρηματία

Ἀρχικό κεφάλαιο
Συμπληρωματικά κεφάλαια

Τακτικό ἀποθεματικό κεφάλαιο
Ἐκτακτα ἀποθεματικά κεφάλαια
Κέρδη πού δέν διανεμήθηκαν

Ἐπίκτητα κεφάλαια

‘Η Έξωτερική Κεφαλαιοδότηση λέγεται καί ἵδιο κεφάλαιο τῆς Επιχειρήσεως ἢ **Καθαρή περιουσία τῆς Επιχειρήσεως**.

‘Η καθαρή λοιπόν περιουσία τῆς Επιχειρήσεως είναι τά κεφάλαια του Επιχειρηματία πού ἔχει ή Επιχείρηση ἢ ἀλλιῶς καθαρή περιουσία είναι οἱ ύποχρεώσεις τῆς Επιχειρήσεως πρός τὸν Επιχειρηματία.

β) Ἀπό τά κεφάλαια, μέ μορφῇ δανείων καὶ διαφόρων ἄλλων πιστώσεων πού ἔχει ή ἐπιχείρηση καὶ πού ἀνήκουν σὲ τρίους, ξένους πρός τὴν Επιχείρηση, ὅπως τράπεζες, προμηθευτές καὶ λοιπούς δανειστές. Τά κεφάλαια αὐτά χρησιμοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση γιά τὴν ἔξυπηρέτηση τῶν σκοπῶν της. Τά κεφάλαια αὐτά ἀποτελοῦν τὴν **Έξωτερική Κεφαλαιοδότηση τῆς Επιχειρήσεως**.

Έξωτερική Κεφαλαιοδότηση λοιπόν, λέγονται τά κεφάλαια τῶν τρίτων πού ἔχει στή διάθεσή της ἢ ἐπιχείρηση.

‘Η Έξωτερική Κεφαλαιοδότηση λέγεται καὶ Παθητικό μέ στενή ἔννοια, δηλαδή ύποχρεώσεις τῆς Επιχειρήσεως πρός τούς τρίτους.

‘Από ὅσα εἴπαμε προκύπτει ὅτι τά κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεως προέρχονται ἀπό τὴν Καθαρή Περιουσία τῆς Επιχειρήσεως, δηλαδή τὴν ἐσωτερική κεφαλαιοδότηση (ἀρχική, συμπληρωματική καὶ ἐπίκτητη) καὶ ἀπό τὸ Παθητικό μέ στενή ἔννοια, δηλαδή τὴν Έξωτερική Κεφαλαιοδότηση πού ἀποτελεῖται ἀπό τά ξένα κεφάλαια.

‘Η Καθαρή Περιουσία καὶ τὸ Παθητικό μέ στενή ἔννοια, ἀποτελοῦν τίς πηγές ἀπό τίς ὁποῖες προέρχονται τά μέσα μέ τά ὅποια ἐνεργεῖ γιά τὴν ἔξυπηρέτηση τῶν σκοπῶν της ἢ ἐπιχείρηση καὶ λέγονται Παθητικό μέ πλατιά ἔννοια.

Παθητικό είναι οἱ πηγές ἀπό τίς ὁποῖες ἀντλησε τά κεφάλαιά της ἢ Επιχείρηση καὶ διακρίνεται στὸ **Παθητικό μέ στενή ἔννοια**, πού είναι οἱ ύποχρεώσεις της πρός τούς τρίτους ἢ τά ξένα κεφάλαια καὶ **Παθητικό μέ πλατιά ἔννοια**, πού είναι οἱ ύποχρεώσεις της πρός τὸ φορέα, δηλαδή ἡ Καθαρή Περιουσία ἢ τά ἵδια κεφάλαια τῆς Επιχειρήσεως καὶ τὸ Παθητικό μέ στενή ἔννοια.

“Εχομε δηλαδή:

Παθητικό (μέ πλατιά ἔννοια) = **Καθαρή Περιουσία + Παθητικό** (μέ στενή ἔννοια).

Στά ἐπόμενα θέματά μας τὸ Π(Παθητικό) πότε θά σημαίνει τὸ Παθητικό μέ πλατιά ἔννοια καὶ πότε τὸ Παθητικό μέ στενή ἔννοια, αὐτό θά τό καταλαβαίνομε ἀπό τά ὑπόλοιπα στοιχεῖα πού θά ἔχομε.

Σέ περίπτωση πού δέ ἐπιχειρηματίας ἔχει σχέση μέ τὴν ἐπιχείρηση, ὡς πελάτης, προμηθευτής, δανειστής κλπ. καὶ οἱ ἀπαιτήσεις ἢ οἱ ύποχρεώσεις του δέ γίνονται μέ σκοπό τὴν αὔξηση ἢ μείωση τῆς καθαρῆς περιουσίας τῆς Επιχειρήσεως, τότε θεωρεῖται ὡς τρίτος.

Παράδειγμα κεφαλαιοδοτήσεως ἐπιχειρήσεως – Παθητικό.

‘Ο Π. Πέτρου γιά νά ίδρυσει μιά ἐπιχείρηση, ἐνήργησε ὡς ἔξῆς:

- Δανείσθηκε ἀπό φίλο του δρχ. 50.000 καὶ διέθεσε καί ὁ ἵδιος ἀπό τὴν ἀτομική του περιουσία σέ μετρητά δρχ. 150.000.
- Εἰσέφερε στὴν ἐπιχείρηση ἔνα γραφεῖο καὶ δύο καθίσματα ἀπό τό σπίτι του συνολικῆς ἀξίας δρχ. 10.000.
- Πλήρωσε γιά τὴν ἀγορά ἐμπορευμάτων ἀξίας δρχ. 200.000, δρχ. 120.000 σέ μετρητά καὶ τὴν ὑπόλοιπη ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων τὴν ὀφείλει στόν προμηθευτή του.

„Αν άναλύσομε τό παραπάνω παράδειγμα θά ίδοιμε ότι:

„Εγίνε κεφαλαιοδότηση στήν έπιχειρηση:

· Από τήν άξια τοῦ δανείου σέ μετρητά	δρχ. 50.000
· Από τήν άξια τῶν ἐπίπλων τοῦ έπιχειρηματία	δρχ. 10.000
· Από τήν άξια πού πληρώθηκε σέ μετρητά ἀπό τόν έπιχειρηματία γιά τήν έξοφληση τῶν ἐμπορευμάτων	δρχ. 120.000
· Από τήν άξια πού ὅφείλεται στόν προμηθευτή γιά τήν έξοφληση τῶν ἐμπορευμάτων	δρχ. 80.000
· Από τό ύπόλοιπο τῆς είσφορᾶς τοῦ έπιχειρηματία, σέ μετρητά	δρχ. 30.000
Σύνολο Κεφαλαιοδοτήσεως	δρχ. 290.000

Δηλαδή τό παθητικό τῆς έπιχειρήσεως είναι δρχ. 290.000.

Τό παθητικό τῆς έπιχειρήσεως αύτῆς ἀποτελείται:

α) Από τήν Καθαρή περιουσία ἢ ίδιο κεφάλαιο τῆς έπιχειρήσεως, πού είναι:

— Άξια Ἐπίπλων	δρχ. 10.000
— Άξια πού πληρώθηκε σέ μετρητά ἀπό τήν περιουσία τοῦ έπιχειρηματία γιά τήν ἀγορά τῶν ἐμπορευμάτων	δρχ. 120.000
— Μετρητά πού ἔχει διαθέσει ὁ Έπιχειρηματίας πέρα ἀπό τίς 120.000 δρχ. καί πού βρίσκονται στό Ταμεῖο τῆς Έπιχειρήσεως	δρχ. 30.000
Σύνολο καθαρῆς περιουσίας	δρχ. 160.000

β) Από τό Παθητικό μέ στενή ἔννοια ἢ ύποχρεώσεις σέ τρίτους, πού είναι:

— Υποχρέωση ἔξοφλήσεως τῆς ύπόλοιπης άξιας τῶν ἐμπορευμάτων, στόν προμηθευτή	δρχ. 80.000
Σύνολο ύποχρεώσεων σέ τρίτους	δρχ. 130.000

Η άναλυτική είκόνα τοῦ παθητικοῦ είναι:

Παθητικό = Καθαρή περιουσία + Παθητικό (μέ στενή ἔννοια)

Δηλαδή: 290.000 = 160.000 + 130.000

2.3 Άσκήσεις.

Άσκηση 1.

Ο γιατρός Χ. Χρήστου ίδρυσε κλινική καί διαθέτει σέ αὐτή ἀπό τήν ἀτομική του περιουσία: „Ἐπιπλα άξιας δρχ. 50.000, ιατρικά ὅργανα δρχ. 100.000 καί μετρητά δρχ. 200.000.

Στή συνέχεια ἀγοράσθηκαν γιά τήν κλινική κρεβατία πού κόστισαν δρχ. 150.000. Η μισή άξια τῶν κρεβατιῶν ἔξοφλήθηκε μέ μετρητά καί ἡ ύπόλοιπη ὅφείλεται. Έπίσης ἀγοράσθηκαν ἀκτινολογικά μηχανήματα ἀντί δρχ. 200.000 πού ἔξοφλήθηκαν μέ συναλλαγματικές θησης άξιας.

Ζητοῦνται:

Τό Παθητικό, ή Καθαρή Περιουσία καί τό Παθητικό μέ στενή ἔννοια τῆς Έπιχειρήσεως.

Άσκηση 2.

Ο ἐπιπλοποίος Ε. Εύαγγέλου ίδρυσε βιοτεχνία ἐπίπλων καί διέθεσε σέ αὐτή ἀπό τήν ἀτομική του περιουσία ἔνα ἀκίνητο άξιας δρχ. 2.000.000, μετρητά δρχ. 400.000 καί ἔνα δάνειο πού πήρε σέ μετρητά γιά τήν έπιχειρηση δρχ. 1.000.000.

Στή συνέχεια ή βιοτεχνία άγόρασε μηχανήματα άντι δρχ. 800.000, άπο τίς όποιες πλήρωσε μέ μετρητά τίς 500.000 καί τίς ύπόλοιπες τίς δύφειλει, ξυλεία άντι δρχ. 1.200.000, τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο τό δύφειλει. Άγόρασε έπισης έργαλεια άντι δρχ. 50.000 τίς όποιες έξόφλησε μέ μετρητά.

Ζητούνται:

Ποιο είναι τό Παθητικό, ποιά ή Καθαρή Περιουσία καί ποιό τό Παθητικό μέ στενή έννοια τής 'Επιχειρήσεως.

Άσκηση 3.

'Ο Ε. Εύθυμιού ίδρυσε έμπορική έπιχειρηση μέ κεφάλαιο δρχ. 1.000.000. Τό κεφάλαιο αύτό τό διέθεσε άπο τήν άτομική του περιουσία σέ μετρητά.

Στή συνέχεια έκανε τά παρακάτω:

α) Άγόρασε έπιπλα άντι δρχ. 200.000 γιά τήν έξόφληση τών όποιων πλήρωσε δρχ. 150.000 σέ μετρητά καί γιά τό ύπόλοιπο άποδέχθηκε συναλλαγματικές ίσης άξιας.

β) Άγόρασε έμπορεύματα άξιας δρχ. 1.600.000 καί τό μισό τής άξιας τους τό πλήρωσε σέ μετρητά ένω τό ύπόλοιπο τό δύφειλει στόν προμηθευτή τών έμπορευμάτων.

γ) Πούλησε έμπορεύματα άντι δρχ. 400.000 στό κόστος τους. Τό μισό τό πούλησε σέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο δύφειλεται στήν έπιχειρηση άπο τόν πελάτη της.

Ζητούνται:

Ποιο είναι τό Παθητικό, ποιά ή Καθαρή Περιουσία καί ποιό τό Παθητικό μέ στενή έννοια τής 'Επιχειρήσεως.

2.4 Έπένδυση τής περιουσίας ή 'Ένεργητικό.

Τά κεφάλαια, χρηματικά ή ύλικά, πού έχουν είσφερει στήν έπιχειρηση δέ έπιχειρηματίας καί οι τρίτοι, δηλαδή τό παθητικό τής έπιχειρήσεως άποτελεί τήν πηγή άπο τήν όποια προέρχονται τά μέσα μέ τά δύποια δρά ή έπιχειρηση γιά νά πετύχει τό σκοπό της.

Τά κεφάλαια αύτά πού έχουν είσαχθει στήν έπιχειρηση μέ μορφή μετρητῶν, δανείων καί άλλων πιστώσεων, χρησιμοποιεί ή έπιχειρηση γιά τήν άπόκτηση μηχανημάτων, έργαλείων, πρώτων καί βοηθητικών ύλων, χορήγηση πιστώσεων σέ πελάτες της κλπ. Δηλαδή τά έπενδύει σέ διάφορα παραγωγικά άγαθά.

'Η έπένδυση αύτή τών κεφαλαίων τής έπιχειρήσεως σέ οίκονομικά άγαθά, ύλικά, άυλα καί άπαιτησεις γιά τήν έξυπηρέτηση τών σκοπών της, άποτελούν τό ένεργητικό τής έπιχειρήσεως.

'Ένεργητικό τής έπιχειρήσεως λέγονται τά μέσα μέ τά δύποια έπιδιώκει νά πετύχει τούς σκοπούς της ή 'Έπιχειρηση ή μέ άλλη έκφραση ένεργητικό είναι τά μέσα δράσεως τής έπιχειρήσεως τά δύποια άποτελούνται άπο άξιες καί άπαιτησεις.

Παράδειγμα εύρεσεως τής έπενδυσεως τής περιουσίας, δηλαδή τού ένεργητικού τής έπιχειρήσεως.

Μέ τά στοιχεία πού έχουν δοθεῖ στό παράδειγμα τής παραγράφου 2.2 τό ένεργητικό τής έπιχειρήσεως είναι:

<u>'Ένεργητικό</u>	
'Επιπλα άξιας	10.000
'Έμπορεύματα άξιας	200.000
Μετρητά	80.000
Σύνολο 'Ένεργητικού	δρχ. 290.000

2.5 Άσκησεις.

Άσκηση 1.

ΌΧριστου Ίδρυσε έστιατόριο και εισέφερε άπό τήν ίδιωτική του περιουσία στήν έπιχείρηση ένα άκινητο στό δύοπο στεγάζεται τό έστιατόριο άξιας δρχ. 2.000.000 καί μετρητά δρχ. 600.000.

Στή συνέχεια έκανε τά παρακάτω:

α) Αγόρασε μηχανήματα μαγειρέου άξιας δρχ. 300.000 τά δύοπα έξοφλησε μέ συναλλαγματικές ίσης όνομαστικής άξιας.

β) Αγόρασε μαγειρικά σκεύη άντι δρχ. 100.000. Γιά τήν έξοφληση τών σκευών πλήρωσε μετρητά δρχ. 60.000 καί τήν υπόλοιπη άξια τους τήν διέθει.

γ) Αγόρασε μέ μετρητά τρόφιμα καί ποτά άντι δρχ. 120.000.

Ζητεῖται τό ένεργητικό τής έπιχειρήσεως.

Άσκηση 2.

Ποιό είναι τό ένεργητικό τής έπιχειρήσεως τής άσκησεως 1 τής παραγράφου 2.3;

Άσκηση 3.

Ποιό είναι τό ένεργητικό τής έπιχειρήσεως τής άσκησεως 2 τής παραγράφου 2.3;

2.6 Σχέσεις Ένεργητικοῦ, Παθητικοῦ καί Καθαρῆς Θέσεως.

Άφοῦ γνωρίσαμε τίς έννοιες τοῦ Ένεργητικοῦ, τοῦ Παθητικοῦ καί τῆς Καθαρῆς περιουσίας, μποροῦμε νά πούμε ότι ή περιουσία τής έπιχειρήσεως δίνεται μέ τήν έξης άριθμητική ίσότητα:

$$\text{Ένεργητικό} = \text{Παθητικό} \ \bar{\eta}$$

$$\text{Ένεργητικό} = \text{Παθητικό} + \text{Καθαρή Περιουσία}$$

Σέ περιπτώσεις πού ή έπιχείρηση ἔπειτα άπό ζημίες, έχει μεγαλύτερες ύποχρεώσεις πρός τούς τρίτους άπό τήν άξια τοῦ Ένεργητικοῦ τής, τότε ή ίσότητα γίνεται:

$$\text{Ένεργητικό} + \text{Έλλειμμα} \ \bar{\eta} \ \text{Ζημία} = \text{Παθητικό} \ (\text{μέ στενή έννοια})$$

καί έχομε έλλειμμα τής καθαρῆς περιουσίας τής Έπιχειρήσεως.

Στήν έπιχείρηση λοιπόν παρατηροῦμε ότι μπορεῖ νά έχομε καθαρή περιουσία, άλλα μπορεῖ νά έχομε καί έλλειμμά της. Γιά τό λόγο αύτό τήν καθαρή περιουσία ή τό έλλειμμα τής καθαρῆς περιουσίας τό λέμε καθαρή θέση τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως.

“Ετσι ή περιουσιακή συγκρότηση τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως μπορεῖ νά παρουσιάζεται μέ τήν ίσότητα:

$$\text{Ένεργητικό} = \text{Παθητικό} + \text{Καθαρή Θέση}$$

Η καθαρή θέση είναι άλγεβρικός άριθμός δύοποιος όταν είναι άρνητικός σημαίνει έλλειμμα καθαρῆς περιουσίας ένω όταν είναι θετικός σημαίνει καθαρή περιουσία.

Άλλα τήν περιουσιακή συγκρότηση τής έπιχειρήσεως μποροῦμε νά τήν έμφανίζομε καί μέ τίς άριθμητικές ίσότητες:

α) $E = P + KP$, όταν ή $K\theta$ είναι θετική.

β) $E = P$, όταν δέν ύπάρχει $K\theta$ καί

γ) $E + \text{Έλλειμμα} KP = P$, όταν ή $K\theta$ είναι άρνητική.

Παράδειγμα έμφανίσεως περιουσιακής συγκροτήσεως έπιχειρήσεως.

Πάλι άπό τα στοιχεῖα τοῦ παραδείγματος τῆς παραγράφου 2.2 θά έχομε σέ δραχμές:

<u>Περιουσία</u>	<u>Παθητικό (Π + ΚΠ)</u>
<u>Ένεργητικό</u>	
Έπιπλα 10.000	<u>Καθαρή Περιουσία</u>
Έμπορεύματα 200.000	Κεφάλαιο 160.000
Μετρητά 80.000	<u>Υποχρεώσεις σέ τρίτους (Π)</u>
	Δάνεια 50.000
<u>290.000</u>	Προμηθευτές <u>80.000</u>
	<u>290.000</u>

2.7 Άσκήσεις.

Άσκηση 1.

Ποιά ή περιουσιακή συγκρότηση τῆς έπιχειρήσεως τῆς άσκήσεως 1 τῆς παραγράφου 2.3;

Άσκηση 2.

Ποιά ή περιουσιακή συγκρότηση τῆς έπιχειρήσεως τῆς άσκήσεως 2 τῆς παραγράφου 2.3;

Άσκηση 3.

Ο Κ. Καλογήρου ίδρυσε έπιχείρηση έμπορίας τροφίμων καί εισέφερε μετρητά δρχ. 600.000, έπιπλα άξιας δρχ. 100.000 καί συναλλαγματικές εισπρακτέες όνομαστικής άξιας δρχ. 400.000.

Στή συνέχεια στήν έπιχείρηση έγιναν τά παρακάτω:

α) Αγόρασε έμπορεύματα άξιας δρχ. 700.000 ἀπό τίς δόποιες έξόφλησε μισές σέ μετρητά καί τίς ύπόλοιπες μέ συναλλαγματικές ἀποδοχῆς της ίστης όνομαστικής άξιας.

β) Αγόρασε ἔνα ψυγείο ἀντί δρχ. 200.000 καί πλήρωσε σέ μετρητά δρχ. 100.000 καί γιά τό ύπόλοιπο έμεινε ὀφειλέτης.

γ) Πούλησε έμπορεύματα άξιας δρχ. 400.000 σέ τιμή κόστους, ἀπό τίς δόποιες μισές μέ μετρητά καί τίς ύπόλοιπες μέ πίστωση.

Ζητεῖται ή περιουσιακή συγκρότηση τῆς έπιχειρήσεως.

Άσκηση 4.

Ο Θ. Θεοδώρου ίδρυσε τυπογραφείο καί εισέφερε μετρητά δρχ. 800.000 καί ἔνα δάνειο πού ξ-λαβε γιά τήν έπιχείρησή του σέ μετρητά δρχ. 1.000.000.

Στή συνέχεια στήν έπιχείρηση έγιναν τά παρακάτω:

α) Αγόρασε τυπογραφικά μηχανήματα ἀντί δρχ. 1.200.000 πού έξόφλησε μέ μετρητά δρχ. 600.000 καί μέ συναλλαγματικές ἀποδοχῆς της όνομαστικής άξιας δρχ. 600.000.

β) Αγόρασε έπιπλα άξιας δρχ. 400.000 πού έξόφλησε κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο τό οφείλει.

γ) Αγόρασε διάφορα ύλικά ἀντί δρχ. 40.000 μέ πίστωση.

Ζητεῖται ή περιουσιακή συγκρότηση τῆς έπιχειρήσεως.

Άσκηση 5.

Ο Λ. Λούλης ίδρυσε θεατρική έπιχείρηση καί εισέφερε σέ αὐτή μετρητά δρχ. 1.000.000.

Ύστερα ἀπό ἔνα μήνα βρέθηκε ότι ή έπιχείρηση είχε ἀγοράσει:

α) Κοστούμια διαφόρων ἐποχῶν άξιας δρχ. 150.000 μέ πίστωση.

β) Μηχανήματα ἀντί δρχ. 200.000 ἀπό τίς δόποιες μέ μετρητά δρχ. 80.000 καί τό ύπόλοιπο μέ συναλλαγματικές όνομαστικής άξιας δρχ. 120.000.

γ) Διάφορα έπιπλα ἀντί δρχ. 100.000 κατά τό μισό σέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο μέ πίστωση.

Ζητεῖται ή περιουσιακή συγκρότηση τῆς έπιχειρήσεως.

2.8 Οι μεταβολές τής περιουσίας κατά τήν έπιχειρηματική δράση.

Άμεσως μετά τή λειτουργία τής έπιχειρήσεως, όπως γνωρίζομε, τά διάφορα περιουσιακά στοιχεία τοῦ Ένεργητικοῦ, τοῦ Παθητικοῦ καί τῆς Καθαρῆς της Περιουσίας άλλαζουν συνέχεια μορφή γιά νά ξενπερετηθούν οι σκοποί τής έπιχειρήσεως. Έτσι χρήματα μετατρέπονται σέ έμπορεύματα ή άλλες άξεις, έμπορεύματα σέ άπαιτήσεις, ύλες σέ προϊόντα, άπαιτήσεις σέ χρήματα κλπ.

Οι άλλαγές τής μορφής τῶν περιουσιακῶν στοιχείων προκαλοῦν σέ κάθε χρονική στιγμή, τή μεταβολή τής δομῆς τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως.

Τίς μεταβολές τής μορφῆς τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων, τίς διακρίνομε;

Στίς έσωτερικές μεταβολές.

Δηλαδή στίς μεταβολές πού γίνονται μόνο μέσα στήν έπιχειρηση καί δέν δημιουργοῦν σχέσεις μέ τρίτους, όπως σιάρι μετατρέπεται σέ άλεύρι, μέρος τής άξιας τῶν μηχανημάτων μέ τίς άποσβέσεις τους σέ κόστος άγαθῶν, ύπερτιμώνται πάγια ή έμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία κλπ.

Στίς έξωτερικές μεταβολές.

Δηλαδή στίς μεταβολές πού άφοροῦν σχέσεις τής έπιχειρήσεως μέ τρίτους, όπως πώληση έμπορεύματος, έξόφληση πιστωτή, εἰσπραξη άξιας συναλλαγματικῆς κλπ.

Τίς μεταβολές τής μορφῆς τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, τίς διακρίνομε άκόμα:

Σέ δριζόντιες μεταβολές.

"Όταν μεταβάλλονται περιουσιακά στοιχεία τοῦ Ένεργητικοῦ καί συμμεταβάλλονται καί περιουσιακά στοιχεία τοῦ παθητικοῦ, όπως άγορά έμπορευμάτων μέ πίστωση, έξόφληση συναλλαγματικῆς πληρωτέας ή όταν μεταβάλλονται περιουσιακά στοιχεία τοῦ Ένεργητικοῦ καί συμμεταβάλλονται καί περιουσιακά στοιχεία τής καθαρῆς περιουσίας, όπως πληρωμή ένοικίου, καταλογισμός τόκων κλπ.

Στίς κάθετες μεταβολές.

"Όταν μεταβάλλονται στοιχεία μόνο τοῦ Ένεργητικοῦ, όπως πώληση έμπορευμάτων μέ μετρητά, εἰσπραξη άπαιτήσεως ή μόνο τοῦ παθητικοῦ, όπως όταν γιά έξόφληση πιστωτή άποδεχόμασθε συναλλαγματική ή μόνο στήν καθαρή περιουσία, όπως όταν κέρδη μετατρέπονται σέ άποθεματικά ή στό παθητικό καί τήν καθαρή περιουσία, όπως χορήγηση έκπτωσεως άπό προμηθευτή.

Οι μεταβολές τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, δριζόντιες ή κάθετες, έσωτερικές ή έξωτερικές, μπορεῖ νά είναι **ἀπλές ή σύνθετες**.

Άπλές μεταβολές λέγονται, όταν μέ τή μεταβολή ένός περιουσιακοῦ στοιχείου συμμεταβάλλεται καί ένα άλλο περιουσιακό στοιχείο.

Σύνθετες μεταβολές λέγονται, όταν μέ τή μεταβολή ένός ή περισσοτέρων περιουσιακῶν στοιχείων συμμεταβάλλονται καί άλλα, περισσότερα άπό ένα, περιουσιακά στοιχεία.

Παραδείγματα μεταβολῶν περιουσιακῶν στοιχείων σέ έπιχειρηση:

α) Όριζόντιες μεταβολές.

- Άγορά έμπορευμάτων μέ πίστωση
- Πληρωμή ύποχρεώσεως
- Έξόφληση ένοικου
- Χρεώστης έπιβαρύνεται μέ τόκους
- + Ε ('Εμπ/τα), + Π (Προμηθευτές)
- Ε (Ταμεῖο), — Π (Πιστωτές)
- Ε (Ταμεῖο), — ΚΠ ('Ένοικα)
- + Ε (Χρεώστες) + ΚΠ (Τόκοι έσοδα)

β) Κάθετες μεταβολές.

- Χρεώστης έξοφλει μέ μετρητά
- Πιστωτής έξοφλεῖται μέ συναλλαγματικές πληρωτέες
- Άποθεματικό κεφάλαιο μετατρέπεται σέ κεφάλαιο
- Πιστωτής χορηγεῖ έκπτωση
- Δανειστής έπιβαρύνει τήν έπιχείρηση μέ τόκους
- + Ε (Ταμεῖο), — Ε (Χρεώστες)
- Π (Πιστωτές), + Π (Συν/κές Πληρ.)
- + ΚΠ (Κεφάλαιο), — ΚΠ ('Απ. Κεφ.)
- Π (Πιστωτές), + ΚΠ ('Έκπτ. έσοδα)
- + Π (Δάνεια), — ΚΠ (Τόκοι έξοδα)

Άπλες μεταβολές.

Άπλες μεταβολές είναι οι μεταβολές που άναφέρθηκαν στό παραπάνω παράδειγμα.

Σύνθετες μεταβολές.

Παράδειγμα συνθέτων μεταβολών:

Σέ έπιχείρηση έγιναν οι παρακάτω πράξεις:

α) Άγοράσθηκαν έμπορεύματα άντι δρχ. 100.000 κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο μέ πίστωση.

Έχομε:

- + Ε ('Έμπορεύματα δρχ. 100.000)
- Ε (Ταμεῖο δρχ. 50.000) καί
- + Π (Προμηθευτές δρχ. 50.000).

β) Πουλήθηκαν έμπορεύματα άξιας δρχ. 200.000 άντι δρχ. 240.000 κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο μέ πίστωση.

Έχομε:

- Ε ('Έμπορεύματα δρχ. 200.000)
- + Ε (Ταμεῖο δρχ. 120.000)
- + Ε (Πελάτες δρχ. 120.000) καί
- + ΚΠ (Κέρδη δρχ. 40.000).

γ) Χρεώστης έξοφλει χρέος του που είναι δρχ. 100.000 άπό τίς άποιες μισές μέ μετρητά καί τίς ύπόλοιπες μέ συναλλαγματικές δονομαστικής άξιας δρχ. 54.000.

Έχομε:

- Ε (Χρεώστες δρχ. 100.000)
- + Ε (Ταμεῖο δρχ. 50.000)
- + Ε (Συναλλαγματικές είσπρακτέες δρχ. 54.000) καί
- + ΚΠ (Τόκοι έσοδα δρχ. 4000).

δ) Έξοφλεῖται πιστωτής στόν διποίο ή έπιχείρηση δφειλε δρχ. 200.000 μέ με-

τρητά δρχ. 50.000, μέ έμπορεύματα δρχ. 100.000 και μέ συναλλαγματικές άποδοχής τῆς ἐπιχειρήσεως όνομαστικής ἀξίας δρχ. 60.000.

Έχομε:

- Π (Πιστωτές δρχ. 200.000)
- Ε (Ταμείο δρχ. 50.000)
- Ε ('Έμπορεύματα δρχ. 100.000)
- + Π (Συναλλαγματικές πληρωτέες δρχ. 60.000) και
- Κ.Π. (Τόκοι ἔξοδα δρχ. 10.000).

ε) Έξοφλεῖται πιστωτής τῆς ἐπιχειρήσεως στόν όποιο ή ἐπιχείρηση δφειλε δρχ. 200.000 ἀφοῦ χορήγησε ἔκπτωση 10% τῆς ἀπαιτήσεώς του. Ή ἔξοφληση ἔγινε κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ὑπόλοιπο μέ συναλλαγματικές ἀποδοχῆς τῆς ἐπιχειρήσεως όνομαστικής ἀξίας δρχ. 105.000.

Έχομε:

- Ε (Ταμείο δρχ. 90.000)
- Π (Πιστωτές 200.000)
- + ΚΠ ('Εκπτώσεις λαμβανόμενες δρχ. 20.000)
- + Π (Συναλλαγματικές πληρωτέες δρχ. 105.000) και
- ΚΠ (Τόκοι ἔξοδα δρχ. 15.000).

2.8.1 Οι δυνατοί μετασχηματισμοί τῆς περιουσίας.

Οι μετασχηματισμοί πού μποροῦν νά γίνονται στά περιουσιακά στοιχεῖα μιᾶς ἐπιχειρήσεως είναι:

1. + Ε – Ε
2. + Ε + Π
3. + Ε + ΚΠ
4. – Ε – ΚΠ
5. – Ε – Π
6. + Π – ΚΠ
7. + Π – Π
8. – Π + ΚΠ
9. + ΚΠ – ΚΠ

Από δσα είπαμε γιά τίς μεταβολές τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως συμπεραίνεται ότι, όταν μεταβάλλεται ἔνα ή περισσότερα περιουσιακά στοιχεῖα, θά μεταβάλλονται ταυτόχρονα καί ίσοποσα ἔνα ή περισσότερα ἄλλα περιουσιακά στοιχεῖα καί θά ισχύει σέ κάθε χρονική στιγμή ή ίσότητα τῆς περιουσίας:

$$\mathbf{E} = \mathbf{P} + \mathbf{ΚΠ}$$

2.9 Άσκησεις.

Άσκηση 1.

Σέ ἐπιχείρηση ἔγιναν οι παρακάτω πράξεις:

- α) Αγοράσθηκαν έμπορεύματα ἀντί δρχ. 100.000 σέ μετρητά.
- β) Πληρώθηκε τό ἐνοικίο τοῦ καταστήματος τῆς ἐπιχειρήσεως δρχ. 12.000 σέ μετρητά.
- γ) Πουλήθηκαν έμπορεύματα ἀξίας δρχ. 40.000 μέ πίστωση.
- δ) Χρεώστης κατέβαλε μετρητά ἔναντι τοῦ χρέους του δρχ. 20.000.
- ε) Πληρώθηκε τό ηλεκτρικά ρεύμα τοῦ μηνός δρχ. 5000.

στ) Βρέθηκε πλεόνασμα δρχ. 500 στό ταμείο τής έπιχειρήσεως.

ζ) Έξοφλήθηκε πιστωτής τής έπιχειρήσεως στόν όποιο ή έπιχειρηση δΦΕΙΛΕ δρχ. 140.000, μέ συναλλαγματικές άποδοχής πελατών τής έπιχειρήσεως ίσης δύνομαστικής άξιας.

Ζητοῦνται οι περιουσιακές μεταβολές πού προκαλοῦνται από τίς παραπάνω πράξεις.

Άσκηση 2.

Σέ έπιχειρηση έγιναν οι παρακάτω πράξεις:

α) Αγοράζονται έμπορεύματα άντι δρχ. 100.000 κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο μέ πίστωση.

β) Πουλιοῦνται έμπορεύματα κόστους δρχ. 60.000 άντι δρχ. 80.000 μέ μετρητά.

γ) Χρεώστης έξοφλει μέ μετρητά τό χρέος του πού ήταν δρχ. 50.000 άφοῦ ή έπιχειρηση τοῦ χορήγησε έκπτωση δρχ. 4000.

δ) Αγοράζονται έμπορεύματα άντι δρχ. 200.000 κατά τό μισό μέ μετρητά καί τό ύπόλοιπο μέ συναλλαγματικές άποδοχής τής έπιχειρήσεως δύνομαστικής άξιας δρχ. 105.000.

ε) Έξοφλείται πιστωτής στόν όποιο ή έπιχειρηση δΦΕΙΛΕ δρχ. 80.000, από τίς δοποίες μισές σέ μετρητά καί τίς ύπόλοιπες μέ έμπορεύματα κόστους δρχ. 35.000.

Ζητοῦνται οι περιουσιακές μεταβολές πού προκαλοῦνται από τίς παραπάνω πράξεις.

2.10 Ό ρόλος τῶν έξόδων καί τῶν έσόδων στίς μεταβολές τής περιουσίας.

Τό μέγεθος καί ή μορφή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων σέ κάθε έπιχειρηση πρέπει συνέχεια νά μεταβάλλονται γιά νά μπορεί ή έπιχειρηση νά έπιτυγχάνει τό σκοπό της.

"Ετσι βλέπομε τά έμπορεύματα νά μετατρέπονται σέ μετρητά, σέ άπαιτήσεις ή σέ άλλες άξιες, οι πρώτες καί βοηθητικές ύλες σέ έτοιμα προϊόντα, τά μετρητά σέ μισθούς κλπ.

Οι μετατροπές αύτές, δημοσιεύονται προγραμματισμένα καί, έπειδή ή έπιχειρηση άποβλέπει στό κέρδος, πού τελικά θά πάρει από αύτήν ό έπιχειρηματίας, προσπαθεῖ, ώστε κάθε άξια πού μετατρέπεται νά μετατρέπεται σέ άλλη μεγαλύτερη άξια.

'Η άξια πού μετατρέπεται σέ άλλη άξια είναι τό έξοδο καί ή άξια πού άποκτᾶται από αύτή είναι τό έσοδο. Π.χ. σέ πώληση έμπορευμάτων τά έμπορεύματα πού πουλήθηκαν είναι τό έξοδο ήνω τά μετρητά ή ή άπαιτηση πού άποκτήθηκε από τήν πώληση αύτή είναι τό έσοδο.

'Επειδή, δημοσιεύονται άποδοχέρει, ή έπιχειρηση θέλει νά πραγματοποιεῖ κέρδος, ή άξια τῶν έμπορευμάτων πού βγηκαν από τήν έπιχειρηση, δηλαδή τό έξοδο, έπιδιώκεται νά είναι μικρότερη από τήν άξια, μετρητά ή άπαιτηση, πού μπήκε στήν έπιχειρηση, δηλαδή τό έσοδο, γιά νά προκύψει τό κέρδος. Δηλαδή:

"Έσοδο — "Έξοδο = Κέρδος

Φυσικά θά ήταν ίδανικό γιά τήν έπιχειρηση νά πραγματοποιεῖ πάντα κέρδος, άλλα αύτό παρά τή μεγάλη τής έπιθυμία καί τίς έπιδιώξεις της δέν τό κατορθώνει πάντα καί πολλές φορές πραγματοποιεῖ μεγαλύτερο έξοδο από έσοδο. Δηλαδή έχει ζημία.

'Από τά παραπάνω, προκύπτει ότι ή διαφορά τῶν έσόδων καί έξόδων, πού είναι κέρδη ή ζημίες, μεταβάλλουν τήν καθαρή περιουσία τής έπιχειρησεως.

"Έχομε δηλαδή τίς άριθμητικές σχέσεις:

Έσοδα — "Έξοδα = Κέρδη, πού αύξανουν τήν καθαρή περιουσία

Έξοδα — "Έσοδα = Ζημίες, πού μειώνουν τήν καθαρή περιουσία.

Μέ τη Λογιστική, κατά τη διάρκεια τής χρήσεως, παρακολουθοῦμε τά έσοδα καί τά έξοδα τής έπιχειρήσεως κατά είδος καί άξια, σκοπεύοντας στόν έλεγχο τῶν έξοδων καί αύξηση τῶν έσόδων κατά δρθολογιστικό τρόπο καί στή σωστή πληροφόρηση τῆς διοικήσεώς της, ἀπό πού δηλαδή προέρχονται τά έξοδα καί τά έσοδά της.

Παράδειγμα δημιουργίας έξόδων καί έσόδων.

Σέ βιομηχανική έπιχειρηση γιά τήν παραγωγή ένός προϊόντος χρησιμοποιήθηκαν (οι άξιες τους γράφονται σέ δραχμές):

— Πρώτες ύλες	20.000
— Βοηθητικές ύλες	4.000
— "Άμεσα έργατικά	6.000
— Φθορές μηχανημάτων (καταλογισθεῖσες ἀποσβέσεις)	1.000
— "Άλλα έξοδα (άμεσα καί καταλογισθέν- τα έμμεσα)	<u>4.000</u>
 Ή άξια τοῦ προϊόντος είναι	35.000
Τό προϊόν πουλήθηκε	<u>40.000</u>
 Ή διαφορά είναι κέρδος	5.000

"Έχομε δηλαδή:

$$\begin{array}{l} \text{"Έσοδα — "Έξοδα = Κέρδη} \\ \text{ή} \qquad \qquad \qquad 40.000 - 35.000 = 5.000 \end{array}$$

2.11 Σχετικά παραδείγματα.

Παράδειγμα 1.

Σύνταξη πίνακα περιουσιακής συγκροτήσεως έπιχειρήσεως στό τέλος μιᾶς χρονικής περιόδου.

Ή έπιχειρηση τοῦ Α. Άνδρέου στό τέλος τής χρήσεως είχε σέ δραχμές τά έξης περιουσιακά στοιχεῖα:

Άκινητα 500.000, Επιπλα 50.000, Εμπορεύματα 400.000, Χρεώστες 200.000, Ταμείο 150.000, Πιστωτές 200.000, Συναλλαγματικές πληρωτέες 100.000. Τό Κεφάλαιό της στήν άρχη τής χρήσεως ήταν 750.000.

Ή έπιχειρηση κατά τη διάρκεια τής χρήσεως πραγματοποίησε:

- "Έξοδα: Άγορές 1.000.000, Μεταφορικά 20.000, Αποσβέσεις 30.000, Μισθούς 150.000.
- "Έσοδα: Πωλήσεις 1.400.000, Τόκους 20.000, Μεσιτείες 30.000.

Ζητεῖται δί πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως.

Σύμφωνα μέ τή σχέση "Εσοδα – Εξόδα = Αποτέλεσμα" έχομε:
 $(1.400.000 + 20.000 + 30.000) - (1.000.000 + 20.000 + 30.000 + 150.000) =$
 $= 1.450.000 - 1.200.000 = 250.000$ κέρδος.

"Αν τώρα προσθέσουμε στό άρχικό κεφάλαιο τό κέρδος, τό κεφάλαιο θά γίνει
 $750.000 + 250.000 = 1.000.000$ καί ό πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως
τής έπιχειρήσεως θά είναι:

<u>Περιουσία</u>	<u>Παθητικό</u>
<u>Ένεργητικό</u>	
Άκινητα 500.000	Καθαρή Περιουσία 1.000.000
Έπιπλα 50.000	Κεφάλαιο 200.000
Έμπορεύματα 400.000	Πιστωτές 100.000
Χρεώστες 200.000	Συν/κές 1.300.000
Ταμείο 150.000	Πληρωτέες
	<u>1.300.000</u>
	<u>1.300.000</u>

Παράδειγμα 2.

Σύνταξη πίνακα περιουσιακής συγκροτήσεως έπιχειρήσεως στό τέλος μιᾶς χρονικής περιόδου.

"Η περιουσιακή συγκρότηση τής έπιχειρήσεως τοῦ Β. Βασιλείου στήν άρχή τής χρήσεως ήταν σέ δραχμές:

<u>Περιουσία</u>	<u>Παθητικό</u>
<u>Ένεργητικό</u>	
Έπιπλα 100.000	Καθαρή Περιουσία: 1.000.000
Προϊόντα 700.000	Κεφάλαιο
Πρώτες ςλες 200.000	Παθητικό: 300.000
Πελάτες 150.000	Δάνεια 100.000
Ταμείο 250.000	Πιστωτές 1.400.000
	<u>1.400.000</u>

Στό τέλος τής χρήσεως ή έπιχείρηση είχε τά παρακάτω περιουσιακά στοιχεῖα:
"Έπιπλα 80.000, Προϊόντα 500.000, Πρώτες ςλες 250.000, Πελάτες 200.000,
Συναλλαγματικές Εισπρακτέες 150.000, Καταθέσεις δψεως 100.000, Ταμείο
200.000, Δάνεια 320.000, Πιστωτές 180.000 καί Συναλλαγματικές Πληρωτέες
100.000.

Στό διάστημα τής χρήσεως ή έπιχείρηση έχει πραγματοποιήσει:

- "Εσοδα: Πωλήσεις 2.300.000, Τόκους 10.000 καί Έκπτώσεις λαμβανόμενες 40.000.
- "Εξόδα: Αγορές 2.000.000, Απόσβεση έπιπλων 20.000, Τόκους 40.000,

Μεταφορικά 10.000, Άσφαλιστρα 30.000, Μισθούς και Ήμερομίσθια 200.000, Έργοδοτικές Εισφορές 50.000 και Ένοικια 100.000.

Ζητεῖται διά πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως στό τέλος τής χρήσεως.

Σύμφωνα μέ τή σχέση "Εσοδα - Εξοδα = Αποτέλεσμα" έχουμε:
 $(2.300.000 + 10.000 + 40.000) - (2.000.000 + 20.000 + 40.000 + 10.000 + 30.000 + 200.000 + 50.000 + 100.000) = 2.350.000 - 2.450.000 = - 100.000.$

Άφοῦ ή διαφορά είναι άρνητική, τό αποτέλεσμα είναι ζημία.

Τό Κεφάλαιο, άν αφαιρέσουμε τή ζημία, θά είναι στό τέλος τής χρήσεως $1.000.000 - 100.000 = 900.000$ και διά πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως θά έχει τήν έξης είκόνα:

<u>Περιουσία</u>	<u>Παθητικό</u>
<u>Ένεργητικό</u>	
Έπιπλα 80.000	<u>Καθαρή Περιουσία:</u>
Προϊόντα 500.000	Κεφάλαιο 900.000
Πρώτες ύλες 250.000	<u>Παθητικό:</u>
Πελάτες 200.000	Δάνεια 300.000
Συν/κές Είσπρ/τέες 150.000	Προμηθευτές 180.000
Καταθέσεις δψεως 100.000	Συν/κές Πληρ/τέες 100.000
Ταμείο 200.000	
<u>1.480.000</u>	<u>1.480.000</u>

2.12 Άσκησεις.

Άσκηση 1.

Ό μηχανικός αύτοκινήτων Ν. Νίκου άνοιξε συνεργείο έπισκευών αύτοκινήτων, μέ κεφάλαιο δρχ. 500.000. Τά χρήματα αύτά τά διέθεσε σέ μετρητά.

Στή διάρκεια μιᾶς χρήσεως στήν έπιχείρηση έγιναν οι έξης πράξεις:

α) Αγόρασε μέ μετρητά άνταλλακτικά αύτοκινήτων άντι δρχ. 200.000. Από αύτά χρησιμοποίησε νιά τήν έργασία του άνταλλακτικά δέξιας δρχ. 150.000.

β) Αγόρασε μέ πίστωση μηχανήματα δέξιας δρχ. 100.000, άλλά έχει έξοφλήσει μέχρι τώρα ποσό δρχ. 60.000. Η άπόσβεση τών μηχανημάτων μέχρι σήμερα είναι δρχ. 15.000.

γ) Πλήρωσε γιά ένοικια δρχ. 60.000, γιά ήμερομίσθια δρχ. 100.000 και γιά διάφορα άλλα έξοδα δρχ. 30.000.

δ) Τά έσοδα τής έπιχειρήσεως άπό έπισκευές ήταν δρχ. 600.000. Οι 40.000 δρχ. διέφελονται άκομη στήν έπιχείρηση.

Ζητεῖται διά πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως στό τέλος τής χρήσεως.

Άσκηση 2.

Η περιουσιακή συγκρότηση τής έμπορικής έπιχειρήσεως τοῦ Σ. Σπύρου ήταν σέ δραχμές στήν άρχη τής χρήσεως:

Έπιπλα 200.000, Έμπορεύματα 300.000, Ταμείο 450.000, Πιστωτές 50.000 και Κεφάλαιο 900.000. Στή διάρκεια τής χρήσεως έγιναν στήν έπιχείρηση οι έξης πράξεις:

α) Αγοράσθηκαν έμπορεύματα άντι δρχ. 1.000.000. Από τά χρήματα αύτά οι 100.000 δρχ. διέφελονται άκομα.

β) Πουλήθηκαν έμπορεύματα άντι δρχ. 1.200.000 άπό τίς οποίες δέν έχουν εισπραχθεῖ άκομη δρχ. 200.000.

γ) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 60.000, γιά μεταφορικά δρχ. 40.000, γιά διάφορα δόλα έξοδα δρχ. 100.000 και υπολογίσθηκαν οι άποσβέσεις των έπιπλων σε δρχ. 40.000.

δ) Όφείλονται γιά τηλεφωνικά δρχ. 15.000 και γιά ύδρευση δρχ. 5000.

Ζητεῖται ό πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως στό τέλος τής χρήσεως ገν τά μένοντα έμπορεύματα άποτιμηθούν άντι δρχ. 500.000.

Άσκηση 3.

Ο Π. Πέτρου Ίδρυσε έμπορική έπιχειρηση στήν δημόσια είσφερε άπό τήν άτομική του περιουσία μετρητά δρχ. 500.000 και έπιπλα άξιας δρχ. 100.000. Κατά τή διάρκεια τής χρήσεως στήν έπιχειρηση έγιναν οι έξης πράξεις:

α) Άγοράσθηκαν έμπορεύματα άξιας δρχ. 9.000.000 γιά τά δημόσια χρωστάει άκόμη ή έπιχειρηση, σε άνοικτο λογαριασμό, δρχ. 1.400.000 και συναλλαγματικές άποδοχής τής έπιχειρήσεως άνομαστικής άξιας δρχ. 1.260.000 άπό τίς δημόσιες οι δρχ. 60.000 έίναι τόκοι.

β) Πουλήθηκαν έμπορεύματα άντι δρχ. 7.000.000 γιά τά δημόσια άφείλονται άκόμη στήν έπιχειρηση δρχ. 100.000.

γ) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 100.000, γιά άσφαλτρα δρχ. 50.000, άπό τίς δημόσιες οι δρχ. 10.000 άφορούν τήν έπόμενη χρήση, γιά διάφορα δόλα έξοδα δρχ. 60.000 και άφείλει άκόμη τά τηλεφωνικά τού τελευταίου μήνα τής χρήσεως δρχ. 10.000.

δ) Σύναψε δάνειο πού είσπεραζε σε μετρητά δρχ. 500.000 μέ ένέχυρο έμπορευμάτων άξιας δρχ. 800.000. Τό δάνειο έπιβαρύνεται στό τέλος τής χρήσεως μέ τόκους δρχ. 40.000.

Ζητεῖται ό πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως, στό τέλος τής χρήσεως, ገν ή συνολική άξια τών μενόντων έμπορευμάτων, ένεχυριασμένων και μή έίναι δρχ. 1.800.000 και ή άποσβεση τών έπιπλων έίναι δρχ. 20.000.

Άσκηση 4.

Ο Ε. Εύθυμιού άνοιξε λογιστικό γραφείο μέ μετρητά δρχ. 100.000. Στή διάρκεια τής πρώτης διαχειριστικής χρήσεως έγιναν στό γραφείο οι έξης πράξεις:

α) Άγοράσθηκαν έπιπλα άντι δρχ. 60.000 άπό τίς δημόσιες άφείλονται άκόμη δρχ. 20.000.

β) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 120.000 και γιά διάφορα δόλα έξοδα δρχ. 80.000.

γ) Πραγματοποιήθηκαν είσπράξεις άπό λογιστικές έργασίες δρχ. 400.000 και έχει νά είσπράξει άκόμη έπισης άπό λογιστικές έργασίες δρχ. 80.000.

δ) Ο Ε. Εύθυμιος στή διάρκεια τής χρήσεως άπεσυρε άπό τό γραφείο, σε μετρητά δρχ. 250.000, γιά τήν κάλυψη άπομικών του άναγκών.

Ζητεῖται ό πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τού λογιστικού γραφείου στό τέλος τής χρήσεως, ገν ή άποσβεση τών έπιπλων έίναι δρχ. 10.000.

Άσκηση 5.

Ο Σ. Στράτης άνοιξε έστιατόριο και εισέφερε μετρητά δρχ. 600.000.

Στή συνέχεια καί κατά τή διάρκεια τής πρώτης διαχειριστικής χρήσεως έγιναν στήν έπιχειρηση οι έξης πράξεις.

α) Άγοράσθηκαν έπιπλα καί σκεύη άξιας δρχ. 500.000 άπό τίς δημόσιες άφείλονται δρχ. 200.000. Τά έπιπλα καί σκεύη έχουν άποσβεσθεί στή διάρκεια τής χρήσεως μέ δρχ. 60.000.

β) Άγοράσθηκαν τρόφιμα καί ποτά μέ μετρητά άξιας δρχ. 4.000.000, άπό τά δημόσια έχουν άπομείνει άξιας δρχ. 100.000.

γ) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 200.000, γιά μισθούς καί ήμερομίσθια δρχ. 500.000 και γιά διάφορα δόλα έξοδα δρχ. 250.000 και άφείλονται άκόμη γιά μισθούς καί ήμερομίσθια δρχ. 40.000 και γιά τηλεφωνικά δρχ. 10.000.

δ) Πραγματοποιήθηκαν έσοδα δρχ. 4.800.000 άπό τίς δημόσιες άπό πελάτες άφείλονται άκόμη στήν έπιχειρηση δρχ. 50.000.

Ζητεῖται ό πίνακας τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής έπιχειρήσεως στό τέλος τής χρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

3.1 Ή έννοια καί ἡ μορφή τοῦ λογαριασμοῦ.

Ή περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖται ἀπό τά διάφορα περιουσιακά στοιχεῖα, ἀποτιμημένα μέ τίν ΐδια νομισματική μονάδα, ὅπως ἔπιπλα, μηχανήματα, πρώτες ύλες, χρεῶστες, κεφάλαιο.

Τά περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως γνωρίζομε, μεταβάλλονται συνέχεια, δηλαδή ἀλλάζουν θέσεις καί μορφές, γιά νά ἔχει πρετηθοῦν οἱ σκοποί τῆς ἐπιχειρήσεως. "Ἐτσι προϊόντα μετατρέπονται σέ χρήματα, ὑπηρεσίες σέ προϊόντα, χρήματα σέ ἀπαιτήσεις κλπ.

Γιά νά γνωρίζομε τή διάρθρωση τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως μέ κάθε λεπτομέρεια σέ κάθε χρονική στιγμή, εἶναι ἀπαραίτητο νά παρακολουθούμε γιά τό κάθε περιουσιακό στοιχεῖο χωριστά πόσο εἶναι κατά εἶδος, ποσότητα, ποιότητα, ἀξία κλπ. καί πόσο καί γιά ποιό λόγο μεταβάλλεται κατά χρονολογική σειρά καθώς καί ποιό εἶναι, σέ κάθε χρονική στιγμή, τό ύπόλοιπό του.

Τό κάθε περιουσιακό στοιχεῖο παρουσιάζει μέ τό ύπόλοιπό του μιά θέση, δηλαδή πόσο εἶναι σέ μία δρισμένη χρονική στιγμή καί λέμε τότε ὅτι τό ἔχετάζομε **στή στατική του μορφή**. Μέ τήν πάροδο δύμας τοῦ χρόνου μεταβάλλεται ἡ θέση τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου, δηλαδή κινεῖται καί παρακολουθώντας τίς κινήσεις του λέμε ὅτι τό ἔχετάζομε **στή δυναμική του μορφή**.

Στή λογιστική γιά τήν παρακολούθηση τῆς θέσεως καί τῶν κινήσεων τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων. Ἡ μέ ἄλλα λόγια, γιά τήν παρακολούθηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, στή στατική καί στή δυναμική τους μορφή, ἀπό τήν ὅποια ἀντλούμε καί πλήθος ἀριθμητικῶν στοιχείων γιά τήν όρθολογική διοίκηση καί διαχείριση τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔχομε ώς δργανα τούς λογαριασμούς. Ή σπουδαιότητα τῶν λογαριασμῶν στή λογιστική εἶναι τόσο μεγάλη ώστε γά ἔχει ἀποκληθεῖ «Ἐπιστήμη τῶν λογαριασμῶν».

Ο λογαριασμός εἶναι διάγραμμα στό ὅποιο ἀπεικονίζονται κατά εἶδος, ποσότητα, ἀξία κλπ. στή στατική καί δυναμική τους μορφή, περιόυσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως πού ἔχουν γιά τήν ἐπιχείρηση κοινό τό βασικό χαρακτηριστικό τους γνώρισμα.

Ἐτσι π.χ. τά οίκονομικά ἀγαθά πού ἀγόρασε ἡ ἐπιχείρηση μέ σκοπό νά τά μεταπωλήσει ὅπως ἀκριβώς τά ἀγόρασε, ἔχουν ώς βασικό γνώρισμα ὅτι ἀγοράσθηκαν γιά νά μεταπωληθοῦν ὅπως εἶναι. Τά ἀγαθά αὐτά παρακολουθοῦνται μέ τό λογα-

ριασμό Έμπορεύματα. Τά οίκονομικά άγαθά πού παράγει ή έπιχείρηση καί έχουν ώς χαρακτηριστικό γνώρισμα ότι παράγονται άπο τήν ίδια, παρακολουθοῦνται μέ τό λογαριασμό Προϊόντα. Άκομη τά πρόσωπα πού όφείλουν στήν έπιχείρηση μέ τό λογαριασμό Χρεώστες κλπ.

Οι λογαριασμοί διακρίνονται σέ **Γενικούς** ή **Πρωτοβάθμιους** καί σέ **Άναλυτικούς**. Γενικοί ή πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί είναι έκεινοι πού παρακολουθοῦν τά διάφορα περιουσιακά στοιχεία τῆς έπιχειρήσεως στή γενική τους μορφή. Άναλυτικοί ή δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ. λογαριασμοί είναι έκεινοι πού παρακολουθοῦν άναλυτικά τά περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή άναλύουν τούς γενικούς λογαριασμούς.

Οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί διακρίνονται σέ **άπλούς**, όταν παρακολουθοῦν περιουσιακά στοιχεία πού δέν χρειάζονται νά άναλυθοῦν γιά νά μᾶς δώσουν τίς πληροφορίες πού θέλουμε, όπως οι λογαριασμοί Ταμείο, Έθνική Τράπεζα Λογαριασμός "Οψεως καί **περιληπτικούς**, οι όποιοι γιά νά μᾶς δώσουν τίς πληροφορίες πού θέλουμε πρέπει νά άναλυθοῦν σέ δευτεροβάθμιους, τριτοβάθμιους κλπ., όπως π.χ. δ λογαριασμός Χρεώστες έμφανίζει ότι μᾶς χρωστάνε δρχ. 100.000, άλλά δέν μᾶς λέει ποιοί μᾶς χρωστάνε. Γ' αύτό καί πρέπει νά άναλυθεΐ στούς λογαριασμούς Χρεώστης Α δρχ. 40.000, Χρεώστης Β δρχ. 50.000 καί Χρεώστης Γ δρχ. 10.000 οι όποιοι δνομάζονται δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί τοῦ γενικοῦ περιληπτικοῦ λογαριασμού Χρεώστες.

Οι πρωτοβάθμιοι λοιπόν περιληπτικοί λογαριασμοί άναλύονται σέ δευτεροβάθμιους, οι δευτεροβάθμιοι άν είναι καί αύτοί περιληπτικοί, σέ τριτοβάθμιους κλπ., μέχρι νά δοθεΐ τό έξατομικευμένο περιουσιακό στοιχεῖο, όπως μακαρόνια ΜΙΣΚΟ συσκευασμένα τῶν 500 γραμμαρίων Νο 5 ή χρεώστης Α. Άνδρέου δδός Σωκράτους 135 Αθήνα τηλ. 32.25.745.

Παράδειγμα άναλύσεως λογαριασμού.

Χρεώστες	Πρωτοβάθμιος
Έσωτερικού	Έξωτερικοῦ
Έμποροι	Δευτεροβάθμιοι
A, B, Γ, Δ	Τριτοβάθμιοι
Ίδιωτες	Τεταρτοβάθμιοι
X, Ψ, Ω	

Ίδιαίτερη σημασία πρέπει νά δοθεΐ στό διάγραμμα τοῦ κάθε λογαριασμοῦ πού πρέπει νά περιλαμβάνει τουλάχιστον τά άκόλουθα στοιχεία πού είναι τελείως άπαραίτητα.

a) **Τόν τίτλο τοῦ λογαριασμοῦ** πού λέγεται, γιά συντομία καί λογαριασμός, όπως λέμε δ λογαριασμός Έμπορεύματα, δ λογαριασμός Ταμείο κλπ.

Ο τίτλος τοῦ λογαριασμοῦ πρέπει νά δίνει μέ έπάρκεια, σαφήνεια καί ειλικρίνεια τό διακριτικό γνώρισμα τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου καί νά μήν άφήνει περιθώρια γιά άμφιβολίες, όπως π.χ. δ λογαριασμός Ρύζι, άντι γιά τό λογαριασμό Ρύζι καρολίνα β' ποιότητας ή νά μή γνωρίζομε μέ αύτόν περί τίνος πρόκειται όπως δ λογαριασμός καταθέσεις ή καί άκομη καταθέσεις σέ τράπεζες. Ο λογαριασμός αύτός δέν μᾶς πληροφορεΐ άν πρόκειται γιά καταθέσεις δψεως ή καταθέσεις προθεσμίας ή καταθέσεις σέ έγγυηση κλπ.

β) Τή χρονολογία, δηλαδή τήν ήμέρα, τό μήνα καί τό έτος πού κινήθηκε διαρισμός.

Η χρονολογία είναι άπαραίτητη, γιατί από αύτην έξαρτωνται πλήθος πληροφοριών γιά ύπολογισμούς τόκων, μετατροπές ξένων νομισμάτων, δικαστικές ύποθέσεις χρονικές συγκρίσεις κλπ.

γ) **Τήν αίτιολογία** καί τόν άριθμό τοῦ δικαιολογητικοῦ έγγραφου μέ βάση τό διπότο κινήθηκε διαρισμός.

Η αίτιολογία πρέπει νά είναι σύντομη, νά έξηγει μέ σαφήνεια, γιατί κινήθηκε διαρισμός καί νά στηρίζεται σέ δικαιολογητικό έγγραφο.

δ) **Τό ποσό τής άξιας** ή **τής ποσότητας** καί **τής άξιας** τοῦ λογαριασμοῦ πού θά είναι χρεωστικό ή πιστωτικό.

Η άξια τῶν περιουσιακῶν στοιχείων στούς λογαριασμούς έκφραζεται πάντα στήν ίδια νομισματική μονάδα, άλλα μπορεῖ νά έκφραζεται παράλληλα καί σέ άλλη νομισματική μονάδα. "Όπως π.χ. σέ δρισμένες περιπτώσεις πού ή δέν γνωρίζομε τήν άξια τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου σέ νομισματικές μονάδες ή γιά τεχνικούς λόγους χρησιμοποιούμε συμβατικές μονάδες άξιας πού λέγονται **λογιστικές μονάδες** ή **λογιστικά ισότιμα**.

Πέρα από τά παραπάνω βασικά στοιχεία, πού πρέπει νά περιλαμβάνει ένα διάγραμμα λογαριασμοῦ καί άνάλογα μέ τά άριθμητικά στοιχεία πού ζητάμε από τόν κάθε λογαριασμό μποροῦν νά περιλαμβάνονται καί άλλα, δημοσίες συνολικῶν ποσῶν χρεώσεων καί πιστώσεων, υπόλοιπα, μηνιαία κίνηση κρατήσεων χαρτοσήμου καί φόρων, παραγγελιῶν κλπ.

Οι γενικοί λογαριασμοί παρέχουν πληροφορίες στή διοίκηση τής έπιχειρήσεως γιά τή θέση καί τήν κίνηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων μέ τά ύπόλοιπα καί τήν κίνησή τους καθώς καί μέ τά ίσοζύγια καί τίς άλλες λογιστικές καταστάσεις τῶν καθολικῶν.

Οι άναλυτικοί λογαριασμοί παρέχουν άναλυτικές πληροφορίες γιά τή θέση καί τήν κίνηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν διαφόρων διαχειρίσεων, τά άποθέματα, τήν κίνηση τῶν διαφόρων χρεωστῶν καί πιστωτῶν καί μέ βάση τούς λογαριασμούς γίνονται οι έσωτερικοί καί έξωτερικοί έλεγχοι τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως καί τῶν διαφόρων διαχειρίσεών της. Άκομη οι λογαριασμοί άποτελοῦν άπαραίτητα στοιχεία γιά τή σύνταξη τῶν οίκονομικῶν καταστάσεων.

Παράδειγμα παρακολουθήσεως λογαριασμοῦ μέ διάφορα ύποδείγματα διαγραμμάτων γιά έξάσκηση.

Ο Α. Άνδρεου είναι πελάτης τής έπιχειρήσεως Χ καί διαρισμός του πού τηρεῖται στήν έπιχειρηση Χ παρουσίασε τόν Ιανουάριο τοῦ 1979 τήν άκολουθη κίνηση:

1/1/79. Ύπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ από τήν 31/12/78 δρχ. 100.000.

20/1/79. Αγόρασε έμπορεύματα από τήν έπιχειρηση μέ τό τιμολόγιο άριθμ. 45 άντι δρχ. 200.000 μέ πίστωση.

21/1/79. Πλήρωσε έναντι τοῦ λογαριασμοῦ του δρχ. 250.000 πού είσπράχθηκαν από τήν έπιχειρηση μέ τό γραμμάτιο είσπράξεως άριθμ. 110.

25/1/79. Αγόρασε από τήν έπιχειρηση έμπορεύματα μέ τό τιμολόγιο 156 άντι δρχ. 220.000 μέ πίστωση.

28/1/79. Η έπιχειρηση τοῦ χορήγησε μέ τό πιστωτικό σημείωμα άριθμ. 30, έκπτωση δρχ. 10.000.

30/1/79. Πλήρωσε έναντι τοῦ λογαριασμοῦ του δρχ. 200.000 πού είσπράχθηκαν άπο τήν έπιχείρηση μέ τό γραμμάτιο είσπράξεως άριθμ. 354.

Πελάτης 'Ανδρέας 'Ανδρέου, Σοφοκλέους 356 'Αθήνα τηλ. ...

Χρονολογία	'Αριθμός δικαιολογ.	Αίτιολογία	Χρέωση	Πίστωση
1/1/79	—	'Υπόλοιπο 31/12/78	100.000	
20/1/79	τ. 45	'Άγορά του	200.000	
21/1/79	Γ.Ε 110	Μετρητά του		250.000
25/1/79	τ. 156	'Άγορά του	220.000	
28/1/79	Π.Σ 30	"Εκπτώση		10.000
30/1/79	Γ.Ε 354	Μετρητά του		200.000

Πελάτης 'Ανδρέας 'Ανδρέου Σοφοκλέους 356 'Αθήνα τηλ. ...

Χρονολογία	'Αριθμός δικαιολογ.	Αίτιολογία	Χρέωση	Πίστωση	'Υπόλοιπο
1/1/79	—	'Υπόλοιπο 31/12/78	100.000		100.000
20/1/79	τ. 45	'Άγορά του	200.000		300.000
21/1/79	Γ.Ε 110	Μετρητά του		250.000	50.000
25/1/79	τ. 156	'Άγορά του	220.000		270.000
28/1/79	Π.Σ 30	"Εκπτώση		10.000	260.000
30/1/79	Γ.Ε 354	Μετρητά του		200.000	60.000

Πελάτης 'Ανδρέας 'Ανδρέου Σοφοκλέους 356 'Αθήνα τηλ. ...

Χρονολογία	'Αριθμός δικαιολ.	Αίτιολογία	Κίνηση μηνός		Συνολική		'Υπόλοιπο
			Χρέωση	Πίστωση	Χρέωση	Πίστωση	
1/1/79	—	'Υπόλοιπο 31/12/78	—	—	100.000		100.000
20/1/79	τ. 45	'Άγορά του	200.000		200.000		300.000
21/1/79	Γ.Ε 110	Μετρητά του		250.000		250.000	50.000
25/1/79	τ. 156	'Άγορά του	220.000		220.000		270.000
28/1/79	Π.Σ 30	"Εκπτώση		10.000		10.000	260.000
30/1/79	Γ.Ε 354	Μετρητά του		200.000		200.000	60.000

Πελάτης Ανδρέας Ανδρέου Σοφοκλέους 356 Αθήνα τηλ. ...

Χρονολ.	Άριθμ. δικαιολ.	Αίτιολογία	Χρέωση	Χρονολ.	Άριθμ. δικαιολ.	Αίτιολογία	Πίστωση
1/1/79	—	Υπόλοιπο 31/12/78	100.000	21/1/79	Γ.Ε 110	Μετρητά του	250.000
20/1/79	τ. 45	Άγορά του	200.000	28/1/79	Π.Σ 30	Έκπτωση	10.000
25/1/79	τ. 156	Άγορά του	220.000	30/1/79	Γ.Ε 354	Μετρητά του	200.000

Πελάτης Ανδρέας Ανδρέου Σοφοκλέους 356 Αθήνα τηλ. ...

Χρονολ.	Άριθμ. δικαιολ.	Αίτιολογία	Χρέωση	Σύνολο χρεώσεων	Πίστωση	Σύνολο πιστώσεων	Υπόλοιπο
1/1/79	—	Υπόλοιπο 31/12/78	100.000	100.000			100.000
20/1/79	τ. 45	Άγορά του	200.000	300.000			300.000
21/1/79	Γ.Ε 110	Μετρητά του			250.000	250.000	50.000
25/1/79	Τ 156	Άγορά του	220.000	520.000			270.000
28/1/79	Π.Σ 30	Έκπτωση			10.000	260.000	260.000
30/1/79	Γ.Ε 354	Μετρητά του			200.000	460.000	60.000

Παράδειγμα παρακολουθήσεως του λογαριασμού Διάφορα Έξοδα, μέ τους ειδικούς λογαριασμούς του στό ίδιο διάγραμμα.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ

Χρονολογ.	Άριθμός δικαιολ.	Αίτιολογία	Ποσό	Συντήρηση μηχ/των	Άσφαλι- στρα	Μεταφο- ρικά	Τηλεφω- νικά
2/1/79	Δ.ΠΥ 150	Γ. Γεωργίου, συντηρητής	10.000	10.000			
2/1/79	Απ. 3642	Άσφ. Ετ. Λάμδα άσφ. κτιρίου	20.000		20.000		
4/1/79	Απ. 46	Μ. Μέγας, μεταφορέας	5.000			5.000	
10/1/79	Απ. 152	Π. Πέτρου, μεταφορέας	4.000			4.000	
31/1/79	Απ. 3777	Ο.Τ.Ε Λ/σμός τηλ. 35...	6.000				6.000

Οι πράξεις πού καταχωρήθηκαν στόν παραπάνω λογαριασμό είναι:

Τόν Ιανουάριο τοῦ 1979 έγιναν σέ ἐπιχείρηση τά άκόλουθα έξοδα πού παρακολουθοῦνται μέ τό γενικό λογαριασμό Διάφορα Έξοδα.

21/1/79. Πληρώθηκαν γιά συντήρηση μηχανημάτων τοῦ μηνός Ιανουαρίου στόν Γ. Γεωργίου μέ τό Δελτίο Παροχῆς Υπηρεσιῶν άριθμ. 150, δρχ. 10.000.

2/1/79. Πληρώθηκαν στήν Άσφαλιστική Εταιρία Λάμδα, γιά άσφαλιστρα κτιρίων μέ τήν άπόδειξη 3642, δρχ. 20.000.

4/1/79. Πληρώθηκαν γιά μεταφορικά στό μεταφορέα Μ. Μέγα, άπόδ. 46, δρχ. 5.000.

10/1/79. Πληρώθηκαν γιά μεταφορικά στό μεταφορέα Π. Πέτρου, άπόδ. 152, δρχ. 4.000.

31/1/79. Όφείλονται τά τηλεφωνικά τοῦ μηνός, δρχ. 6.000, άπόδ. ΟΤΕ 3777.

Παράδειγμα παρακολουθήσεως γενικῶν καὶ εἰδικῶν λογαριασμῶν σέ ἐπιχείρηση.

Ἡ ἀπογραφή τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Β. Βασιλείου εἶχε στίς 31/12/79 τά ἀκόλουθα:

- Ἐμπορεύματα δρχ. 500.000 (ρύζι δρχ. 300.000 καὶ ἀλεύρι δρχ. 200.000).
- Χρεῶστες δρχ. 200.000 (Α. Ἀνδρέου δρχ. 50.000, Γ. Γεωργίου δρχ. 90.000 καὶ Δ. Δημητρίου δρχ. 60.000).
- Ταμεῖο δρχ. 300.000.
- Κεφάλαιο δρχ. 800.000.
- Πιστωτές δρχ. 200.000 (Π. Πέτρου δρχ. 150.000 καὶ Ξ. Ξένος δρχ. 50.000).

Στήν συνέχεια ἔγιναν οἱ ἀκόλουθες πράξεις στήν ἐπιχείρηση.

α) Ἀγοράσθηκαν ἐμπορεύματα ἀντί δρχ. 300.000 (ἀλεύρι δρχ. 200.000 καὶ καφές δρχ. 100.000) τό μισό μέ μετρητά καὶ τό ύπόλοιπο διφέλεται στόν πωλητή τῶν ἐμπορευμάτων Σ. Σίμο, τιμολόγιο 342.

β) Πουλήθηκαν ἐμπορεύματα ἀντί δρχ. 200.000 (ρύζι δρχ. 150.000 καὶ καφές δρχ. 50.000) στό Δ. Δημητρίου μέ πίστωση, τιμολόγιο 147.

γ) Ο χρεώστης Γ. Γεωργίου πλήρωσε στήν ἐπιχείρηση σέ μετρητά δρχ. 50.000 γραμ. εἰσπράξεως 85.

δ) Πληρώθηκαν ἀπό τήν ἐπιχείρηση στόν πιστωτή της Π. Πέτρου δρχ. 40.000 σέ μετρητά, ἔνταλμα πληρωμῆς 64.

Τούς λογαριασμούς θά τούς παρακολουθήσομε γιά οίκονομία χώρου, σέ σχῆμα Τ μέ μόνο τά ποσά στό γενικό καὶ τά ἀναλυτικά καθολικά. Ἔτσι ἔχομε:

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

1. Ἐμπορεύματα	2. Χρεῶστες	3. Ταμεῖο	4. Κεφάλαιο	5. Πιστωτές
500.000 300.000	200.000 200.000	200.000 50.000	300.000 150.000 50.000 40.000	800.000 40.000 200.000 150.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

1. Ρύζι	2. Ἀλεύρι	3. Καφές
300.000	150.000 200.000	200.000 100.000 50.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΧΡΕΩΣΤΩΝ

1. Α. Ἀνδρέου	2. Γ. Γεωργίου	3. Δ. Δημητρίου
50.000	90.000 50.000	60.000 200.000

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

1. Π. Πέτρου	2. Ξ. Ξένος	3. Σ. Σίμος
40.000	150.000	50.000

3.2 Η διάκριση τῶν λογαριασμῶν ἀπό τὴν ἀποψη τῆς οἰκονομικῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Γνωρίζομε δτι στήν ἀπογραφή γράφονται οἱ πρωτοβάθμιοι, δευτεροβάθμιοι, τριτοβάθμιοι κλπ. λογαριασμοί μέ τούς ὅποιους είκονίζονται οἱ ἄξεις, ύλικές καὶ ἀυλές, οἱ ἀπαιτήσεις καὶ οἱ ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τά ὑπόλοιπα πού παρουσιάζουν κατά τή χρονική στιγμή τῆς συντάξεως τῆς ἀπογραφῆς.

Μετά τήν ἀπογραφή συντάσσεται ὁ ίσολογισμός, στόν ὅποιο περιλαμβάνονται μόνο οἱ πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί.

Γιά νά ἀνοίξουν τά λογιστικά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως καταχωρεῖται ὁ ίσολογισμός στό ἡμερολόγιο τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπου χρεώνονται οἱ λογαριασμοί τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ πιστώνονται οἱ λογαριασμοί τοῦ παθητικοῦ καὶ τῆς καθαρῆς περιουσίας. Ἀπό τό ἡμερολόγιο στή συνέχεια ἐνημερώνεται τό γενικό καθολικό τῆς ἐπιχειρήσεως. Τά ἀναλυτικά καθολικά γιά οἰκονομία ἔργασίας, τήν πρώτη φορά ἐνημερώνονται ἀπευθείας ἀπό τήν ἀπογραφή.

Ἐτσι ἔχουν ἀνοίχθει τά λογιστικά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἔχουν καταχωρηθεῖ σέ αὐτά τό ἐνεργητικό, τό παθητικό καὶ ἡ καθαρή περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως βρέθηκαν τή χρονική στιγμή τῆς συντάξεως τῆς ἀπογραφῆς, δηλαδή τά περιουσιακά στοιχεῖα στή στατική τους μορφή.

Μέ τή λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως, τά διάφορα περιουσιακά της στοιχεῖα, πού παρακολουθοῦνται μέ τούς λογαριασμούς, μεταβάλλονται συνέχεια. Γίνονται στήν ἐπιχείρηση ἀγορές, πωλήσεις, εἰσπράξεις, πληρωμές κλπ., δηλαδή τά περιουσιακά στοιχεῖα μπαίνουν σέ κίνηση καὶ τήν κίνηση αὐτή πρέπει νά καταγράφομε στούς λογαριασμούς, δηλαδή νά παρακολουθοῦμε τά περιουσιακά στοιχεῖα στή δυναμική τους μορφή.

Ἡ κάθε πράξη πού γίνεται στήν ἐπιχείρηση, συναλλακτική, τεχνική, νομική, οἰκονομική κλπ., προκαλεῖ τήν κίνηση περιουσιακῶν στοιχείων καὶ καταχωρεῖται, γράφεται, στό ἡμερολόγιο. Ἀπό τό ἡμερολόγιο στή συνέχεια ἐνημερώνονται τό γενικό καθολικό καὶ τά ἀναλυτικά καθολικά.

Κατά τήν καταχώρηση στό ἡμερολόγιο τῶν διαφόρων λογιστικῶν πράξεων θά πρέπει νά μήν ξεχνᾶμε τόν κανόνα τῶν χρεώσεων καὶ τῶν πιστώσεων τῶν λογαριασμῶν. Δηλαδή:

- **Χρέωση εἶναι κάθε δημιουργία ἢ αὔξηση λογαριασμοῦ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ μείωση λογαριασμοῦ τοῦ παθητικοῦ ἢ τῆς καθαρῆς περιουσίας.**
- **Πίστωση εἶναι κάθε μείωση λογαριασμοῦ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ δημιουργία ἢ αὔξηση λογαριασμοῦ τοῦ παθητικοῦ ἢ τῆς καθαρῆς περιουσίας.**

Οι λογαριασμοί διακρίνονται, ὅπως εἴδαμε προηγουμένως, σέ λογαριασμούς τοῦ παθητικοῦ, σέ λογαριασμούς τοῦ παθητικοῦ καὶ σέ λογαριασμούς τῆς καθαρῆς περιουσίας. Κάθε πράξη πού γίνεται στήν ἐπιχείρηση ἔχει ώς συνέπεια μετα-

βολές μόνο στά στοιχεία τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ μόνο στά στοιχεία τοῦ παθητικοῦ ἢ μόνο τῆς καθαρῆς περιουσίας ἢ τοῦ ἐνεργητικοῦ καί τοῦ παθητικοῦ ἢ τοῦ ἐνεργητικοῦ καί τῆς καθαρῆς περιουσίας ἢ ἀκόμη τοῦ ἐνεργητικοῦ, τοῦ παθητικοῦ καί τῆς καθαρῆς περιουσίας.

Οἱ διαχειριστικές πράξεις πού γίνονται στήν ἐπιχείρηση γιά τήν ἔξυπηρέτηση τῶν σκοπῶν της δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά συνεχής μετατροπή τῶν περιουσιακῶν στοιχείων σέ ἔσοδα καί ἔξοδα ἀπό τή θετική διαφορά τῶν δοπίων ἀναμένει τό κέρδος. Ἀκόμη σέ μερικές περιπτώσεις παρουσιάζονται στήν ἐπιχείρηση ἔκτακτες ζημίες, ὅπως καταστροφή ἀνασφαλίστων ἐπίπλων πού διαφέρουν ἀπό τά ἔξοδα στό δτι βγαίνουν ἀξίες ἀπό τήν ἐπιχείρηση χωρίς νά ἀναμένεται ἔσοδο καί ἔκτακτα κέρδη, ὅπως κέρδος ἀπό λαχεῖο, πού διαφέρουν ἀπό τά ἔσοδα στό δτι εἰσέρχονται στήν ἐπιχείρηση ἀξίες χωρίς νά ἀπαιτηθεῖ ἔξοδο. Εἶναι σκόπιμο λοιπόν οἱ λογαριασμοί νά διακρίνονται κατά τή διάρκεια τῆς χρήσεως σέ δύο μεγάλες κατηγορίες: **τούς λογαριασμούς ίσολογισμοῦ καί τούς λογαριασμούς διαχειρίσεως.**

α) Λογαριασμοί ίσολογισμοῦ.

Δηλαδή τοῦ ἐνεργητικοῦ, τοῦ παθητικοῦ καί τῆς καθαρῆς περιουσίας εἶναι οἱ λογαριασμοί μέ τούς δοπίους παρακολουθοῦνται οἱ ύλικές καί ἀυλες ἀξίες, οἱ ἀπαιτήσεις καθώς καί οἱ ύποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως πρός τό φορέα της καί τούς τρίτους, ὅπως ταμεῖο, ἐμπορεύματα, δίπλωμα εύρεσιτεχνίας, φήμη καί πελατεία, δάνεια, πιστωτές, κεφάλαιο.

β) Λογαριασμοί Διαχειρίσεως ἢ Ἀποτελεσμάτων.

Μέ αύτούς παρακολουθοῦνται κατά τή διάρκεια τῆς χρήσεως τά ἔσοδα, τά ἔξοδα, τά κέρδη καί οἱ ζημίες πού πραγματοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση. Π.χ. ἀγορές, ἐνοίκια, πωλήσεις, ἔσοδα ἀπό προμήθειες, ἔκτακτα κέρδη καί ἔκτακτες ζημίες.

Τούς λογαριασμούς διαχειρίσεως ἢ ἀποτελεσμάτων τούς διακρίνομε, ὅπως γνωρίζομε καί ὅπως θά δοῦμε καί ἀργότερα σέ ἐπόμενο κεφάλαιο:

1) Σέ λογαριασμούς ἐκμεταλλεύσεως ἢ κυκλοφορίας.

Παρακολουθοῦν δμαλά καί δουλεμένα ἔσοδα καί ἔξοδα πού πραγματοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση γιά τήν ἔξυπηρέτηση τῶν κυρίων σκοπῶν της οἱ δοπίοι δονομάζονται ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως. Οἱ λογαριασμοί αύτοί στό τέλος τῆς χρήσεως συγκεντρώνονται καί συσχετίζονται στούς λογαριασμούς ἐκμεταλλεύσεων καί ἀπό αύτούς βγαίνουν τά ἀποτέλεσματα τῶν ἐκμεταλλεύσεων, κέρδη ἢ ζημίες πού λέγονται καί δργανικά ἀποτελέσματα.

2) Σέ λογαριασμούς δουλεμένων ἑσδόων καί ἑξδόων ἀλλά μή δμαλῶν ἢ πραγματοποιηθέντων δχι γιά τίς ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἑσδόων καί ἑξδόων καθώς καί τῶν ἔκτάκτων κερδῶν καί ζημιῶν.

Οἱ λογαριασμοί αύτοί πού ἀποτελοῦν τά ἀνόργανα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως στό τέλος τῆς χρήσεως συσχετίζονται στό λογαριασμό Ἀποτελέσματα χρήσεως μαζί μέ τά κέρδη καί τίς ζημίες ἀπό τίς διάφορες ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως καί βγαίνει τό τελικό κέρδος ἢ ή ζημία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Οἱ λογαριασμοί διαχειρίσεως λειτουργοῦν ὅπως οἱ λογαριασμοί τῆς καθαρῆς περιουσίας, καί ἐπειδή τά ἔσοδα καί τά κέρδη ἐμφανίζονται ώς αύξήσεις τῆς καθα-

ρῆς περιουσίας πάντα πιστώνονται, ένω τά ἔξοδα καί οι ζημίες, πού παρουσιάζονται ώς μειώσεις τῆς καθαρῆς περιουσίας, πάντα χρεώνονται.

Παράδειγμα.

Στήν ἐπιχείρηση τοῦ Ζ. Ζήση κατά τή διάρκεια τῆς χρήσεως εἶχαν ύπόλοιπα οἱ παρακάτω λογαριασμοί:

‘Ακίνητα, ‘Επιπλα, ‘Απόσβεση ‘Ακινήτων, ‘Εμπορεύματα, Τόκοι Χρεωστικοί, Κέρδη ἀπό ἐμπορεύματα, Πιστωτές, Ταμεῖο, Μεταφορικά “Ἐξοδα, ‘Ενοίκια”Ἐξοδα, Χρεῶστες, Γραμμάτια Πληρωτέα, ‘Αποσβεσθέντα ‘Ακίνητα, Διάφορα “Ἐσοδα, Διάφορα “Ἐξοδα καὶ Κεφάλαιο.

‘Από τούς λογαριασμούς αύτούς εἶναι:

α) Λογαριασμοί Ισολογισμοῦ:

‘Ακίνητα, ‘Επιπλα, ‘Εμπορεύματα, Πιστωτές, Ταμεῖο, Χρεῶστες, Γραμμάτια Πληρωτέα, ‘Αποσβεσθέντα ‘Ακίνητα καὶ Κεφάλαιο.

β) Λογαριασμοί Διαχειρίσεως:

‘Απόσβεση ‘Ακινήτων, Τόκοι Χρεωστικοί, Κέρδη ἀπό ἐμπορεύματα, Μεταφορικά “Ἐξοδα, ‘Ενοίκια”Ἐξοδα, Διάφορα “Ἐσοδα καὶ Διάφορα “Ἐξοδα.

3.3 Ασκήσεις.

Άσκηση 1.

Ποιοί ἀπό τούς παρακάτω λογαριασμούς εἶναι λογαριασμοί Ισολογισμοῦ καὶ ποιοί λογαριασμοί τῆς Διαχειρίσεως;

‘Επιπλα, ‘Εμπορεύματα ‘Απόθεμα, ‘Αγορές, Τόκοι Χρεωστικοί, Πρόσοδος Τόκων, Πωλήσεις, Χρεώστες, Πιστωτές, Γραμμάτια Εισπρακτέα, ‘Εκπτώσεις ‘Αγορῶν, Ειδικά “Ἐξοδα ‘Αγορῶν, Ειδικά “Ἐξοδα Πωλήσεων, ‘Επιστροφές ‘Αγορῶν, Μισθοί, Γραμμάτια Πληρωτέα, Γενικά “Ἐξοδα, ‘Ακίνητα, ‘Απόσβεση ‘Επίπλων, ‘Αποσβεσθέντα ‘Ακίνητα, Ταμεῖο καὶ Κεφάλαιο.

Άσκηση 2.

Ποιοί ἀπό τούς παρακάτω λογαριασμούς εἶναι τοῦ Ισολογισμοῦ καὶ ποιοί τῆς Διαχειρίσεως;

‘Ακίνητα, ‘Επιπλα, Προμήθειες Πιστωτικές, Μίσθιοι καὶ ‘Ημερούσιθια, Κρατήσεις υπέρ Δημοσίου καὶ Τρίτων, ‘Απόσβεση ‘Επίπλων, ‘Αποσβεσθέντα ‘Ακίνητα, Θέρμανση, Μηχανήματα, Πρώτες ‘Υλες, ‘Ετοιμα Προϊόντα, ‘Απόσβεση ‘Ακινήτων, Χρεῶστες, Χρεόγραφα, Βοηθητικά ‘Υλικά, Συντήρηση ‘Ακινήτων, Διαφημίσεις, ‘Ενοίκια Πληρωτέα, ‘Ασφάλιστρα, Πιστωτές, Ταμεῖο, ‘Εργοδοτικές εισφορές, Προπληρωθέντα ‘Ασφάλιστρα, Προκαταβολές Μισθών, “Ἐκτακτα Κέρδη ἀπό χρεόγραφα, “Ἐσοδα Εισπρακτέα καὶ Κεφάλαιο.

Άσκηση 3.

‘Η ἀπογραφή τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Π. Πέτρου εἶχε:

‘Εμπορεύματα δρχ. 600.000, πού ἀναλύονται σέ τρόφιμα μιᾶς ποιότητας δρχ. 400.000 καὶ ποτά μιᾶς ποιότητας δρχ. 200.000. Τά τρόφιμα εἶναι μακαρόνια δρχ. 300.000 καὶ ρύζι δρχ. 100.000 καὶ τά ποτά εἶναι κρασί δρχ. 80.000 καὶ μπύρα δρχ. 120.000.

Χρεῶστες δρχ. 200.000, πού ἀναλύονται σέ Χρεῶστες ‘Αθηνῶν δρχ. 120.000 καὶ Χρεῶστες ‘Επαρχιῶν δρχ. 80.000. Οι Χρεῶστες ‘Αθηνῶν εἶναι: Α. Άνδρέου δρχ. 80.000 καὶ Β. Βασιλείου δρχ. 40.000. Οι Χρεῶστες ‘Επαρχιῶν εἶναι: Δ. Δημητρίου δρχ. 30.000, Ζ. Ζήσης δρχ. 10.000 καὶ ‘Η. Ήλιάδης δρχ. 40.000.

Μετρητά δρχ. 400.000.

Κεφάλαιο δρχ. 100.000.

Πιστωτές δρχ. 200.000 πού εἶναι οι: Ξ. Ξένος δρχ. 140.000 καὶ Ν. Νίκου δρχ. 60.000.

Στήν συνέχεια στήν ἐπιχείρηση ἔγιναν οι παρακάτω πράξεις:

α) Πουλήθηκαν μακαρόνια ἀξίας δρχ. 160.000 ἀντί δρχ. 200.000 στό Β. Βασιλείου πού τό μισό τῆς ὀξίας τους ἔσοφλήθηκε μέ μετρητά καὶ τό ύπόλοιπο τό ὄφείλει, τιμολ. 672.

β) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 40.000, γιά άσφαλτο στρα δρχ. 20.000 καί γιά διάφορα άλλα έξοδα δρχ. 30.000, ένταλμα πληρωμῆς 141, 142, 143 άντιστοιχα.

γ) Χορηγήθηκε έκπτωση στόν Α. 'Ανδρέου δρχ. 10.000, πιστωτικό σημείωμα 154.

δ) Έξοφλήθηκε μέ μετρητά δ. Ξένος άφοῦ χορήγησε στήν έπιχειρηση έκπτωση δρχ. 20.000, ένταλμα πληρωμῆς 144.

ε) Πουλήθηκαν: Ρύζι άξιας δρχ. 60.000 άντι δρχ. 50.000 καί μακαρόνια άξιας δρχ. 100.000 άντι δρχ. 120.000 στόν Ε. Εύθυμιο, ζυμπορο Λαμίας, μέ πίστωση, τιμολόγιο 673.

Ζητοῦνται:

Τό άνοιγμα τῶν λογαριασμῶν τῆς έπιχειρήσεως, σέ σχήμα Τ, στά σχετικά καθολικά, ή καταχώρηση σέ αύτούς τῶν παραπάνω πράξεων, τό άποτέλεσμα τῆς έπιχειρήσεως καί δ τελικός πίνακας συγκροτήσεως τῆς περιουσίας τῆς έπιχειρήσεως (Ισολογισμός) ἀπό τούς λογαριασμούς τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ.

Άσκηση 4.

'Η ἀπογραφή στήν έμπορική έπιχειρηση τοῦ Β. Βάσου ἔδειξε:

α) Ρύζι καρολίνα α' ποιότητας δρχ. 100.000, ρύζι καρολίνα β' ποιότητας δρχ. 80.000, ρύζι γλασέ δρχ. 120.000, ἀλεύρι σκληρό δρχ. 200.000 καί ἀλεύρι μαλακό δρχ. 40.000.

β) Οφείλονται στήν έπιχειρηση ἀπό τούς πελάτες της Ν. Νίκου δρχ. 50.000, Ε. Εύθυμιού δρχ. 60.000 καί Ζ. Ζήση δρχ. 40.000.

γ) Έχει καταθέσεις σέ λογαριασμούς δψεως: στήν 'Εθνική Τράπεζα δρχ. 150.000 καί στήν 'Έμπορική δρχ. 100.000.

δ) Μετρητά δρχ. 400.000.

ε) Κεφάλαιο δρχ. 1.240.000.

Στή συνέχεια ἔγιναν στήν έπιχειρηση οι ἀκόλουθες πράξεις:

α) Πουλήθηκε ρύζι γλασέ κόστους δρχ. 70.000 άντι δρχ. 100.000, ρύζι καρολίνα α' ποιότητας κόστους δρχ. 60.000 άντι δρχ. 80.000 καί ρύζι καρολίνα β' ποιότητας κόστους δρχ. 40.000 άντι δρχ. 35.000, στόν Ζ. Ζήση. Τό σχετικό μέ άριθμο 142 τιμολόγιο έξοφλησε δ. Ζ. Ζήσης τό μισό μέ μετρητά καί γιά τό ὑπόλοιπο ἔμεινε ὀφειλέτης.

β) Αγοράσθηκε ρύζι γλασέ ἀντί δρχ. 50.000 καί ἀλεύρι σκληρό ἀντί δρχ. 100.000 καί τό σχετικό μέ άριθμο 345 τιμολόγιο τοῦ Ν. Νίκου διακανονίσθηκε ἔτσι: ἐκδόθηκαν σέ διαταγή τοῦ Ν. Νίκου ή 77472 έπιταγή ἐπί 'Εθνικής Τράπεζας δρχ. 40.000, ή 32251 έπιταγή ἐπί 'Έμπορικής Τράπεζας δρχ. 30.000 καί τό ὑπόλοιπο ποσό ὀφείλεται στόν Ν. Νίκου.

γ) Πληρώθηκαν γιά ένοικια δρχ. 40.000, γιά άσφαλτο στρα δρχ. 20.000 καί γιά διάφορα άλλα έξοδα δρχ. 150.000. Τά σχετικά ένταλμα πληρωμῆς ἔχουν άριθμοις 87, 88 καί 89 άντιστοιχα καί οφείλονται ἀκόμη γιά διάφορα γενικά έξοδα δρχ. 50.000 ἀπό τίς δρποίες οι δρχ. 30.000 στή ΔΕΗ γιά φωτισμό, ἀπόδ. 8872, οι δρχ. 15.000 στόν ΟΤΕ, γιά τηλεφωνικά, ἀπόδ. 3565 καί δρχ. 5000 στήν Ε.Ε.Υ γιά ὑδρευση, ἀπόδ. 1824.

Ζητοῦνται:

Τό άνοιγμα τῶν λογαριασμῶν, σέ σχήμα Τ, τῆς έπιχειρήσεως, στά σχετικά καθολικά, ή καταχώρηση στούς λογαριασμούς αύτούς τῶν παραπάνω πράξεων, τό άποτέλεσμα τῆς έπιχειρήσεως καί δ τελικός πίνακας τῆς περιουσιακῆς συγκροτήσεως τῆς έπιχειρήσεως ἀπό τούς λογαριασμούς τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ.

Άσκηση 5.

Δίνονται τά ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ τῆς έπιχειρήσεως τοῦ Γ. Γεωργίου σέ δραχμές:

"Επιπλα καί Σκεύη 200.000, 'Εμπορεύματα ἀρχικῆς ἀπογραφῆς 500.000, 'Αποσβεσθέντα "Επιπλα καί Σκεύη 60.000, Ταμείο 200.000, 'Αγρούς 300.000, "Έξοδα 'Αγορῶν 30.000, Χρεώστες 150.000, 'Έκπτώσεις 'Αγορῶν 30.000, Πωλήσεις 700.000, Πιστωτές 100.000, 'Αμοιβές Προσωπικοῦ 100.000, 'Εργοδοτικές Εισφορές 20.000, Κρατήσεις καί Εισφορές Πληρωτέες 10.000, 'Ασφάλιστρα 30.000, 'Ένοικια 50.000, Διάφορα Γεν. "Έξοδα 50.000 καί Κεφάλαιο (;) .

Ζητεῖται νά βρεθεῖ τό άποτέλεσμα τῆς έπιχειρήσεως καί νά γίνει δ πίνακας τῆς περιουσιακῆς της συγκροτήσεως, ἀν τά μένοντα έμπορεύματα εἶναι άξιας δρχ. 100.000 καί δ ἀπόσβεση τῆς Χρήσεως τῶν 'Επίπλων καί Σκευῶν τῆς εἶναι δρχ. 20.000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ο ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

4.1 Ἐννοια, χαρακτηριστικά.

Ίσολογισμός είναι ή λογιστική κατάσταση στήν όποια έμφανίζονται κατά είδος καὶ ἀξία, μέ πρωτοβάθμιους λογαριασμούς, τὰ περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως σέ μία χρονική στιγμή, ἀποτιμημένα μέ τό ίδιο νόμισμα.

Ο Ίσολογισμός προκύπτει ἀπό τήν ἀπογραφή, συντασσόμενη σύμφωνα μέ τίς σχετικές ἐπιταγές τῆς ἐπιστήμης, τῆς όποιας ἀποτελεῖ περίληψη ἢ ἀπευθείας ἀπό τά ύπόλοιπα πού ἔχουν οἱ λογαριασμοί τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως.

Στόν Ίσολογισμό είκονίζεται η περιουσιακή συγκρότηση τῆς ἐπιχειρήσεως σύμφωνα μέ τήν ίσότητα:

$$E = \Pi$$

Σύμφωνα μέ τό νόμο καὶ τή λογιστική ἐπιστήμη, ο Ίσολογισμός πρέπει νά έμφανίζει μέ σαφήνεια καὶ εἰλικρίνεια, τή συγκρότηση τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως ταξινομημένη ὀρμονικά τόσο ἀπό τή λογιστική ὅσο καὶ ἀπό τήν οίκονομική καὶ νομική ἀποψη τοῦ κάθε περιουσιακοῦ στοιχείου.

Ο Ίσολογισμός, ἐπειδή ἀποτελεῖ τήν ἐπίσημη είκόνα τῆς περιουσιακῆς συγκροτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπειδή δημοσιεύεται, καὶ ἀπό αὐτόν θά λάβουν γνώση οἱ τρίτοι ἐνδιαφερόμενοι γιά τή θέση, σέ σύγκριση μέ Ίσολογισμούς προηγουμένων χρήσεων ἢ Ίσολογισμούς ἄλλων δομίων ἐπιχειρήσεων καὶ γιά τήν ἔξελιξη τῆς ἐπιχειρήσεως, πρέπει νά ἔχει τά ἀκόλουθα χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

α) Νά περιλαμβάνει λογαριασμούς πού ἀπό τό χαρακτηριστικό τους γνώρισμα, δηλαδή τόν τίτλο τους, νά ἀντιλαμβάνεται ο μελετητής ποιά περιουσιακά στοιχεῖα ἀφορᾶ ὁ καθένας.

β) Οι λογαριασμοί νά κατατάσσονται στόν Ίσολογισμό κατά δομοειδεῖς κατηγορίες.

γ) Νά καταβάλλεται προσπάθεια έμφανίσεως τῆς πραγματικῆς είκόνας τῆς περιουσίας τόσο ἀπό τήν ἀποψη τών περιουσιακών στοιχείων, ὅσο καὶ ἀπό τήν ἀποψη τῆς ἀποτιμήσεώς τους.

δ) Νά μή συμψηφίζονται ἀνόμοια περιουσιακά στοιχεῖα μεταξύ τους, ὅπως χρεῶστες πού παρουσιάζουν πιστωτικό ύπόλοιπο ἐπειδή ἔχουν δώσει προκαταβολές μέ πιστωτές, πιστωτές πού ἔχουν λάβει προκαταβολές μέ χρεῶστες, ἡμικατεργασμένα προϊόντα μέ προϊόντα κλπ.

ε) Ό λογαριασμός Ἀποτελέσματα Χρήσεως ἢ Κέρδη καὶ Ζημίες Χρήσεως πού συνοδεύει τόν ἐτήσιο τουλάχιστον Ίσολογισμό νά έμφανίζει μέ κάθε δυνατή λε-

πτομέρεια τά ἔσοδα, τά ἔξοδα, τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκμεταλλεύσεων καθώς καὶ τά ἔκτακτα κέρδη καὶ τίς ζημίες τῆς Ἐπιχειρήσεως ἀπό τά δόποια προέκυψε τό τελικό ἀποτέλεσμα, κέρδος ἢ ζημία τῆς χρήσεως.

στ) Νά συνοδεύεται δὸς Ἰσολογισμός καὶ δὸς λογαριασμός Ἀποτελέσματα Χρήσεως ἀπό Διευκρινιστικές Σημειώσεις γιά τούς τρόπους ἀποτιμήσεως τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Ἐπιχειρήσεως, τούς χρόνους ἀποκτήσεως τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων καὶ τήν κίνησή τους, τήν κατανομή τοῦ κύκλου ἐργασιῶν κατά κλάδο ἐκμεταλλεύσεως καὶ δὴ ἄλλο κρίνεται ἀπαραίτητο γιά τήν σαφέστερη καὶ πληρέστερη πληροφόρηση τῶν τρίτων. Ἀκόμη δὸς Ἰσολογισμός πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό τόν πίνακα διανομῆς κερδῶν.

4.2 Θεωρίες τοῦ Ἰσολογισμοῦ.

‘Ο Ἰσολογισμός παρά τίς προσπάθειες πού καταβάλλονται, δέν εἶναι δυνατόν νά ἐμφανίζει ἀπόλυτα τήν πραγματική οίκονομική θέση τῆς περιουσίας. Αύτό ὀφείλεται σέ νομοθετικούς καὶ οίκονομικούς λόγους.

α) Νομοθετικοί λόγοι.

Εἶναι οἱ νομικές δεσμεύσεις τῆς συντάξεως τοῦ Ἰσολογισμοῦ γιά φορολογικούς βασικά λόγους, σύμφωνα μὲ τίς διατάξεις γιά ἀποτιμήσεις, ἀποσβέσεις κλπ.

β) Οίκονομικοί λόγοι.

Εἶναι οἱ συνθήκες πού δημιουργοῦνται στό διάστημα τῆς χρήσεως:

- 1) Ἀπό τίς μεταβολές τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως τῶν οίκονομικῶν ἀγαθῶν, δῆπας οὐδημένη ἢ ἐλαπτωμένη παραγωγή, μόδα, ὑποκατάσταση οίκονομικοῦ ἀγαθοῦ μὲ ἄλλο, εἰδικές ἢ γενικές οίκονομικές ύφεσεις ἢ ἀνθήσεις, κρατικός παρεμβατισμός, αὔξηση ἢ μείωση τῶν εἰσαγωγῶν ἢ ἔξαγωγῶν.
- 2) Ἀπό τή μεταβολή, συνήθως ὑποτίμηση, τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας,
- 3) Ἀπό τίς μεταβολές τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως τῶν οίκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ ἀπό τή μεταβολή τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας.
- 4) Ἀπό ἄλλους παράγοντες, δῆπας λανθασμένος ὑπολογισμός τῆς ἀξίας οίκονομικῶν ἀγαθῶν λόγω μή ὑπάρχεισας μέτρων συγκρίσεως μὲ ἄλλα ἀποτιμημένα ἀγαθά, π.χ. ἀξία διπλώματος εύρεσιτεχνίας κλπ.

“Ἐτσι δὸς Ἰσολογισμός μπορεῖ νά παρουσιάζει:

α) Υπερκεφαλαίωση.

“Οταν τά στοιχεῖα τοῦ Ἐνεργητικοῦ ἀποτιμηθοῦν σέ μεγαλύτερη ἀπό τήν πραγματική τους ἀξία, δῆπας τό δικαίωμα ἐκμεταλλεύσεως διπλώματος εύρεσιτεχνίας, οἱ ἀπαιτήσεις γιά τίς δόποις δέν ὑπάρχει τυπική νομική δικαιολόγηση, γιά νά χαρακτηρισθοῦν ἀπωλεσθεῖσες, τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα πού ἔχουν ἀποσβεσθεῖ μὲ μικρότερη ἀπό τήν πραγματική τους ἀπόσβεση. Ἀκόμη ὅταν στοιχεῖα τοῦ παθητικοῦ ἀποτιμηθοῦν μὲ μικρότερη ἀπό τήν πραγματική τους ἀξία, δῆπας ἐπίδικες ὑποχρεώσεις, ἀποζημιώσεις ἢ ποινικές ρῆτρες πού ὀφείλονται.

β) Υποκεφαλαίωση.

“Οταν στοιχεῖα τοῦ Ἐνεργητικοῦ ἀποτιμηθοῦν μὲ μικρότερη τιμή, δῆπας ὅταν ὑ-

πολογισθοῦν μεγαλύτερες ἀπό τίς πραγματικές ἀποσβέσεις κλπ. Η ὅταν στοιχεῖα τοῦ παθητικοῦ ἀποτιμήθοῦν σὲ μεγαλύτερη ἀπό τήν πραγματική τους ἀξία, δημοσίευση ὑποχρεώσεων πού ἔχουν παραγραφεῖ. Στήν περίπτωση ὑποκεφαλαιώσεως σχηματίζονται στήν ἐπιχείρηση τά λεγόμενα ἀφανή ἀποθεματικά.

Κρίνεται σκόπιμο, πρίν ἀρχίσομε τή μελέτη τῶν διαφόρων θεωριῶν γιά τόν ἰσολογισμό, νά δοῦμε ποιοί ἰσολογισμοί συντάσσονται στίς ἐπιχειρήσεις κατά τήν ἀρχή τῆς λειτουργίας τους, τίς διάφορες φάσεις τῆς ζωῆς τους καί κατά τή λήξη τῆς ζωῆς τους καθώς καί ποιά πλεονεκτήματα παρουσιάζει ὁ καθένας.

Αὔτοί οι ἰσολογισμοί εἶναι οι ἔξι:

α) Ἀρχικός ή Ἰδρυτικός ἰσολογισμός.

‘Ο Ἰδρυτικός ἰσολογισμός συντάσσεται ὅταν ἀρχίζει η λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἐμφανίζει τήν περιουσία της στή σχετικά πραγματική της ἀξία. Λέμε στή σχετικά πραγματική της ἀξία, γιατί τά διάφορα περιουσιακά στοιχεῖα πού ἀποτελοῦν τήν περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως δέν ἔχουν τήν ίδια ἀξία τώρα, δηλαδή μετά τήν ἀγορά τους ἀπό τήν ἐπιχείρηση, μέ τήν ἀξία πού εἶχαν ὅταν ἀγοράσθηκαν. ‘Αν π.χ. ή ἐπιχείρηση ἀγοράσει ἔνα αὐτοκίνητο, γιά τίς μεταφορές της, ἀντί δρχ. 1.000.000 καί θελήσει ύστερα ἀπό μιά ἐβδομάδα νά τό πουλήσει, δέν εἶναι δυνατόν νά πουληθεῖ μέ τήν ἀξία πού ἀγοράσθηκε καί παρόλο πού στόν ἰσολογισμό θά ἐμφανισθεῖ μέ ἀξία δρχ. 1.000.000, ή πραγματική του ἀξία θά εἶναι ἀρκετά πιο μικρή, δηλαδή 800.000 - 900.000 δρχ. περίπου.

β) Ὁ ἰσολογισμός ἐκμεταλλεύσεως.

‘Ο ἰσολογισμός ἐκμεταλλεύσεως συντάσσεται, βασικά, στό τέλος κάθε χρήσεως μέ σκοπό νά βρεθοῦν ή ὁρθή περιουσιακή κατάσταση καί τά ὁρθά ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως.

‘Ο ἰσολογισμός ἐκμεταλλεύσεως πρέπει νά συντάσσεται μέ ἐλεύθερα οίκονομικά κριτήρια καί νά μή λαμβάνονται ὑπόψη κατά τή σύνταξή του οι νομοθετικές δεσμεύσεις γιά ἀποτίμηση. ‘Έτσι νά μπορεῖ νά παρέχει σαφεῖς καί εἰλικρινεῖς πληροφορίες στούς μελετητές του τόσο γιά τήν πραγματική ἀπεικόνιση τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως ὅσο καί γιά τήν ἔξαγωγή τῶν ὁρθῶν ἀποτελεσμάτων τῆς.

‘Ακόμη ἰσολογισμοί ἐκμεταλλεύσεως, ἐκτός ἀπό τόν ἰσολογισμό τῆς χρήσεως πού προκύπτει ἀπό τήν ἀπογραφή, πρέπει νά συντάσσονται ἀπευθείας ἀπό τά ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν τοῦ γενικοῦ καθολικοῦ καί νά γίνεται καί συσχετισμός τῶν λογαριασμῶν ἀποτελεσμάτων κάθε μήνα ή δίμηνο ή τό πολύ τρίμηνο. Οι ἰσολογισμοί αύτοί πού λέγονται καί ἐνδιάμεσοι ἰσολογισμοί ἐμφανίζουν στούς διοικοῦντες τήν ἐπιχείρηση, τήν πορεία τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως καί μποροῦν νά λαμβάνονται ἔγκαιρα μέτρα γιά τήν κοστολόγηση, τούς προγραμματισμούς δράσεώς της κλπ. Οι ἐνδιάμεσοι ἰσολογισμοί παρά τό γεγονός ὅτι συντάσσονται ἐσωλογιστικά, δηλαδή ἀπό τά ὑπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν καί δέν ἐμφανίζουν μέ ἀκρίβεια τήν ἀξία τῆς περιουσίας καί τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιχειρήσεως, εἴναι ἀπαραίτητοι γιά τή μέτρηση τῆς δραστηριότητας τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπό τούς ἐσωτερικούς μελετητές γιά τήν ὁρθολογική τῆς κατεύθυνση.

γ) Ό Φορολογικός Ισολογισμός.

‘Ο Φορολογικός Ισολογισμός καταρτίζεται σύμφωνα μέ τίς Ισχύουσες διατάξεις τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας γιά άποτιμήσεις καί ἄλλους νομικούς κανόνες. ‘Ο Ισολογισμός αὐτός γιά τήν καλύτερη ἐνημέρωση τῶν διοικούντων τήν ἐπιχείρηση εἶναι ἀναγκαῖο νά συσχετίζεται μέ τὸν Ισολογισμό ἐκμεταλλεύσεως.

δ) Ό Ισολογισμός Διαλύσεως.

‘Ο Ισολογισμός Διαλύσεως ἀποβλέπει στήν ὅσο τὸ δυνατόν ἀκριβέστερη ἀπεικόνιση τῆς ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅταν αὐτά παύουν νά ἀποτελοῦν ἔνα ὄργανικό σύνολο, ἀλλά πρόκειται νά ρευστοποιηθοῦν τά ἐνεργητικά περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως καί νά ἔξοφληθοῦν οἱ ὑποχρεώσεις τῆς.

ε) Ό Ισολογισμός Συγχωνεύσεως ή Ἐξαγορᾶς.

‘Ο Ισολογισμός αὐτός ἔχει ως σκοπό νά παρουσιάζει τά περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως ὅχι ως ἀπομονωμένες ἀξίες, ἀλλά ως ὄργανικό σύνολο ἀξιῶν. Στίς περιπτώσεις τῆς συγχωνεύσεως ή Ἐξαγορᾶς, ὅταν ἡ ἐπιχείρηση πραγματοποιεῖ μεγάλα κέρδη, ή ἀξία τῆς περιουσίας τῆς ἐμφανίζεται αὐξημένη λόγω τῶν μεγάλων κερδῶν τῆς, τῆς ἔξασφαλισμένης φήμης καί πελατείας τῆς, τῆς μεγάλης πιστοληπτικῆς τῆς Ικανότητας καί ἀκόμη καί ἀπό μείωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

στ) Οι Ἐνοποιημένοι Ισολογισμοί.

Οι Ἐνοποιημένοι Ισολογισμοί συντάσσονται ἀπό τίς κυρίαρχες ἐπιχειρήσεις, τίς μητρικές ἔταιρες, τά κεντρικά καταστήματα κλπ. Στίς περιπτώσεις αὐτές περισσότεροι ισολογισμοί ἔνωνται σέ ἔνα γενικό Ισολογισμό.

Οι θεωρίες γιά τούς Ισολογισμούς πού ἀκολουθοῦν στή συνέχεια, ἀφοροῦν βασικά τὸν Ισολογισμό πού συντάσσεται στὸ τέλος κάθε διαχειριστικῆς χρήσεως. Γιά τούς ἐσωτερικούς μελετητές ἀφοροῦν καί τούς ἐνδιάμεσους Ισολογισμούς. Οι θεωρίες αὐτές ἀσχολοῦνται κυρίως μέ τὰ θέματα τῆς ἀποτιμήσεως τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων, τόν καθορισμό τῶν ἀποτελεσμάτων, τή διάταξη τῆς ἀναλυτικῆς ἐμφανίσεως τῶν περιουσιακῶν στοιχείων στὸν Ισολογισμό καί τίς σχέσεις πού ὑπάρχουν μεταξύ κεφαλαιοδοτήσεων καί ἐπενδύσεων.

4.3 Ή Θεωρία τοῦ Στατικοῦ Ισολογισμοῦ.

‘Η Θεωρία τοῦ στατικοῦ Ισολογισμοῦ στηρίζεται στήν ἀποψη ὅτι ὁ ἀρχικός Ισολογισμός πρέπει νά ἐμφανίζει τήν πραγματική εἰκόνα τῆς περιουσιακῆς καταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως στήν ἀρχή τῆς χρήσεως καί ὁ τελικός τήν πραγματική τῆς εἰκόνα στὸ τέλος τῆς χρήσεως. Θεωρεῖ ὅτι τό ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ διαφορά τῆς τελικῆς ἀπό τήν ἀρχική καθαρή θέση τῆς ἐπιχειρήσεως. Τό ἀποτέλεσμα δηλαδή βρίσκεται ἀπό τά δύο στατικά σημεῖα τῆς καθαρῆς θέσεως, τό ἀρχικό καί τό τελικό.

‘Η Θεωρία αὐτή ἐνδιαφέρεται βασικά γιά τόν καθορισμό τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως πού, ὅπως ὑποστηρίζει, αὐτό ἐνδιαφέρει τούς διοικοῦντες τῆς, τούς προμηθευτές, τούς πελάτες τῆς καί γενικά δσους συναλλάσσονται μέ τήν Ἀπιχείρηση. Δέν ἐνδιαφέρεται ἀν τό ἀποτέλεσμα, δηλαδή ἡ διαφορά τῶν δύο

στατικῶν καθαρῶν θέσεων, ἀρχικῆς καὶ τελικῆς, τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι πραγματικό ἢ ὅχι οὕτε ἂν προέρχεται ἀπό ἀποτελέσματα τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἀπό ἄλλα ἀνόργανα ἀποτελέσματα οὔτε λαμβάνονται ὑπόψη οἱ παράγοντες πού μεσολαβοῦν γιά τή μεταβολή τῆς καθαρῆς θέσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐτσι πρόκειται πάντα γιά ἀμφίβολα ἀποτελέσματα.

Ἡ θεωρία αὐτή λοιπόν ύποστηρίζει ὅτι μέ τὸν ἔτήσιο ἰσολογισμό εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀπεικονίζεται ἡ πραγματική ἀξία τῆς περιουσίας, ἐνῶ τὸ ἀποτέλεσμα ἔχει τάται καὶ ύπολογίζεται ἀπό τή διαφορά τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας σέ δύο διαδοχικές χρονικές στιγμές, δηλαδή τῆς τελικῆς καὶ τῆς ἀρχικῆς καθαρῆς περιουσίας.

Ἡ ἀποτίμηση τῶν ἀξιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως γίνεται μέ τήν τιμὴν τῆς κτήσεως, σύμφωνα ὅμως μέ νεώτερες ἀπόψεις τῶν ύποστηρικτῶν τῆς, μπορεῖ νά γίνεται καὶ στή μικρότερη τιμὴν μεταξύ τιμῆς κτήσεως καὶ ἡμέρας. Ἡ ἀποτίμηση τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων γίνεται πάντα στήν τιμὴν κτήσεως μείον τίς ἀποσβέσεις.

Ἡ ἀξία τῆς νομισματικῆς μονάδας θεωρεῖται σταθερή καὶ δέν λαμβάνονται ὑπόψη ὑποτιμήσεις ἢ καὶ ύπερτιμήσεις τῆς. Ἀκόμη δέ λαμβάνεται ὑπόψη ἡ αὔξηση ἢ μείωση τῆς ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως πού προέρχεται ἀπό τίς μεταβολές τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως.

Ἐτσι παρόλο πού ἔμφανίζεται, σύμφωνα μέ τή θεωρία αὐτή, μία συντηρητική εἰκόνα τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔμφανίζεται ἔνα ἀμφίβολο ἀποτέλεσμα χωρίς νά γνωρίζομε τήν προέλευσή του.

Παραθέτομε παράδειγμα μέ παρατηρήσεις πού μποροῦν νά διατυπωθοῦν, γιά τήν περιουσία καὶ τό ἀποτέλεσμα πού βρίσκονται σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ στατικοῦ ἰσολογισμοῦ.

Ο Π. Παύλου, ἔμπορος αὐτοκινήτων ἀγόρασε 100 αὐτοκίνητα πρός δρχ. 200.000 τό καθένα μέ μετρητά ἀπό τήν ἀτομική του περιουσία. Ὁ ἀρχικός του ἰσολογισμός θά εἶναι σέ δραχμές:

E	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
Αύτοκίνητα $100 \times 200.000 = 20.000.000$	Κεφάλαιο	20.000.000

Στό τέλος τῆς χρήσεως τοῦ μένουν 20 αὐτοκίνητα. Τά ύπόλοιπα τά ἔχει πουλήσει μέ μετρητά ἀντί δρχ. 240.000 κατά μέσο δρο τό καθένα. Ἐχει εἰσπράξει δηλαδή $80 \times 240.000 = 19.200.000$ καὶ ἂν ύποθέσομε ὅτι δέν πραγματοποίησε ἄλλα ἔξοδα, δ τελικός ἰσολογισμός του θά εἶναι:

E	ΤΕΛΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
Αύτοκίνητα $20 \times 200.000 =$	4.000.000	Κεφάλαιο
Ταμεῖο	19.200.000	
	<u>23.200.000</u>	<u>23.200.000</u>

Είχε δηλαδή κέρδος δρχ. 3.200.000 πού προκύπτει άπό τή διαφορά Τελικό κεφάλαιο – Άρχικο κεφάλαιο.

Άν δημαρχία στή διάρκεια τής χρήσεως ή άξια άγορᾶς τοῦ αύτοκινήτου αύξηθηκε χωρίς μεταβολή τής άξιας τῆς δραχμῆς στίς 220.000 δρχ., τότε ή πραγματική άξια τῶν αύτοκινήτων πού τοῦ έμειναν έχουν άξια $20 \times 220.000 = 4.400.000$ δρχ. καί δχι $20 \times 200.000 = 4.000.000$ καί έτσι έμφανίζεται στόν ισολογισμό περιουσία συντηρητικά άποτιμημένη κατά δρχ. 400.000 μικρότερη άπό τήν πραγματική πού είναι άφανές άποθεματικό, καί άποτέλεσμα κατά δρχ. 400.000 μικρότερο άπό τό πραγματικό.

Άκομη, άν στή διάρκεια τής χρήσεως ή άξια τῆς δραχμῆς ύποτιμήθηκε κατά 30%, χωρίς νά μεταβληθεῖ ή άξια τοῦ αύτοκινήτου πού ή τιμή του είναι $200.000 + \text{ύποτιμηση } 200.000 \times 30\% = 260.000$, τότε τό άποτέλεσμα δέν είναι κέρδος δρχ. 3.200.000, άλλα ζημία δρχ. 1.600.000, γιατί μέ τό ποσό τῶν δρχ. 19.200.000 μπορεῖ νά ξαναγοράσει μόνο 74 αύτοκίνητα καί δχι 80, δσα πούλησε. Είχε δηλαδή ζημία δρχ. 1.600.000 πού άντιστοιχούν στήν άξια 6 αύτοκινήτων περίπου.

4.4 Άσκησεις.

Άσκηση 1.

Ο Άρχικός Ισολογισμός τής βιοτεχνίας κατασκευής τραπεζιών τοῦ Χ. Χρήστου ήταν σέ δραχμές στήν άρχη τής χρήσεως:

E	ΑΡΧΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
Άκινητα	1.000.000	Kεφάλαιο
Προϊόντα	9.000.000	
	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>

Ο Ισολογισμός τής ίδιας έπιχειρήσεως ήταν στό τέλος τής χρήσεως.

E	ΤΕΛΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
Άκινητα	800.000	Kεφάλαιο
Προϊόντα	1.200.000	
Ταμείο	<u>10.000.000</u>	
	<u>12.000.000</u>	<u>12.000.000</u>

Τά προϊόντα πού έμφανίζονται στόν τελικό ισολογισμό είναι 100 τραπέζια μέ τιμή κόστους παραγωγής δρχ. 12.000 τό καθένα.

Τί παρατηρείτε σέ καθεμιά άπό τίς άκόλουθες περιπτώσεις σχετικά μέ τήν περιουσία καί τό άποτέλεσμα τής έπιχειρήσεως, άφού τά προσδιορίσετε σέ σχέση μέ τή θεωρία τοῦ στατικοῦ ισολογισμοῦ;

a) Τό κόστος παραγωγής τοῦ κάθε τραπεζιού στό τέλος τής χρήσεως ήταν δρχ. 15.000.

b) Υποτιμήθηκε ή άξια τῆς δραχμῆς κατά 20%.

γ) Ή άποσβετη τῶν άκινήτων είναι δρχ. 50.000 καί τό κόστος παραγωγής τοῦ κάθε τραπεζιού είναι στό τέλος τής χρήσεως δρχ. 10.000.

Άσκηση 2.

Ό Ισολογισμός της Έπιχειρήσεως του Ν. Νικολάου πού έχει συνταχθεί σύμφωνα μέ τή θεωρία του στατικού Ισολογισμού έχει σέ δραχμές τήν 31/12/1978 ώς έξης:

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/1978	P	
Έπιπλα	200.000	Κεφάλαιο	800.000
Έμπορεύματα	500.000	Πιστωτές	100.000
Χρεόγραφα	150.000		
Ταμείο	50.000		
	<u>900.000</u>		<u>900.000</u>

Ο τελικός Ισολογισμός πού έχει συνταχθεί μέ τόν ίδιο τρόπο είναι:

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/1979	P	
Έπιπλα	160.000	Κεφάλαιο	1.100.000
Έμπορεύματα	700.000	Πιστωτές	200.000
Χρεόγραφα	300.000		
Ταμείο	140.000		
	<u>1.300.000</u>		<u>1.300.000</u>

Ποιές παρατηρήσεις έχετε νά κάνετε, κάθε φορά, δν έχουν μεταβληθεῖ:

- α) Ή άξια τής δραχμής ή όποια έχει ύποτιμηθεί κατά 10% ή
- β) Η τιμή ήμέρας στής 31/12/1979 τών μενόντων έμπορευμάτων ή όποια είναι δρχ. 1.000.000 καί τών χρεογράφων δρχ. 200.000;

Άσκηση 3.

Νά φτιάξετε δύο διαδοχικούς Ισολογισμούς σύμφωνα μέ τή στατική θεωρία καί κάνοντας διάφορες ύποθέσεις νά μελετήσετε τήν περιουσία καί τό άποτέλεσμα τής έπιχειρήσεως.

4.5 Η θεωρία τού Δυναμικού Ισολογισμού.

Η θεωρία τού Δυναμικού Ισολογισμού ύποστηρίζει ότι σκοπός τού Ισολογισμού είναι βασικά, δ προσδιορισμός τών άποτελεσμάτων, γιατί τό άποτέλεσμα είναι τό πραγματικό μέτρο γιά τή μέτρηση τής οίκονομικότητας τής έπιχειρήσεως.

Τά περιουσιακά στοιχεία μέ δποιο τρόπο καί δν άποτιμηθούν, σύμφωνα μέ τή θεωρία αύτή, άφού συνυπάρχουν δργανωμένα σέ μορφή έπιχειρήσεως, παύουν νά έχουν χωριστή τό καθένα άξια μέσα στήν έπιχειρηση. Έχουν συνολική άξια πού έξαρτάται άπό τήν άποδοτικότητα τής έπιχειρήσεως, δηλαδή άπό τά κέρδη της. Η άξια τής περιουσίας μπορεΐ νά προσδιορισθεί μόνο στό τέλος τής ζωῆς τής έπιχειρήσεως ώς διαφορά είσπραξεων καί πληρωμών. Τότε μόνο θά παρουσιασθεΐ ώς "Έξοδα καί "Εσοδα.

Αύτό φαίνεται καλύτερα σέ περιπτώσεις πού διαλύεται καί έκκαθαρίζεται ή έπιχειρηση καί παρά τίς έντονες προσπάθειες πού καταβάλλονται γιά τήν δρθή άποτί-

μηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων, γίνεται φανερό ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι κατά τή μετατροπή τους σέ χρῆμα ἐπιτυγχάνονται διαφορετικές τιμές. Τό ideo παρατηροῦμε καὶ σέ περιπτώσεις μεταβιβάσεως ὀδόκληρης τῆς ἐπιχειρήσεως.

Εἶναι γνωστό ὅτι ἐπιχειρήσεις μέ μικρότερη καθαρή περιουσία μποροῦν νά μεταβιβαστοῦν σέ πολύ μεγαλύτερη τιμή ἀπό ἄλλες πού ἔχουν μεγαλύτερη. Αὐτό ἐπειδή οἱ πρώτες πραγματοποιούν μεγάλα κέρδη καὶ πληρώνεται ὁ λεγόμενος «ἀέρας» γιά τήν ἀγορά τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ὅπως λέμε στή Λογιστική, «φήμη καὶ πελατεία». Ἀκόμη σέ περιπτώσεις πού ἡ ἐπιχειρήση πραγματοποιεῖ ζημίες, μεταβιβάζεται σέ πολύ μικρότερη τιμή ἀπό τήν ἀξία τῆς καθαρῆς περιουσίας της, γιατί τά ἐπί μέρους περιουσιακά στοιχεία τῆς ἐπιχειρήσεως ρευστοποιοῦνται ώς ἔνα ὅργανικό σύνολο.

Παράδειγμα 1.

Ἐπιχείρηση ἔχει καθαρή περιουσία δρχ. 1.000.000 καὶ ἐτήσια κέρδη κατά μέσο ὅρο δρχ. 400.000. Ἀλλη ἔχει καθαρή περιουσία δρχ. 1.500.000 καὶ ἐτήσια κέρδη κατά μέσο ὅρο δρχ. 300.000.

Ἄν ἡ ἀξία τῆς νομισματικῆς μονάδας εἴναι σταθερή καὶ τά κέρδη θά ἐπαναλαμβάνονται μέ τόν ideo ρυθμό κάθε χρόνο καὶ γιά 10 χρόνια ποιά ἀπό τίς δύο ἐπιχειρήσεις θά προτιμούσατε;

Ἀπάντηση.

Ἡ πρώτη ἐπιχείρηση θά φέρει εἰσόδημα σέ δέκα χρόνια, χωρίς νά συμπεριλαμβάνονται οἱ ὥφελεις ἀπό τήν Ἐκμετάλλευση τῶν κερδῶν, δρχ. $10 \times 400.000 = 4.000.000$ καὶ ἡ δεύτερη $10 \times 300.000 = 3.000.000$. Ἀκόμη ἂν κλείσουν οἱ ἐπιχειρήσεις μέ τήν πάροδο τῶν 10 χρόνων ἡ πρώτη θά ἀποδώσει $4.000.000 + 1.000.000 = 5.000.000$ δρχ. καὶ ἡ δεύτερη $3.000.000 + 1.500.000 = 4.500.000$ δρχ.

Ἐπομένως προτιμοῦμε τήν πρώτη ἐπιχείρηση.

Παράδειγμα 2.

Μέ ποσό συμφέρει νά ἀγοράσομε ἐπιχείρηση πού ἔχει καθαρή περιουσία δρχ. 500.000 καὶ μέσα ἐτήσια κέρδη δρχ. 250.000;

Ἀπάντηση.

Ἄν θεωρήσομε ὅτι τό κέρδος μιᾶς ἀποδοτικῆς ἐπιχειρήσεως εἴναι 25% τῆς καθαρῆς της περιουσίας, τότε συμφέρει νά ἀγοράσομε τήν ἐπιχείρηση στό ποσό πού βγαίνει ἀπό τήν κεφαλαιοποίηση τῶν κερδῶν της πρός 25%. Δηλαδή στό ποσό

$$\frac{100 \times 250.000}{25} = 1.000.000.$$

Ἄπο ὅλα ὅσα ἔχομε ἀναφέρει καὶ σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ δυναμικοῦ Ισολογισμοῦ, καταλαβαίνομε ὅτι ἡ ἀξία τῆς ἐπιχειρήσεως ἔξαρτάται κυρίως ἀπό τά κέρδη πού πραγματοποιεῖ, δηλαδή ἀπό τήν ἀποδοτικότητά της ἐνῶ σέ δεύτερη μοίρα ἔρχεται ἡ ἀξία τῆς περιουσίας της.

Εἶναι ἐπόμενο λοιπόν ἡ πραγματική ἀξία τῆς περιουσίας νά βρίσκεται μόνο ὅταν παιύει ἡ ἐπιχείρηση νά ζεῖ μέ τή μετατροπή σέ χρῆμα τῶν περιουσιακῶν της στοιχείων ώς διαφορά εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν.

Οι άναγκες δημως τής έτήσιας φορολογήσεως, τής διανομῆς κερδῶν, τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς δράσεως τῆς έπιχειρήσεως, τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ίσολογισμοῦ καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως κλπ., δόηγοῦν στήν ἔξεύρεση καὶ παράθεση, κάθε χρόνο, τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τῆς περιουσίας τῆς έπιχειρήσεως.

‘Ο ίσολογισμός τῆς Έπιχειρήσεως σύμφωνα μέ τῇ δυναμική θεωρίᾳ, εἶναι ὅπως δ λογαριασμός Ἀποτελέσματα Χρήσεως πού δέν ἔχει φθάσει στήν τελική του μορφή.

“Ἐνα διάγραμμα ίσολογισμοῦ σύμφωνα μέ τῇ θεωρίᾳ τοῦ δυναμικοῦ ίσολογισμοῦ εἶναι:

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
<u>Μελλοντικά "Εξόδα</u>		<u>Μελλοντικά "Εσοδα</u>
Μηχανήματα	....	Προεισπραχθέντες Τόκοι
Προϊόντα	....	Προκαταβολές Πελατῶν
Πρώτες "Υλες	....	Προεισπραχθεῖσες Προμήθειες
Προκαταβολές σέ Προμηθευτές	....	Τόκοι μή δουλεμένοι Συναλ/κῶν
Προπληρωθέντα Άσφαλιστρα	....	Εισπρακτέων
		Προεισπραχθεῖσες Μεσιτείες
<u>Μελλοντικές Εισπράξεις</u>		<u>Μελλοντικές Πληρωμές</u>
Πελάτες	....	Προμηθευτές
Λοιποί Χρεώστες	....	Λοιποί Πιστωτές
Χορηγηθέντα Δάνεια	....	Δάνεια Ληφθέντα
<u>Χρήμα</u>		<u>Κεφάλαιο</u>
Έπιταγές Εισπρακτέες	....	Μετοχικό Κεφάλαιο
Καταθέσεις "Οψεως	....	Τακτικό 'Αποθεματικό Κεφάλαιο
Ταμείο	....	Λοιπά 'Αποθεματικά Κεφάλαια
	<u>10.000.000</u>	<u>10.000.000</u>

‘Ο λογαριασμός ἀποτελέσματα χρήσεως σύμφωνα μέ τήν ἴδια θεωρίᾳ τά εἶναι:

X	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	P
"Εξόδα	....	"Εσοδα
Ζημίες	....	Κέρδη
	<u>800.000</u>	
Κέρδος Χρήσεως	<u>200.000</u>	
	<u>1.000.000</u>	<u>1.000.000</u>

‘Ο ίσολογισμός λοιπόν σύμφωνα μέ τῇ θεωρίᾳ τοῦ δυναμικοῦ ίσολογισμοῦ περιλαμβάνει:

- Μελλοντικά "Έξοδα
- Μελλοντικές Είσπραξεις
- Χρήμα
- Μελλοντικά "Εσοδα
- Μελλοντικές Πληρωμές
- Κεφάλαιο.

Ό λογαριασμός 'Αποτελέσματα Χρήσεως περιλαμβάνει:

- "Έξοδα
- "Εσοδα
- Κέρδη
- Ζημίες
- Τό τελικό κέρδος ή ζημία της χρήσεως.

Η περιουσία λοιπόν της έπιχειρήσεως, σύμφωνα μέ τή δυναμική θεωρία πού έμφανιζεται στόν ίσολογισμό, δέν είναι τίποτε άλλο παρά στοιχεία μελλοντικών έσόδων και έξόδων πού δέν έχουν έκκαθαρισθεί για νά δώσουν άποτέλεσμα.

Σύμφωνα μέ τή θεωρία τού δυναμικού ίσολογισμού ή άποτίμηση τών περιουσιακών στοιχείων της έπιχειρήσεως πραγματοποιείται:

α) Μέ τήν άποτίμηση και άπόσβεση τών παγίων περιουσιακών στοιχείων πού γίνεται μέ τήν τιμή κτήσεως. Σέ περίπτωση σημαντικών μεταβολῶν τιμῶν είναι άποδεκτό νά γίνεται μέ τήν τιμή ήμέρας.

β) Μέ τήν άποτίμηση τών κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων πού γίνεται μέ τήν τιμή της ήμέρας έκτος άπό τό βασικό ή άρχικό άπόθεμα τών 'Εμπορεύσιμων περιουσιακών στοιχείων, έμπορευμάτων, προϊόντων, ύλων κλπ., πού άποτιμάται μέ τήν τιμή κτήσεως. Σέ περίπτωση πού τό τελικό άπόθεμα είναι μικρότερο άπό τό άρχικό, ή άποτίμησή του βρίσκεται άπό τή διαφορά της άξιας τού τελικού άποθέματος άποτιμημένου μέ τήν τιμή ήμέρας άπό τό σύνολο τού άρχικού άποθέματος άποτιμημένου μέ τήν τιμή κτήσεώς του.

Ός τιμή κτήσεως γιά τό βασικό άπόθεμα και γιά τήν ποσότητα πού βρισκόταν στήν έπιχειρηση στήν άρχη της χρήσεως, θεωρείται ή τιμή μέ τήν όποια άποτιμήθηκε στήν προηγούμενη άπογραφή.

Παράδειγμα 1.

'Αποτίμηση 'Εμπορεύσιμου περιουσιακού στοιχείου μέ τιμή ήμέρας συντάξεως τού ίσολογισμού δρχ. 520 τό κιλό και τιμή άπογραφής τού άρχικού άποθέματος δρχ. 400.

X	ΚΑΦΕΣ	P
'Αρχικό 'Απόθεμα	$100 \times 400 = 40.000$	$250 \times 600 = 150.000$
'Άγορές	$300 \times 500 = 150.000$	$100 \times 400 = 40.000$
	$\underline{190.000}$	$50 \times 520 = 26.000$
Κέρδος	$\underline{\underline{26.000}}$	$\underline{\underline{216.000}}$
	216.000	

Παράδειγμα 2.

Αποτίμηση Έμπορεύσιμου περιουσιακού στοιχείου μέ τιμή ήμέρας συντάξεως τού Ισολογισμού δρχ. 32 τό κιλό καί τιμή άπογραφής τού άρχικού άποθέματος δρχ. 28.

X	MAKARONIA	P
Άρχικό Άποθέμα	$5000 \times 28 = 140.000$	$24.000 \times 32 = 768.000$
Άγορές	$2000 \times 30 = 600.000$	$(5000 \times 28 - 4000 \times 32) = 12.000$
	740.000	
Κέρδος	40.000	
	780.000	780.000

4.6 Ασκήσεις.

Ασκηση 1.

Πόσο θα πουληθεί έπιχείρηση πού έχει καθαρή περιουσία δρχ. 5.000.000 καί έτήσια κέρδη κατά μέσο όρο δρχ. 800.000, όντας άγοραστής θέλει νά τού άποδίδει ή έπιχείρηση έτήσια κέρδη 22% καί πόσο θέλει νά τού άποδίδει έτήσια κέρδη 14%;

Ασκηση 2.

Η έπιχείρηση Α έχει καθαρή περιουσία δρχ. 1.000.000 καί έτήσια κέρδη χρήσεως κατά μέρο όρο δρχ. 300.000 καί πουλήθηκε άντι δρχ. 1.500.000. Πόσο μπορεί νά πουληθεί έπιχείρηση πού έχει καθαρή περιουσία δρχ. 600.000 καί μέσα έτήσια κέρδη δρχ. 200.000;

Ασκηση 3.

Ο λογαριασμός ρύζι, σέ έπιχείρηση είχε στήν άρχη τής χρήσεως 3.000 κιλά πρός 40 δρχ. τό κιλό, οι άγορές πού πραγματοποίησε ή έπιχείρηση στή διάρκεια τής χρήσεως ήταν 50.000 κιλά πρός 42 δρχ. τό κιλό κατά μέσο όρο καί οι πωλήσεις 48.000 κιλά πρός 48 δρχ. τό κιλό έπισης κατά μέσο όρο. Η τιμή τού κιλού τού ρυζιού κατά τήν ήμέρα συντάξεως τού Ισολογισμού ήταν δρχ. 44.

Ζητεῖται νά βρεθεί τό άποτέλεσμα σύμφωνα μέ τήν άποτίμηση τής θεωρίας τού δυναμικού Ισολογισμού.

Ασκηση 4.

Ο λογαριασμός άλεύρι στήν άρχη τής χρήσεως ήταν 10.000 κιλά πρός 16 δρχ. τό κιλό, οι άγορές κατά τή διάρκεια τής χρήσεως ήταν 100.000 κιλά πρός 20 δρχ. τό κιλό καί οι πωλήσεις 96.000 κιλά πρός 24 δρχ. τό κιλό.

Ζητεῖται νά βρεθεί τό άποτέλεσμα σύμφωνα μέ τή θεωρία τού δυναμικού Ισολογισμού, όντας η τιμή τής ήμέρας τής συντάξεως τού Ισολογισμού είναι δρχ. 21 τό κιλό.

Ασκηση 5.

Σέ έπιχείρηση δ λογαριασμός έμπορεύματα είχε στήν άρχη τής χρήσεως δρχ. 500.000 καί άναλυεται στούς λογαριασμούς τυριά 2000 κιλά πρός 200 δρχ. τό κιλό καί βούτυρο 250 κιλά πρός δρχ. 400 τό κιλό. Στή διάρκεια τής χρήσεως άγοράσθηκαν τυριά 20.000 κιλά πρός δρχ. 180 τό κιλό (κατά μέσο όρο) καί βούτυρα 2000 κιλά πρός δρχ. 420 τό κιλό καί πουλήθηκαν τυριά 21.000 κιλά πρός δρχ. 240 τό κιλό καί βούτυρα 1800 κιλά πρός δρχ. 440 τό κιλό.

Ζητεῖται νά βρεθεί τό άποτέλεσμα τού κάθε είδους έμπορεύματος καί τό συνολικό άποτέλεσμα άπό τά έμπορεύματα σύμφωνα μέ τή θεωρία τού δυναμικού Ισολογισμού, όντας η τιμή ήμέρας συντάξεως τού Ισολογισμού είναι: τού τυριού δρχ. 240 καί τού βουτύρου δρχ. 360.

4.7 Ή Θεωρία τοῦ Ὀργανικοῦ Ἰσολογισμοῦ.

Ἡ Θεωρία τοῦ Ὀργανικοῦ Ἰσολογισμοῦ ὑποστηρίζει ὅτι μέ τὸν Ἰσολογισμό καὶ τὸ λογαριασμὸν Ἀποτελέσματα Χρήσεως, πρέπει νά ἐμφανίζονται δρθά τόσο ἡ πραγματική ἀξία τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως ὅσο καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως.

Τό κέρδος σύμφωνα μέ τῇ Θεωρίᾳ αὐτή προσδιορίζεται ὡς διαφορά μεταξύ τιμῆς πωλήσεως καὶ τιμῆς ἀντικαταστάσεως ἢ ἀναπαραγγῆς τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ τιμές τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν μεταβάλλονται συνέχεια γιά πολλούς καὶ διάφορους λόγους. Οἱ κυριότεροι ἀπό αὐτούς ὀφείλονται:

- Στίς μεταβολές τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως τῶν ἀγαθῶν καὶ
- στίς μεταβολές, συνήθως ὑποτιμήσεις, τῆς νομισματικῆς μονάδας.

“Οταν οἱ μεταβολές αὐτές εἴναι μεγάλες, τότε ἡ εἰκόνα τῆς περιουσίας, πού ἐμφανίζεται στὸν Ἰσολογισμό καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἴναι ἀνακριβή καὶ δόηγοῦν σὲ λανθασμένα συμπεράσματα καὶ κατευθύνσεις. Πολλές φορές ἔμποροι πού οἱ ἐπιχειρήσεις τους πήγαιναν, φαινομενικά, περίφημα, βρέθηκαν πτωχοί.

Ἡ Θεωρία αὐτή λαμβάνει ὡς ἀξία τῶν περιουσιακῶν στοιχείων ὅχι τὴν τιμή κτήσεως ἢ τὴν μικρότερη τιμή μεταξύ τιμῆς κτήσεως καὶ ἡμέρας, ἀλλά τὴν τιμή ἡμέρας πού εἴναι καὶ τιμή ἀντικαταστάσεως ἢ ἀναπαραγγῆς.

Τά βασικά χαρακτηριστικά τῆς Θεωρίας αὐτῆς εἴναι:

α) Ἡ ἀποτίμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων κατά τὴν ἀπογραφή γίνεται σὲ τιμές ἡμέρας, δηλαδή σὲ τιμές μέ τίς ὁποῖες μπορεῖ ἡ ἐπιχείρηση νά ἀγοράσει ἢ νά παράγει ξανά τὰ περιουσιακά στοιχεία καὶ οἱ ἀποσβέσεις ὑπολογίζονται στὴν τιμή ἀντικαταστάσεως.

‘Ἡ διαφορά μεταξύ τῆς τιμῆς ἀντικαταστάσεως καὶ τῆς ἀρχικῆς τιμῆς κτήσεως τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου εἴναι μεταβολή ἀξίας τῆς καθαρῆς περιουσίας καὶ ὅχι ἀποτέλεσμα.

β) Τό ἀποτέλεσμα, κέρδος ἢ ζημία, προσδιορίζεται ὡς διαφορά τῆς τιμῆς πωλήσεως ἀπό τὴν τιμή ἀντικαταστάσεως καὶ ὅχι ὡς διαφορά τῆς τιμῆς πωλήσεως ἀπό τὴν τιμή κτήσεως, ὅπως συνηθίζεται νά ὑπολογίζεται, γιατί ὑπάρχει ἀνακρίβεια πού εἴναι τόσο μεγάλη ὅσο μεγαλύτερη εἴναι ἡ διαφορά πού ἔχουν οἱ τιμές αὐτές, ἀπό τὴν ἡμέρα τῆς κτήσεως μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς ἀντικαταστάσεως.

‘Ἡ διαφορά μεταξύ τιμῆς πωλήσεως ἀγαθοῦ καὶ τῆς τιμῆς κτήσεώς του, μᾶς δίνει ἔνα ποσό πού ἀποτελεῖται κατά ἔνα μέρος ἀπό τό κέρδος πού προέρχεται ἀπό τή δραστηριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τό ὑπόλοιπο ἀποτελεῖ αὔξηση τῆς καθαρῆς περιουσίας καὶ παρακολουθεῖται μέ ἔνα λογαριασμό πού λέγεται «Μεταβολές Ἀξιῶν». Ὁ λογαριασμός αὐτός μεταφέρεται στό λογαριασμό Κεφάλαιο ἢ Ἀποθεματικά Κεφάλαια ἢ μένει, ὅπως ἔχει στὸν Ἰσολογισμό καὶ ἀποτελεῖ λογαριασμό τῆς καθαρῆς περιουσίας.

Παράδειγμα.

‘Ἄγοράσθηκαν ἀπό ἐπιχείρηση 5000 κιλά ἐμπορεύματα πρός 50 δρχ. τό κιλό. Τά ἐμπορεύματα αὐτά πουλήθηκαν ἐπειτα ἀπό κάποιο χρονικό διάστημα πρός 80 δρχ. τό κιλό. Ἡ τιμή ἀντικαταστάσεως τους κατά τὴν ἡμέρα τῆς ἀπογραφῆς εἴναι δρχ. 70 τό κιλό.

Γιά νά βροῦμε τό κέρδος ένεργοῦμε ώς έξης:

Κέρδος = Τιμή πωλήσεως – Τιμή άντικαστάσεως, δηλαδή $50.000 = 400.000 - 350.000$.

Γιά νά βροῦμε τή μεταβολή τῆς άξιας τοῦ ἐμπορεύματος:

Μεταβολή άξιας = Τιμή πωλήσεως – Τιμή κτήσεως – Κέρδος, δηλαδή $100.000 = 400.000 - 250.000 - 50.000$ ή

Μεταβολή άξιας = Τιμή άντικαστάσεως – Τιμή κτήσεως, δηλαδή $100.000 = 350.000 - 250.000$.

Δηλαδή έχομε αύξηση τῆς καθαρῆς περιουσίας μέ τή μεταβολή τῆς άξιας τοῦ οίκονομικοῦ ἀγαθοῦ κατά δρχ. 100.000 καί κέρδος δρχ. 50.000 .

Στίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις, ἐπειδή είναι δύσκολο νά βρεθεῖ ἡ τιμή άντικαστάσεως, ή θεωρία αύτή χρησιμοποιεῖ τήν άναπροσαρμογή τῶν ισολογισμῶν.

‘Η άναπροσαρμογή τῶν ισολογισμῶν γίνεται, δταν ὑπάρχουν σημαντικές διαφορές στίς τιμές τῶν οίκονομικῶν ἀγαθῶν οἱ ὅποιες δφείλονται, δπως εἴπαμε, στή μεταβολή τῆς άξιας τους ή στή μεταβολή τῆς άξιας τῆς νομισματικῆς μονάδας ή καί στά δύο.

‘Άναπροσαρμογή ισολογισμοῦ σημαίνει δτι δλα τά στοιχεῖα τοῦ ισολογισμοῦ ἔχουν ἀποτιμηθεῖ, ἔπειτα ἀπό ύπολογισμούς, μέ τήν άξια τῶν ἀγαθῶν καί τῆς νομισματικῆς μονάδας κατά τήν ήμέρα συντάξεως τοῦ ισολογισμοῦ.

Γιά νά γίνει άναπροσαρμογή ισολογισμοῦ πρέπει νά ληφθοῦν ύπόψη οι παρακάτω παράγοντες:

- Μεταβολή τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν πού προέρχεται μόνο ἀπό τή μεταβολή τῆς άξιας τῆς νομισματικῆς μονάδας.
- Μεταβολή τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν πού προέρχεται μόνο ἀπό τή μεταβολή τῆς άξιας τους, ἐνώ ή άξια τῆς νομισματικῆς μονάδας παραμένει σταθερή.
- Μεταβολή τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν πού προέρχεται καί ἀπό τή μεταβολή τῆς άξιας τῶν ἀγαθῶν καί ἀπό τή μεταβολή τῆς άξιας τῆς νομισματικῆς μονάδας.

Οι μέθοδοι πού χρησιμοποιοῦνται γιά τήν άναπροσαρμογή τῶν τιμῶν τοῦ ισολογισμοῦ είναι:

- ‘Η τιμαριθμική άναπροσαρμογή καί
- ή άναπροσαρμογή ἀπό ἐμπειρογνώμονες.

‘Αντι γιά θεωρητική άνάπτυξη τοῦ τρόπου μέ τόν ὅποιο πραγματοποιεῖται ή άναπροσαρμογή, θά παραθέσομε παραδείγματα άναπροσαρμογῆς ισολογισμῶν ἐπιχειρήσεων πού προέρχονται:

- ‘Από τιμαριθμική μόνο μεταβολή τιμῶν χωρίς μεταβολή τῆς άξιας τῆς νομισματικῆς μονάδας.
- ‘Από πραγματική μεταβολή άξιῶν, χωρίς μεταβολή τῆς άξιας τῆς νομισματικῆς μονάδας.
- ‘Από τιμαριθμική μεταβολή τιμῶν καί ἀπό πραγματική μεταβολή άξιῶν.

Παράδειγμα τιμαριθμικής μεταβολής τιμών.

Ίσολογισμός σέ χιλιάδες δραχμές πρίν άπό την άναπροσαρμογή των τιμών.

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P	
Κτίρια	1000	Κεφάλαιο	2000
Μηχανήματα	2000	· Αποσβεσθέντα Κτίρια	500
· Επιπλα	500	· Αποσβεσθέντα Μηχανήματα	1000
Προϊόντα	200	· Αποσβεσθέντα Επιπλα	100
· Απαιτήσεις	300	· Υποχρεώσεις	400
	<u>4000</u>		<u>4000</u>

"Αν η άξια της νομισματικής μονάδας έχει ύποτιμηθεῖ κατά 20%, χωρίς νά έχει μεταβληθεῖ η άξια των άγαθών, έχομε:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Είδος περιουσια-κού στοιχείου	Άξια σέ νομισματι-κές μονάδες προη-γούμενης χρήσεως	Συντελεστής άνα-προσαρμογῆς	Άξια άνα-προσαρμογῆς	Διαφορά άνα-προσαρμογῆς
Κτίρια	1000	1,20	1200	+ 200
Μηχανήματα	2000	1,20	2400	+ 400
· Επιπλα	500	1,20	600	+ 100
Προϊόντα	200	1,20	240	+ 40
· Απ/ντα Κτίρια	500	1,20	600	- 100
· Απ/ντα Μηχ/τα	1000	1,20	1200	- 200
· Απ/ντα Επιπλα	100	1,20	120	- 20

Στή συνέχεια, γιά νά διαμορφωθεῖ δ ίσολογισμός άναπροσαρμογῆς, κάνομε τίς άκολουθες έγγραφές:

Κτίρια	200
Μηχανήματα	400
· Επιπλα	100
Προϊόντα	40
Διαφορές Άναπροσαρμογῆς	740
Λόγω ύποτιμήσεως της δρχ. κατά 20%	

Διαφορές Άναπροσαρμογῆς	320
· Αποσβεσθέντα Κτίρια	100
· Αποσβεσθέντα Μηχανήματα	200
· Αποσβεσθέντα Επιπλα	20
Λόγω ύποτιμήσεως της δραχμῆς κατά 20%	

‘Ο άναπροσαρμοσμένος ίσολογισμός σε χιλιάδες δραχμές είναι:

E	IΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P	
Κτίρια	1200	Κεφάλαιο	2000
Μηχανήματα	2400	Διαφορές Άναπροσαρμογῆς	420
Έπιπλα	600	‘Απ/ντα Κτίρια	600
Προϊόντα	240	‘Απ/ντα Μηχ/τα	1200
Άπαιτήσεις	300	‘Απ/ντα Έπιπλα	120
		Υποχρεώσεις	400
	<u>4740</u>	<u>4740</u>	

Γιά τούς λογαριασμούς άπαιτήσεων καί ύποχρεώσεων δέ γίνεται άναπροσαρμογή, γιατί ύποτίθεται, χονδρικά, ότι οι άπαιτήσεις είναι ίσες με τις ύποχρεώσεις.

Παράδειγμα πραγματικής μεταβολής άξιών, χωρίς μεταβολή τής άξιας τής νομισματικής μονάδας.

‘Αν λάβομε πάλι τόν ίσολογισμό τοῦ προηγούμενου παραδείγματος πρίν από τήν άναπροσαρμογή ή άξια τῶν ἀγαθῶν μεταβλήθηκε ως έξης:

- Τά κτίρια κατά 20%, δηλαδή αύξηση τής άξιας τους κατά 20%, θά έχομε συντελεστή άναπροσαρμογῆς 1,20.
- Τά μηχανήματα αύξηθηκαν κατά 10%, θά έχουν συντελεστή άναπροσαρμογῆς 1,10.
- Τά έπιπλα μειώθηκαν κατά 10%, θά έχουν συντελεστή άναπροσαρμογῆς 0,90.
- Τά προϊόντα αύξηθηκαν κατά 30%, θά έχουν συντελεστή άναπροσαρμογῆς 1,30.

‘Ετσι θά έχομε:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Είδος περιουσιακού στοιχείου	Άξια σέ νομισματικές μονάδες προηγούμενης χρήσεως	Συντελεστής άναπροσαρμογῆς	Άξια άναπροσαρμογῆς	Διαφορά άναπροσαρμογῆς
Κτίρια	1000	1,20	1200	+ 200
Μηχανήματα	2000	1,10	2200	+ 200
Έπιπλα	500	0,90	450	- 50
Προϊόντα	200	1,30	260	+ 60
Άποσβεσθέντα κτίρια	500	1,20	600	- 100
Άποσβεσθέντα Μηχ/τα	1000	1,10	1100	- 100
Άποσβεσθέντα Έπιπλα	100	0,90	90	+ 10

Στή συνέχεια οι έγγραφές άναπροσαρμογῆς θά είναι:

Κτίρια	200
Μηχανήματα	200
Προϊόντα	60
Αποσβεσθέντα Ἐπιπλα	10
Διαφορές άναπροσαρμογῆς	470
Άναπροσαρμογή τιμῶν	
Διαφορές Άναπροσαρμογῆς	250
Ἐπιπλα	50
Ἄπ/ντα Κτίρια	100
Ἄπ/ντα Μηχανήματα	100
Άναπροσαρμογή τιμῶν	

Ο άναπροσαρμοζόμενος ίσολογισμός θά είναι:

E	IΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P	
Κτίρια	1200	Κεφάλαιο	2000
Μηχανήματα	2200	Διαφορές Άναπροσαρμογῆς	220
Ἐπιπλα	450	Ἄπ/ντα Κτίρια	600
Προϊόντα	260	Ἄπ/ντα Μηχανήματα	1100
Απαιτήσεις	300	Ἄπ/ντα Ἐπιπλα	90
		Υποχρεώσεις	400
	<u><u>4410</u></u>	<u><u>4410</u></u>	

Παράδειγμα άναπροσαρμογῆς ίσολογισμοῦ πού προέρχεται καὶ ἀπό τή μεταβολή τῆς ἀξίας τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀπό τή μεταβολή τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας.

Στό παράδειγμα αύτό, ἀφοῦ βροῦμε τό συντελεστή άναπροσαρμογῆς τοῦ κάθε ἀγαθοῦ, πού θά προέρχεται ἀπό τή μεταβολή τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδας, ἐργαζόμαστε ὅπως στό προηγούμενο παράδειγμα. Π.χ. ἂν ἡ ἀξία τῶν κτιρίων αὔξηθηκε κατά 10% καὶ ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς ὑποτιμήθηκε κατά 20%, τότε ὁ συντελεστής άναπροσαρμογῆς τῆς ἀξίας τῶν κτιρίων θά είναι $1000 + 1000 \times 10\% = 1100$ καὶ $1100 + 1100 \times 20\% = 1320$, δηλαδή 1,32. Μέ τόν ἔδιο τρόπο ἐργαζόμασθε καὶ γιά τά ἄλλα οἰκονομικά ἀγαθά.

Σύμφωνα μέ τήν Ἑλληνική Νομοθεσία τά στοιχεῖα τῶν δποίων οἱ τιμές άναπροσαρμόζονται μέ συντελεστές πού δίνονται κάθε φορά είναι:

- Τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα, ύλικά ἢ ἄυλα.
- Οι μετοχές σέ δραχμές καὶ συνάλλαγμα ἢ χρυσό καὶ οἱ δμολογίες σέ συνάλλαγμα ἢ χρυσό.
- Τά ξένα νομίσματα ἢ συναλλάγματα καθώς καὶ οἱ ἀπαιτήσεις καὶ οἱ ύποχρεώσεις σέ συνάλλαγμα καὶ τά μαθηματικά ἀποθεματικά σέ συνάλλαγμα.
- Τά ἀποθέματα ἐμπορευμάτων, προϊόντων, πρώτων καὶ βοηθητικῶν ύλῶν καὶ ἡμιτελῶν προϊόντων.

- Τά áποσβεσθέντα πάγια καί οι áποσβεσθεῖσες áπαιτήσεις σέ συνάλλαγμα.
- Τό μετοχικό καί τά áποθεματικά κεφάλαια.

‘Η áναπροσαρμογή τήν πρώτη φορά γίνεται μέ πολλαπλασιασμό τῆς τιμῆς κτήσεως μέ τό συντελεστή áναπροσαρμογῆς, ένω τίς éπόμενες μέ πολλαπλασιασμό τῆς τιμῆς πού προήλθε áπό τήν προηγούμενη áναπροσαρμογή μέ τό συντελεστή áναπροσαρμογῆς.

Παράδειγμα áναπροσαρμογῆς τῆς áξιας μηχανημάτων σύμφωνα μέ τήν ‘Ελληνική Νομοθεσία.

‘Αγοράσθηκαν μηχανήματα τό éτος 1975 áντι δρχ. 1.000.000, áπό éπιχεíρηση, καί τό éτος 1978 γίνεται áναπροσαρμογή τῆς τιμῆς τους μέ συντελεστή áναπροσαρμογῆς 1,20. Τά áποσβεσθέντα μηχανήματα ἦταν κατά τήν ήμέρα τῆς áναπροσαρμογῆς δρχ. 400.000.

Θά ἔχομε:

$$\begin{array}{ll} \text{Μηχανήματα} & 1.000.000 \times 1,20 = 1.200.000 \text{ δρχ. καί} \\ \text{‘Αποσβεσθέντα Μηχανήματα} & 400.000 \times 1,20 = 480.000 \text{ δρχ.} \end{array}$$

Οι σχετικές ήμερολογιακές éγγραφές θά είναι:

Μηχανήματα	200.000
Διαφορές ‘Αναπροσαρμογῆς	200.000
Μέ βάση τή διάταξη ...	
Διαφορές ‘Αναπροσαρμογῆς	80.000
‘Αποσβεσθέντα Μηχανήματα	80.000
Μέ βάση τή διάταξη ...	

‘Αν τό 1979 γίνεται ξανά áναπροσαρμογή καί τά áποσβεσθέντα μηχανήματα είναι δρχ. 520.000, éπειδή προστέθηκε καί ή áπόσβεση τοῦ 1978, θά ἔχομε:

‘Αν δ συντελεστής áναπροσαρμογῆς είναι 1,10:

$$\begin{array}{ll} \text{Μηχανήματα} & 1.200.000 \times 1,10 = 1.320.000 \text{ δρχ.} \\ \text{‘Αποσβεσθέντα Μηχανήματα} & 520.000 \times 1,10 = 572.000 \text{ δρχ.} \end{array}$$

Οι σχετικές ήμερολογιακές éγγραφές θά είναι:

Μηχανήματα	120.000
Διαφορές ‘Αναπροσαρμογῆς	120.000
Μέ βάση τή διάταξη ...	
Διαφορές ‘Αναπροσαρμογῆς	52.000
‘Αποσβεσθέντα Μηχανήματα	52.000
Μέ βάση τή διάταξη	

Τό λογαριασμό Διαφορές Άναπροσαρμογής δέ τό θεωρούμε ώς κέρδος ή γνήσιο άποθεματικό κεφάλαιο, άλλα ώς διόρθωση τής καθαρής περιουσίας τής Έπιχειρήσεως. "Αν δο λογαριασμός αύτός παρουσιάσει πιστωτικό ύπόλοιπο μένει όπως έχει στό παθητικό σκέλος τοῦ Ισολογισμοῦ, ἀν δυμας παρουσιάσει χρεωστικό ύπόλοιπο, τότε αύτό ἀφαιρεῖται ἀπό τά άποθεματικά κεφάλαια ή τό κεφάλαιο ἀν πρόκειται γιά ἀτομική Έπιχειρηση.

4.8 Ασκήσεις.

Άσκηση 1.

Ο Ισολογισμός Έπιχειρήσεως εἶχε πρίν ἀπό τήν άναπροσαρμογή του σέ χιλιάδες δραχμές:

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P	
Κτίρια	500	Kεφάλαιο	1400
Μηχανήματα	400	Άποσβεσθέντα Κτίρια	200
Προϊόντα	600	Άποσβεσθέντα Μηχανήματα	100
Πρώτες ςλες	200	Υποχρεώσεις	200
Άπαιτήσεις	150		
Ταμείο	50		
	<u>1900</u>	<u>1900</u>	

Νά γίνει άναπροσαρμογή τοῦ Ισολογισμοῦ κάθε φορά δταν:

α) Έχει ύποτιμηθεῖ ή ἀξία τῆς δραχμῆς κατά 15%.

β) Έχουν αὔξηθεῖ: ή ἀξία τῶν κτιρίων κατά 10%, τῶν μηχανημάτων κατά 20% καί τῶν προϊόντων καί ςλών κατά 15%, ἐνῶ ή ἀξία τῆς δραχμῆς παραμένει σταθερή.

γ) Έχουν μεταβληθεῖ οι ἀξίες τῶν ἀγαθῶν, ή ἀξία τῆς δραχμῆς καί οι συντελεστές άναπροσαρμογῆς εἶναι: γιά τά κτίρια 1,20, γιά τά μηχανήματα 0,90 καί γιά τά προϊόντα καί τίς πρώτες ςλες 1,15.

Άσκηση 2.

Ποιός δ συντελεστής άναπροσαρμογῆς καί ποιά ή τιμή τῆς ἀξίας οίκονομικοῦ ἀγαθοῦ, πού ή ἀξία του στήν προηγούμενη ἀπογραφή ἦταν δρχ. 10.000 καί αὔξηθηκε κατά 10% καί ή ἀξία τῆς δραχμῆς ύποτιμήθηκε κατά 15% καί ποιός δ συντελεστής άναπροσαρμογῆς καί ή ἀξία τοῦ ίδιου ἀγαθοῦ ἀν μειώθηκε ή ἀξία του κατά 10% καί μειώθηκε καί ή ἀξία τῆς δραχμῆς ἐπίσης κατά 10%;

Άσκηση 3.

Τό άρχικό ἀπόθεμα ἐμπορεύματος ἦταν 100 τεμάχια πρός δρχ. 10.000 τό ἔνα, οι ἀγορές ἦταν 2000 τεμάχια πρός δρχ. 11.000 (μέσος δρος) τό ἔνα καί οι πωλήσεις 1900 τεμάχια πρός δρχ. 12.000 τό ἔνα. Ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα ἀπό τό ἐμπορεύμα, σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ δργανικοῦ Ισολογισμοῦ;

Άσκηση 4.

Άγοράσθηκαν γιά πρώτη φορά ἀπό έπιχείρηση ἐμπορεύματα συνολικῆς ἀξίας δρχ. 100.000 καί πουλήθηκαν ἀντί δρχ. 120.000. Ποιό τό κέρδος ἀπό τά ἐμπορεύματα καί ποιά ή μεταβολή τῆς ἀξίας, σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ δργανικοῦ Ισολογισμοῦ, ἀν ή τιμή ἀντικαταστάσεως τους εἶναι δρχ. 105.000;

4.9 Άλλες Θεωρίες περί Ισολογισμοῦ.

Έκτος ἀπό τίς θεωρίες πού ἀναπτύξαμε ύπάρχουν καί πολλές ἄλλες ὅπως:

— Η θεωρία τοῦ βιομηχανικοῦ Ισολογισμοῦ, πού ἀσχολεῖται μέ τήν ἀντιπαρά-

- Θεση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων ὡς χρησιμοποίηση τοῦ κεφαλαίου στήν παραγωγή καθώς καὶ στήν προέλευση τοῦ κεφαλαίου.
- 'Η θεωρία τοῦ δύνομαστικοῦ ίσολογισμοῦ, πού ὑποστηρίζει ὅτι δύνομαστικός εἶναι δύνομαστικός καὶ δύναμις πραγματικός πίνακας τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν σὲ χρῆμα καὶ ὅτι τὸ ἀληθινό ἀποτέλεσμα προκύπτει μόνο στὸ τέλος τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως.
  - 'Η θεωρία τοῦ ταμιακοῦ ίσολογισμοῦ, πού τά περιουσιακά στοιχεῖα λαμβάνονται ὡς μελλοντικές εἰσπράξεις καὶ πληρωμές.
  - Οἱ θεωρίες τοῦ διοκληρωτικοῦ ίσολογισμοῦ, τοῦ χρηματοοικονομικοῦ ίσολογισμοῦ καὶ ἄλλες, πού ἀσχολοῦνται βασικά μέ τὴν κατάταξη τῶν λογαριασμῶν στὸν ίσολογισμό ἀνάλογα μὲ τῇ μορφῇ ἢ τῇ προέλευσή τους.

4.10 Παράγοντες πού ἐπιδροῦν στή διαμόρφωση τοῦ ίσολογισμοῦ.

Οἱ παράγοντες πού ἐπιδροῦν στή διαμόρφωση τοῦ ίσολογισμοῦ καὶ στούς διποίους πρέπει νά δώσομε ίδιαίτερη σημασία εἶναι οἱ ποσότητες, ἡ ἀποτίμηση καὶ οἱ συναλλαγές.

Ἐχει γίνει γενικά παραδεκτό, ὅτι δύνητος ίσολογισμός πρέπει νά συντάσσεται σὲ χρονική στιγμή πού ὑπάρχει κάμψη στίς δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως, γιατί τότε, συνήθως, ὑπάρχουν μικρότερα ἀποθέματα, ἔχουν πραγματοποιηθεῖ οἱ πράξεις τοῦ τεχνικοῦ καὶ συναλλακτικοῦ κυκλώματος καὶ ὑπάρχει μεγαλύτερη εὐχέρεια στὸ προσωπικό της, γιά τῇ σύνταξη τῆς ἀπογραφῆς καὶ τοῦ ίσολογισμοῦ.

Κατά τῇ σύνταξη τῆς ἀπογραφῆς πρέπει νά καταβληθοῦν ίδιαίτερες προσπάθειες γιά τὸν προσδιορισμὸν τόσο τῆς ἀξίας τῆς περιουσιακῆς συγκροτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὅσο καὶ τοῦ ἀποτελέσματός της πού ἔξαρτῶνται κατά πολὺ ἀπό τὸν τρόπο συντάξεως τῆς ἀπογραφῆς.

4.10.1 Ποσότητα περιουσιακῶν στοιχείων.

Ἡ ποσότητα τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων, δπως ἐμπορευμάτων, προϊόντων, ἡμιτεχνημάτων, ὑλῶν, χρεογράφων, χρημάτων, παγίων κλπ. πρέπει νά βρίσκεται ἔπειτα ἀπό σχολαστική καταμέτρηση κατά χῶρο καὶ νά μήν ἀρκούμασθε σὲ πρόχειρους ὑπολογισμούς ἢ προσεγγίσεις. Πρέπει νά γίνονται πραγματικοί ζυγισμοί, μετρήσεις, ἔλεγχοι περιεχομένων κιβωτίων καὶ νά μή βλέπομε 5 βαρέλια λαδιοῦ καὶ νά ὑπολογίσομε δτὶ ἔπειδή τὸ κάθε βαρέλι παίρνει 200 κιλά λάδι ἔχομε 1000 κιλά, γιατί θά τύχουν περιπτώσεις πού θά ἔχομε κάνει λάθος. Π.χ. ὅταν κάποιος ἔχει ἀφαιρέσει μέρος ἀπό τὸ περιεχόμενο ἢ καὶ δλο τὸ περιεχόμενο ἐνδός βαρελιοῦ. Ἀκόμη τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἀπαιτήσεων καὶ ὑποχρεώσεων πρέπει νά ἐλέγχονται τουλάχιστον δειγματοληπτικά.

4.10.2 Ἀποτίμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων.

Ἡ ἀποτίμηση, μέ βάση τούς κανόνες τῆς ἀποτιμητικῆς, γίνεται γιά τά ἐνσώματα περιουσιακά στοιχεῖα, ἀνάλογα μέ τῇ σκοπιμότητα πού ἔχουμε τρέχουσα στήν ἀποτίμηση καὶ στήν ἀγορά. Δηλαδή:

- Στήν τιμή κτήσεως ἢ παραγωγῆς.
- Στήν τιμή ἡμέρας ἢ τρέχουσα τιμή πού εἶναι καὶ τιμή ἐπανακτήσεως ἢ ἀναπαραγωγῆς.

— Στή μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσεως και τιμής ήμέρας.

Τά άσώματα περιουσιακά στοιχεία, οι άπαιτήσεις και οι ύποχρεώσεις άποτιμώνται με βάση ύπολογισμούς πού στηρίζονται σέ πραγματικά περιστατικά, δημοσίευσης, ή απώλειες άπαιτήσεων κλπ.

4.10.3 Ή άποτιμηση σύμφωνα μέ τήν Έλληνική Νομοθεσία.

‘Η άποτιμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἔχει άπασχολήσει πολύ τούς εἰδικούς μέ τά θέματα τῆς λογιστικῆς καί τῆς ιδιωτικῆς οἰκονομικῆς καί ύπάρχει πλήθος άπόψεων γι’ αὐτήν.

Στήν ‘Ελλάδα σύμφωνα μέ τήν ίσχυουσα νομοθεσία ή άποτιμηση γίνεται ώς ἔξης:

a) **Tά πάγια** περιουσιακά στοιχεία γράφονται τό καθένα χωριστά στό βιβλίο άπογραφών μέ τήν δέξια κτήσεώς του πού προσαυξάνεται μέ τίς δαπάνες βελτιώσεώς του καί άπό τήν τιμή του αύτή άφαιρούνται οι άποσβέσεις. ‘Η άναλυση αύτή δέν άπαιτείται ἀν πρόκειται γιά ‘Ἐπιπλα καί Σκεύη, ἀλλά μπορούν αύτά νά γράφονται συνολικά ή ἀν δέν έχουν τόν ίδιο συντελεστή άποσβέσεως, σέ δημάδες πού ή κάθε μιά νά έχει τόν ίδιο συντελεστή άποσβέσεως.

‘Οταν άποσβεσθεὶ τελείως πάγιο περιουσιακό στοιχεῖο, ἐνῶ ύπάρχει στήν κυριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως καί δέν έχει ύπολειμματική δέξια, γράφεται μέ δέξια μιᾶς δραχμῆς.

Σέ περίπτωση πού τηρεῖται θεωρημένο βιβλίο μητρώου παγίων περιουσιακῶν στοιχείων καί άποσβέσεων, μπορούν νά καταχωρούνται δλα τά πάγια στήν άπογραφή μέ ἔνα ποσό γιά κάθε δημοια κατηγορία, δηλαδή:

- ‘Η δέξια κτήσεώς τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων πλέον τίς δαπάνες βελτιώσεώς τους.
- Οι άποσβέσεις πού έχουν γίνει.
- ‘Η άναποδόσβεστη δέξια τους.

b) **Tά Έμπορεύσιμα** περιουσιακά στοιχεία, δηλαδή έμπορεύματα, προϊόντα, ήμιτεχνήματα, πρώτες ψλες, βιοθητικές ψλες κλπ., άποτιμώνται στίς ἐπιχειρήσεις τό καθένα χωριστά ἑκτός άπό τίς άνωνυμες ἐταιρίες πού άποτιμώνται δλα μαζί, στή μικρότερη τιμή μεταξύ κτήσεως καί ήμέρας.

‘Ως τιμή κτήσεως λαμβάνεται ή τιμή πού καθορίζεται μέ βάση μία άπό τίς δεκτές μεθόδους τῆς λογιστικῆς ἐπιστήμης ή όποια δημως πρέπει νά άκολουθεῖται πάγια γιά νά μήν έπερχεται διαφοροποίηση τῶν άποτελεσμάτων κάθε χρήσεως. Μόνο σέ περιπτώσεις σοβαρῶν καί άναγκαίων διαφοροποιήσεων ή άναδιοργανώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως έπιπρέπεται ή ἀλλαγή τής μεθόδου τοῦ καθορισμοῦ τῆς τιμῆς κτήσεως τῶν έμπορευσίμων περιουσιακῶν στοιχείων καί πρέπει νά δικαιολογεῖται καί νά μήν έπαναλαμβάνεται συχνά.

Μέθοδοι καθορισμοῦ τῆς τιμῆς κτήσεως τῶν έμπορευσίμων περιουσιακῶν στοιχείων πού γίνονται δεκτές άπό τή λογιστική ἐπιστήμη καί λέγονται καί κανόνες εύρεσεως τῆς τιμῆς κτήσεως εἶναι βασικά:

- ‘Η μέθοδος τῆς μέσης τιμῆς κτήσεως ή τῆς μέσης σταθμικῆς τιμῆς κτήσεως.
- ‘Η μέθοδος τῆς σειρᾶς έξαντλήσεως F.I.F.O (First In First Out, πού σημαίνει ὅτι αύτό πού εισάγεται πρώτο έξαγεται πρώτο).
- ‘Η μέθοδος τῆς ἀντίστροφης σειρᾶς έξαντλήσεως L.I.F.O (Last In First Out, πού σημαίνει ὅτι αύτό πού εισάγεται τελευταίο έξαγεται πρώτο) κλπ.

‘Ως τρέχουσα τιμή θεωρείται έκείνη στήν όποια μπορεῖ νά άγορασθεί ή νά παραχθεί τό άγαθό κατά τήν ήμέρα τής άποτιμήσεως. Σέ περίπτωση πού έφαρμόζεται μέθοδος πρότυπης κοστολογήσεως, οι πρότυπες τιμές θεωροῦνται ώς τιμές κτήσεως.

“Οταν έμπορεύσιμο άγαθό άποτιμηθεί κατά τήν άπογραφή τής διαχειριστικής χρήσεως στήν τρέχουσα τιμή, έπειδή αύτή είναι μικρότερη άπο τήν τιμή κτήσεως, ή τιμή αύτή λαμβάνεται στό έξης ώς τιμή κτήσεως.

γ) *Oι έπισφαλείς άπαιτήσεις* άποτιμώνται ή κάθε μιά μέ τό άρχικό της ποσό, τό ποσό τών άποσβέσεών της καί τό ύπόλοιπό της.

Σέ περίπτωση πού τηρείται θεωρημένο άναλυτικό καθολικό έπισφαλῶν άπαιτήσεων, ή έπιτηδευματίας μπορεῖ νά άναγράψει μόνο τό άθροισμα τών παραπάνω ύπολοίπων.

δ) *Oι μετοχές καί οι διμολογίες* άποτιμώνται στήν άπογραφή δλες μαζί στή συνολικά χαμηλότερη άξια πού προκύπτει μέ βάση τήν τιμή κτήσεως ή άποτιμήσεως στήν προηγούμενη άπογραφή καί μέ βάση τόν μέσο όρο τής τρέχουσας τιμῆς κατά τό τελευταϊο δεκαπενθήμερο τής χρήσεως. ‘Από τό νόμο έπιτρέπεται ή αύξομείωση τής τιμῆς άποτιμήσεως κάθε χρεογράφου, έκτός άπο τίς διμολογίες τοῦ ‘Ελληνικοῦ Δημοσίου, τών ήμεδαπών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ή τής ‘Εθνικής Τράπεζας τής ‘Ελλάδας καί τών ήμεδαπών ‘Ανωνύμων ‘Εταιριών τών έμπραγμάτως άσφαλισμένων οι δποίες δέν έπιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση νά άναγράφονται σέ τιμή μεγαλύτερη άπο τήν τιμή κτήσεως.

ε) *Oι δπαιτήσεις καί οι ύποχρεώσεις σέ ξένο νόμισμα ή συνάλλαγμα* πού ύπάρχουν κατά τή λήξη τής διαχειριστικής περιόδου, άποτιμώνται σέ δραχμές μέ τήν έπισημη τιμή τού ξένου νομίσματος κατά τήν ήμέρα τής άπογραφής. ‘Η διαφορά πού θά προκύψει άπο τήν άποτιμηση αύτή, χρεωστική ή πιστωτική, μεταφέρεται στό λογαριασμό άποτελέσματα χρήσεως, έκτός δν ή διαφορά αύτή προέρχεται άπο δάνειο σέ ξένο νόμισμα ή συνάλλαγμα πού χρησιμοποιήθηκε γιά τήν άγορά, κατασκευή, έγκατάσταση κλπ. δποιουδήποτε πάγιου περιουσιακοῦ στοιχείου τής έπιχειρησεως. Στήν τελευταία αύτή περίπτωση ή συναλλαγματική αύτή διαφορά μεταφέρεται:

1) “Αν είναι χρεωστική, στό λογαριασμό τοῦ πάγιου περιουσιακοῦ στοιχείου πού άποκτήθηκε μέ τό δάνειο σέ ξένο νόμισμα ή συνάλλαγμα, έπαυξάνοντας τήν άξια κτήσεως του ή σέ ίδιαίτερο σχετικό λογαριασμό καί θά άποσβέννυται σέ κάθε χρήση άνάλογα μέ τό ποσό τού δανείου πού θά έξοφλείται μέσα στήν ίδια χρήση.

2) “Αν είναι πιστωτική, σέ μείωση τής άξιας κτήσεως τοῦ πάγιου περιουσιακοῦ στοιχείου πού άποκτήθηκε μέ τό ίδιο δάνειο ή στά άποτελέσματα τής χρήσεως μέσα στήν δποία δημιουργήθηκε ή συναλλαγματική διαφορά.

‘Από τούς παραπάνω δύο τρόπους άντιμετωπίσεως τής πιστωτικής συναλλαγματικής διαφορᾶς δποίος έφαρμόζεται άπο τήν έπιχειρησης είναι ύποχρεωτικό νά έφαρμόζεται συνέχεια.

4.10.4 Συναλλαγές.

Οι συναλλαγές άφορούν τά διάφορα “Εσοδα καί “Εξοδα πού πρέπει νά διαχωρισθούν σέ δουλεμένα, τά δποία θά μεταφερθούν στό τέλος τής χρήσεως σέ λογαριασμούς έκμεταλλεύσεων δν έχουν γίνει δμαλά καί γιά χάρη τών έκμεταλλεύ-

σεων, ή διαφορετικά στό λογαριασμό ἀποτελέσματα χρήσεως καί σέ μή δουλεμένα ἔσοδα καί ἔξοδα. Ἀναφέρομε μέ τήν εύκαιριά αὐτή ὅτι τά μή δουλεμένα ἔξοδα καί ἔσοδα γράφονται στόν ίσολογισμό ώς ἀξίες, ἀπαιτήσεις ή ὑποχρεώσεις ή, ὅπως λέμε, σέ μεταβατικούς λογαριασμούς.

Ἡ διάκριση τοῦ δουλεμένου καί μή δουλεμένου ἔξόδου ή ἔσόδου, πρέπει νά γίνεται μέ ίδιαίτερη ἐπιμέλεια, γιατί πολλές φορές σέ περιπτώσεις διαφημίσεων, λιπάνσεως ἀγρῶν κλπ. είναι ἀρκετά δύσκολο νά ὑπολογισθεῖ τό ποσό ἐπιβαρύνσεως κάθε χρήσεως. Ἀκόμη πρέπει νά δοθεῖ ίδιαίτερη σημασία στίς ἐκκρεμεῖς τιμολογήσεις, στίς παραγγελίες πού ἔχουν δοθεῖ ή ληφθεῖ γιά παραγωγή προϊόντων ή ἀγορές καί πωλήσεις, στά ἐμπορεύματα καθ' ὅδον καί σέ πληθος ἄλλες περιπτώσεις ἀπό τίς διοίες ἔξαρτώνται ὁ προσδιορισμός τῆς περιουσίας καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τά ἔξοδα καί ἔσοδα πού πραγματοποιοῦνται στήν ἐπιχείρηση δίνουν τήν ἔννοια τῶν συναλλαγῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, οἱ διοίες διακρίνονται:

α) Στίς ἐσωτερικές ή ἐσωεπιχειρηματικές συναλλαγές.

Δέν ἐπηρεάζουν τίς σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τρίτους, ὅπως ή χορήγηση πρώτων καί βοηθητικῶν ὑλῶν ἀπό τήν ἀποθήκη ύλικῶν στό τεχνικό τμῆμα τῆς ἐπιχειρήσεως γιά τήν παραγωγή ἀγαθοῦ, ὁ καταλογισμός ἀποσβέσεων παγίων περιουσιακῶν στοιχείων στά προϊόντα κλπ.

β) Στίς ἐξωτερικές συναλλαγές ή συναλλαγές τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τρίτους.

Ἄφοροῦν τίς σχέσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τρίτα πρόσωπα, ὅπως πελάτες, χρεῶστες, προμηθευτές, δανειστές κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

5.1 Γενικά.

‘Ο Ισολογισμός, όπως γνωρίζομε, άπεικονίζει τήν περιουσιακή συγκρότηση τής έπιχειρήσεως γενικά κατά είδος και άξια σε μία χρονική στιγμή.

Κρίνεται σκόπιμο, πρίν προχωρήσουμε στήν άναλυτική έξέταση τής συνθέσεως τού Ισολογισμού, νά δούμε τά στοιχεία πού άπαιτούνται γιά τή μελέτη του.

Τά στοιχεία αύτά κυρίως είναι:

- ‘Η δομή τού ένεργητικού, τού παθητικού καί τής καθαρῆς περιουσίας τής έπιχειρήσεως. Δηλαδή ποιά είναι ή διάρθρωσή τους, πώς έχουν διατεθεῖ τά ίδια καί τά ξένα κεφάλαια στήν έπιχειρηση καί ποιές σχέσεις έχουν τά διάφορα περιουσιακά στοιχεία μεταξύ τους.
- ‘Η χρηματοπιστωτική καί ή χρηματοδοτική θέση τής έπιχειρήσεως στήν άγορά, από τίς δόποις έξαρτώνται ή πίστη καί τό γόνητρο τής έπιχειρήσεως, σέ σχέση μέ τά ίδια καί ξένα κεφάλαια πού διαθέτει.
- ‘Η ρευστότητα τής έπιχειρήσεως, δηλαδή ή ίκανότητά της νά έξιφλει τίς ύποχρεώσεις της.
- ‘Η δανειακή έπιβάρυνση τής έπιχειρήσεως καί άλλα.

5.2 Κεφαλαιοδότηση ή Παθητικό.

‘Η περιουσία τής έπιχειρήσεως προέρχεται άπό τά κεφάλαια πού έχει διαθέσει σέ αύτή ή φορέας της, πού λέγονται ίδια κεφάλαια καί τά κεφάλαια τῶν τρίτων πού χρησιμοποιεῖ καί λέγονται ξένα κεφάλαια ή ύποχρεώσεις πρός τρίτους.

Τά ίδια καί τά ξένα κεφάλαια τής έπιχειρήσεως άποτελούνται άπό τά κεφάλαια πού έχει είσφερει σέ αύτή ή φορέας της, άρχικά καί συμπληρωματικά, καί άπό αύτά πού προέρχονται άπό κέρδη πού δέν έχουν άναληφθεῖ καί πού είναι τά έπικτητα κεφάλαια. Άκομη τά ίδια κεφάλαια είναι δυνατόν νά προέρχονται καί άπό άναπροσαρμογές άξιων ένεργητικών ή παθητικών στοιχείων τής έπιχειρήσεως.

a) Ίδια Κεφάλαια.

Τά ίδια κεφάλαια έμφανίζονται στόν Ισολογισμό τής έπιχειρήσεως μέ λογαριασμούς όπως οι άκόλουθοι:

- Κεφάλαιο ή Έταιρικό Κεφάλαιο ή Μετοχικό Κεφάλαιο.
- Τακτικό Αποθεματικό Κεφάλαιο.
- Εκτακτα Αποθεματικά Κεφάλαια.

- Ειδικά 'Αποθεματικά Κεφάλαια πού δημιουργοῦνται σύμφωνα μέ διάφορες διατάξεις γιά έπενδυσεις, ένίσχυση κεφαλαιαγορᾶς, άγορά έξοπλισμοῦ κλπ.
- Διαφορές άπο 'Αναπροσαρμογές άξιών.

β) Ξένα Κεφάλαια.

Τά ξένα κεφάλαια ή ύποχρεώσεις σέ τρίτους, είναι τά κεφάλαια πού βρίσκονται στήν έπιχειρηση καί πού προέρχονται άπο τρίτους, δηλαδή δανειστές, προμηθευτές καί άλλους πιστωτές. Τά κεφάλαια αύτά μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου πρέπει νά έπιστραφοῦν στούς τρίτους.

Τά ξένα κεφάλαια άναλογα μέ τό χρόνο πού πρέπει νά έπιστραφοῦν στούς τρίτους, διακρίνονται σέ δύο κατηγορίες: στίς **βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις** καί στίς **μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις**.

a) Βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις.

Είναι οι ύποχρεώσεις τής έπιχειρήσεως σέ τρίτους πού πρέπει νά έξοφληθοῦν σέ χρονική στιγμή πού περιλαμβάνεται σέ χρονικό διάστημα μέχρι ένα έτος.

Λογαριασμοί μέ τούς δόποίους παρακολουθοῦνται οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις είναι, μεταξύ άλλων, οι παρακάτω:

- Δάνεια άπο Τράπεζες ή άλλους 'Οργανισμούς ή ίδιωτες.
- Προμηθευτές.
- Λοιποί Πιστωτές.
- Κρατήσεις ύπέρ Δημοσίου καί Τρίτων.
- Φόροι Πληρωτέοι.
- 'Αντιπρόσωποι.
- Γραμμάτια Πληρωτέα.
- Μερίσματα Πληρωτέα.
- 'Αποζημιώσεις 'Οφειλόμενες.
- Δάνεια μέ ένέχυρο κινητῶν άξιών κλπ.

Οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις μποροῦν γιά καλύτερη μελέτη νά διακριθοῦν σέ **ληξιπρόθεσμες ή ληκτές**, σέ **ύποχρεώσεις πληρωτέες μέσα σέ τρεῖς μῆνες**, μέσα σέ **έξι μῆνες** κλπ.

β) Μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις.

Μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις τής έπιχειρήσεως είναι οι ύποχρεώσεις της σέ τρίτους πού πρέπει νά έξοφληθοῦν σέ χρόνο μεγαλύτερο άπο ένα έτος.

Λογαριασμοί μέ τούς δόποίους παρακολουθοῦνται μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις μεταξύ άλλων είναι:

- Δάνεια ένυπόθηκα.
- Δάνεια άπο Τράπεζες ή άλλους 'Οργανισμούς ή ίδιωτες.
- 'Ομολογιακά Δάνεια.
- Δάνεια μέ ένέχυρο κινητῶν άξιών.
- Γραμμάτια πληρωτέα κλπ.

Οι μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις στίς έπιχειρήσεις διακρίνονται, συνήθως, σέ **μεσοπρόθεσμες** πού πρέπει νά έξοφληθοῦν σέ χρόνο μεταξύ ένός καί πέντε έτῶν

καί **μακροπρόθεσμες** πού πρέπει νά έξοφληθοῦν σέ χρόνο μεγαλύτερο από πέντε έτη.

5.3 Ἐπένδυση ή Ἐνεργητικό.

Τά κεφάλαια, ίδια καί ξένα, πού έχουν είσαχθεῖ στήν ἐπιχείρηση έχουν ἐπενδυθεῖ σέ **ένεργητικά περιουσιακά στοιχεῖα**, δηλαδή σέ μέσα δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως πού διακρίνονται σέ **πάγια περιουσιακά στοιχεῖα** καί **κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεῖα**.

α) Πάγια περιουσιακά στοιχεῖα.

Πάγια περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως είναι έκείνα πού προορίζονται νά έξυπηρετοῦν τήν ἐπιχείρηση γιά μεγάλο χρονικό διάστημα, τουλάχιστον μεγαλύτερο από ένα έτος.

Τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα λέγονται καί ἀκινητοποιήσεις καί διακρίνονται στίς ἀκόλουθες, βασικά, κατηγορίες.

1) Ἐξοδα Ιδρύσεως καί δργανώσεως καί ἐγκαταστάσεως.

Τά ἔξοδα Ιδρύσεως καί δργανώσεως ἀποτελοῦνται από τά ἔξοδα πού πραγματοποιήθηκαν στήν ἀρχή τῆς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἀποτελοῦνται από συμβολαιογραφικά, μεσιτικά, φόρους, τέλη, ἀμοιβές δργανωτῶν κλπ.

Τά ἔξοδα ἐγκαταστάσεως είναι αύτά πού πραγματοποιήθηκαν γιά νά ἐγκατασταθοῦν τά μηχανήματα, νά γίνουν διαρρυθμίσεις χώρων, οἱ ἡλεκτρικές, ύδραυλικές καί ἄλλες ἐγκαταστάσεις.

2) Ἀκίνητα.

“Οπως είναι τά γήπεδα, οἰκόπεδα, οἱ ἄγροι, τά κτίσματα πού διαθέτει ἡ ἐπιχείρηση κλπ.

3) Μηχανικός Ἐξοπλισμός.

Ἀποτελεῖται από τά μηχανήματα, τά δργανα, τά ἐργαλεῖα κλπ. πού διαθέτει ἡ ἐπιχείρηση.

4) Ἐππλα καί Σκεύη.

Ἀποτελοῦνται από τή γενική καί ειδική ἐπίπλωση τῆς ἐπιχειρήσεως καθώς καί τά διάφορα σκεύη ὅπως ζυγαριές κλπ.

5) Ἀκινητοποιηθεῖσες Ἄξεις.

Είναι τά χορηγούμενα από τήν ἐπιχείρηση μακροπρόθεσμα δάνεια, οἱ λοιπές μακροπρόθεσμες ἀπαιτήσεις τῆς, οἱ τίτλοι συμμετοχῆς τῆς σέ Ἐταιρίες, οἱ ἐγγυήσεις τῆς, οἱ παρακαταθῆκες, τά ἐλάχιστα ἀποθέματα ἐμπορευμάτων, προϊόντων, ύλῶν κλπ.

Τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα λέγονται καί περιουσιακά στοιχεῖα βραδείας κυκλοφορίας καί ύπόκεινται σέ ἀποσβέσεις, δηλαδή μετατρέπονται σέ ἔξοδα. Σέ ἀπο-

σβέσεις δέν ύπόκεινται, άπό τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως, μόνον οι ἀκινητοποιηθεῖσες ἀξίες, πού κατά βάση ἀποτελοῦν κάτι διάφορο ἀπό τά ἄλλα πάγια περιουσιακά στοιχεῖα, ὅπως εὔκολα μποροῦμε νά ἀντιληφθοῦμε.

Άποσβεση λοιπὸν τοῦ πάγιου περιουσιακοῦ στοιχείου λέγεται ἡ μετατροπή τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου, σέ μεγάλο χρονικό διάστημα, σέ ἔξοδα ἡ διαφορετικά ἀπόσβεση λέγεται ἡ φυσιολογική μείωση τῆς ἀξίας τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου πού προέρχεται ἀπό τίς ὑπηρεσίες πού παρέχει στήν ἐπιχείρηση.

‘Η ἀπόσβεση τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων προέρχεται:

- ‘Από τή χρονική τους φθορά, γιατί ὅπως εἶναι γνωστό τά πάντα φθείρονται μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου.
- ‘Από τή λειτουργική τους φθορά, γιατί ὅσο περισσότερο λειτουργοῦν, δηλαδή χρησιμοποιοῦνται, τόσο περισσότερο φθείρονται.
- ‘Από τήν οἰκονομική καί τεχνολογική τους ἀπαξίωση, δηλαδή τή μείωση τῆς ἀξίας τους, ἐπειδή παρουσιάσθηκαν στήν ἀγορά ἄλλα πιό οἰκονομικά καί πιό τελειοποιημένα τεχνολογικά.

‘Η ἀπόσβεση τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων προστίθεται στήν ἀξία τῶν παραγομένων ἀγαθῶν ἀπό τήν ἐπιχείρηση, ὅπως γίνεται καί μέ τά ἄλλα ἔξοδα καί εἰσέρχεται ξανά στήν ἐπιχείρηση μέ τήν πώληση τῶν ἀγαθῶν, δηλαδή μετατρέπεται σέ ἔσοδα, πού θά ἀποτελέσει γιά τήν ἐπιχείρηση ἀξία γιά τήν ἐπαναπόκτησή τους, ὅταν τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα χάσουν τήν ἀξία τους.

Στόν ίσολογισμό οι ἀποσβέσεις τῶν περισσοτέρων ἀπό τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα ἐμφανίζονται μέ ἀρνητικούς λογαριασμούς τῶν στοιχείων αὐτῶν, γιά νά γνωρίζουν οἱ μελετητές του ποιά ἦταν ἡ ἀξία τοῦ πάγιου περιουσιακοῦ στοιχείου καί πόσο ἔχει μειωθεῖ.

β) Κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεῖα.

Κυκλοφοριακά εἶναι τά περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως πού προορίζονται νά κυκλοφοροῦν, δηλαδή νά ἀλλάζουν μορφή, μία ἡ περισσότερες φορές μέσα σέ ἔνα ἔτος.

Τά κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεῖα διακρίνονται σέ:

1) Ἐμπορεύσιμα ἡ ἀξίες Ἐκμεταλλεύσεως.

‘Από αὐτά ἀναμένεται ἀποτέλεσμα, δηλαδή πρόκειται νά γίνουν ἔξοδα καί ἔσοδα ὅπως εἶναι τά ἐμπορεύματα, οἱ πρῶτες ὑλες, τά ὑλικά συσκευασίας κλπ.

2) Ἀπαιτήσιμες ἡ κυκλοφοροῦσες ἀξίες.

‘Αποτελοῦνται ἀπό τίς ἀπαιτήσιμες πού ἔχει ἡ ἐπιχείρηση καί τίς ἀξίες της πού πρόκειται νά μετατραποῦν σέ χρῆμα, ὅπως πελάτες, χρεώστες, χρεόγραφα, συναλλαγματικές εἰσπρακτέες κλπ.

3) Διαθέσιμα ἡ Ρευστά.

‘Αποτελοῦνται ἀπό χρῆμα πού ἔχει στή διάθεσή της ἡ ἐπιχείρηση σέ κάθε χρονική στιγμή, ὅπως μετρητά, ἐπιταγές εἰσπρακτέες, καταθέσεις δψεως κλπ.

5.4 Δευτερεύοντα στοιχεία τοῦ ίσολογισμοῦ.

Λοιπά στοιχεία πού περιλαμβάνονται στόν ίσολογισμό είναι οι μεταβατικοί λογαριασμοί πού παρουσιάζουν τή χρονική τακτοποίηση τῶν ἔσόδων, τῶν ἔξόδων καὶ ἄλλων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως. Ακόμη οι λογαριασμοί τάξεως πού γράφονται στό τέλος τοῦ πίνακα τοῦ ίσολογισμοῦ, γιά νά δείξουν καταστάσεις πού δέν ἐπηρεάζουν ἡ ἐλάχιστα ἐπηρεάζουν τήν περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως καί τό ἀναμενόμενο ἀποτέλεσμα τῆς ἐπόμενης χρήσεως ἀπό τήν ἡμέρα συντάξεως τοῦ ίσολογισμοῦ.

5.4.1 Μεταβατικοί Λογαριασμοί.

Οι μεταβατικοί λογαριασμοί είναι λογαριασμοί ἀπαιτήσεων, ὑποχρεώσεων ἢ ἄξιῶν πού δημιουργοῦνται, συνήθως στό τέλος τῆς χρήσεως, γιά τούς ἔξης λόγους:

α) Τή χρονική τακτοποίηση τῶν ἔσόδων καί ἔσόδων, δηλαδή τή μεταφορά τῶν μή δουλεμένων ἔσόδων καί ἔσόδων στήν ἐπόμενη χρήση, ὅπως προκαταβολές μισθών, προπληρωθέντα δάσφαλιστρα, προεισπραχθέντα ἐνοίκια ἢ τόν καταλογισμό δουλεμένων ἄλλα μή ἔξοφληθέντων στή χρήση Ἐξόδων καί Ἐσόδων, δητις τηλεφωνικά ὀφειλόμενα, μεσιτεῖς πληρωτέες, προμήθειες εἰσπρακτέες, ἀποζημιώσεις ὀφειλόμενες.

β) Τήν τακτοποίηση λογαριασμοῦ ἀξίας ἢ ἀπαιτήσεως ἢ ὑποχρεώσεως, πού γιά λόγους οἰκονομικούς, νομικούς ἢ λογιστικῆς τεχνικῆς, ἀπαιτεῖται νά ἐμφανισθεῖ στόν ίσολογισμό στήν ἀρχική του ἀξία. Τέτοιοι μεταβατικοί λογαριασμοί είναι: οι μή δουλεμένοι τόκοι συναλλαγματικῶν εἰσπρακτέων ἢ πληρωτέων, ἀποσβεσθέν δημολογιακό δάνειο, ἀποσβεσθέντα ἀκίνητα, ἀποσβεσθεῖσες ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις κλπ.

5.4.2 Λογαριασμοί Τάξεως.

Λογαριασμοί τάξεως είναι οι λογαριασμοί μέ τούς δηούς παρακολουθοῦνται:

- Ξένα περιουσιακά στοιχεία πού βρίσκονται στήν ἐπιχείρηση.
- Ἀμφοτεροβαρεῖς συμβάσεις.
- Προθέσεις οἰκονομικῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Οι λογαριασμοί τάξεως ἀνοίγονται καί λειτουργοῦν ἀμοιβαῖα, δηλαδή κατά ζεύγη καί ὅταν χρεώνεται δ ἔνας πιστώνεται δ ἄλλος καί ἀντίστροφα.

Στόν ίσολογισμό γράφονται δ ἔνας στό ἐνεργητικό σκέλος καί δ ἄλλος στό παθητικό, μετά τήν καταχώρηση στόν πίνακα τοῦ ίσολογισμοῦ ὅλων τῶν ἄλλων περιουσιακῶν στοιχείων.

Ἀναλυτικότερα μέ τούς λογαριασμούς τάξεως παρακολουθοῦνται στήν ἐπιχείρηση.

α) Ξένα περιουσιακά στοιχεία, πού βρίσκονται στήν ἐπιχείρηση καί προορίζονται.

1) Γιά φύλαξη, ὅπως ἐμπορεύματα τρίτων πού ἔχουν ἀφεθεῖ στήν ἐπιχείρηση γιά φύλαξη καί παρακολουθοῦνται μέ τούς λογαριασμούς τάξεως, ἐμπορεύματα τρίτων γιά φύλαξη - Δικαιοῦχοι ἐμπορεύμάτων γιά φύλαξη ἢ σέ περίπτωση ἄλλων ἀξιῶν, Ἀξίες τρίτων γιά φύλαξη - Δικαιοῦχοι ἀξιῶν γιά φύλαξη.

2) Γιά πώληση ἢ εἰσπραξη, ὅπως ἐμπορεύματα τρίτων γιά πώληση - Δικαιοῦχοι

έμπορευμάτων γιά πώληση, Άξιες τρίτων γιά Εϊσπραξη - Δικαιούχοι άξιων γιά Εϊσπραξη.

3) Παρακαταθήκες, δπως Έμπορεύματα τρίτων σέ παρακαταθήκη - Δικαιούχοι Έμπορευμάτων σέ παρακαταθήκη.

4) Ένέχυρα, δπως Έμπορεύματα τρίτων σέ Ένέχυρο - Δικαιούχοι Ένεχυριασμένων Έμπορευμάτων κλπ.

Οι λογαριασμοί αύτοί, πού άναφέραμε παραπάνω, μπορούν νά τηροῦνται καί μέ συμβατικές λογιστικές μονάδες πού λέγονται Λογιστικά Ισότιμα, άρκει νά προσδιορισθεί μέ σαφήνεια τί άντιπροσωπεύει τό λογιστικό Ισότιμο, δπως π.χ. ένα δέμα, ένα σακκί τών 100 κιλῶν, ένα κιλό.

Σέ περιπτώσεις όμως πού πρόκειται νά άποκομίσει οφέλη ή έπιχείρηση άπό τό ξένο περιουσιακό στοιχείο, δπως προμήθειες, μεσιτικά φύλακτρα κλπ. πού ύπολογίζονται μέ βάση τήν άξια τού περιουσιακού στοιχείου ή τήν πιθανή άξια ή τήν κατώτερη άξια, πρέπει νά γράφεται ή άξια αύτή γιά νά είναι δυνατό νά προσδιορισθεί τό μελλοντικό διεθνές της.

β) Άμφοτεροβαρεῖς Συμβάσεις.

Πρόκειται γιά λογαριασμούς τάξεως πού άπεικονίζουν άμφοτεροβαρεῖς συμβάσεις καί παρακολουθούν καί τήν έξέλιξή τους, δπως Προαγορές Έμπορευμάτων - Προπωλητές Έμπορευμάτων, Προαγοραστές Έμπορευμάτων - Προπωλήσεις Έμπορευμάτων, Παραγγελίες Έξωτερικού - Έκτελεστές παραγγελιών Έξωτερικού, Έκτελεσεις παραγγελιών - Έντολεις παραγγελιών.

γ) Προθέσεις Οίκονομικής Δράσεως τής Έπιχειρήσεως.

Είναι οι λογαριασμοί πού άπεικονίζουν καί παρακολουθούν τά προγράμματα τής Έπιχειρήσεως καί τίς έκτελεσεις τους, δπως Προϋπολογισθέντα "Εσόδα - Προϋπολογισθέντα "Εξόδα, Ανοιχθείσες Πιστώσεις - Πιστούχοι.

5.4.3 Ισολογισμοί έπιχειρήσεων.

Άφού έχετάσαμε τά στοιχεία πού περιλαμβάνει ο Ισολογισμός κρίνεται σκόπιμο νά παραθέσουμε ένα ύπόδειγμα Ισολογισμού έπιχειρήσεως σύμφωνα μέ τή διάταξη τών στοιχείων πού παραθέσαμε καί στή συνέχεια τρεῖς Ισολογισμούς Έπιχειρήσεων δπως έχουν δημοσιευθεί στόν τύπο, μέ σκοπό νά μελετηθούν μέ προσοχή ή διάρθωσή τους καί τά περιουσιακά στοιχεία πού περιλαμβάνουν. (Οι δημοσιεύμενοι Ισολογισμοί περιέχονται στό τέλος τού βιβλίου).

**ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ Α.Ε. (σέ χιλιάδες δραχμές)**

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
ΠΑΓΙΑ

I ΕΞΟΔΑ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ	500
Έξοδα 'Ιδρυσεως	400
Μείον 'Αποσβέσεις	– 100
Έξοδα 'Οργανώσεως	200
Μείον 'Αποσβέσεις	– 100
Έξοδα α' 'Εγκαταστάσεως	200
Μείον 'Αποσβέσεις	– 100
	100
	300
	100
	100

II ΑΚΙΝΗΤΑ		8000
Γήπεδα	5000	
Κτίρια	<u>5000</u>	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>2000</u>	<u>3000</u>
III ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ		11.600
Μηχανήματα	12.000	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>2000</u>	10.000
'Εργαλεία	<u>700</u>	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>100</u>	600
Μεταφορικά Μέσα	<u>1500</u>	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>500</u>	<u>1000</u>
IV ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΣΚΕΥΗ		1000
'Επιπλα	400	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>100</u>	300
Σκεύη Διάφορα	<u>200</u>	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>100</u>	100
Μηχανές Γραφείου	<u>800</u>	
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>200</u>	<u>600</u>
V ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΘΕΙΣΣ ΑΞΙΕΣ		1200
Χορηγούμενα δάνεια (πέραν τοῦ έτους)	500	
'Εγγυήσεις	400	
Συμμετοχή στήν Α.Ε «ΛΕΩΝ»	<u>300</u>	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		
I ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ "Η ΑΞΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ		1700
'Εμπορεύματα	800	
Προϊόντα	400	
'Ημικατεργασμένα Προϊόντα	200	
Προϊόντα σέ άρχικη κατεργασία	100	
'Ελλατωματικά Προϊόντα	50	
Πρώτες 'Υλες	100	
'Υλικά Συσκευασίας	<u>50</u>	
II ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ "Η ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΣΣ ΑΞΙΕΣ		4200
Πελάτες	1000	
Λοιποί Χρεώστες	400	
'Επισφαλεῖς 'Απαιτήσεις	200	
Μείον 'Αποσβεσθεῖσες 'Επισφ. 'Απαιτήσεις	<u>50</u>	150
Προκαταβολές σέ Προμηθευτές	200	
Προκαταβολές Προσωπικού	100	
Χορηγηθέντα Δάνεια (κάτω τοῦ έτους)	150	
Γραμμάτια Εισπρακτέα	1200	
Χρεόγραφα	300	
Τοκομερίδια Εισπρακτέα	50	
Μερίσματα Εισπρακτέα	50	
'Απαιτήσεις άπό Τράπεζες	<u>600</u>	
III ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ "Η ΡΕΥΣΤΑ		4000
'Επιταγές Εισπρακτέες	500	
Ξένα Νομίσματα	700	
Καταθέσεις 'Οψεως	2500	
Ταμείο	<u>300</u>	
ΣΥΝΟΛΟ		32.200

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

800

'Εμπορεύματα τρίτων γιά φύλαξη	500
'Εμπορεύματα τρίτων γιά πώληση	200
Λοιποί Λ/σμοί Τάξεως	<u>100</u>

ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

33.000ΠΑΘΗΤΙΚΟ
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	17.400
Μετοχικό Κεφάλαιο (10.000 μετοχές των 1.500 δρχ.)	15.000
Τακτικό 'Αποθεματικό Κεφάλαιο	1000
'Εκτακτο 'Αποθεματικό Κεφάλαιο	400
'Αποθεματικά Κεφάλαια (προαιρετικά)	300
'Αποθεματικά Κεφάλαια (διαφόρων διατάξεων)	200
Κέρδη προηγουμένων χρήσεων	300
Κέρδη Χρήσεως σέ νέο	<u>200</u>

ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

I ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (πέραν του έτους)	7200
Δάνεια Τραπεζών	4000
Δάνεια λοιπών Όργανισμών	2000
Λοιπές 'Υποχρεώσεις	1000
Γραμμάτια Πληρωτέα	<u>200</u>

II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (μέχρι ένός έτους)	7600
Δάνεια Τραπεζών	1500
Γραμμάτια Πληρωτέα	300
Προμηθευτές	500
Λοιποί Πιστωτές	300
Προκαταβολές Πελατών	100
'Αποζημιώσεις 'Οφειλόμενες	200
'Ελληνικό Δημόσιο	400
Κρατήσεις ύπερ Τρίτων	200
'Εξοδα 'Οφειλόμενα	200
'Άμοιβές Δ.Σ	600
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>3300</u>

ΣΥΝΟΛΟ	32.200

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	800
Δικαιούχοι 'Εμπορευμάτων γιά φύλαξη	500
Δικαιούχοι 'Εμπορευμάτων γιά πώληση	200
Λοιποί Λ/σμοί Τάξεως	<u>100</u>

ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>33.000</u>

5.5 Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ μεταξύ τους.

Ἡ μελέτη τῶν σχέσεων τῶν στοιχείων τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐπιχειρήσεως γίνεται μὲ βάση τὴν ἀξία τους πού ἐκφράζεται μὲ ἀριθμούς.

Οἱ ἀριθμοί, δηπως γνωρίζομε ἀπό τὴν ἀριθμητική, διακρίνονται σὲ ἀπόλυτους καὶ σχετικούς.

Στὸν ἰσολογισμό, ἀπόλυτοι εἶναι οἱ συγκεκριμένοι ἀριθμοί πού μᾶς δείχνουν τῆ θέση ἐνός περιουσιακοῦ στοιχείου, δηπως π.χ. τὰ ἐμπορεύματα εἶναι ἀξίας δρχ. 600.000, στὸ ταμεῖο βρίσκονται δρχ. 400.000, στοὺς πιστωτές ὀφείλονται δρχ. 500.000 ἢ τῇ διαφορά ἐνός περιουσιακοῦ στοιχείου ἀπό ἕνα ἄλλο, δηπως τὸ ἴδιο κεφάλαιο εἶναι δρχ. 4.000.000 καὶ τὸ ξένο δρχ. 5.000.000 πού σημαίνει ὅτι τὸ ἴδιο κεφάλαιο εἶναι κατά 1.000.000 δρχ. μικρότερο ἀπό τὸ ξένο ἢ ἀκόμη τὸ ἀθροισμά τους πού εἶναι δρχ. 9.000.000 πού σημαίνει ὅτι τὸ συνολικό κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως, ἴδιο καὶ ξένο, εἶναι δρχ. 9.000.000.

Σχετικοί ἀριθμοί εἶναι τὰ πηλίκα ἢ τὰ ποσοστά %, πού βγαίνουν ἀπό τὴ σύγκριση δύο ἀπολύτων ἀριθμῶν, δηπως:

$$\frac{\text{Ἴδιο Κεφάλαιο}}{\text{Ξένο Κεφάλαιο}} = \frac{4.000.000}{5.000.000} = \frac{4}{5} \quad \text{ἢ} \quad 80\%$$

πού λέγονται σχέσεις ἢ βαθμοί.

Οἱ σχετικοί ἀριθμοί στὶς ἐπιχειρήσεις εἶναι ἀρχικά ἀφηρημένοι, ἀν δημως γνωρίζομε τὴν προέλευσή τους καὶ τοὺς συγκρίνομε μὲ ἄλλους ἀριθμούς πού ἔχουν τὴν ἴδια προέλευση ἢ μὲ ἄλλες δημοιες ἐπιχειρήσεις, τούς κάνομε συγκεκριμένους.

Οἱ ἀριθμοί ἀκόμη πού δίνονται ἀπό τοὺς λογαριασμούς, στὶς ἐπιχειρήσεις διακρίνονται σέ:

α) Στατικούς.

“Οταν μᾶς δίνουν τὴ θέση ἐνός περιουσιακοῦ στοιχείου σὲ μιά χρονική στιγμή, δηπως τὸ ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ πελάτες πού φαίνεται στὸν ἰσολογισμό εἶναι δρχ. 100.000.

β) Δυναμικούς.

“Οταν μᾶς δίνουν τὴν κίνηση ἐνός περιουσιακοῦ στοιχείου ἀπό τοὺς λογαριασμούς σὲ μιά χρονική περίοδο, δηπως οἱ πελάτες τῆς ἐπιχειρήσεως ἀγόρασαν τὸ μήνα Ἀπρίλιο ἐμπορεύματα μὲ πίστωση ἀντί δρχ. 1.500.000, δηπως διαπιστώθηκε ἀπό τὴν κίνηση τοῦ σχετικοῦ λογαριασμοῦ.

Οἱ σχέσεις τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς περιουσίας πού λέγονται καὶ βαθμοί καὶ εἶναι πηλίκα ἢ ποσοστά πού προέρχονται ἀπό στατικούς ἢ δυναμικούς ἀριθμούς λέγονται καὶ ἀριθμοδείκτες.

“Οταν κάνομε ἀνάλυση τῶν ἰσολογισμῶν ἢ τῶν ἀποτελεσμάτων ἢ ἄλλων λογιστικῶν καταστάσεων χρησιμοποιοῦμε διάφορους ἀριθμοδείκτες πού εἶναι γενικά παραδεκτό ὅτι εἶναι σημαντικοί καὶ μᾶς δίνουν τίς διάφορες ἀντιπροσωπευτικές σχέσεις τῶν στοιχείων. “Ετσι ἔχομε τὴν τυπική ἀνάλυση τῶν ἰσολογισμῶν ἢ τῶν ἄλλων λογιστικῶν καταστάσεων.

Στή συνέχεια γίνεται ἡ ούσιαστική ἀνάλυση, δηλαδή ἀξιοποιοῦνται οἱ πληροφο-

ρίες τῆς τυπικῆς ἀναλύσεως μέ τῇ σύγκρισή τους μέ Ιδανικούς ἀριθμοδεῖκτες, δηλαδή μέ ἀριθμοδεῖκτες πού ἔχουν προκύψει ἀπό ἐπιχείρηση πού θεωροῦμε ώς πρότυπο. Μέ τὸν τρόπο αὐτό καὶ μετά ἀπό τίς μελέτες τῶν ἀριθμοδεικτῶν, ἀρχίζουν οἱ προσπάθειες ἀπό τούς διοικοῦντες τὴν ἐπιχείρηση, γιά τὴν προσέγγιση τῶν σχέσεων αὐτῶν μέ τίς Ιδανικές.

Μέ τούς ἀριθμοδεῖκτες συγκρίνονται στὴν ἐπιχείρηση τὰ περιουσιακά της στοιχεῖα ὅπως διαμορφώθηκαν (πραγματοποίησεις), μέ τὰ στοιχεῖα πού θά ἤταν ἐπιθυμητό νά διαμορφωθοῦν (ἐπιδιώξεις), γίνονται συγκρίσεις μέσα στὴν ἐπιχείρηση πού ἀφοροῦν διαφορετικούς χρόνους καὶ ἀκόμη συγκρίσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μέ ἄλλες δύμοιειδεῖς ἐπιχειρήσεις.

Γνωρίζομε δτὶ ή ἐπένδυση τῶν κεφαλαίων τῆς ἐπιχειρήσεως πρέπει νά γίνεται μέ δρθό τρόπο, δέν εἶναι σωστό νά χρησιμοποιηθεῖ κεφάλαιο δρχ. 1.000.000 γιά τὴν ἐκμετάλλευση ἐνός περιπτέρου πού πουλά τοιγάρα καὶ ἐφημερίδες ἡ μία αἴθουσα 50 m² γιά αἴθουσα κινηματογράφου ἡ ἀκόμη νά διαθέτει ή ἐπιχείρηση στό ταμεῖο της μετρητά δρχ. 500.000 περισσότερα ἀπό δσα τῆς χρειάζονται καὶ νά μένουν σέ ἀδράνεια, ἐνῶ θά μποροῦσαν τουλάχιστον νά τοκισθοῦν σέ μία τράπεζα.

‘Η δρθή διάρθρωση τῶν στοιχείων κάθε ἐπιχειρήσεως ἔξαρτάται βασικά ἔκτος ἀπό ἄλλους παράγοντες καὶ ἀπό τούς ἀκόλουθους:

- ‘Από τὸ ἀντικείμενο τῆς ἐκμετάλλευσεώς της,
- ‘Από τὸ μέγεθός της.
- ‘Από τὰ κεφάλαια, ἴδια καὶ ξένα, πού διαθέτει.
- ‘Από τὴν παραγωγική καὶ συναλλακτική της ίκανότητα.
- ‘Από τὶς συνήθειες τῶν πελατῶν καὶ τῶν προμηθευτῶν της καθώς καὶ τὶς συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς.
- ‘Από τὴν εύκολία δανεισμοῦ καὶ τούς τόκους τῆς ἀγορᾶς.
- ‘Από πλῆθος ἄλλους παράγοντες εἰδικούς καὶ γενικούς.

‘Ολοὶ αὐτοί καὶ ἄλλοι παράγοντες, κατά περίπτωση, θά πρέπει νά λαμβάνονται ὑπόψη κατά τὴν ἔρευνά μας καὶ νά συνυπολογίζονται, ἀνάλογα μέ τὴν ἐνταγὴ πού ἐπηρεάζει δ καθένας τὰ στοιχεῖα μας μέ εύρυτητα πνεύματος καὶ χωρίς ἀδικαιολόγητες προκαταλήψεις καὶ συνήθειες.

‘Ετσι μποροῦν νά ληφθοῦν ώς πρότυπα ἄλλες δύμοιες ἐπιχειρήσεις πού ή πράξη ἔχει ἀποδεῖξει, δτὶ ἔχουν διαρθρωθεῖ τὰ περιουσιακά τους στοιχεῖα μέ τὸν καλύτερο δυνατό τρόπο, διοικοῦνται δρθολογικά, γίνεται Ιδανικά ἡ ἐκμετάλλευση τῆς περιουσίας τους καὶ πραγματοποιοῦν τὸ καλύτερο οικονομικό ἀποτέλεσμα. Ἀκόμη μποροῦν νά ληφθοῦν ώς πρότυπα, δ μέσος δρος τῶν σχέσεων πού ὑπάρχουν σέ ἄλλες δύμοιες ἐπιχειρήσεις χωρίς νά παραβλέπομε καὶ τὴν τεχνικοοικονομική τους πολιτική πού θά πρέπει νά λαμβάνομε κάθε φορά ὑπόψη μας.

5.5.1 Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ ‘Ἐνεργητικοῦ.

Οι σχέσεις πού πρέπει νά ᔹχουν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταξύ τους, πρέπει νά εἶναι ἀρμονικές καὶ νά ὑπάρχει συνεργατικότητα μεταξύ τους γιά τὴν δρθή ἐκμετάλλευση τῆς ἐπιχειρήσεως.

‘Ἐπιχείρηση πού χρειάζεται νά παράγει 100 μονάδες προϊόντος τὴν ήμέρα δέν εἶναι σωστό νά χρησιμοποιεῖ μηχάνημα πού ἔχει παραγωγική ίκανότητα 1000 μο-

νάδων καί πού ή άξια καί ή άπόσβεσή του θά είναι διπλάσιες ή τριπλάσιες άπο τήν άξια καί τήν άπόσβεση τοῦ μηχανήματος πού χρειάζεται ή Ἐπιχείρηση. Μέ το μηχάνημα αὐτό ἔχουν δεσμευθεῖ περισσότερα κεφάλαια άπο τά ἀπαιτούμενα πού θά μποροῦσε ή ἐπιχείρηση νά χρησιμοποιήσει παραγωγικά καί τό κόστος τῶν προϊόντων της ἐπιβαρύνεται πολύ. Τό ίδιο μπορεῖ νά συμβεῖ καί μέ κάθε ἄλλο περιουσιακό στοιχεῖο πού δέν ἔχει ἀρμονικές σχέσεις μέ τά ἄλλα, δημοσίευτα, οἱ ἀπαιτήσεις κλπ.

Οι σχέσεις μεταξύ τῶν στοιχείων τοῦ Ἐνεργητικοῦ πού θά ἔξετάσομε, είναι οι **βαθμός παγιοποίησεως τῆς περιουσίας** καί οι **βαθμός ρευστοποίησεως τῆς περιουσίας**.

α) Βαθμός Παγιοποίησεως τῆς περιουσίας.

Βαθμός παγιοποίησεως τῆς περιουσίας είναι η σχέση τοῦ Πάγιου Ἐνεργητικοῦ μέ τό συνολικό Ἐνεργητικό τῆς Ἐπιχειρήσεως.

Ο βαθμός παγιοποίησεως τῆς περιουσίας βρίσκεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

Πάγιο Ἐνεργητικό

Συνολικό Ἐνεργητικό

Ο ἀριθμοδείκτης αὐτός δίνει τό γενικό βαθμό παγιοποίησεως τῆς περιουσίας.

Γιά νά ἔχομε πιό λεπτομερεῖς πληροφορίες στήν "Ἐρευνά μας μποροῦμε νά χρησιμοποιήσομε εἰδικούς ἀριθμοδείκτες, δημοσίευτους ή πιό εἰδικούς ἀκόμη:

<u>"Εξόδα Ίδρυσεως καί Ὀργανώσεως</u>	<u>"Ακίνητα</u>
Συνολικό Ἐνεργητικό	Συνολικό Ἐνεργητικό

<u>"Επιπλα καί Σκεύη</u>
Συνολικό Ἐνεργητικό

<u>'Ακινητοποιηθεῖσες Άξιες</u>
Συνολικό Ἐνεργητικό

Οι ἀκόμη εἰδικότεροι πού ἀναφέραμε μποροῦν νά είναι π.χ. δσον ἀφορᾶ τήν ἀνάλυση τῶν μηχανημάτων:

Τόρνοι

Πρέσες

κλπ.

Συνολικό Ἐνεργητικό

Συνολικό Ἐνεργητικό

β) Βαθμός Ρευστοποίησεως τῆς περιουσίας.

Βαθμός ρευστοποίησεως τῆς περιουσίας τῆς Ἐπιχειρήσεως είναι η σχέση τοῦ Κυκλοφοριακοῦ Ἐνεργητικοῦ μέ τό Συνολικό Ἐνεργητικό της. Ο βαθμός ρευστοποίησεως τῆς περιουσίας βρίσκεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

<u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u>
Συνολικό Ἐνεργητικό

Έκτος από τό γενικό αύτό άριθμοδείκτη πού δίνει τό γενικό βαθμό ρευστοποιήσεως μπορούμε νά χρησιμοποιούμε καί τούς είδικούς όπως:

<u>Έμπορεύσιμες Αξίες</u>	<u>Απαιτήσεις</u>
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>
<u>Διαθέσιμα</u>	
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	κλπ.
η άκομη είδικότερους όπως:	
<u>Απαιτήσεις μέχρι 3 μηνών</u>	<u>Απαιτήσεις 3 - 6 μηνών</u>
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	κλπ.

Μέ τούς γενικούς άριθμοδείκτες παγιοποίησεως καί ρευστοποιήσεως τῆς περιουσίας τῆς Έπιχειρήσεως βρίσκομε ἀν μία ἐπιχειρόηση εἶναι:

1) Έντάσεως τῆς πάγιας περιουσίας, δηλαδή ή σχέση πού δίνεται μέ τόν άριθμοδείκτη εἶναι:

<u>Πάγιο Ένεργητικό</u>			
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	εἶναι μεγαλύτερη ἀπό τό 1/2 ή 50%	ή	
ή σχέση πού δίνεται μέ τόν άριθμοδείκτη:			
<u>Κυκλοφοριακό Ένεργητικό</u>	εἶναι μικρότερη ἀπό τό 1/2 ή 50%.		
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>			
2) Μικτή, δηλαδή η πάγια περιουσία τῆς Έπιχειρήσεως εἶναι περίπου ἵση μέ τήν κυκλοφορούσα, δηλαδή:			
<u>Πάγιο Ένεργητικό</u>	= 1/2 ή 50%	ή	
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>		<u>Κυκλοφοριακό Ένεργητικό</u>	=
= 1/2 ή 50%.		<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	
3) Έντάσεως τῆς κυκλοφοριακής περιουσίας τῆς Έπιχειρήσεως ὅταν τά πάγια στοιχεῖα τῆς εἶναι μικρότερα ἀπό τά κυκλοφοριακά τῆς καί οί άριθμοδείκτες εἶναι:			
<u>Πάγιο Ένεργητικό</u>			
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	μικρότερο ἀπό 1/2 ή 50%	ή	
<u>Κυκλοφοριακό Ένεργητικό</u>			
<u>Συνολικό Ένεργητικό</u>	μεγαλύτερο ἀπό 1/2 ή 50%.		

Οι ἐπιχειρήσεις έντάσεως πάγιας περιουσίας ἔχουν τά άκολουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- 'Ανελαστικό κόστος, γιατί ἔχουν μεγάλη ἀναλογία ἔξόδων, όπως ἀποσβέσεις, τόκους κλπ.
- 'Έχουν ἀνάγκη αύξησεως τῆς παραγωγῆς τους, γιά τή μείωση τοῦ κόστους καί αύτό τό κατορθώνουν πουλώντας σέ χαμηλές τιμές.

- Είναι εύπαθεις στίς οίκονομικές κρίσεις, γιατί όταν μειώνεται ή παραγωγή τους, αύξανεται ύπερμετρα τό κατά μονάδα κόστος των προϊόντων τους.
- "Έχουν άναγκη άπό περισσότερα μακροπρόθεσμα κεφάλαια.
- Δέν είναι εύκολη ή άλλαγή τού τόπου έγκαταστάσεώς τους.
- 'Επιθυμούν νά δημιουργήσουν συνασπισμούς μέ άλλες όμοειδεις έπιχειρήσεις πού δέν έχουν ένταση παγίων κεφαλαίων.

Οι έπιχειρήσεις έντάσεως κυκλοφοριακής περιουσίας έχουν, βασικά, τά άκολουθα χαρακτηριστικά:

- Μικρά σταθερά ξέσοδα άπό τά όποια δέν έπηρεάζεται σημαντικά τό κόστος των προϊόντων τους άπό τήν αύξηση ή τή μείωση τής παραγωγής τους.
- Δέν έπηρεάζονται πολύ άπό τίς οίκονομικές κρίσεις.
- 'Επιδιώκουν μεγαλύτερα κέρδη πουλώντας σέ ύψηλές τιμές.
- "Έχουν άναγκη μόνο βραχυπροθέσμων κεφαλαίων.
- Είναι εύκολη ή άλλαγή τού τόπου έγκαταστάσεώς τους.

'Η διάρθρωση τής δομής τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως έξαρτάται άπό τόν κλάδο πού άνήκει, τό μέγεθός της καί τήν όργάνωση καί τεχνική πού άκολουθει. Πολύ σημαντικό ρόλο παίζουν οι ειδικές καί γενικές συνθήκες πού έπικρατούν στήν άγορά.

5.5.2 Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ.

Τά στοιχεία τοῦ παθητικοῦ τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως διακρίνονται στά ίδια κεφάλαια καί στά ξένα κεφάλαια.

Οι σχέσεις μεταξύ τῶν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ δίνονται μέ τούς άριθμοδείκτες διαρθρώσεως τοῦ κεφαλαίου πού είναι:

a) "Ιδιας Κεφαλαιοδοτήσεως, πού είναι: "Ιδια Κεφάλαια
Συνολικά Κεφάλαια

β) Ξένης Κεφαλαιοδοτήσεως ή πιέσεως Ξένου Κεφαλαίου, πού είναι:

Ξένα Κεφάλαια
Συνολικά Κεφάλαια

'Αναλυτικότερα οι σχέσεις τῶν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ τής έπιχειρήσεως μεταξύ τους, πού άπαιτεῖται νά έξετάσομε ίδιαίτερα είναι:

- 'Ο βαθμός δανειακής έπιβαρύνσεώς της.
- 'Ο βαθμός τής ληκτότητας τῶν ύποχρεώσεών της.
- 'Ο βαθμός αύτοχρηματοδοτήσεώς της.

α) Βαθμός Δανειακής Έπιβαρύνσεως.

'Η σχέση πού ύπάρχει μεταξύ τῶν ξένων καί τῶν ιδίων κεφαλαίων τής έπιχειρήσεως μᾶς δίνει τό βαθμό τής δανειακής έπιβαρύνσεως τής έπιχειρήσεως καί έκφραζεται μέ τόν άριθμοδείκτη:

Ξένα Κεφάλαια
"Ιδια Κεφάλαια

Μέ τόν άριθμοδείκτη αύτό τής δανειακής έπιβαρύνσεως έξετάζομε:

1) Τήν Ικανότητα πληρωμῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Όσο μεγάλη είναι ή δανειακή ἐπιβάρυνση τῆς ἐπιχειρήσεως τόσο ύπάρχουν πιθανότητες νά βρεθεῖ ή ἐπιχειρηση σέ στενότητα πληρωμῶν καί ίδιαίτερα σέ περίοδο πού ύπάρχει ύφεση στήν ἀγορά.

2) Τήν Ικανότητα ξένης χρηματοδοτήσεως.

Είναι φυσικό, δσο μικρότερη είναι ή δανειακή ἐπιβάρυνση τῆς ἐπιχειρήσεως τόσο περισσότερα περιθώρια ύπάρχουν νά δανειοδοτεῖται ἀπό τίς τράπεζες καί ἀλλούς δανειστές καί νά τῆς χορηγοῦνται πιστώσεις ἀπό τούς προμηθευτές της.

3) Τήν Οικονομικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

Η ἐπιχειρηση ἔχει νά ἔξετάσει, ἀν τή συμφέρει ή ὅχι νά αύξησει τή δανειακή τῆς ἐπιβάρυνση καί θά μελετήσει τό κόστος τῶν ξένων κεφαλαίων (τόκοι, προεξοφλήματα, προμήθειες κλπ.) καί τή δυνατότητα ἀποκτήσεως τους, σέ σχέση μέ τό κόστος τῶν ίδιων κεφαλαίων (δαπάνες αύξησεως κεφαλαίου, φορολογία, τεκμαρτό τόκο κλπ.) καί τή δυνατότητα ἀποκτήσεως τους.

4) Τήν Αύτονομία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Όσο ή δανειακή ἐπιβάρυνση τῆς ἐπιχειρήσεως είναι μεγάλη, τόσο οι δραστηριότητές της ἔξαρτωνται ἀπό τίς διαθέσεις τῶν πιστωτῶν της καί ίδιαίτερα σέ περιόδους ύφεσεων τῆς οικονομίας ή καί περιόδους πού οι προμηθευτές της ἔχουν τή δυνατότητα νά πουλᾶν μέ μετρητά καί νά μή χορηγοῦν πιστώσεις.

5) Τήν Ἀνεξαρτησία τῆς Διοίκησεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Όσο μεγάλη είναι ή δανειακή ἐπιβάρυνση τῆς ἐπιχειρήσεως τόσο περισσότερο μποροῦν νά ἐπηρεάζουν τή διοίκησή της οι πιστωτές της καί κυρίως οι μεγάλοι.

Η δανειακή ἐπιβάρυνση τῆς ἐπιχειρήσεως πρέπει νά είναι ή ἀπαραίτητη γιά κάθε κλάδο ἐπιχειρήσεως, γιατί ή μεγάλη δανειακή ἐπιβάρυνση μειώνει τά κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως καί συσσωρεύει κινδύνους πού ἐμφανίζονται περισσότερο ἀπειλητικοί σέ περιόδους κάμψεως τῶν ἐργασιῶν της, στενότητας τῆς ἀγορᾶς καί γενικότερων οίκονομικῶν ύφεσεων.

Οι μικρές ἐπιχειρήσεις πού ἔξαρτωνται βασικά ἀπό τήν προσωπική ἐργασία τοῦ ἐπιχειρηματία, μποροῦν νά ἀρκοῦνται σέ ξένα κεφάλαια καί ἐλάχιστα ποσά ίδιων κεφαλαίων, ἐνώ δσο μεγαλύτερες είναι οι πάγιες ἐπενδύσεις τους, τόσο πρέπει νά αύξανονται τά ίδια κεφάλαιά τους.

Ἐχει γίνει γενικά παραδεκτό ὅτι στίς ἐπιχειρήσεις, τά πάγια περιουσιακά τους στοιχεῖα πρέπει νά προέρχονται ἀπό τά ίδια κεφάλαια καί τά κυκλοφοριακά ἀπό τά ξένα. Η ἔξοφληση τῶν ξένων κεφαλαίων θά πρέπει νά γίνεται σέ ἀντίστοιχες προθεσμίες πού τά κυκλοφοριακά μετατρέπονται σέ ρευστά, δηλαδή σέ χρῆμα.

β) Βαθμός ληκτότητας.

Η σχέση πού ύπάρχει μεταξύ βραχυπροθέσμων καί μακροπροθέσμων ύποχρεώσεων μᾶς δίνει τό βαθμό ληκτότητας τῶν ύποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ο βαθμός ληκτότητας ἐκφράζεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις
Μακροπρόθεσμες Ύποχρεώσεις

Η σχέση αύτή, δταν οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις είναι μεγάλες σέ σχέση μέ τις μακροπρόθεσμες καί ἔφοσον δέν ύπαρχουν ίσες καί ταυτόχρονες βραχυπρόθεσμες ἀπαιτήσεις ή ρευστοποιήσιμες ἀξίες, δείχνει βραχυπρόθεσμη πιστωτική πίεση πού μπορεῖ νά ἔχει διυσάρεστες ἐπιπτώσεις γιά τήν ἐπιχείρηση. Δηλαδή νά βρεθεῖ ή ἐπιχείρηση σέ ἀδυναμία ἀν δχι ἔξοφλήσεως τῶν ύποχρεώσεών της τουλάχιστον σέ ἀδυναμία μή ἐμπρόθεσμης ἔξοφλήσεως. Αύτό δηλαδή πού λέμε ταμιακή στενότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

γ) Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως.

Η αύτοχρηματοδότηση ή αύτοκεφαλαιοδότηση τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖται ἀπό τά κέρδη πού πραγματοποιεῖ ή ἐπιχείρηση καί δέν τά ἀποσύρει ἀπό αύτήν δ ἐπιχειρηματίας, ἀλλά μένουν στήν ἐπιχείρηση μέ μορφή, συνήθως, ἀποθεματικῶν κεφαλαίων.

Η σχέση πού ύπάρχει μεταξύ ἀποθεματικῶν κεφαλαίων καί κεφαλαίου τῆς ἐπιχειρήσεως δίνει τό βαθμό αύτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ο βαθμός αύτοχρηματοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἔκφραζεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

<u>Αποθεματικά Κεφάλαια</u>	<u>Αποθεματικά Κεφάλαια</u>	<u>Αποθεματικά Κεφάλαια</u>
Κεφάλαιο	ή	ή
Εταιρικό Κεφάλαιο		Μετοχικό Κεφάλαιο

Ἀκόμη δ γενικός αύτός ἀριθμοδείκτης μπορεῖ νά παρασταθεῖ μέ ειδικότερους δπως δ βαθμός χρηματοδοτήσεως τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, δ βαθμός χρηματοδοτήσεως ἔκτακτου ἀποθεματικοῦ, δ βαθμός χρηματοδοτήσεως ειδικοῦ ἀποθεματικοῦ μέ βάση τό Νόμο... κλπ. Οι σχετικοί ἀριθμοδείκτες θά είναι ἀντίστοιχα:

<u>Τακτικό Ἀποθεματικό Κεφάλαιο</u>	
Μετοχικό Κεφάλαιο	

	<u>Ἐκτακτο Ἀποθεματικό Κεφάλαιο</u>
	Μετοχικό Κεφάλαιο

<u>Ειδικό Ἀποθεματικό Κεφάλαιο Νόμου ...</u>	κλπ.
Μετοχικό Κεφάλαιο	

Τό μειονέκτημα τῆς αύτοχρηματοδοτήσεως είναι δτι θυσιάζουν οι φορεῖς τῆς ἐπιχειρήσεως σημειρινά ὄφέλη, μέ τήν προσδοκία νά καρπωθούν στό μέλλον πολύ μεγαλύτερα.

Τά πλεονεκτήματα ὅμως είναι πολλά, γιατί ή ἐπιχείρηση χρηματοδοτεῖται, σχεδόν ἀνέξοδα, μόνη της καί ἀποκτά αύτάρκεια ίδιων κεφαλαίων μέ δλα τά ἐπακόλουθα ὄφελήματα, δπως πιστοληπτική καί πιστοδοτική ίκανότητα, ἀνεξαρτησία δράσεως κλπ.

Ἐνας ἀριθμοδείκτης πού είναι πολύ σημαντικός γιά τούς ἔξωτερικούς ἐρευνητές είναι δ:

<u>Τακτικό Ἀποθεματικό Κεφάλαιο</u>	
Μετοχικό Κεφάλαιο	

μέ τόν δποϊο ᄂν ή ማιχείρηση βρίσκεται στό τέλος τής δγδοης π.χ. χρήσεώς της καί είναι γνωστό ότι δέν ᄂχει γίνει στό διάστημα τής ζωῆς της μεταβολή τοῦ μετοχικοῦ της κεφαλαίου καί ότι τό τακτικό ማποθεματικό της είναι τό ለλάχιστο πού ማπιβάλλει δ νόμος, δηλαδή τό 5% ልπο τά ማτήσια κέρδη της, χωρίς νά ᄂχει ምπερβεῖ τό 1/3 ልπο τό μετοχικό της κεφάλαιο πού ή κράτησή του πέρα ልπο τό ποσό αύτό δέν είναι ምποχρεωτική, είναι εύκολο νά βρεθοῦν τά μέσα ማτήσια κέρδη πού πραγματοποίησε ή ማιχείρηση στό διάστημα αύτό μέ τήν κερδοποίηση τοῦ τακτικοῦ ማποθεματικοῦ της. Τοῦτο ሁναλυτικά φαίνεται στό ሁκόλουθο παράδειγμα:

Παράδειγμα.

Σέ 'Ανώνυμη 'Εταιρία τό Μετοχικό Κεφάλαιό της είναι δρχ. 10.000.000 καί τό Τακτικό 'Αποθεματικό Κεφάλαιό της στήν 8η χρήση δρχ. 1.200.000. Ζητεῖται τό μέσο ማτήσιο κέρδος της.

"Έχομε:

Μέσο ማτήσιο τακτικό ማποθεματικό κεφάλαιο $1.200.000 : 8 = 150.000$ δρχ. Τό ποσό αύτό δμως είναι τό 5% ልπο τά μέσα ማτήσια κέρδη της καί ማπομένως τό μέσο ማτήσιο κέρδος της ማιχειρήσεως είναι:

$$150.000 \times \frac{100}{5} = 3.000.000 \text{ δρχ.} \quad \text{καί τό ποσοστό κέρδους είναι}$$

$$\frac{3.000.000}{10.000.000} = \frac{3}{10} \text{ ή } 30\%$$

Τό θέμα τής μελέτης τών ሁफανών ማποθεματικών πού δημιουργοῦνται στίς ማιχειρήσεις, δέν είναι δυνατόν νά ᄂξετασθεῖ ልπο τά στοιχεία πού παρέχονται στούς ሁσωτερικούς ሁρευνητές παρά μόνο ልπο ሁνδείξεις πού μποροῦν νά ᄂχουν. 'Αντίθετα οί ሁσωτερικοί μελετητές τό λαμβάνουν σοβαρά ምπόψη τους στήν ሁκταση πού μποροῦν νά τό ምπολογίζουν.

5.5.3 Σχέση τών στοιχείων 'Ενεργητικοῦ καί παθητικοῦ μεταξύ τους.

'Ο 'Ισολογισμός περιλαμβάνει τά περιουσιακά στοιχεία τής ማιχειρήσεως μέ τήν ሁκόλουθη γενικά διάταξη:

E	Ίσολογισμός	P
Πάγια	"Ιδια Κεφάλαια	...
Κυκλοφοριακά	<u>Ξένα Κεφάλαια</u>	...
	Μακροπρόθεσμα ...	
	Βραχυπρόθεσμα ...	
<u>10.000</u>		<u>10.000</u>

Τά 'Ενεργητικά καί Παθητικά στοιχεία τής ማιχειρήσεως είναι ለπαραίτητο νά ᄂχουν τέτοιες σχέσεις, ώστε νά ᄂξασφαλίζεται μέ τόν οίκονομικότερο δυνατό τρόπο ή παραγωγική καί συναλλακτική δραστηριότητα τής ማιχειρήσεως.

Οι σχέσεις πού πρέπει νά ᄂξετασθοῦν ሁδώ είναι, βασικά, δ βαθμός καλύψεως

τοῦ πάγιου ἐνεργητικοῦ καὶ ὁ βαθμός καλύψεως τῶν βραχυπροθέσμων ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως.

α) Βαθμός καλύψεως πάγιου ἐνεργητικοῦ.

Τό πάγιο ἐνεργητικό κατά γενικό κανόνα πρέπει νά προέρχεται ἀπό τό ἴδιο κεφάλαιο καὶ ἡ σχέση

Πάγια
"Ιδια Κεφάλαια

πού εἶναι ὁ ἀριθμοδείκτης καλύψεως τοῦ πάγιου ἐνεργητικοῦ μέ τά ἴδια κεφάλαια, πρέπει νά ἔχει πηλίκο τή μονάδα, δηλαδή τά πάγια πρέπει νά εἶναι ἵσα μέ τά ἴδια κεφάλαια πού σημαίνει ὅτι πρέπει νά προέρχονται ἀπό τά ἴδια κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεως.

"Ἄν ὁ ἀριθμοδείκτης τοῦ πάγιου ἐνεργητικοῦ εἶναι μικρότερος ἀπό τή μονάδα, δηλαδή τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα εἶναι μικρότερα ἀπό τά ἴδια κεφάλαια, ἡ ἐπιχειρηση ἔχει ὑπερκεφαλαιοποίηση καὶ ἄν οἱ συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς τό ἐπιτρέπουν μπορεῖ νά αὐξήσει τίς δραστηριότητές της. Σέ μικρό ποσοστό δημαρχούς μεγαλύτερα ἴδια κεφάλαια ἀπό τά πάγια ἐνεργητικά της στοιχεῖα εἶναι χαρακτηριστικό τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπό τούς διάφορους πιστωτές της καὶ λέμε ὅτι ἡ ἐπιχειρηση ἔχει αὐτοδυναμία κεφαλαίων.

"Ἄν ὁ ἀριθμοδείκτης καλύψεως τοῦ πάγιου ἐνεργητικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι μεγαλύτερος ἀπό τή μονάδα, δηλαδή τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα εἶναι μεγαλύτερα ἀπό τά ἴδια κεφάλαια, τότε στήν ἐπιχειρηση ἡ διαφορά αὐτή πρέπει νά προέρχεται ὅπωσδήποτε ἀπό μακροπρόθεσμα ξένα κεφάλαια πού ἡ ἐπιβάρυνσή τους μέ τόκους καὶ ἄλλα ἔξοδα θά πρέπει νά εἶναι μικρότερη ἀπό τήν ἀναμενόμενη πρόσοδό τους στήν ἐκμετάλλευση τῆς ἐπιχειρήσεως.

"Ἡ ιδανική περίπτωση θά εἶναι ὁ ἀριθμοδείκτης αὐτός νά εἶναι ἵσος μέ τή μονάδα, δηλαδή τά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα νά εἶναι ἵσα μέ τά ἴδια κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεως. Σέ περιπτώσεις δημαρχούς πού ὑπάρχουν δυνατότητες ἐπεκτάσεως τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ μακροπρόθεσμου δανεισμοῦ τῆς μέ εύνοικούς δρους, σέ σχέση μέ τά ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα, τότε ἐπιτρέπεται ἡ αὐξηση τῶν παγίων της μέ μακροπρόθεσμο δανεισμό μέ τόν δρο ὅτι τά νέα πάγια περιουσιακά στοιχεῖα πού θά ἀποκτήσει ἡ ἐπιχειρηση θά εἶναι μικρότερα ἀπό τά νέα μακροπρόθεσμα ξένα κεφάλαια πού θά δανεισθεῖ γιά νά αὐξηθεῖ καὶ τό κυκλοφοριακό ἐνεργητικό της κατά κάποια ἀναλογία καὶ ἔτσι νά μή βρεθεῖ σέ ἀδυναμία κυκλοφοριακῶν κεφαλαίων πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικῆς καὶ συναλλακτικῆς της δραστηριότητας.

β) Βαθμός καλύψεως βραχυπροθέσμων ὑποχρεώσεων.

"Ο βαθμός καλύψεως τῶν βραχυπροθέσμων ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ σχέση πού ὑπάρχει μεταξύ τῶν βραχυπροθέσμων ὑποχρεώσεων της καὶ τοῦ κυκλοφοριακοῦ ἐνεργητικοῦ της.

"Ο βαθμός καλύψεως τῶν βραχυπροθέσμων ὑποχρεώσεων δίνεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις
Κυκλοφοριακό Ένεργητικό

‘Η σχέση αυτή πρέπει νά είναι μικρότερη από τή μονάδα, δηλαδή τό κυκλοφοριακό Ένεργητικό νά είναι μεγαλύτερο από τίς βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις, γιά νά μπορεί ή έπιχείρηση νά έξοφλει έμπροθεσμα τίς ύποχρεώσεις της αύτές καί ύποστηρίζεται μάλιστα ότι πρέπει νά είναι διπλάσιο. Δηλαδή:

$$\frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}} = \frac{1}{2} \quad \text{ή} \quad 50\%$$

Μεγάλη σημασία έχει στήν περίπτωση τής καλύψεως τών βραχυπρόθεσμων ύποχρεώσεων καί ή ταχύτητα μετατροπής τών κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων σέ χρήμα. Πόσες φορές δηλαδή μέσα σέ ένα χρονικό διάστημα, συνήθως μία διαχειριστική χρήση, μετατρέπονται σέ χρήμα τά κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία καί πόσες φορές στό ίδιο διάστημα γίνονται ληξιπρόθεσμες οι βραχυπρόθεσμες αύτές ύποχρεώσεις.

5.5.4 Ρευστότητα.

Ρευστότητα είναι ή ίκανότητα μετατροπής σέ χρήμα περιουσιακών στοιχείων, μέ σκοπό τήν πληρωμή τών ληκτών ύποχρεώσεων τής έπιχειρήσεως.

‘Η μετατροπή κινητών άξιών καί άπαιτήσεων σέ μετρητά καθώς καί ή μετατροπή άκινήτων σέ κινητά πράγματα καί άπαιτήσεις λέγεται ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων.

Είναι άπαραίτητο νά είναι γνωστοί στήν έπιχείρηση οι χρόνοι ρευστοποιήσεως περιουσιακών στοιχείων τής έπιχειρήσεως καί κυρίως τών κυκλοφοριακών, δηλαδή τή μετατροπή κυκλοφοριακών άξιών καί άπαιτήσεων σέ χρήμα, καί νά έναρμονίζονται ποσοτικά καί χρονικά μέ τήν πληρωμή τών ληγουσών ύποχρεώσεών της.

‘Η έπιχείρηση, γιά νά γνωρίζει καί νά έλεγχει τή ρευστότητά της, πρέπει γιά κάθε ήμερα, έβδομάδα, μήνα κλπ. νά συντάσσει Ταμιακούς Προϋπολογισμούς, δηλαδή καταστάσεις στίς δποίες θά έμφανίζονται κατά ήμερομηνία οι είσπράξεις καί οι πληρωμές πού πρόκειται νά πραγματοποιήσει. ‘Έτσι μέ τούς Ταμιακούς Προϋπολογισμούς ή έπιχείρηση δέν θά βρίσκεται πρό άπροόπτων, άλλα κάθε άποκλιση πού θά παρουσιάζεται μεταξύ τών προϋπολογισθεισών είσπράξεων καί πληρωμών καί τών πραγματοποιηθσών νά διαπιστώνεται έγκαιρα καί νά διευθεύται, ώστε νά μήν ύπάρχει άδυναμία πληρωμών πού θά έχει δυσάρεστες έπιπτώσεις στήν έπιχείρηση, άλλα άκόμη νά μή δημιουργούνται στήν έπιχείρηση ύπερμετρα ρευστά πού δέν έξυπηρετούν, άλλα νά τοποθετούνται τά ρευστά αύτά σέ παραγωγικούς τομεῖς τής έπιχειρήσεως.

Τό πόση πρέπει νά είναι ή ρευστότητα τής κάθε έπιχειρήσεως έξαρτάται από τόν κλάδο τής οίκονομίας στόν δποϊο άνήκει ή έπιχείρηση. Διαφορετική πρέπει νά είναι ή ρευστότητα σέ μία Τράπεζα, πού δπως έχει ύπολογισθεί οι πληρωμές της άντιπροσωπεύουν τό 10% περίπου από τίς καταθέσεις δψεως, διαφορετική σέ μία βιομηχανική ή έμπορική έπιχείρηση, πού πρέπει τά ρευστά της νά είναι τό 100% τών ληξιπροθέσμων ύποχρεώσεών της. Αύτό έπειδή είναι γνωστές από πρίν καί

είναι βέβαιο ότι πρέπει νά έξοφληθούν κατά τή λήξη τους. Άκομη διαφορετική πρέπει νά είναι ή ρευστότητα σέ έπιχειρήσεις πού έπιδιώκουν άγορές σέ τιμές εύ-καιρίας μέ μετρητά καί συνεπώς πρέπει νά διαθέτουν περισσότερα ρευστά άπό τίς ληξιπρόθεσμες ύποχρεώσεις τους. Πολύ σπουδαίο ρόλο γιά τή ρευστότητα τής έ-πιχειρήσεως παίζουν οι γενικές καί ειδικές συνθήκες τής άγορᾶς, ή εύκολία ρευ-στοποίησεως πού έχουν τά παραγόμενα άπό τήν έπιχειρηση άγαθά, ή εύκολία δα-νεισμοῦ κλπ.

α) Στατική καί Δυναμική ρευστότητα.

Τή ρευστότητα τής έπιχειρήσεως μπορούμε νά τή μελετήσομε:

1) 'Από τόν ίσολογισμό τής έπιχειρήσεως. Μέ αύτόν άσχολούνται κυρίως οι έ-ξωτερικοί μελετητές καί άρκούνται μόνο στούς τίτλους τών λογαριασμών τοῦ ίσο-λογισμοῦ. 'Από αύτούς έξετάζουν τήν ίκανότητα έξοφλήσεως τών ληξιπροθέσμων ύποχρεώσεων τής έπιχειρήσεως, δηλαδή τή ρευστότητά της σέ μία χρονική στιγ-μή. Στήν περίπτωση αύτή έχομε τή **στατική ρευστότητα**.

2) 'Από τούς ταμιακούς προϋπολογισμούς, τίς διάφορες άλλες λογιστικές κατα-στάσεις καί άλλα συγκεκριμένα στοιχεῖα, πού διαθέτουν κυρίως οι έσωτερικοί με-λετητές. 'Από τά στοιχεῖα αύτά προσδιορίζεται ή ρευστότητα τής έπιχειρήσεως μέ άρθρα κριτήρια πού λαμβάνονται άπό τά συγκεκριμένα στοιχεῖα τής έπιχειρήσεως καί δέν άφορούν μία χρονική στιγμή, άλλα ένα δρισμένο χρονικό διάστημα. Στήν περίπτωση αύτή έχομε τή **δυναμική ρευστότητα**.

β) Αριθμοδείκτες ρευστότητας.

Οι άριθμοδείκτες μέ τούς δημόσιους μετράμε τή ρευστότητα τής έπιχειρήσεως εί-ναι βασικά οι άκόλουθοι:

— 'Ο άριθμοδείκτης Ταμιακῆς ρευστότητας πού δίνει τή σχέση τοῦ διαθέσιμου 'Ενεργητικοῦ πρός τίς ληξιπρόθεσμες ύποχρεώσεις:

Διαθέσιμο 'Ενεργητικό Ληξιπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις

— 'Ο άριθμοδείκτης Κυκλοφοριακῆς ρευστότητας πού δίνει τή σχέση τοῦ κυ-κλοφοριακοῦ 'Ενεργητικοῦ πρός τίς βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις:

Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις

— 'Ο άριθμοδείκτης Μεσαίας ή Μικτῆς ρευστότητας, πού δίνει τή σχέση τών ά-παιτήσεων καί τών διαθεσίμων πρός τίς βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις:

Βραχυπρόθεσμες 'Απαιτήσεις + Διαθέσιμα Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις

"Έχει γίνει γενικά δεκτό ότι οι άριθμοδείκτες ρευστότητας πρέπει νά είναι ίσοι μέ τή μονάδα, χωρίς νά σημαίνει αύτό ότι σέ πολλές περιπτώσεις καί άνάλογα μέ τόν κλάδο στόν δημόσιο άνηκει ή έπιχειρηση δέν μπορούν νά είναι διαφορετικοί.

"Όπως είπαμε καί προηγουμένως στίς τράπεζες μπορεῖ νά είναι 0,1 περίπου, ένω σέ έπιχειρήσεις πού ζητοῦν νά άγοράζουν μέ μετρητά σέ τιμές εύκαιριας πάνω άπο τή μονάδα.

"Όταν μελετᾶμε τόν άριθμοδείκτη τής κυκλοφοριακῆς ρευστότητας ή τής μεσαίας ρευστότητας, είναι άπαραίτητο νά έχομε ύπόψη μας τή σύνθεση τῶν κυκλοφοριακῶν περιουσιακῶν στοιχείων, τό δυνατό χρόνο ρευστοποιήσεώς τους, τίς συνθήκες τής άγορᾶς καθώς καί τό χρόνο έξοφλήσεως τῶν βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεων τής έπιχειρήσεως.

Μέ τούς άριθμοδείκτες ρευστότητας γίνονται μελέτες, γιά νά διαπιστωθεῖ ἄν ύπάρχει στήν έπιχειρηση:

- **Υπερεπάρκεια ρευστότητας**, πού σημαίνει ότι ύπάρχουν πολλά ρευστά ή ρευστοποιήσιμα κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία χωρίς νά είναι άναγκαια γιά τήν έπιχειρηση. Τά στοιχεία αύτά μένουν σέ άδρανεια καί είναι μή παραγωγικά καί ζημιογόνα, πράγμα πού σημαίνει ότι ή έπιχειρηση δέν διοικεῖται όρθιολογικά.
- **Έπαρκεια ή Αριστη ρευστότητα**, όταν ύπάρχει ποσοτική καί χρονική συμφωνία μεταξύ ρευστοποιήσεως κυκλοφοριακῶν περιουσιακῶν στοιχείων καί βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεων.
- **Άνεπάρκεια ρευστότητας**, όταν οι βραχυπροθέσμες ύποχρεώσεις δέν είναι δυνατόν νά έξοφληθοῦν ή δέν είναι δυνατόν νά έξοφληθοῦν έμπροθεσμα, μέ συνέπειες ή έπιχειρηση νά χάνει τό γόνητρό της καί τήν πίστη της στήν άγορά ή άκόμη καί νά βρεθεῖ σέ πιό δυσάρεστη θέση.

Τούς άριθμοδείκτες ρευστότητας καί προπαντός τούς άριθμοδείκτες κυκλοφοριακῆς ρευστότητας πρέπει νά τούς μελετᾶμε μέ μεγάλη προσοχή καί νά τούς γνωρίζομε σέ κάθε χρονική στιγμή.

Οι άριθμοδείκτες ρευστότητας τής έπιχειρήσεως θεωροῦνται ότι έχουν τή μεγαλύτερη άπο τούς άλλους άριθμοδείκτες σπουδαιότητα δχι μόνο γιά τούς διοικοῦντες τήν έπιχειρηση άλλα καί γιά τούς τρίτους.

γ) Στοιχεία πού έπηρεάζουν τή ρευστότητα.

"Η ρευστότητα πρέπει νά έξετάζεται καί σέ σχέση μέ τήν δλη δομή τής περιουσιακῆς συγκρατήσεως τής έπιχειρήσεως καί τῶν ειδικῶν συνθηκῶν τής έπιχειρηματικῆς δράσεως.

Τά πιό βασικά στοιχεία πού παίζουν άποφασιστικό ρόλο στή ρευστότητα τής έπιχειρήσεως έίναι:

1) Οι άκινητοποιήσεις καί γενικότερα τά πάγια περιουσιακά στοιχεία τής έπιχειρήσεως, πού, όπως άναφέραμε, πρέπει νά προέρχονται άπο τά ίδια κεφάλαιά της, ένω τά κυκλοφοριακά καί τά διαθέσιμα, μποροῦν νά προέρχονται άπο βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις. Σέ πολλές περιπτώσεις ένα μέρος άπο τίς άκινητοποιήσεις καί συνήθως άπο τίς πρόσθετες, μπορεῖ νά προέρχεται καί άπο μακροπρόθεσμα ξένα κεφάλαια, δν πρόκειται γιά πρόσθετες άκινητοποιήσεις, άρκει τά προβλεπόμενα κέρδη τής έπιχειρήσεως νά είναι μεγαλύτερα άπο τίς έπιβαρύνσεις τῶν ξένων κεφαλαίων καί νά μπορεῖ ή έπιχειρηση νά έξοφλει τά τοκοχρεωλύσια τους.

2) Τά διάφορα άποθεματικά κεφάλαια πού σχηματίζονται στήν έπιχειρηση καί άπο τά άποια ένα μέρος πρέπει νά διατίθεται γιά τήν αύξηση τής ρευστότητάς της,

ἔτσι ώστε νά έξασφαλίζεται ή ρευστότητα καί ή αύτοδυναμία τῆς ἐπιχειρήσεως μέ τόν καλύτερο δυνατό τρόπο.

3) Ή δρθή ἀποτίμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως, γιά νά ἀποφεύγονται ή δημιουργία ἀφανῶν ἀποθεματικῶν καί ή μή δρθή ἐμφάνιση τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας της.

δ) Ἀναλυτική ἔξταση τῶν βαθμῶν ρευστότητας.

Οι βαθμοί ρευστότητας πού δίνουν πιό ἀναλυτικά καί συγκεκριμένα στοιχεῖα γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν θεμάτων τῆς ρευστότητας τῆς ἐπιχειρήσεως σέ διάφορα χρονικά διαστήματα, εἶναι μεταξύ ἄλλων:

- **Ἀριθμοδείκτης Ταμιακῆς ρευστότητας ή Ἀμεσης ρευστότητας:**

Διαθέσιμα

Ληκτές 'Υποχρεώσεις

- **Ἀριθμοδείκτης Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας 1ου βαθμοῦ:**

Βραχυπρόθεσμα Ρευστοποιήσιμα 'Ενεργητικά Στοιχεῖα (Εισπράξεις μέσα σέ 3 μῆνες)

Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις (πληρωμές μέσα σέ 3 μῆνες)

- **Ἀριθμοδείκτης Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας 2ου βαθμοῦ:**

Βραχυπρόθεσμα Ρευστοποιήσιμα 'Ενεργητικά Στοιχεῖα (Εισπράξεις σέ διάστημα 3-6 μηνῶν)

Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις (πληρωμές σέ διάστημα 3-6 μηνῶν)

Μέ τόν ἕδιο τρόπο λαμβάνομε ἀριθμοδείκτες 3ου κλπ. βαθμῶν ἢ καί ἄλλους ἀριθμοδείκτες ρευστότητας πού θά προέρχονται ἀπό συγκεκριμένες χρονικά καί ποσοτικά εἰσπράξεις καί πληρωμές.

Παρακάτω δίνομε παράδειγμα ἐπιχειρήσεως τῆς ὅποιας δίνεται ὁ ἴσολογισμός καί βρίσκομε τήν περιουσιακή της συγκρότηση μέ βάση τούς ἀριθμοδείκτες.

Παράδειγμα.

Δίνεται ὁ ἴσολογισμός Α.Ε. σέ χιλιάδες δραχμές:

E	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	P
Πάγια	10.000	8.000
Κυκλοφοριακά	7.000	
Κυκλοφορούσες 'Αξίες	5.000	6.000
Διαθέσιμα	<u>2.000</u>	<u>2.000</u>
	<u>17.000</u>	<u>17.000</u>
• Ιδια Κεφάλαια		
Μετοχικό Κεφάλαιο	6.000	
• Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>2.000</u>	
Ξένα Κεφάλαια		9.000
Μακροπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις	6.000	
Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις	<u>3.000</u>	<u>3.000</u>

Ἐχομε:

— Βαθμό παγιοποιήσεως τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως ή ἐντάσεως πάγιου κεφαλαίου.

$$\frac{\text{Πάγιο 'Ενεργητικό}}{\text{Συνολικό 'Ενεργητικό}} = \frac{10.000}{17.000} = \frac{10}{17} \quad \text{ή} \quad 59\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό ρευστοποίησεως τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως:

$$\frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Συνολικό 'Ενεργητικό}} = \frac{7.000}{17.000} = \frac{7}{17} \quad \text{ή } 41\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό ίδιας κεφαλαιοδοτήσεως τής έπιχειρήσεως:

$$\frac{\text{'Ιδιο Κεφάλαιο}}{\text{Συνολικό Κεφάλαιο}} = \frac{8.000}{17.000} = \frac{8}{17} \quad \text{ή } 47\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό ξένης χρηματοδοτήσεως ή πιέσεως ξένου κεφαλαίου:

$$\frac{\text{Ξένο Κεφάλαιο}}{\text{Συνολικό Κεφάλαιο}} = \frac{9.000}{17.000} = \frac{9}{17} \quad \text{ή } 53\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό δανειακής έπιβαρύνσεως:

$$\frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{9.000}{8.000} = 1 \frac{1}{8} \quad \text{ή } 1,12\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό ληκτότητας ξένων κεφαλαίων:

$$\frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Μακροπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{3.000}{6.000} = \frac{1}{2} \quad \text{ή } 50\%.$$

– Βαθμό Αύτοχρηματοδοτήσεως:

$$\frac{\text{'Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{2.000}{6.000} = \frac{1}{3} \quad \text{ή } 33\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό καλύψεως πάγιου 'Ενεργητικοῦ:

$$\frac{\text{Πάγια Κεφάλαια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{10.000}{8.000} = 1 \frac{2}{8} \quad \text{ή } 1,25\%.$$

– Βαθμό καλύψεως βραχυπρόθέσμων ύποχρεώσεων:

$$\frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}} = \frac{3.000}{7.000} = \frac{3}{7} \quad \text{ή } 43\% \text{ περίπου.}$$

– Βαθμό κυκλοφοριακής ρευστότητας.

$$\frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{7.000}{3.000} = 2 \frac{1}{3} \quad \text{ή } 233\% \text{ περίπου.}$$

Μέ τούς άριθμοδείκτες αύτούς μπορούμε άπό δσα είπαμε στό κεφάλαιο αύτό, νά κάνομε κριτική τής συνθέσεως τών περιουσιακών στοιχείων τής έπιχειρήσεως, νά τή συγκρίνομε μέ άλλη δμοια καί Ιδανική έπιχειρηση ή νά συγκρίνομε τήν περιουσιακή διάρθρωσή της μέ τήν περιουσιακή της διάρθρωση σέ προηγούμενα χρόνια καί νά είσηγηθούμε τή βελτίωσή της.

5.6 Ασκήσεις.

Άσκηση 1.

Δίνονται οι Ισολογισμοί δύο έμπορικών έπιχειρήσεων ειδών διατροφής από τους οποίους τόν πρώτο θά θεωρήσομε ιδανικό ώς πρός τήν περιουσιακή συγκρότηση τής έπιχειρήσεως και ζητούνται: οι άριθμοδείκτες τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής κάθε έπιχειρήσεως και οι ύποθέσεις και παραπηρήσεις σας σχετικά μέ τήν περιουσιακή συγκρότηση τής δεύτερης έπιχειρήσεως.

E	Ίσολογισμός Έπιχειρήσεως A, σέ χιλιάδες δραχμές	P	
Πάγια	10.000	Ίδια Κεφάλαια	12.000
Κυκλοφοριακά	28.000	Μετοχ. Κεφάλαιο	8.000
Κυκλοφορούσες Άξιες	22.000	Άποθ. Κεφάλαια	4.000
Διαθέσιμα	<u>6.000</u>	Ξένα Κεφάλαια	<u>26.000</u>
		Μακροπρόθεσμα	12.000
	<u>38.000</u>	Βραχυπρόθεσμα	<u>14.000</u>
			<u>38.000</u>

E	Ίσολογισμός Έπιχειρήσεως B, σέ χιλιάδες δραχμές	P	
Πάγια	15.000	Ίδια Κεφάλαια	10.000
Κυκλοφοριακά	30.000	Μετοχ. Κεφάλαιο	8.000
Κυκλοφορούσες Άξιες	25.000	Άποθ. Κεφάλαια	2.000
Διαθέσιμα	<u>5.000</u>	Ξένα Κεφάλαια	<u>35.000</u>
		Μακροπρόθεσμα	20.000
	<u>45.000</u>	Βραχυπρόθεσμα	<u>15.000</u>
			<u>45.000</u>

Άσκηση 2.

Δίνονται οι Ισολογισμοί δύο ξενοδοχειακών έπιχειρήσεων από τους οποίους τόν πρώτο θά θεωρήσομε ιδανικό ώς πρός τήν περιουσιακή συγκρότηση τής έπιχειρήσεως και ζητούνται: οι άριθμοδείκτες τής περιουσιακής συγκροτήσεως τής κάθε έπιχειρήσεως και οι ύποθέσεις και παραπηρήσεις σας σχετικά μέ τήν περιουσιακή συγκρότηση τής δεύτερης έπιχειρήσεως.

E	Ίσολογισμός Έπιχειρήσεως A, σέ χιλιάδες δραχμές	P	
Πάγια	10.000	Ίδια Κεφάλαια	7.000
Κυκλοφοριακά	5.000	Μετοχ. Κεφάλαιο	6.000
Κυκλοφορούσες Άξιες	4.000	Άποθ. Κεφάλαια	<u>1.000</u>
Διαθέσιμα	<u>1.000</u>	Ξένα Κεφάλαια	<u>8.000</u>
		Μακροπρόθεσμα	5.000
	<u>15.000</u>	Βραχυπρόθεσμα	<u>3.000</u>
			<u>15.000</u>

E	Ίσολογισμός Έπιχειρήσεως B, σέ χιλιάδες δραχμές	P	
Πάγια	16.000	Ίδια Κεφάλαια	10.000
Κυκλοφοριακά	9.000	Μετοχ. Κεφάλαιο	9.000
Κυκλοφορούσες Άξιες	7.000	Άποθ. Κεφάλαια	<u>1.000</u>
Διαθέσιμα	<u>2.000</u>	Ξένα Κεφάλαια	<u>15.000</u>
		Μακροπρόθεσμα	10.000
	<u>25.000</u>	Βραχυπρόθεσμα	<u>5.000</u>
			<u>25.000</u>

Άσκηση 3.

Δίνονται οι ισολογισμοί δύο διμοίων έπιχειρήσεων όπό τους διπόσιους διαδικασίας που πρώτος θεωρείται Ιδανικός, ώς πρός τήν περιουσιακή συγκρότηση τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως και ζητούνται: οι άριθμοδείκτες τής περιουσιακής συγκρότησης τής κάθε έπιχειρήσεως και οι λεπτομερεῖς παρατηρήσεις σας σχετικά μέ τήν περιουσιακή συγκρότηση τής δεύτερης έπιχειρήσεως.

E	'Ισολογισμός 'Επιχειρήσεως A, σέ χιλιάδες δραχμές			P
Πάγια		500		
"Επιπλα καί Σκεύη	500			3.700
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>-100</u>	400		
"Εξόδα 'Ιδρυσεως	200			
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>-100</u>	100		2.800
Κυκλοφοριακά		6.000		
'Εμπορεύματα		4.000		
Πελάτες		500		1.200
Γραμ/τια Εισπρακτέα		500		
Λοιποί Χρεῶστες		200		800
Ταμεῖο		800		200
		<u>6.500</u>		<u>6.500</u>

E	'Ισολογισμός 'Επιχειρήσεως B, σέ χιλιάδες δραχμές			P
Πάγια		5.200		
'Ακίνητα	5.000			4.000
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>-1.000</u>	4.000		
"Επιπλα καί Σκεύη	500			
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>-100</u>	400		10.000
Αύτοκίνητα	1.000			
Μείον 'Αποσβέσεις	<u>-200</u>	800		
Κυκλοφοριακά		8.800		
'Εμπορεύματα		6.000		
Πελάτες		800		2.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα		1.000		
Χρεόγραφα		300		4.000
Ταμεῖο		700		3.500
		<u>14.000</u>		<u>500</u>
				<u>14.000</u>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

6.1 Διάκριση τῶν στοιχείων τοῦ ἀποτελέσματος σὲ δργανικά καὶ μὴ Ἐσοδα καὶ Ἐξοδα.

Ἡ μελέτη τῆς προελεύσεως τοῦ ἀποτελέσματος τῆς χρήσεώς ἔχει μεγάλη σπουδαιότητα γιά τὴν ἀξιολόγηση τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁρθολογική της διοίκηση καὶ τὴν καλύτερη διαχείριση τῆς περιουσίας της.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως προκύπτει ἀπό τὰ διάφορα, μερικά, ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως, δπως εἶναι:

α) Τά ἀποτελέσματα τά ὅποια προέρχονται ἀπό τὴ σφαίρα τῆς δραστηριότητας τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ τά ὅποια λέγονται Ὁργανικά Ἀποτελέσματα ἢ Ἀποτελέσματα Ἐκμεταλλεύσεων.

Τά ὄργανικά ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως προκύπτουν ἀπό τὴ συσχέτιση τῶν δργανικῶν ἐσόδων καὶ ἔξόδων πού πραγματοποιήθηκαν γιά κάθε κλάδο ἐκμεταλλεύσεως. Ἐχομε δηλαδή:

·Οργανικό Ἀποτέλεσμα

·Οργανικά Ἐσοδα – ·Οργανικά Ἐξοδα = ἢ
·Ἀποτέλεσμα Ἐκμεταλλεύσεως

β) Τά ἀποτελέσματα τά ὅποια προέρχονται πέρα ἀπό τὴ σφαίρα τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τά ὅποια λέγονται μὴ Ὁργανικά ἢ Ἀνόργανα ἢ Οὐδέτερα Ἀποτελέσματα.

Τά ἀνόργανα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως, προκύπτουν ἀπό τὴ συσχέτιση τῶν ἀνοργάνων ἐσόδων καὶ ἔξόδων της. Ἐχομε δηλαδή:

·Ἀνόργανο

·Ἀνόργανα Ἐσοδα – ·Ἀνόργανα Ἐξοδα = ἢ
Οὐδέτερο Ἀποτέλεσμα

γ) Τά άποτελέσματα πού προκύπτουν άπό τή συσχέτιση τῶν ἐκτάκτων άποτελέσμάτων, δηλαδή τῶν ἐκτάκτων κερδῶν καί τῶν ἐκτάκτων ζημιῶν πού πραγματοποιήθηκαν στήν ἐπιχείρηση μέσα στή διαχειριστική χρήση τά όποια λέγονται **Ἐκτάκτα άποτελέσματα**.

Ο καθορισμός λοιπόν τῶν άποτελεσμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως γίνεται, ἀφοῦ διακριθοῦν τά ἔσοδα καί τά ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως σέ δργανικά καί μή δργανικά ἡ ἀνόργανα.

α) Ὁργανικά.

Εἶναι τά δμαλά "Ἐσοδα καί ἔξοδα πού προέρχονται άπό τίς κύριες δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὀργανικά "Ἐσοδα σέ Ἐμπορική ἐπιχείρηση είναι οι πωλήσεις, οι ἐκπτώσεις πού λαμβάνονται, οι προμήθειες κλπ. Ὁργανικά "ἔξοδα είναι οι ἀγορές, τά ἐνοίκια, οι ἀμοιβές τοῦ προσωπικοῦ τῆς δ φωτισμός, ἡ ὕδρευση, τά ἀσφάλιστρα, τά ἔξοδα διοικήσεως κλπ. Τόσο τά δργανικά ἔσοδα δσο καί τά δργανικά ἔξοδα πρέπει νά ἔχουν γίνει μέ δμαλό τρόπο, δηλαδή φυσιολογικά, γιά τήν ἔξυπηρέτηση τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιχειρήσεως, πού στήν πιό πάνω περίπτωση είναι ἡ ἀγορά ἀγαθῶν καί ἡ μεταπώλησή τους.

β) Ἀνόργανα.

Εἶναι τά "Ἐσοδα καί τά "ἴξοδα πού δέν προέρχονται άπό τίς κύριες δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως καθώς καί ἐκεῖνα πού δέν πραγματοποιήθηκαν μέ δμαλό τρόπο.

Στήν Ἐμπορική ἐπιχείρηση ἀνόργανα ἔσοδα είναι οι μεσιτείες άπό τή μεσολάβηση ἐνοικιάσεως γειτονικοῦ διαμερίσματος, οι τόκοι χορηγουμένων δανείων κλπ. Ἀνόργανα ἔξοδα ἐπίσης είναι τά πρόστιμα, οι τόκοι ὑπερημερίας, τά ἐνοίκια γιά ἀποθήκες, πού ἔπαψε νά χρησιμοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση, ἀλλά άπό κακή διοίκηση δέν διέκοψε τήν ἐνοικίαση, δ ἀσκοπος φωτισμός τῆς ἐπιχειρήσεως τίς ὥρες πού δέν λειτουργεῖ κλπ. Τόσο τά ἀνόργανα ἔσοδα δσο καί τά ἀνόργανα ἔξοδα δέν ἔχουν σχέσεις μέ τίς κύριες δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως, γι' αὐτό λέγονται καί **οὐδέτερα** ἔσοδα καί ἔξοδα.

6.2 Καθορισμός τοῦ δργανικοῦ καί τοῦ συνολικοῦ άποτελέσματος.

Τό δργανικό άποτέλεσμα τῆς ἐπιχειρήσεως βρίσκεται, ὅπως εϊδαμε, άπό τή συσχέτιση τῶν δργανικῶν ἔσόδων καί ἔξόδων τῆς. Δηλαδή:

"Ὀργανικά ἔσοδα – Ὁργανικά ἔξοδα = Ὁργανικό ἀποτέλεσμα

Τό δργανικό άποτέλεσμα, ἐπειδή προέρχεται άπό τήν κύρια ἐκμετάλλευση ἡ τίς κύριες ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως λέγεται καί άποτέλεσμα ἐκμεταλλεύσεως.

Τό άποτέλεσμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως βρίσκεται στή λογιστική, ἀν άπό τά δργανικά ἔσοδα ἀφαιρεθοῦν τά δργανικά ἔξοδα. Δηλαδή μεταφέρονται στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ ἐκμεταλλεύσεως τά δργανικά ἔξοδα καί στήν πίστωσή του τά δρ-

γανικά έσοδα. Τό ύπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ ἐκμεταλλεύσεως πού ἀν εἶναι χρεωστικό εἶναι ζημία καὶ ἀν εἶναι πιστωτικό κέρδος, λέγεται κέρδος ἢ ζημία ἐκμεταλλεύσεως.

Σέ περίπτωση πού οι δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι περισσότερες ἀπό μία, τότε δημιουργοῦνται:

- Περισσότεροι λογαριασμοί ἐκμεταλλεύσεως (ἔνας γιά κάθε ἐκμετάλλευση)
- "Ένας λογαριασμός γενικῆς ἐκμεταλλεύσεως πού θά περιλαμβάνει ἀναλυτικά δλες τίς ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐδῶ πρέπει νά προσεχθεῖ ἰδιάίτερα τό θέμα τοῦ μερισμοῦ τῶν ἐμμέσων ἔξδων, γιά νά γίνει ὅρθα ὁ καταλογισμός στίς διάφορες ἐκμεταλλεύσεις, πράγμα πού ἀπαιτεῖ πολύ καλή γνώση τῶν λεπτομερειῶν λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Γιά τό μερισμό τῶν ἐμμέσων ἔξδων χρησιμοποιοῦνται κατάλληλοι ὑπολογισμοί μέ διάφορες βάσεις, ὅπως μέτρα, δγκους, βάρη, ἀξίες, ὥρες κλπ.

Ἄφοϋ βρεθοῦν τά ἀποτέλεσματα ἀπό τίς διάφορες ἐκμεταλλεύσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, γιά τόν καθορισμό στή συνέχεια τοῦ συνολικοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνοίγεται ὁ λογαριασμός Ἀποτέλεσματα Χρήσεως ἢ ὁ λογαριασμός Κέρδη καὶ Ζημίες Χρήσεως. Στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ αὐτοῦ μεταφέρονται οἱ λογαριασμοί τῶν ζημιῶν ἀπό τίς ἐκμεταλλεύσεις, τῶν ἐκτάκτων ζημιῶν καὶ τῶν ἀνοργάνων ἔξδων καὶ στήν πίστωση οἱ λογαριασμοί τῶν κερδῶν ἀπό τίς ἐκμεταλλεύσεις, τῶν ἐκτάκτων κερδῶν καὶ τῶν ἀνοργάνων ἔσδων. Τό ύπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ Ἀποτέλεσματα Χρήσεως, ἀν εἶναι χρεωστικό, εἶναι ζημία καὶ μεταφέρεται στή χρέωση τοῦ λογαριασμοῦ Ζημίες Χρήσεως. "Αν εἶναι πιστωτικό, εἶναι κέρδος καὶ γράφεται στήν πίστωση τοῦ λογαριασμοῦ Κέρδη Χρήσεως. "Ετσι ἔχομε τό τελικό καθαρό ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως.

Τονίζεται ὅτι τά ἔσοδα, τά ἔξοδα, τά κέρδη καὶ οι ζημίες πρέπει νά ἀφοροῦν τή χρήση.

"Ετσι τό ἀποτέλεσμα τῆς χρήσεως στήν Ἐπιχειρηση βρίσκεται ὡς ἔξῆς:

'Ἀποτέλεσμα Χρήσεως = (Κέρδη Ἐκμεταλλεύσεων + Ἐκτάκτα Κέρδη + Ἄνοργανα ἔσοδα) – (Ζημίες ἐκμεταλλεύσεων + Ἐκτάκτες Ζημίες + Ἄνοργανα ἔξοδα).

Κατά τήν ἔξεταση τῶν ἀποτελεσμάτων ἀπό τό λογαριασμό Ἀποτέλεσματα Χρήσεως, πρέπει νά ἔχομε ὑπόψη μας τά πραγματικά ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως ὅπως προκύπτουν ἀπό τούς κανόνες τῆς ἀποτιμητικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ ὅχι σύμφωνα μέ αύτά πού προκύπτουν ἀπό φορολογικούς κανόνες καὶ τά ὅποια ἐμφανίζονται στούς δημοσιεύμενους Ισολογισμούς καὶ τούς λογαριασμούς Ἀποτέλεσματα Χρήσεως.

Άκομη πρέπει νά διαστέλλεται τό κέρδος τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπό τό κέρδος πού ἀποδίδει αύτή στόν ἐπιχειρηματία. Αύτά διαφέρουν κατά τούς τόκους τῶν ἰδίων καὶ ξένων κεφαλαίων.

Νά λαμβάνεται ἐπίσης ὑπόψη ἡ προσωπική ἐργασία τοῦ ἐπιχειρηματία καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειάς του σέ σχέση μέ ὅλες δημοιες ἐπιχειρήσεις πού χρησιμοποιοῦν ξένο προσωπικό καὶ καταβάλλουν ἀμοιβές.

Οι λογαριασμοί ἐκμεταλλεύσεων καὶ ἀποτελεσμάτων χρήσεως ἐμφανίζονται ὡς ἔξῆς:

1) Λογαριασμοί έκμεταλλεύσεως έπιχειρήσεως μέ ένα κλάδο έκμεταλλεύσεως:

Χρέωση	Λογαριασμός Έκμεταλλεύσεως (σέ χιλιάδες δραχμές)	Πίστωση
Όργανικά "Έξοδα		
'Αρχικό Απόθεμα ('Εμπορευμάτων, Προϊόντων κλπ.)	...	
'Άγορές Έμπορευμάτων κλπ.	...	
'Αμοιβές Προσωπικού	...	
'Εργοδοτικές Εισφορές	...	
'Ενοίκια	...	
Μεταφορικά	...	
Διαφημίσεις	...	
'Ασφάλιστρα	...	
Προμήθειες "Έξοδα	...	
Γενικά "Έξοδα Διοικήσεως κλπ.	...	
	<u>10.000</u>	
Κέρδη άπό την Έκμετάλλευση	<u>2.500</u>	
	<u><u>12.500</u></u>	<u><u>12.500</u></u>

2) Λογαριασμοί Έκμεταλλεύσεων Μεταφορικής Έπιχειρήσεως μέ δύο κλάδους έκμεταλλεύσεως: Λεωφορείων και Φορτηγών Αύτοκινήτων.

Χρέωση	Λογαριασμός Έκμεταλλεύσεως Λεωφορείων (σέ χιλιάδες δραχμές)	Πίστωση
Όργανικά "Έξοδα		
Άμεσα		
'Απόσβεση Λεωφορείων	...	
Καύσιμα Λεωφορείων	...	
'Επισκευές Λεωφορείων	...	
Συντήρηση Λεωφορείων	...	
Μισθοί 'Οδηγών Λεωφορείων	...	
Έμμεσα		
'Ενοίκια Γραφείων	...	
Μισθοί 'Υπαλλήλων Γραφείου	...	
Λιπαντικά	...	
Διάφορα Γεν. "Έξοδα	...	
	<u>4.000</u>	
Κέρδη άπό Έκμ/ση Λεωφορείων	<u>800</u>	
	<u><u>4.800</u></u>	<u><u>4.800</u></u>

Χρέωση	Λογαριασμός Έκμεταλλεύσεως Φορτηγών Αύτ/των (σέ χιλιάδες δραχμές)	Πίστωση
Όργανικά "Έξοδα		
Άμεσα		
'Απόσβεση Φορτ. Αύτ/των	...	
Καύσιμα Φορτ. Αύτ/των	...	
'Επισκευές Φορτ. Αύτ/των	...	
Μισθοί δόηγών Φορτ. Αύτ/των	...	
Συντήρηση Φορτ. Αύτ/των	...	
Όργανικά "Έσοδα		
"Έσοδα Φορτ. Αύτ/των		

Έμμεσα		
Ένοικια Γραφείων	...	
Μισθοί Υπαλλήλων Γραφείου	...	
Λιπαντικά	...	
Διάφορα Γεν. "Έξοδα	...	
		Ζημίες από τήν Έκμ/ση Φορτ. Αύτ.
	<u>3.000</u>	2.800
		200
		3.000

3) Λογαριασμοί Ἀποτελέσματα Χρήσεως τῆς Μεταφορικῆς Ἐπιχειρήσεως.

Γιά εύκολία κατανοήσεως πάρινομε τό λογαριασμό Ἀποτελέσματα Χρήσεως τοῦ προηγούμενου παραδείγματος:

Χρέωση	Ἀποτελέσματα Χρήσεως	Πίστωση
<u>Ζημίες από Ἐκμεταλλεύσεις</u>		
Ζημίες από Έκμ/ση Φορτ. Αύτ.	...	Kέρδη από Ἐκμεταλλεύσεις
<u>Ἐκτακτες Ζημίες</u>		Kέρδη από τήν Έκμ/ση Λεωφορείων
Ζημίες από Χρεόγραφα	...	...
Ζημίες από Ἐπισφαλεῖς Ἀπαιτήσεις	...	Ἐκτακτα Κέρδη
<u>Ανόργανα "Έξοδα</u>		Kέρδη από Ἐξωτ. Συνάλλαγμα
Πρόστιμα	...	Πλεόνασμα Ταμείου
Ποινικές Ρήτρες	...	...
Λοιπά Ούδετέρα "Έξοδα	...	Ἀνόργανα "Έσοδα
		Μεστείες
		Προμήθειες
		Φιλοδωρήματα
	<u>10.000</u>	...
	<u>400</u>	...
	<u>10.400</u>	...
Κέρδη χρήσεως		10.400

6.3 Σχέση τῶν στοιχείων τῆς ἐκμεταλλεύσεως μεταξύ τους.

Ἡ συσχέτιση τῶν λογαριασμῶν τῶν ὄργανικῶν ἐσόδων καὶ ἔξόδων, ὅπως εἴ-παμε, μᾶς δίνει τήν ἔννοια τῆς ἐκμεταλλεύσεως πού λέγεται διαφορετικά καὶ κυ-κλοφορία.

"Ως ἐκμετάλλευση σέ μία ἐπιχείρηση από τήν ἀποψη τῆς λογιστικῆς μπορεῖ νά νοηθεῖ:

α) **Ὀλόκληρη ἡ ἐπιχείρηση**, ὅταν ἔχει ἔνα ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως, π.χ. ἐ-πιχείρηση ἐμπορίας ἐνός εἰδούς ἐμπορεύματος ἢ πολλά ἀντικείμενα ἐκμεταλλεύ-σεως, ὅπως σέ παντοπωλεῖα, καταστήματα πωλήσεως ἀνταλλακτικῶν, καταστήμα-τα πωλήσεως εἰδῶν νεωτερισμῶν κλπ. καί δέν εἶναι εύκολη ἢ δέν κρίνεται σκόπι-μη ἢ δημιουργία πολλῶν λογαριασμῶν ἐκμεταλλεύσεως, τότε χρησιμοποιοῦμε ἔνα λογαριασμό ἐκμεταλλεύσεως γιά δλα τά ἀντικείμενα ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐπιχει-ρήσεως.

β) **Διάφοροι κλάδοι τῆς ἐπιχειρήσεως**, ὅταν αὐτοί δέν εἶναι πολλοί καὶ κρίνεται ἀπαραίτητος ὁ διαχωρισμός τους σέ ἐκμεταλλεύσεις, λόγω τῆς σπουδαιότητας πού ἔχει ὁ καθένας στήν ὅλη δραστηριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως. "Ετσι σέ ξενοδοχειακή ἐπιχείρηση συναντιώνται ἐκμεταλλεύσεις ξενοδοχείου ὑπνου, ἐστιατορίου, ἀνα-ψυκτηρίου, κομμωτηρίου, πλυντηρίου κλπ., σέ ἐπιχείρηση ἐμπορίας ὑποδημάτων οι ἐκμεταλλεύσεις γυναικείων, ἀνδρικῶν καὶ παιδικῶν ὑποδημάτων, σέ οίκοδομική ἐπιχείρηση οι ἐκμεταλλεύσεις πολυκατοικίας A, πολυκατοικίας B κλπ. Ἀκόμη, ὅταν

ύπάρχουν κλάδοι έκμεταλλεύσεων στήν έπιχείρηση πού έκτός από τίς έξωτερικές τους δραστηριότητες, δ ένας κλάδος έξυπηρετεί άμεσα τόν άλλο, όπως π.χ. σέ μεταφορική έπιχείρηση οι έκμεταλλεύσεις αύτοκινήτων γιά μεταφορές, συνεργείο έπισκευής αύτοκινήτων και χώρος σταθμεύσεως αύτοκινήτων. Στήν τελευταία αύτή περίπτωση δημιουργούνται μεταξύ τών διαφορετικών αύτών έκμεταλλεύσεων τής έπιχειρήσεως, λογαριασμοί τεκμαρτών έξόδων και τεκμαρτών έσόδων, πού προκύπτουν από τίς σχέσεις τών έκμεταλλεύσεων τής έπιχειρήσεως, π.χ. ή έπισκευή αύτοκινήτου τής έπιχειρήσεως στό συνεργείο έπισκευής αύτοκινήτων τής έπιχειρήσεως, δημιουργεί τεκμαρτό έξοδο τής έκμεταλλεύσεως αύτοκινήτων και τεκμαρτό έσοδο τού συνεργείου έπισκευής αύτοκινήτων.

Λογαριασμοί έκμεταλλεύσεων άκομη πρέπει νά δημιουργούνται, γιά τά διάφορα πρατήρια, περίπτερα, συνεργεία κλπ. τής έπιχειρήσεως, γιά νά είναι δυνατός δέλεγχος τής δραστηριότητάς τους.

Στή συνέχεια θά άσχοληθούμε μέ τίς σχέσεις τών έξόδων μεταξύ τους, τών έσόδων μεταξύ τους καθώς και τών έξόδων και έσόδων μεταξύ τους, μέ σκοπό τήν όρθολογικότερη και οίκονομικότερη διοίκηση και διαχείριση τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως.

6.3.1 Σχέση τών στοιχείων τών έξόδων μεταξύ τους.

Η μελέτη τών σχέσεων τών στοιχείων τών έξόδων μεταξύ τους, άπαιτει κατ' άρχιν τή διάκρισή τους σέ δύο βασικές κατηγορίες: **στά σταθερά έξοδα και τά μή σταθερά ή μεταβλητά έξοδα.**

α) Σταθερά είναι τά έξοδα πού δέν μεταβάλλονται, όταν μεταβάλλεται: ή παραγωγική ή ή συναλλακτική ή ή παραγωγική και συναλλακτική δραστηριότητα τής έπιχειρήσεως.

"Αν σέ μία έπιχείρηση πραγματοποιήθηκαν έξοδα σέ ένα χρόνο γιά άποσβέσεις μηχανημάτων δρχ. 200.000, άποσβέσεις έπιπλων δρχ. 50.000, ένοικία δρχ. 200.000, μισθοί τού διοικητικού προσωπικού της δρχ. 400.000 και έξοδα διοικήσεως (φωτισμός, θέρμανση, τηλεφωνικά κλπ.) δρχ. 150.000, δλα αύτά τά έξοδα είναι σταθερά μέχρι κάποιο δριο φυσικά, γιατί δέν μεταβάλλονται από τή μεγάλη ή μικρή δραστηριότητα τής έπιχειρήσεως. Δηλαδή άκομη και άν ή έπιχείρηση άναπτυξει έλαχιστη δραστηριότητα πραγματοποιεί τά ίδια σταθερά έξοδα πού γιά τήν περίπτωση πού άναφέραμε είναι συνολικά δρχ. 1.000.000.

Τά έξοδα πού άναφέραμε παραπάνω, δηλαδή τά σταθερά, βαρύνουν τό κόστος τών προϊόντων ή τών ύπηρεσιών πού παράγει ή έπιχείρηση και είναι άναγκαίο, δσο μεγαλύτερα σταθερά έξοδα πραγματοποιούνται στήν έπιχείρηση τόσο περισσότερες μονάδες οίκονομικών άγαθών νά παράγει, γιά νά μπορέσει νά μειωθεί τό κατά μονάδα κόστος τους.

Η έπιχειρηση πού άναφέραμε και στήν δποία πραγματοποιούνται κάθε χρόνο σταθερά έξοδα δρχ. 1.000.000, άν ύποθέσομε ότι παράγει ψυγεία, θά παρατηρήσομε ότι άν παράγει 100 ψυγεία σέ ένα χρόνο τό κόστος τού κάθε ψυγείου θά έπιβαρυνθεί μέ σταθερά έξοδα: $1.000.000 : 100 = 10.000$ δρχ. "Άν παράγει 500 ψυγεία, τότε τό κόστος τού κάθε ψυγείου θά έπιβαρυνθεί μέ σταθερά έξοδα $1.000.000 : 500 = 2.000$ δρχ. και άν παράγει 1000 ψυγεία, τότε τό κόστος τού κάθε ψυγείου θά έπιβαρυνθεί μέ $1.000.000 : 1000 = 1.000$ δρχ.

Βλέπομε δηλαδή ότι δσο περισσότερες μονάδες οίκονομικών άγαθών παράγει

ή ἐπιχείρηση τόσο ή κατά μονάδα ἐπιβάρυνση τοῦ κόστους τους μέ σταθερά ἔξοδα ἐλαπτώνεται.

β) Μή σταθερά ή μεταβλητά είναι τά ἔξοδα πού μεταβάλλονται, όταν μεταβάλλεται: ή παραγωγική ή συναλλακτική ή παραγωγική καί συναλλακτική δραστηριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

‘Η παραγωγή ἐνός ψυγείου π.χ. ἀπαιτεῖ τά ἔξης ἔξοδα: πρῶτες ὑλες δρχ. 2.000, βοηθητικές καί λοιπές ὑλες δρχ. 500, σύμεσα ἐργατικά δρχ. 1000 καί διάφορα ἄλλα μεταβλητά ἔξοδα δρχ. 500. Δηλαδή σύνολο μεταβλητῶν ἔξδων δρχ. 4.000. Τά ἔξοδα αύτά πραγματοποιούνται γιά κάθε ἔνα ψυγεῖο πού παράγεται, δηλαδή μεταβάλλονται, όσο μεταβάλλεται ή ποσότητα παραγωγῆς τῶν ψυγείων καί είναι μεταβλητά ἔξοδα. Τά μεταβλητά ἔξοδα πραγματοποιούνται πέραν ἀπό τά σταθερά καί ἔξαρτῶνται ἀπό τήν παραγωγική ή συναλλακτική δραστηριότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τά μή σταθερά ἔξοδα δύμας δέν είναι πάντα ἀναλογικά, ὅπως δείχαμε στό παράδειγμά μας, στό δόποιο τό ἔνα ψυγεῖο ἐπιβαρύνεται μέ μεταβλητά ἔξοδα δρχ. 4.000, τά 10 ψυγεῖα μέ δρχ. $10 \times 4.000 = 40.000$ καί τά 100 μέ δρχ. $100 \times 4.000 = 400.000$, γιατί γιά τήν παραγωγή τῶν 100 ψυγείων ἵσως ἀπαιτηθοῦν καί πρόσθετα ἔξοδα ή ἀκόμη καί μειωμένα.

Τέοια πρόσθετα ἔξοδα μποροῦν νά είναι τά ἐργατικά μέ ὑπερωρίες πού πληρώνονται πιό ἀκριβά ἀπό τό κανονικό ὡρομίσθιο, πρόσθετη ἐπιβάρυνση γιά τή συντήρηση τῶν μηχανημάτων, ἐπειδή αύτά ἐργάσθηκαν σέ πιό ἔντονο ἀπό τόν κανονικό ρυθμό, πρόσθετες ὥρες ἐργασίας, ἐπειδή χρησιμοποιήθηκε καί πρωσπικό πού δέν είναι τόσο καλά εἰδικευμένο κλπ. Ἀντίθετα, γιά τήν παραγωγή τῶν 100 ψυγείων, ἵσως ἀπαιτηθοῦν μειωμένα ἔξοδα, ὅπως ἀγορά σέ φθηνότερες τιμές πρώτων καί βοηθητικῶν ὑλῶν, ἐπειδή ἀγοράζονται σέ μεγάλες ποσότητες, οίκονομικότερη ἀξιοποίηση τῶν ὑλῶν αύτῶν, μικρότερη ἐπιβάρυνση μέ ἀμοιβή ἐργασίας, ἐπειδή γίνεται καλύτερος καταμερισμός τής κλπ.

Τά μεταβλητά λοιπόν ἔξοδα ἄλλες φορές είναι **ἀναλογικά** καί ἄλλες φορές είναι **μή ἀναλογικά**.

- ‘Αναλογικά είναι τά ἔξοδα πού μεταβάλλονται ἀνάλογα μέ τή μεταβολή τῆς δραστηριότητας τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Μή ἀναλογικά είναι τά ἔξοδα πού δέν μεταβάλλονται ἀνάλογα μέ τή μεταβολή τῆς δραστηριότητας τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τά μή ἀναλογικά ἔξοδα διακρίνονται στίς ἀκόλουθες κατηγορίες:

α) Πρόσθετα σταθερά ἔξοδα.

‘Οταν κάθε πρόσθετη μονάδα παραγωγῆς ἐπιβαρύνεται μέ ἔνα παραπάνω σταθερό ποσό μεταβλητῶν ἔξδων πάνω ἀπό τά ἀναλογικά ἔξοδα, π.χ. 50 δρχ. γιά κάθε πρόσθετη παραγόμενη μονάδα καί γιά δύσες μονάδες παραχθοῦν. Σέ ἐπιχείρηση π.χ. δέν κάθε ἐργαζόμενος πρέπει νά παράγει κάθε ήμέρα 20 μονάδες προϊόντος καί γιά κάθε πρόσθετη μονάδα πού θά παράγει πέρα ἀπό τίς 20 θά παίρνει 40 δρχ. πάνω ἀπό τό ήμερομίσθιό του.

β) Αὔξοντα ἔξοδα.

‘Οταν αὔξανονται τά ἔξοδα μέ πιό γρήγορο ρυθμό ἀπό τήν αὔξηση τῆς παραγω-

γης. Π.χ. παραγωγή 10 μονάδων προϊόντος έπιβαρύνεται έκτος από τά άναλογικά καί μέ αύξοντα έξοδα δρχ. 200, παραγωγή 20 μονάδων μέ δρχ. 500 καί 100 μονάδων μέ δρχ. 4.000.

γ) Φθίνοντα έξοδα.

“Οταν αύξανονται μέ πιό άργο ρυθμό άπό τήν αύξηση τής παραγωγῆς. Π.χ. παραγωγή 10 μονάδων προϊόντος έπιβαρύνεται μέ δρχ. 500 συνολικά πέρα από τά άναλογικά έξοδα, παραγωγή 20 μονάδων μέ δρχ. 700 καί 100 μονάδων μέ δρχ. 2.000.

δ) Παλίνδρομα έξοδα.

“Οταν μέ τήν αύξηση τής παραγωγῆς είναι μέχρι ένα σημείο αύξοντα, μέχρι άλλο φθίνοντα καί μέχρι τρίτο πάλι αύξοντα κλπ. Π.χ. γιά τήν παραγωγή μέχρι 100 μονάδων προϊόντος άπαιτείται ένας έργοδηγός, γιά τήν παραγωγή 100-200 μονάδων 2 έργοδηγοί, γιά τήν παραγωγή 200-350 μονάδων τρεῖς έργοδηγοί κλπ.

Τά σταθερά έξοδα τής έπιχειρήσεως είναι έκεινα πού πρέπει νά προσέξουν ίδιαίτερα οι διοικοῦντες, γιατί βαρύνουν τήν έπιχείρηση άσχετα άπό τή μεγάλη ή μικρή δραστηριότητά της. Τά σταθερά έξοδα προέρχονται στό μεγαλύτερο μέρος τους άπό τίς έπιβαρύνσεις τών παγίων περιουσιακών στοιχείων τής έπιχειρήσεως, δπως άποσβέσεις, τόκους μακροπροθέσμων δανείων, μισθούς προσωπικού καί άπό πλήθος άλλα, άνεξάρτητα άπό τό μέγεθος τής δραστηριότητας τής έπιχειρήσεως έξοδα, δπως φωτισμό, Θέρμανση, Υδρευση, δημοτικά τέλη κλπ.

Οι έπιχειρήσεις πού έπιβαρύνονται μέ μεγάλο ποσό σταθερών έξόδων είναι ύποχρεωμένες νά άναπτύσσουν μεγάλη παραγωγική καί συναλλακτική δραστηριότητα, γιά τή μείωση τού κόστους τής κάθε μονάδας παραγόμενου οίκονομικού άγαθού καί νά έχουν έτσι τή δυνατότητα νά πουλάνε μεγάλες ποσότητες σέ χαμηλές τιμές. Οι έπιχειρήσεις πού έχουν μεγάλα σταθερά έξοδα έπηρεάζονται πολύ άπό τίς ειδικές καί γενικές οίκονομικές ύφέσεις καί κινδυνεύουν πολύ άν ή δραστηριότητά τους μειωθεῖ. Άντιθετα, οι έπιχειρήσεις πού έχουν μικρά σταθερά έξοδα, δέν ένδιαφέρονται τόσο γιά τήν αύξηση τής παραγωγῆς τους. Μπορούν νά πουλάνε σέ ύψηλές τιμές καί δέν έπηρεάζονται πολύ άπό τίς οίκονομικές ύφέσεις.

Τά μεταβλητά άναλογικά έξοδα βαρύνουν μέ τό ίδιο ποσό περίπου τήν κάθε παραγόμενη μονάδα οίκονομικού άγαθού καί δέν έπηρεάζουν τήν έπιχείρηση, άρκει νά καταβάλλεται προσπάθεια νά πληρώνονται σέ χαμηλές τιμές. Αύτό τό κατορθώνουν καλύτερα οι μεγαλύτερες έπιχειρήσεις, έπειδή άγοράζουν μεγάλες ποσότητες ύλων, βρίσκουν φθηνότερη έργασία, παρακολουθούν καλύτερα τήν άγορά κλπ.

Τά μεταβλητά μή άναλογικά έξοδα, πού είπαμε ότι είναι τά πρόσθετα σταθερά γιά κάθε οίκονομικό άγαθό, τά αύξοντα, τά φθίνοντα καί τά παλίνδρομα, δταν είναι δυνατή ή διάκρισή τους — αύτό άφορά βασικά μόνο τούς έσωτερικούς μελετητές — θά τά έξετάζομε ίδιαίτερα. Οι έσωτερικοί μελετητές δημας, άλλα καί οι έσωτερικοί, δταν τά μεταβλητά έξοδα δέν παρουσιάζουν μεγάλες άποκλίσεις, άπό τό νά τά χαρακτηρίσουν ώς άναλογικά, έπειδή άλλα θά είναι αύξοντα καί άλλα φθίνοντα, τά μελετούν κατά γενικό κανόνα ώς άναλογικά έξοδα. “Έτσι, γενικά, στά θέματά μας

ἔχομε νά ἔξετάσομε τά σταθερά ἔξοδα καί τά ἀναλογικά ἔξοδα, ὅπου όλα τά μεταβλητά ἔξοδα τά θεωροῦμε ώς ἀναλογικά, χωρίς νά παραβλέπομε, ὅπου εἶναι δυνατόν, καί τίς ἄλλες διακρίσεις τών μεταβλητῶν ἔξοδων τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐκτός ἀπό τίς σχέσεις τών σταθερῶν καί τών μεταβλητῶν ἔξοδων μεταξύ τους, πού ἀποτελοῦν τή γενική μελέτη τών σχέσεων τών ἔξοδων, πρέπει νά ἔξετάζονται καί οι εἰδικές σχέσεις πού ἔχουν τά διάφορα ἔξοδα μεταξύ τους, ὅπως οι πρώτες Ÿλες πού χρησιμοποιήθηκαν γιά τήν παραγωγή προϊόντων σέ σχέση μέ τά προϊόντα πού ἔχουν παραχθεῖ, τά ἐργατικά σέ σχέση μέ τά προϊόντα πού ἔχουν παραχθεῖ κλπ.

6.3.2 Κόστος.

Τό σύνολο τών ἔξοδων πού πραγματοποιεῖται γιά τήν παραγωγή ἐνός οίκονομικού ἀγαθοῦ, ύλικοῦ ή ύπηρεσίας, λέγεται **κόστος**. Ἀκόμη κόστος λέγεται τό σύνολο τών ἔξοδων πού πραγματοποιοῦνται γιά τή λειτουργία κάποιου κέντρου δραστηριότητας τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τό οίκονομικό ἀγαθό πού προκαλεῖ τά ἔξοδα λέγεται **φορέας κόστους**, ἐνώ ή λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως πού βαρύνεται ἐνδιάμεσα μέ ἔξοδα λέγεται **θέση κόστους**.

Φορέα κόστους ἀποτελεῖ τό ἐμπόρευμα, τό προϊόν, ή ύπηρεσία, ή ἐκμετάλλευση ή καί περισσότερα ἐμπορεύματα, προϊόντα, ύπηρεσίες, ἐκμεταλλεύσεις ή καί δλόκληρη ή ἐπιχείρηση ώς μία ἐκμετάλλευση. Ἡ παρακολούθηση τῆς διαμορφώσεως τοῦ κόστους γιά τόν ἔλεγχό του στά διάφορά του στάδια ἀπαιτεῖ τή δημιουργία ἀντιστοίχων θέσεων κόστους στίς ἐπιχειρήσεις. "Ετσι ἔχομε τίς λειτουργίες ἐφοδιασμοῦ καί διαθέσεως στίς ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις καί τίς λειτουργίες ἐφοδιασμοῦ, παραγωγῆς, διαθέσεως καί τίς βοηθητικές, ὅπως διοικήσεως καί χρηματοοικονομική, σέ βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις. Τό θέμα τῆς δημιουργίας τόσο τών θέσεων δσο καί τών φορέων κόστους πού παρακολουθοῦνται σέ κάθε ἐπιχείρηση, ἔχαρταται ἀπό τή διάρθρωση τῆς ἐπιχειρήσεως καί τό είδος τῆς.

Τό κόστος τοῦ κάθε οίκονομικοῦ ἀγαθοῦ ή τῆς κάθε λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι:

$$\text{Κόστος} = \text{Σταθερά "Έξοδα} + \text{Μεταβλητά "Έξοδα}$$

ἢ πιό ἀναλυτικά:

$$\text{Κόστος} = \text{Σταθερά "Έξοδα} + \text{'Αναλογικά "Έξοδα} + \text{Μή 'Αναλογικά "Έξοδα}$$

Τά "Έξοδα πού βαρύνουν τίς διάφορες θέσεις κόστους ή τούς διάφορους φορεῖς κόστους διακρίνονται σέ **Άμεσα** ή **Εἰδικά** καί σέ **Έμμεσα** ή **Γενικά**.

α) "Άμεσα ή Εἰδικά "Έξοδα εἶναι τά "Έξοδα πού ἔγιναν γιά χάρη μιᾶς θέσεως κόστους ή ἐνός φορέα κόστους.

"Άμεσα ἔξοδα ἀποτελοῦν οι πρώτες Ÿλες πού χρησιμοποιήθηκαν στήν ἐπιχείρηση γιά τήν παραγωγή σπουνιοῦ, τά ἔξοδα πού ἔγιναν γιά ἔνα είδος ἐμπορεύματος, ή ἀπόσβεση μηχανήματος μέ τό δποιο παράγεται ἔνα μόνο είδος προϊόντος κλπ.

Τά **άμεσα** ἔξοδα βαρύνουν ἀμέσως τόν ἐφοδιασμό, διάθεση κλπ. τής ἐπιχειρήσεως ή τό ἐμπόρευμα, τήν ύπηρεσία κλπ. γιά χάρη τοῦ δποίου ἔγιναν.

β) "Εμμεσα Ἡ Γενικά ἔξοδα είναι τά ἔξοδα πού ἔγιναν γιά χάρη περισσοτέρων θέσεων ἢ ἄλλων φορέων κόστους.

"Εμμεσα ἔξοδα είναι οι μισθοί, τά ἐνοίκια, οι ἀποσβέσεις τῶν ἀκινήτων, οι ἀποσβέσεις τῶν ἐπίπλων, διφωτισμός, τά ἔξοδα διοικήσεως κλπ.

Τά ἔμμεσα ἔξοδα βαρύνουν τίς λειτουργίες τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ τά ἐμπορεύματα, προϊόντα κλπ., ἀφοῦ πρώτα γίνει ὑπολογισμός, γιά νά βρεθεῖ τί μέρος τους ἀφορᾶ τήν κάθε λειτουργία ἢ τό κάθε ἐμπόρευμα, προϊόν κλπ.

Ο μερισμός τῶν ἔμμεσων ἔξοδων στίς διάφορες θέσεις κόστους ἢ τούς φορεῖς κόστους γίνεται μέ ύπολογισμούς γιά τούς ὅποιους λαμβάνονται ως κριτήρια μονάδες βάρους, δγκου, ἐπιφάνειας κλπ. ὅπως μέτρα, τεμάχια, ὡρες, τετρ. μέτρα.

"Ετοι σύμφωνα μέ τή διάκριση αύτή τῶν ἔξοδων ἔχομε:

Κόστος Ἀγαθοῦ = "Αμεσα ἔξοδα + Μέρος ἔμμεσων ἔξοδων

ἢ

Κόστος Λειτουργίας = "Αμεσα ἔξοδα + Μέρος ἔμμεσων ἔξοδων

6.3.3 Βαθμοί στοιχείων κόστους.

Οι βαθμοί τῶν στοιχείων τοῦ κόστους δείχνουν τή σχέση συμμετοχῆς τοῦ κάθε εἶδους ἔξόδου στό κόστος.

Οι ἀριθμοδεῖκτες πού δείχνουν τούς βαθμούς τῶν στοιχείων τοῦ κόστους είναι ἀπαραίτητοι, γιά νά τούς συγκρίνομε μέ ἄλλους πού παριστάνουν ἀριστες σχέσεις ἢ μέ ἀριθμοδεῖκτες ἄλλων ἐπιχειρήσεων ἢ τῆς ἴδιας τῆς ἐπιχειρήσεως σέ διαφορετικούς χρόνους. Ἀκόμη καί ἀπό τή μελέτη τῶν ιδίων τῶν ἀριθμοδεικτῶν, χωρίς σύγκριση, λαμβάνομε πληροφορίες γιά τήν ὁρθή ἢ μή χρησιμοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς στήν ἐπιχείρηση.

Οι κυριότεροι ἀπό τούς ἀριθμοδεῖκτες πού δείχνουν τούς διάφορους βαθμούς τῶν στοιχείων κόστους είναι οι ἀκόλουθοι, ἀπό τούς ὅποιους δι πρώτος κάθε σειρᾶς δείχνει τό ποσοστό συμμετοχῆς τοῦ κάθε ἔξόδου στό συνολικό κόστος καί δ δεύτερος τήν ἐπιβάρυνση στό κόστος κάθε μονάδας παραγόμενου προϊόντος.

Άξια Ἀναλωθέντων Πρώτων Ὑλῶν,
Συνολικό Κόστος

Άξια Ἀναλωθέντων Πρώτων Ὑλῶν
Μονάδες Προϊόντος

Άξια Ἀναλωθέντων Βοηθητικῶν Ὑλῶν,
Συνολικό Κόστος

Άξια Ἀναλωθέντων Βοηθητικῶν Ὑλῶν
Μονάδες Προϊόντος

Κόστος Παραγωγῆς,
Συνολικό Κόστος

Κόστος Παραγωγῆς
Μονάδες Προϊόντος

Κόστος Διαθέσεως,
Συνολικό Κόστος

Κόστος Διαθέσεως
Μονάδες Προϊόντος

Κόστος Διοικήσεως,
Συνολικό Κόστος

Κόστος Διοικήσεως
Μονάδες Προϊόντος

<u>'Αποσβέσεις Παγίων</u>	<u>'Αποσβέσεις Παγίων</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Μονάδες Προϊόντος</u>
<u>"Εμμεσες 'Αμοιβές Προσωπικού</u>	<u>"Εμμεσες 'Αμοιβές Προσωπικού</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Μονάδες Προϊόντος</u>
<u>"Άμεσες 'Αμοιβές Προσωπικού</u>	<u>"Άμεσες 'Αμοιβές Προσωπικού</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Μονάδες Προϊόντος</u>
<u>'Ενοίκια</u>	<u>'Ενοίκια</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Μονάδες Προϊόντος</u>
<u>Μεταφορικά</u>	<u>Μεταφορικά</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Μονάδες Προϊόντος</u>
<u>Κόστος Παραγωγής</u>	<u>Κόστος Παραγωγής</u>
<u>"Ωρες 'Εργασίας Μηχανῶν</u>	<u>"Ωρες 'Εργασίας 'Εργατῶν Παραγωγῆς</u>
<u>Κόστος Παραγωγής</u>	<u>Συνολικό Κόστος</u>
<u>'Ημερομίσθια Παραγωγής</u>	<u>"Άμεσα 'Ημερομίσθια</u>
<u>Συνολικό Κόστος</u>	<u>Συνολικό Κόστος</u>
<u>"Άμεσα "Έξοδα</u>	<u>"Έμμεσα "Έξοδα</u>

καθώς καί διάφοροι ἄλλοι ἀριθμοδεῖκτες.

6.3.4 Βαθμοί στοιχείων ἔξδων γενικά.

Οι βαθμοί τῶν στοιχείων τῶν ἔξδων μεταξύ τους μᾶς βοηθοῦν, εἴτε συγκρινόμενοι μέ πρότυπα τίς ὅριστες σχέσεις πού πρέπει νά ἔχουν είτε μέ ὅλλα οικονομικά καί ὁρθολογικά κριτήρια, νά ἐπεμβαίνομε στή διαμόρφωσή τους.

Οι σχέσεις τῶν στοιχείων τῶν ἔξδων μεταξύ τους δίνονται μέ τούς γενικούς ἀριθμοδεῖκτες:

<u>Σταθερά "Έξοδα</u>	<u>Μεταβλητά "Έξοδα</u>
<u>Συνολικά "Έξοδα</u>	<u>Συνολικά "Έξοδα</u>
<u>"Άμεσα "Έξοδα</u>	<u>"Έμμεσα "Έξοδα</u>
<u>Συνολικά "Έξοδα</u>	<u>Συνολικά "Έξοδα</u>
<u>"Οργανικά "Έξοδα</u>	<u>Ούδέτερα "Έξοδα</u>
<u>Συνολικά "Έξοδα</u>	<u>Συνολικά "Έξοδα</u>

<u>Σταθερά Έξοδα</u>	<u>Άμεσα Έξοδα</u>
<u>Μεταβλητά Έξοδα</u>	<u>Έμμεσα Έξοδα</u>
<u>Όργανικά Έξοδα</u>	κλπ.
<u>Ούδετερα Έξοδα</u>	
ἡ τούς ειδικότερους ἀριθμοδεῖκτες:	
<u>Αποσβέσεις Παγίων</u>	<u>Αποσβέσεις Παγίων</u>
<u>Σταθερά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Αποσβέσεις Μηχανημάτων</u>	<u>Αποσβέσεις Μηχανημάτων</u>
<u>Σταθερά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Ένοικια</u>	<u>Ένοικια</u>
<u>Σταθερά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Μισθοί</u>	<u>Μισθοί</u>
<u>Σταθερά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Πρώτες Ύλες Αναλωθεῖσες</u>	<u>Πρώτες Ύλες Αναλωθεῖσες</u>
<u>Μεταβλητά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Πρώτες Ύλες Αναλωθεῖσες</u>	<u>Πρώτες Ύλες Αναλωθεῖσες</u>
<u>Όργανικά Έξοδα</u>	<u>Σταθερά Έξοδα</u>
<u>Βοηθητικές Ύλες Αναλωθεῖσες</u>	<u>Βοηθητικές Ύλες Αναλωθεῖσες</u>
<u>Μεταβλητά Έξοδα</u>	<u>Συνολικά Έξοδα</u>
<u>Βοηθητικές Ύλες Αναλωθεῖσες</u>	<u>Βοηθητικές Ύλες Αναλωθεῖσες</u>
<u>Όργανικά Έξοδα</u>	<u>Σταθερά Έξοδα</u>
<u>Άμεσα Ήμερομίσθια</u>	<u>Άμεσα Ήμερομίσθια</u>
<u>Συνολικά Ήμερομίσθια</u>	<u>Ημέρες Εργασίας</u>
<u>Μισθοί Διοικητικοῦ Προσωπικοῦ</u>	<u>Απόσβεση Μηχανημάτων</u>
<u>Άμεσα Ήμερομίσθια</u>	<u>Ωρες Εργασίας Μηχανῶν</u>
<u>Απόσβεση Μηχανημάτων</u>	<u>Άξια Αναλωθεισῶν κλπ. Ύλῶν</u>
<u>Πρώτες Ύλες Αναλωθεῖσες</u>	<u>Αμοιβές Προσωπικοῦ</u>
<u>Άμεσα Ήμερομίσθια</u>	κλπ.
<u>Υπερωρίες Προσωπικοῦ</u>	

6.3.5 Σχέση τῶν στοιχείων τῶν ἐσόδων μεταξύ τους.

Τά "Εσόδα τῆς ἐπιχειρήσεως πού πραγματοποιήθηκαν καί ἀφοροῦν τή χρήση, διακρίνονται γιά τή μελέτη τῶν σχέσεών τους σέ δύο κατηγορίες: **τά ὄργανικά καί τά ἀνόργανα.**

α) Ὅργανικά εἶναι τά δμαλά ἐσόδα πού πραγματοποιήθηκαν ἀπό τίς κύριες δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως π.χ. σέ ἐμπορική ἐπιχείρηση οι πωλήσεις ἐμπορευμάτων.

β) Ἀνόργανα εἶναι τά ἐσόδα πού πραγματοποιήθηκαν ἔξω ἀπό τίς κύριες δραστηριότητες τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἐκεῖνα πού πραγματοποιήθηκαν πάνω ἀπό τό κανονικό (δμαλό) ἐσόδο. Ἀνόργανα ἐσόδα σέ ἐμπορική ἐπιχείρηση εἶναι οι μεστείες, οι τόκοι ἀπό χορηγούμενα δάνεια, οι πρόσοδοι ἀκινήτων κλπ.

6.3.6 Κύκλος ἐργασιῶν.

Κύκλος ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι τά ἐσόδα πού πραγματοποίησε ἡ ἐπιχείρηση ἀπό τίς κύριες δραστηριότητές της.

Ο κύκλος ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως διακρίνεται σέ **μικτό** καί σέ **καθαρό κύκλο** ἐργασιῶν.

α) Μικτός κύκλος ἐργασιῶν εἶναι τά ἐσόδα πού πραγματοποίησε ἡ ἐπιχείρηση ἀπό τίς κύριες δραστηριότητές της προτού ἀφαιρεθοῦν τά σχετικά ἀφαιρετικά ἐσόδα. Π.χ. ὁ λογαριασμός πωλήσεις σέ ἐμπορική ἐπιχείρηση ἐμφανίζει τό μικτό κύκλο ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

β) Καθαρός κύκλος ἐργασιῶν εἶναι τά ἐσόδα πού πραγματοποίησε ἡ ἐπιχείρηση ἀπό τίς κύριες δραστηριότητές της ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν τά σχετικά ἀφαιρετικά ἐσόδα. Π.χ. ὁ λογαριασμός πωλήσεις μειωμένος μέ τίς ἐπιστροφές πωλήσεων καί τίς ἐκπτώσεις πωλήσεων, ἐμφανίζει τόν καθαρό κύκλο ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Στή συνέχεια, ὅταν ἀναφέρεται κύκλος ἐργασιῶν, θά ἐννοοῦμε τόν καθαρό κύκλο ἐργασιῶν.

Παράδειγμα.

Σέ ἐμπορική ἐπιχείρηση πραγματοποιήθηκαν, σέ μιά διαχειριστική χρήση, πωλήσεις δρχ. 1.000.000, ἐπιστροφές πωλήσεων δρχ. 150.000 καί ἐκπτώσεις πωλήσεων δρχ. 50.000.

"Έχομε:

Μικτός κύκλος ἐργασιῶν = Πωλήσεις, δηλαδή δρχ. 1.000.000.

Καθαρός Κύκλος Ἐργασιῶν = Πωλήσεις – Ἐπιστροφές Πωλήσεων – Ἐκπτώσεις πωλήσεων, δηλαδή 1.000.000 – 150.000 – 50.000 = 800.000.

Σχετικά μέ τό μικτό κύκλο ἐργασιῶν πολλοί ύποστηρίζουν, ὅτι πρόκειται γιά τό σύνολο τῶν ἐσόδων τῆς ἐπιχειρήσεως καί ὅχι μόνο τῶν ἐσόδων πού προέρχονται ἀπό τίς κύριες δραστηριότητές της.

6.3.7 Μικτό καί καθαρό ἀποτέλεσμα.

Μικτό ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ καθαροῦ κύκλου ἐργασιῶν καί κόστους τῶν πωληθέντων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Δηλαδή ἔχομε:

**Μικτό Άποτέλεσμα = Καθαρός Κύκλος Έργασιών – Κόστος Πωληθέντων
Αγαθῶν**

Καθαρό άποτέλεσμα είναι ή διαφορά μεταξύ τοῦ μικτοῦ άποτελέσματος καί τῶν ύπολοίπων δργανικῶν ἔξόδων, πού δέν έχουν περιληφθεῖ στήν ἐκμετάλλευση.

Δηλαδή έχομε:

Καθαρό Άποτέλεσμα = Μικτό Άποτέλεσμα – Γενικά Έκμεταλλευτικά Εξόδα

Συνολικό άποτέλεσμα είναι τό καθαρό άποτέλεσμα στό όποιο περιλαμβάνονται καί τά ἀνόργανα έσοδα καί έξοδα καθώς καί τά ἔκτακτα κέρδη καί ζημίες.

Δηλαδή έχομε:

Συνολικό Άποτέλεσμα = Καθαρό Άποτέλεσμα + Ανόργανα Εσόδα – Ανόργανα Εξόδα + Εκτακτα Κέρδη – Εκτακτες Ζημίες.

Παράδειγμα.

Τά ύπόλοιπα τῶν λογαριασμῶν τοῦ Γενικοῦ Καθολικοῦ τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ P. Ρήγα τήν 31/12/1979, ἡμερομηνία πού κλείνει ή διαχειριστική χρήση τοῦ ἔτους 1979, είναι σέ χιλιάδες δραχμές.

Χρέωση	ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ			Πίστωση
Έπιπλα	1.500			1.580
Αποσβέσεις	–500	1.000		160
Έμπορεύματα Απογρ. 1978	200			200
Χρεώστες	150			1.700
Ταμείο	250			20
Άγορές	1.500			50
Έπιστροφές Πωλήσεων	100			40
Έκπτώσεις Πωλήσεων	60			30
Μισθοί Προσωπικού	200			
Έξοδα Διοικήσεως	100			
Απόσβεση Έπιπλων	200			
Ούδετερα Εξόδα	20			
		3.780		3.780

Ακόμη δίνεται ότι τά Έμπορεύματα ἀπογραφῆς 1979 είναι δρχ. 500 χιλιάδες.

Έχομε:

α) Καθαρός Κύκλος Έργασιών = Πωλήσεις – Έπιστροφές Πωλήσεων – Εκπτώσεις Πωλήσεων, δηλαδή:

Καθαρός Κύκλος Έργασιών = $1.700 - 100 - 60 = 1.540$.

β) Κόστος Πωληθέντων Έμπορευμάτων = Έμπορεύματα ἀπογραφῆς 1978 + Άγορές – Έπιστροφές Άγορῶν – Εκπτώσεις Άγορῶν – Έμπορεύματα ἀπογραφῆς 1979, δηλαδή:

Κόστος πωληθέντων έμπορευμάτων = $200 + 1.500 - 20 - 50 - 500 = 1.130$.

Στή συνέχεια έχομε:

α) Μικτό Άποτέλεσμα = Καθαρός Κύκλος Έργασιών – Κόστος Πωληθέντων

Έμπορευμάτων, δηλαδή:

$$\text{Μικτό Άποτέλεσμα} = 1.540 - 1.130 = 410.$$

β) Καθαρό Άποτέλεσμα = Μικτό Άποτέλεσμα - Λοιπά Όργανικά Έξοδα, δηλαδή:

$$\text{Καθαρό Άποτέλεσμα} = 410 - 200 - 100 - 200 = - 90 \text{ (Ζημία) και}$$

γ) Συνολικό Άποτέλεσμα = Καθαρό Άποτέλεσμα + Ανόργανα Έσοδα - Ανόργανα Έξοδα + Εκτακτα Κέρδη - Εκτακτες Ζημίες, δηλαδή:

$$\text{Συνολικό Άποτέλεσμα} = - 90 + 40 - 20 + 30 - 0 = - 40 \text{ (Ζημία).}$$

Οι άριθμοδείκτες μέ τούς διαφόρους βρίσκονται οι βαθμοί των σχέσεων των άποτελεσμάτων μεταξύ τους είναι βασικά οι:

Καθαρό Άποτέλεσμα

Μικτό Άποτέλεσμα

Καθαρό Άποτέλεσμα

Συνολικό Άποτέλεσμα

Συνολικό Άποτέλεσμα

Μικτό Άποτέλεσμα

κλπ.

6.3.8 Βαθμοί στοιχείων Έσόδων.

Οι βαθμοί των στοιχείων των διαφόρων Έσόδων μεταξύ τους δίνονται μέ άριθμοδείκτες όπως οι άκολουθοι:

'Οργανικά Έσοδα

Κύκλος Έργασιών

'Ανόργανα Έσοδα

'Οργανικά Έσοδα

Πωλήσεις

'Οργανικά Έσοδα

Πωλήσεις

Μονάδες Προϊόντος

Πωλήσεις Έξωτερικού

Πωλήσεις

'Ανόργανα Έσοδα

Κύκλος Έργασιών

Πωλήσεις (Έμπ/των, Προϊόντων, Ύπηρεσιών)

Κύκλος Έργασιών

Πωλήσεις

'Ανόργανα Έσοδα

Πωλήσεις μέ μετρητά

Πωλήσεις

Πωλήσεις μέ πίστωση

Πωλήσεις μέ μετρητά

Πωλήσεις Έξωτερικού

Πωλήσεις

'Έσοδα Ξενοδοχείου

'Άριθμός Διανυκτερευόντων Πελατών

κλπ.

'Έσοδα Ξενοδοχείου

'Άριθμός Κλινών

6.4 Ούδέτερο σημείο κυκλοφορίας, νεκρό σημείο τής έπιχειρήσεως.

Οι σχέσεις τών διαφόρων περιουσιακών στοιχείων μεταξύ τους καθώς και τών έξόδων και έσόδων και τών άποτελεσμάτων, είναι άπαραίτητες γιά τόν έλεγχο και τήν έπεμβαση άπό τή διοίκηση τής έπιχειρήσεως γιά τήν όρθη δομή τής συγκροτήσεως τής περιουσίας, τόν περιορισμό τών έξόδων και τήν αύξηση τών έσόδων. Ό σκοπός είναι πάντα νά έπιτύχει ή έπιχειρηση τό μεγαλύτερο οικονομικό άποτέλεσμα.

Γνωρίζομε δμως ότι μία έπιχειρηση προσπαθεῖ νά πραγματοποιήσει κέρδη, άλλα πολλές φορές έχει ζημίες ή μικρότερα κέρδη.

Στό θέμα μας αύτό θά προσπαθήσομε νά προσδιορίσουμε τό σημείο πού ή έπιχειρηση έχει τόσα έσοδα δσα και έξοδα. Τό σημείο αύτό λέγεται **κρίσιμο ή ούδέτερο ή νεκρό σημείο τής έπιχειρήσεως**.

Είναι άπαραίτητο σήμερα πού υπάρχει μεγάλος άνταγωνισμός μεταξύ τών έπιχειρήσεων, άλλα και έπιστημονική δργάνωση και διοίκηση αύτών, νά γνωρίζομε άπο πρώτα και προπαντός κατά τήν ίδρυση, άλλα και κατά τή λειτουργία τής έπιχειρήσεως, ποιό είναι αύτό τό νεκρό σημείο και ποιά είναι ή δυναμικότητα τής παραγωγικής και τής συναλλακτικής της δραστηριότητας. Δηλαδή νά γνωρίζομε μέχρι πόσες μονάδες προϊόντος μπορεῖ νά παράγει μέ τά παραγωγικά μέσα πού διαθέτει και πώς μπορεῖ νά τίς διαθέτει στήν άγορά μέ τίς τιμές πού έχουν διαμορφωθεί ή πού θά διαμορφωθούν μέ τίς αύξημένες ή μειωμένες σέ σχέση μέ τίς τιμές τής άγοράς, τιμές τής έπιχειρήσεως. Νά γνωρίζομε ποιά είναι ή πιστοδοτική και πιστοληπτική ίκανότητα τής έπιχειρήσεως και πλήθος άλλους παράγοντες τούς όποιους θά πρέπει νά έξετασει ή διοίκησή της γιά νά προγραμματίσει τή δραστηριότητά της.

Τό θέμα τού προσδιορισμού τού νεκρού σημείου θά πρέπει νά μᾶς άπασχολεί ίδιαίτερα στίς άκολουθες περιπτώσεις:

α) Κατά τήν ίδρυση τής έπιχειρήσεως, γιά τήν κατάλληλη μηχανική και κεφαλαιουχική της συγκρότηση, τόν τόπο έγκαταστάσεώς της, τήν προμήθεια ύλων, τήν άγορά έργασίας, τίς συνθήκες πού έπικρατούν στήν άγορά κλπ.

β) Σέ κάθε αύξηση τού μηχανικοῦ και κεφαλαιουχικοῦ της έξοπλισμοῦ, γιά νά έξετασθούν μέ νέα στοιχεία οι δυνατότητες τής έπιχειρήσεως.

γ) Στήν άρχη κάθε χρήσεως ή παραγωγικής δραστηριότητας, γιά τήν καλύτερη έκμετάλλευση τών συνθηκών πού υπάρχουν στήν έπιχειρηση, γιά τή δραστηριότητά της ή και τή δημιουργία νέων.

δ) Σέ περιπτώσεις συμμετοχής τής έπιχειρήσεως σέ δημόσιους διαγωνισμούς πού άφορούν μεγάλες ποσότητες προϊόντων, γιά τόν έλεγχο τών δυνατοτήτων τής έπιχειρήσεως, γιά τήν παραγωγή σέ σχέση και μέ τίς ύπόλοιπες ύποχρεώσεις της γιά παραγωγή προϊόντων. Ό έλεγχος χρησιμεύει και γιά τή σύνταξη τού τιμολογίου τής προσφοράς της άναλογα μέ τό έπιδιωκόμενο κέρδος και τίς άναμενόμενες μεταβολές τών τιμών κατά τή χρονική διάρκεια τής παραγωγικής διαδικασίας.

ε) Στή διάρκεια τής λειτουργίας τής έπιχειρήσεως γιά νά μπορεῖ ή διοίκησή της νά έπεμβαίνει δυναμικά στή δραστηριότητά της και ίδιαίτερα σέ περιπτώσεις μεταβολής τής τιμῆς τών προϊόντων ή μεταβολής τών έξόδων παραγωγής τους.

6.4.1 Έννοια τού νεκρού σημείου τής έπιχειρήσεως.

Τά έξοδα πού πραγματοποιεί ή κάθε έπιχειρηση τά διακρίναμε:

- **Σέ σταθερά**, όπως ένοικια, άποσβέσεις κτιρίων, μισθοί διοικητικού προσωπικού, φωτισμός κλπ. Τά ̄ξοδα αύτά δέν ̄ξαρτώνται από τήν αὔξηση ή μείωση τής παραγωγικής ή συναλλακτικής δραστηριότητάς της.
- **Σέ μεταβλητά**, όπως άνλωση πρώτων και βιοηθητικών ύλων, ̄μεσα ήμερης θερμίσθια κλπ. πού μεταβάλλονται δταν μεταβάλλεται η παραγωγική ή η συναλλακτική δραστηριότητα τής ̄πιχειρήσεως.

“Οταν τά σταθερά και τά μεταβλητά ̄ξοδα είναι ίσα μέ τόν κύκλο ̄ργασιών, τότε ή ̄πιχειρήση δέν ̄χει ούτε κέρδη ούτε ζημίες καί λέμε τότε δτι η ̄πιχειρήση βρίσκεται στό νεκρό σημείο τής δραστηριότητάς της.

Ούδετερο λοιπόν ή νεκρό σημείο τής ̄πιχειρήσεως είναι τό σημείο στό δποιο ή ̄πιχειρήση δέν πραγματοποιεί ούτε κέρδος ούτε ζημία.

Τό νεκρό σημείο μπορούμε νά τό δώσομε μέ τήν ίσοτητα:

$$\text{Σταθερά } "Εξοδα + \text{Μεταβλητά } "Εξοδα = \text{Κύκλος } \text{̄ργασιών}$$

6.4.2 Προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου ̄πιχειρήσεως.

‘Ο προσδιορισός τοῦ νεκροῦ σημείου τής ̄πιχειρήσεως, γίνεται σέ σχέση μέ τά σταθερά και μεταβλητά της “Εξοδα, τόν κύκλο ̄ργασιών της και τήν Ποσότητα παραγωγής της. Στή μελέτη μας αύτή τά σταθερά ̄ξοδα τά θεωρούμε ώς άπόλυτα σταθερά, μέχρι κάποιο σημείο φυσικά, καί τά μεταβλητά ώς άναλογικά. Στίς συγκεκριμένες δμως ̄πιχειρήσεις πού θά κάνομε ̄σωτερική ̄ρευνα θά προσπαθήσομε νά κάνομε μιά πιό δρθή μελέτη.

Τό κόστος τής κάθε μονάδας τών οίκονομικών άγαθών πού προέρχεται από τά σταθερά ̄ξοδα, μειώνεται δσο αύξανεται η παραγωγική ή η συναλλακτική δραστηριότητα τής ̄πιχειρήσεως.

Παράδειγμα 1.

Βιομηχανική ̄πιχειρήση πού παράγει ήλεκτρικές θερμάστρες, ̄χει σταθερά ̄ξοδα δρχ. 200.000, δταν ή ̄πιχειρήση αύτή παράγει 100 θερμάστρες τό κόστος τής κάθε θερμάστρας άπό σταθερά ̄ξοδα ̄πιβαρύνεται μέ δρχ. 200.000 : 100 = 2.000. “Οταν δμως παράγει 200 θερμάστρες, τότε τό κόστος τής κάθε θερμάστρας άπό σταθερά ̄ξοδα ̄πιβαρύνεται μέ δρχ. 200.000 : 200 = 1.000.

‘Εμπορική ̄πιχειρήση πού ̄μπορεύεται 10.000 κιλά λαδιού καί ̄χει σταθερά ̄ξοδα δρχ. 100.000, τό κόστος τοῦ κάθε κιλού λαδιού ̄πιβαρύνεται μέ σταθερά ̄ξοδα δρχ. 100.000 : 10.000 = 10. “Αν ή ̄δια ̄πιχειρήση ̄μπορεύεται 25.000 κιλά λαδιού, τότε θά ̄πιβαρύνεται τό κόστος τοῦ κάθε κιλού μέ σταθερά ̄ξοδα δρχ. 100.000 : 25.000 = 4.

Τό κόστος τών οίκονομικών άγαθών πού προέρχεται από τά μεταβλητά ̄ξοδα, ̄πιβαρύνεται άναλογα μέ τήν αὔξηση τής παραγωγικής ή συναλλακτικής δραστηριότητας τής ̄πιχειρήσεως.

Παράδειγμα 2.

“Αν ή βιομηχανική ̄πιχειρήση πού παράγει 100 θερμάστρες ̄χει μεταβλητά ̄ξοδα δρχ. 400.000, τό κόστος τής κάθε θερμάστρας θά ̄πιβαρυνθεί μέ μεταβλητά ̄ξοδα δρχ. 400.000 : 100 = 4.000 καί ̄ν αύξηθεί η παραγωγή σέ 200 μονάδες τά

μεταβλητά ἔξοδα πού θά ἐπιβαρύνουν τήν κάθε θερμάστρα θά είναι καί πάλι 4.000.

Ο μαθηματικός προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου ἐπιτυγχάνεται μέ βάση τήν ίσότητα:

$$\text{Σταθερά ἔξοδα} + \text{Μεταβλητά ἔξοδα} = \text{Κύκλος ἐργασιῶν}$$

ή κατά μονάδα

$$\frac{\text{Σταθερά ἔξοδα}}{\text{Μον. Προϊόντος}} + \frac{\text{Μεταβλητά ἔξοδα}}{\text{Μον. Προϊόντος}} = \text{Κόστος Μονάδας Προϊόντος}$$

Από τά στοιχεῖα πού ἔχομε παραπάνω μποροῦμε νά βροῦμε τό ζητούμενο σέ συνάρτηση μέ τά υπόλοιπα, δημοσιεύματα πού άκολουθοῦν στήν ἐπόμενη παράγραφο.

6.4.3 Διάφορες περιπτώσεις καί παραλλαγές προσδιορισμοῦ τοῦ νεκροῦ σημείου.

Στήν προηγούμενη παράγραφο προσδιορίσαμε τό νεκρό σημείο καί εἴδαμε πώς βρίσκεται καί σέ συνάρτηση ποίων στοιχείων βρίσκεται.

Ἐπειδή στίς ἐπιχειρήσεις θά πρέπει νά βρίσκομε τό νεκρό σημείο ἀπό διάφορες σκοπιές καί νά προσδιορίζομε μετά ἀπό αὐτό καί ἄλλους παράγοντες, θά δώσομε μέ παραδείγματα διάφορα θέματα σχετικά μέ τό νεκρό σημείο.

Παράδειγμα 1.

Προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου σέ σχέση μέ τίς παραγόμενες μονάδες προϊόντος.

Ἐπιχείρηση πραγματοποίησε παραγωγή 10.000 μονάδων προϊόντος μέ σταθερά ἔξοδα δρχ. 300.000, μεταβλητά δρχ. 500.000 καί ή τιμή πωλήσεως τοῦ κάθε προϊόντος είναι δρχ. 100. Νά βρεθεῖ τό νεκρό σημείο τῆς ἐπιχειρήσεως ἀν φυσικά παράγει ἔνα είδος προϊόντος καί ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν της είναι τά ἔσοδα πωλήσεών της.

Ἀπάντηση.

Η ἐπιβάρυνση μέ σταθερά ἔξοδα τῆς κάθε μονάδας προϊόντος πού πρόκειται νά παραχθεῖ, ἀν τό σύνολο τῶν προϊόντων στό νεκρό σημείο είναι x μονάδες, θά είναι:

$$\frac{\text{Σταθερά ἔξοδα}}{x} \quad \text{ή} \quad \frac{300.000}{x}$$

Η ἐπιβάρυνση τῆς κάθε μονάδας προϊόντος πού πρόκειται νά παραχθεῖ μέ μεταβλητά ἔξοδα θά είναι:

$$\frac{\text{Μεταβλητά ἔξοδα}}{\text{Παραχθεῖσες Μονάδες Προϊόντος}} \quad \text{ή} \quad \frac{500.000}{10.000} = 50 \text{ δρχ.}$$

Η τιμή πωλήσεως στό νεκρό σημείο, δηλαδή οι 100 δρχ., είναι καί τιμή κόστους.

*Έχομε λοιπόν:

$$\frac{300.000}{x} + 50 = 100 \quad \text{ή} \quad x = 6.000$$

Δηλαδή τό νεκρό σημείο βρίσκεται στήν παραγωγή τῶν 6.000 μονάδων προϊόντος.

Τήν παραπάνω ίσοτητα μποροῦμε νά γράψομε καί ώς έξης:

$$\frac{\text{Σταθερά Έξοδα}}{x} + \frac{\text{Μεταβλητά Έξοδα}}{\text{Ποσότητα Παραχθέντων Προϊόντων}} = \frac{\text{Κόστος Μονάδας}}{\text{Προϊόντος}}$$

Παράδειγμα 2.

Προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου σέ σχέση μέ τά σταθερά έξοδα τῆς έπιχειρήσεως κλπ.

*Έπιχειρηση πού άρχιζε τίς έργασίες της προϋπολογίζει τήν παραγωγή της σέ 10.000 μονάδες, τά μεταβλητά της έξοδα σέ δρχ. 500.000 καί τήν τιμή πωλήσεως κάθε προϊόντος της σέ δρχ. 120.

Πόσα πρέπει νά είναι τά σταθερά της έξοδα, ἀν ή παραγωγή τῶν 10.000 μονάδων προϊόντος θά άποτελέσει τό νεκρό σημείο τῆς έπιχειρήσεως καί σέ ποιά ποσότητα παραγωγῆς τό κόστος τοῦ κάθε προϊόντος της θά είναι 100 δρχ.;

Απάντηση.

*Έχομε:

$$a) \quad \frac{x}{10.000} + \frac{500.000}{10.000} = 120 \quad \text{καί} \quad x = 700.000$$

Δηλαδή πρέπει νά πραγματοποιεῖ σταθερά έξοδα δρχ. 700.000.

$$b) \quad \frac{700.000}{x} + \frac{500.000}{10.000} = 100 \quad \text{καί} \quad x = 14.000$$

Δηλαδή πρέπει νά πραγματοποιεῖ παραγωγή 14.000 μονάδες προϊόντος.

Παράδειγμα 3.

Προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου σέ σχέση μέ τήν τιμή κόστους καί τιμή πωλήσεως μέ ποσοστό κέρδους.

*Έπιχειρηση πού άρχιζε τίς έργασίες της προϋπολογίζει ότι θά έχει σταθερά έξοδα δρχ. 300.000 καί μεταβλητά δρχ. 500.000, γιά τήν παραγωγή 8.000 μονάδων προϊόντος. Σέ ποιά τιμή κόστους βρίσκεται τό νεκρό της σημείο καί πόσο θά πρέπει νά πουλᾶ τό κάθε προϊόν γιά νά έχει κέρδος 20%;

Απάντηση.

*Έχομε:

$$a) \quad \frac{300.000}{8.000} + \frac{500.000}{8.000} = x \quad \text{ή} \quad x = 100 \text{ δρχ.}$$

Έπομένως τό κόστος τοῦ κάθε προϊόντος είναι 100 δρχ.

β) Πρέπει νά πουλᾶ τό κάθε προϊόν γιά νά έχει κέρδος 20% πρός:

$$100 + 100 \times \frac{20}{100} = 120 \text{ δρχ.}$$

Παράδειγμα 4.

Προσδιορισμός τοῦ κέρδους καί τῶν παραγομένων μονάδων μέ βάση τό νεκρό σημεῖο.

Έπιχείρηση έχει σταθερά έξοδα δρχ. 400.000, μεταβλητά έξοδα δρχ. 500.000 καί παράγει 18.000 μονάδες προϊόντος. Πόσες μονάδες προϊόντος πρέπει νά παράγει γιά νά έχει κέρδος δρχ. 300.000, δν ή τιμή πωλήσεως τοῦ κάθε προϊόντος είναι δρχ. 62;

Απάντηση.

Έχομε:

$$\text{α)} \frac{\text{Σταθερά έξοδα}}{\text{Μονάδες προϊόντος}} + \frac{\text{Μεταβλητά έξοδα}}{\text{Μονάδες προϊόντος}} = \text{Κόστος Μονάδας Προϊόντος.}$$

$$\Delta \text{λαδή: } \frac{400.000}{18.000} + \frac{500.000}{18.000} = x \quad \text{καί} \quad x = 50$$

Δηλαδή τό κόστος τοῦ κάθε προϊόντος στό νεκρό σημεῖο είναι 50 δρχ.

β) Τό κόστος τοῦ κάθε ἐπί πλέον ἀπό τίς 18.000 μονάδες προϊόντος θά είναι $500.000 : 18.000 = 27,80$ περίπου. Έπομένως τό κέρδος πού θά έχει ἀπό τίς 18.000 μονάδες είναι $(62 - 50) \times 18.000 = 216.000$ δρχ.

Τό ύπόλοιπο κέρδος πού είναι $300.000 - 216.000 = 84.000$ δρχ., ἐπειδή ή τιμή κόστους τοῦ κάθε πρόσθετου προϊόντος είναι 27,80, τό κέρδος ἀπό κάθε πρόσθετο προϊόν θά είναι $62 - 27,80 = 34,20$ δρχ. καί τίς 86.000 δρχ. κέρδος θά τίς έχομε ἀπό $86.000 : 34,20 = 2.456$ πρόσθετες μονάδες προϊόντος.

Έπομένως τά προϊόντα πού πρέπει νά παράγει συνολικά ή έπιχείρηση είναι $18.000 + 2.456 = 20.456$ μονάδες.

Παράδειγμα 5.

Προσδιορισμός τῶν μονάδων παραγόμενου προϊόντος στό κρίσιμο σημεῖο.

Έπιχείρηση έχει σταθερά έξοδα δρχ. 500.000, μεταβλητά 75 δρχ. κατά μονάδα προϊόντος καί πουλᾶ πρός 100 δρχ. τίνη κάθε μονάδα προϊόντος σέ τιμή κόστους. Ποιο είναι τό νεκρό της σημεῖο;

Απάντηση.

Έχομε:

$$\frac{\text{Σταθερά έξοδα}}{x} + \text{Έπιβάρυνση μονάδας προϊόντος μέ μεταβλητά Έξοδα} = \\ = \text{Τιμή κόστους.}$$

$$\Delta \text{λαδή: } \frac{500.000}{x} + 75 = 100 \quad \text{καί} \quad x = 20.000$$

Έπομένως στό νεκρό της σημείο παράγει 20.000 μονάδες προϊόντος.

Παράδειγμα 6.

Προσδιορισμός του νεκρού σημείου του κύκλου έργασιών. Έπιχείρηση άγόραστε και μεταπώλησε έμπορεύματα άντι δρχ. 500.000 και είχε κέρδη δρχ. 100.000. Τά σταθερά της έξοδα ήταν δρχ. 150.000 και τά μεταβλητά δρχ. 250.000. Ζητεῖται τό νεκρό σημείο του κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως.

Απάντηση.

Υποθέτομε ότι τά πωληθέντα έμπορεύματα είναι 1.000 μονάδες.

Τό νεκρό σημείο τής έπιχειρήσεως θά βρίσκεται στήν πώληση x μονάδων έμπορεύματος:

$$\frac{\text{Σταθερά } "Εξοδα}}{x} + \frac{\text{Μεταβλητά } "Εξοδα}}{\text{Μονάδες πωλ. } 'Εμπ/τος} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μονάδες πωλ. } 'Εμπ/τος}$$

$$\frac{150.000}{x} + \frac{250.000}{1.000} = 500 \quad \text{καί} \quad x = 600$$

Δηλαδή οι μονάδες έμπορεύματος πού θά πουλήσει στό νεκρό της σημείο θά είναι 600.

Καί τό νεκρό σημείο του κύκλου τών έργασιών τής έπιχειρήσεως θά είναι 600 μονάδες έπι τήν τιμή πωλήσεως πού είναι 500 δρχ. γιά κάθε μονάδα έμπορεύματος, δηλαδή δρχ. 300.000 ή διαφορετικά, τό νεκρό σημείο του κύκλου τών έργασιών τής έπιχειρήσεως βρίσκεται:

Σταθερά "Εξοδα + Μονάδες 'Εμπ/τος στό νεκρό σημείο × Μεταβλητά "Εξοδα μονάδας 'Εμπ/τος

Δηλαδή: $150.000 + (600 \times 250) = 300.000$ δρχ.

6.4.4 Σχηματικές παραστάσεις προσδιορισμοῦ τοῦ νεκροῦ σημείου.

Τή δραστηριότητα τής έπιχειρήσεως μπορούμε νά τήν παραστήσομε μέ διάφορα διαγράμματα, όπως είναι τά διαγράμματα αύξησεως, κεφαλαίων, προσωπικού, κύκλου έργασιών, παραγωγῆς κλπ., πού δείχνουν χρονικά τήν έξέλιξη τής έπιχειρήσεως.

Τό διάγραμμα πού μᾶς δίνει τήν έξέλιξη τών 'Εξόδων καί 'Εσόδων τής έπιχειρήσεως σέ σχέση μέ τήν παραγωγική της δραστηριότητα, όπου προσδιορίζεται τό νεκρό σημείο καί τά άποτελέσματα, μπορούμε νά τό παραστήσομε ώς έξης:

α) Σχηματίζομε δύο κάθετους μεταξύ τους άξονες, έναν δριζόντιο καί έναν κάθετο, πού τέμνονται στό σημείο μηδέν. Στούς άξονες αύτούς γράφομε μέ κλίμακες, στόν κάθετο τά έξοδα καί τά έσοδα καί στόν δριζόντιο τίς μονάδες προϊόντων πού μπορεῖ νά παράγει ή έπιχείρηση σέ γνωστές συνθήκες παραγωγικής δραστηριότητας.

β) Βρίσκομε τό σημείο τών σταθερῶν έξόδων γιά παραγωγή μηδέν έπάνω στόν κάθετο άξονα. Άπο τό σημείο αύτό θά ξεκινήσει ή εύθεια τών σταθερῶν έξόδων καί πέρα άπο τό σημείο αύτό θά είναι τά μεταβλητά έξοδα.

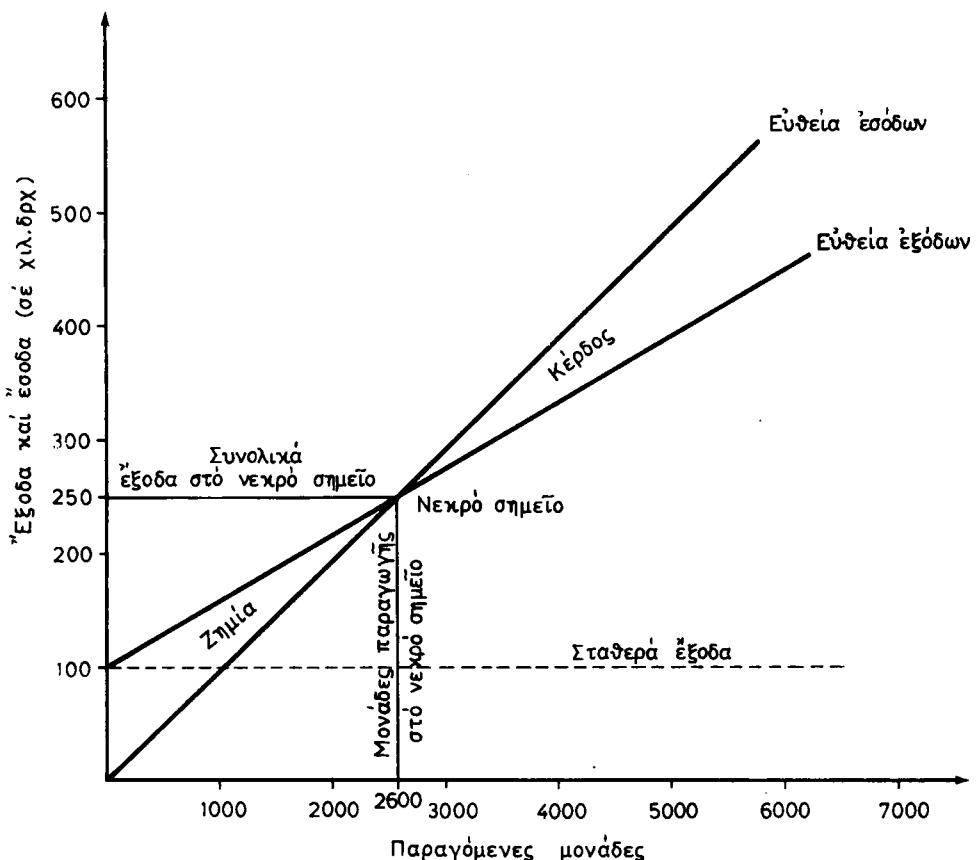
γ) Άπο τό σημείο τομῆς τών άξόνων, δηλαδή τό μηδέν, ξεκινά ή εύθεια τών έ-

σόδων ἢ τοῦ κύκλου ἐργασιῶν καὶ συναντᾶ τήν εὐθεία τῶν ἔξοδων στό νεκρό σημεῖο.

δ) Ἀπό τό νεκρό σημεῖο, ἀν φέρομε κάθετο πρός τόν ἄξονα τῆς παραγωγῆς, ἡ κάθετος θά προσδιορίσει τίς μονάδες προϊόντων πού παράγονται στό νεκρό σημεῖο, ἐνῷ ἀν φέρομε κάθετο πρός τόν ἄξονα τῶν ἔσόδων καὶ ἔξοδων, θά προσδιορίσει τά ἔξοδα πού ἀπαιτοῦνται γιά τήν παραγωγή αὐτή.

ε) Τό διάστημα πού ὑπάρχει μεταξύ τῶν εὐθειῶν ἔσόδων καὶ ἔξοδων μέχρι νά συναντηθοῦν στό νεκρό σημεῖο εἶναι ζημία καὶ εἶναι τόση ὅσσο εἶναι τό διάστημα πού χρειάζεται νά ἐνωθοῦν μέ εὐθεία παράλληλη μέ τόν ἄξονα τῶν ἔξοδων καὶ ἔσόδων. Ἡ εὐθεία αὐτή ἀν προεκταθεῖ θά συναντήσει τόν ἄξονα τῆς παραγωγῆς στίς μονάδες πού παράγονται ὅταν πραγματοποιεῖται ἡ ζημία αὐτή. Τό διάστημα πού ὑπάρχει μεταξύ τῶν εὐθειῶν αὐτῶν, δηλαδή τῶν ἔσόδων καὶ τῶν ἔξοδων, πέρα ἀπό τό νεκρό σημεῖο προσδιορίζει κατά τόν ίδιο τρόπο τό κέρδος.

Υπόδειγμα Διαγράμματος

Στό διάγραμμα αύτό παρατηροῦμε:

1) "Ότι τό νεκρό σημείο βρίσκεται στήν παραγωγή τών 2.600 μονάδων προϊόντος και τά έσοδα και έξοδα γιά τήν παραγωγή αύτή είναι δρχ. 250.000.

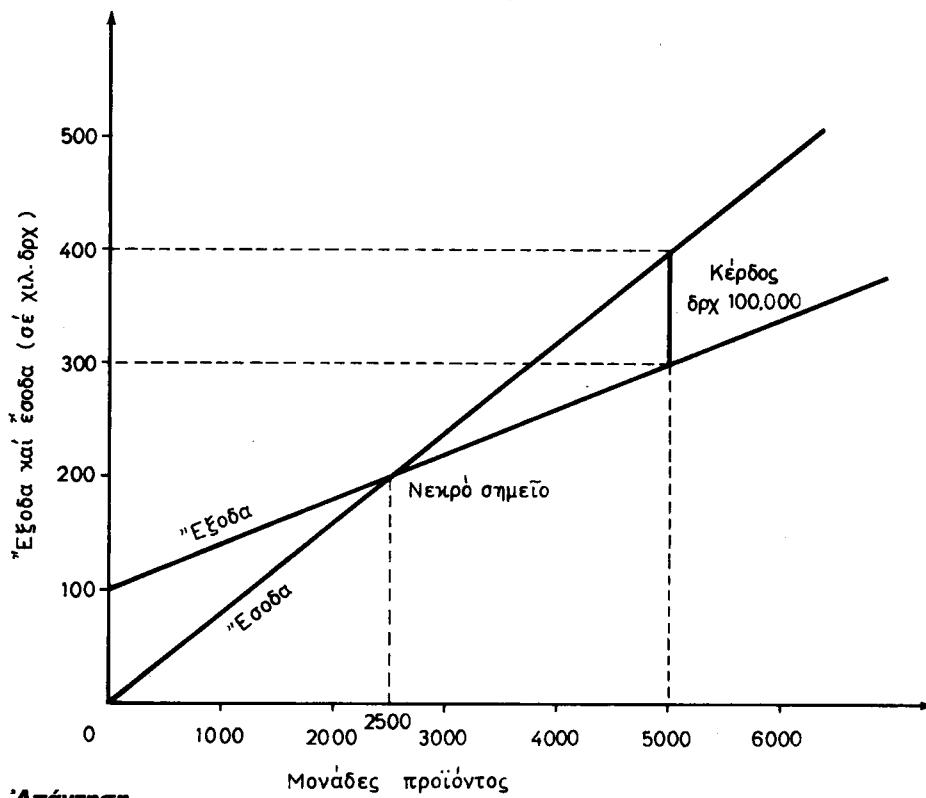
2) "Ότι τά σταθερά έξοδα είναι δρχ. 100.000 και τά μεταβλητά 250.000 – 100.000 = 150.000 δρχ.

3) "Ότι μποροῦμε νά προσδιορίσουμε πόση ζημία ή κέρδος πραγματοποιεῖ ή έπιχειρηση μέ δποιαδήποτε ένταση τής παραγωγικής της δραστηριότητας.

Τό διάγραμμα αύτό μπορεῖ νά γίνει γιά δποιαδήποτε είδος έπιχειρήσεως και είναι πάρα πολύ άπλο. Γιά περισσότερη διευκόλυνση χρησιμοποιοῦμε ειδικό χαρτί χιλιοστομετρικό.

Παράδειγμα εύρέσεως τοῦ νεκροῦ σημείου καθώς καί τοῦ κέρδους έπιχειρήσεως ἐπάνω σέ διάγραμμα.

Έπιχειρηση έχει παραγωγή 5.000 μονάδες προϊόντος. Τά σταθερά της έξοδα είναι δρχ. 100.000, τά μεταβλητά δρχ. 200.000 καί ή τιμή πωλήσεως τοῦ κάθε προϊόντος είναι δρχ. 80. Νά βρεθεῖ τό νεκρό σημείο τής παραγωγῆς της μέ τιμή δρχ. 80 τό ένα καθώς καί τό κέρδος τών 5.000 μονάδων στήν ίδια τιμή.

Απάντηση.

Τό νεκρό σημείο τής παραγωγῆς της είναι:

$$\frac{100.000}{x} + \frac{200.000}{5.000} = 80 \quad \text{καί} \quad x = 2.500 \text{ μονάδες}$$

Τά συνολικά της έξοδα είναι:

$$100.000 + \frac{200.000}{500} \times 2.500 = 200.000$$

Τό κέρδος πού πραγματοποίησε ή έπιχείρηση στήν παραγωγή τών 5.000 μονάδων όπως φαίνεται στό διάγραμμα, είναι δρχ. 100.000.

6.5 Άσκήσεις.

Οι άκολουθες άσκήσεις νά λυθοῦν μαθηματικά καί μέ διαγράμματα.

Άσκηση 1.

Έπιχείρηση έχει έτήσια σταθερά έξοδα δρχ. 400.000 καί μεταβλητά δρχ. 1.000.000. Ή έπιχείρηση παράγει 5.000 μονάδες προϊόντος πού τίς πωλεῖ πρός δρχ. 400 τό καθένα. Πόσες μονάδες προϊόντος πρέπει νά παράγει γιά νά έχει συνολικό κέρδος δρχ. 500.000;

Άσκηση 2.

Έπιχείρηση έχει έτήσια σταθερά έξοδα δρχ. 400.000 καί μεταβλητά δρχ. 200 γιά κάθε παραγόμενη μονάδα προϊόντος. Ή τιμή πωλήσεως τοῦ κάθε προϊόντος είναι δρχ. 380.

Ζητοῦνται:

Οι μονάδες προϊόντος πού πρέπει νά παράγει τό χρόνο ή έπιχείρηση: α) Γιά νά καλύπτει τά έξοδά της καί β) γιά νά έχει κέρδος δρχ. 600.000.

Άσκηση 3.

Έπιχείρηση πραγματοποίησε σέ ένα χρόνο σταθερά έξοδα δρχ. 300.000 καί μεταβλητά δρχ. 600.000 γιά τήν παραγωγή 18.000 μονάδων προϊόντος πού πουλήθηκαν πρός 46 δρχ. τό ένα. Ή έπιχείρηση αύτή στήν άρχη τοῦ έπομενου χρόνου άγρόσαε μηχανήματα άντι 1.000.000 δρχ. πού έχουν έτήσια άποδεση δρχ. 200.000 τό χρόνο. "Όλα τά άλλα έμειναν όπως είχαν.

Ζητοῦνται:

- Τό νεκρό σημείο τῆς έπιχειρήσεως τόν πρῶτο χρόνο.
- Τό νεκρό σημείο τῆς έπιχειρήσεως τό δεύτερο χρόνο.
- Πόσες μονάδες παραγωγής πρέπει νά πραγματοποιήσει ή έπιχείρηση τό δεύτερο χρόνο γιά νά πραγματοποιήσει κέρδος δρχ. 800.000, άν ή τιμή πωλήσεως τοῦ κάθε προϊόντος μειωθεί στίς 44 δρχ.;

Άσκηση 4.

Έπιχείρηση έχει κάθε χρόνο κέρδος δρχ. 800.000. Τά σταθερά της έξοδα είναι 600.000 καί τά παραγόμενα προϊόντα της είναι 10.000 μονάδες τά δποία πωλεῖ 3.000.000 δρχ. συνολικά.

Ζητοῦνται:

- Τά μεταβλητά της έξοδα.
- Τό νεκρό της σημείο.
- Πόσες μονάδες προϊόντος πρέπει νά παράγει γιά νά έχει κέρδη δρχ. 1.000.000 μέ τιμή πωλήσεως μικρότερη κατά 10% άπό τήν προηγούμενη;

Άσκηση 5.

Έπιχείρηση έχει σταθερά έξοδα δρχ. 200.000 καί μεταβλητά δρχ. 20 γιά κάθε μονάδα προϊόντος. Ή έπιχείρηση παράγει 15.000 μονάδες προϊόντος καί ή τιμή πωλήσεως τής κάθε μονάδας είναι δρχ. 40.

Ή έπιχείρηση θέλει νά άναλάβει πρόσθετη παραγγελία 10.000 μονάδες προϊόντος καί τό πρόσθετο κέρδος της νά είναι 20%.

Ζητοῦνται:

- Τό νεκρό σημείο τῆς έπιχειρήσεως πρίν άναλάβει τήν παραγγελία.
- Ή τιμή τής προσφοράς της.
- Τό συνολικό κέρδος της άν άναλάβει τήν παραγγελία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

7.1 Σχέση μέ απασχολούμενο κεφάλαιο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν.

Οι ἀριθμοδεῖκτες πού δίνουν τή σχέση τοῦ κύκλου ἐργασιῶν μέ τό ἀπασχολούμενο κεφάλαιο εἶναι:

α)	<u>Κύκλος ἐργασιῶν</u> "Ιδιο Κεφάλαιο	καί
β)	<u>Κύκλος Ἐργασιῶν</u> Συνολικό Κεφάλαιο	

Οι ἀριθμοδεῖκτες αύτοί λέγονται καὶ ἀριθμοδεῖκτες ταχύτητας κυκλοφορίας κεφαλαίων. Συγκεκριμένα, ὁ πρώτος λέγεται ἀριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας τοῦ ἴδιου κεφαλαίου καὶ δείχνει πόσες φορές σέ μιά χρονική περίοδο, συνήθως διαχειριστική χρήση, ρευστοποιεῖται τό ἴδιο κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὁ δεύτερος λέγεται ἀριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου καὶ δείχνει πόσες φορές σέ μιά χρονική περίοδο ρευστοποιεῖται τό συνολικό κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως.

Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ μελέτη τῶν ἀριθμοδεικτῶν αύτῶν ἀπό τή διοίκηση τῆς ἐπιχειρήσεως γιά νά γνωρίζει τήν κυκλοφοριακή ταχύτητα τοῦ κεφαλαίου της καὶ νά γίνεται προσπάθεια νά εἶναι ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη.

Ἡ αὔξηση τῆς κυκλοφοριακῆς ταχύτητας τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐπιχειρήσεως συνεπάγεται αὔξηση τῆς παραγωγῆς, μείωση τοῦ κόστους καὶ κατά συνέπεια αὔξηση τῆς ἀνταγωνιστικότητας καὶ τῆς ἀποδοτικότητάς της, ἐνῷ ἡ μείωση τῆς κυκλοφοριακῆς ταχύτητας ἔχει τίς ἀντίθετες συνέπειες.

Ἀκόμη μποροῦμε νά διαπιστώσουμε ἀπό τή μελέτη τῶν ἀριθμοδεικτῶν αύτῶν, ἂν ὑπάρχουν στήν ἐπιχείρηση ἀδρανοῦντα κεφάλαια ἢ κεφάλαια πού δέν ἀξιοποιοῦνται ὅσο πρέπει ἢ δέν ὑπάρχουν κεφάλαια σέ ίκανοποιητικό βαθμό.

7.2 Σχέση μέ πάγιο Ἐνεργητικό τοῦ κύκλου ἐργασιῶν.

Ἡ σχέση μέ τό πάγιο Ἐνεργητικό τοῦ κύκλου ἐργασιῶν δίνεται μέ τόν ἀριθμοδείκτη:

<u>Κύκλος Ἐργασιῶν</u>
Πάγιο Ἐνεργητικό

‘Ο άριθμοδείκτης αύτός λέγεται καί άριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας τῆς πάγιας περιουσίας.

‘Ως κύκλος έργασιῶν λαμβάνεται ἐδῶ ἢ δικτός κύκλος έργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἡ ἀξία τῶν πωλήσεων ἢ ἐπειδή μεταβάλλονται οἱ τιμές τῶν οίκονομικῶν ἀγαθῶν στήν ἀγορά, εἴναι προτιμότερο, ὃν εἴναι δυνατόν, νά λαμβάνεται ἢ ποσότητα τῶν πωληθέντων οίκονομικῶν ἀγαθῶν.

‘Ως πάγιο Ἐνεργητικό λαμβάνεται ἢ συνολική ἀξία τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων στήν ἀρχή τῆς χρήσεως μειωμένη κατά τὸ μισό τῶν ἀποσβέσεών τους πού ἔγιναν κατά τὴ διαχειριστική χρήση. Ἀκόμη, ἀντὶ γιά τὴν ἀξία ὅλων τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ἢ ἀξία ἑνός μόνο ἢ περισσοτέρων στοιχείων. Π.χ. ἡ ἀξία μηχανημάτων, μεταφορικῶν μέσων κλπ.

‘Ετοι δ ἀριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας τῆς πάγιας περιουσίας γίνεται πιό συγκεκριμένα ὡς ἔξῆς:

Πωλήσεις	Πωλήσεις
Πάγιο Ἐνεργητικό	Μηχανήματα
Μονάδες Πωληθέντων Ἀγαθῶν	Μονάδες Πωληθέντων Ἀγαθῶν
Πάγιο Ἐνεργητικό	Μηχανήματα

κλπ.

‘Ο άριθμοδείκτης αύτός μόνος του δέν ἔχει πληροφοριακή ἀξία, ἀλλά συγκρινόμενος μέ τὸν δμοιό του ἀλλης δμοιας ἐπιχειρήσεως ἢ ίδανικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ καὶ τῆς ίδιας τῆς ἐπιχειρήσεως σέ διαφορετικούς χρόνους, μᾶς δίνει στοιχεία γιά τὴν ἐρευνά μας.

Μειωμένη ἡ αύξημένη τιμή τοῦ ἀριθμοδείκτη αύτοῦ τῆς ταχύτητας κυκλοφορίας τῆς πάγιας περιουσίας, σέ σύγκριση μέ τὸν ἀντίστοιχο ἀριθμοδείκτη τῆς ίδανικῆς ἐπιχειρήσεως, δείχνει ὃν ὑπάρχουν περισσότερα ἢ λιγότερα ἀπό τὰ κανονικά πάγια περιουσιακά στοιχεῖα, δηλαδή ὃν ὑπάρχει ὑπερπαγιοποίηση ἢ ὑποπαγιοποίηση τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

7.3 Σχέση μέ ἀποθέματα τοῦ κύκλου έργασιῶν.

Βασικά ὡς ἀποθέματα στή σχέση αύτή λαμβάνονται τά ἐμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεῖα, δπως ἐμπορεύματα, προϊόντα, πρώτες ψεύτικά ύλικά κλπ., ἀλλά καὶ ὑπόλοιπα ἀλλων ἀξιῶν ἢ ἀπαιτήσεων πού κυκλοφοροῦν, δπως ἀπαιτήσεις ἀπό πελάτες καὶ ἀλλους χρεῶστες, χρεόγραφα, συναλλαγματικές εἰσπρακτέες κλπ.

‘Ο γενικός ἀριθμοδείκτης πού δίνει τή σχέση τοῦ κύκλου έργασιῶν μέ τά ἀποθέματα είναι:

Κύκλος Ἐργασιῶν
Ἀποθέματα

καὶ λέγεται καὶ ἀριθμοδείκτης κυκλοφοριακῆς ταχύτητας τῶν ἀποθεμάτων.

Τά ἀποθέματα είναι καλύτερα, ὃν είναι δυνατόν, νά υπολογίζονται σέ ποσότητες. Διαφορετικά ύπολογίζονται κατά τὴν κρίση τοῦ μελετητῆ σέ ἀξίες κόστους, ἀξίες πιθανῆς πωλήσεως, ἀξίες ἡμέρας κλπ.

Τό ἀπόθεμα πού φαίνεται στὸν ίσολογισμό τῆς ἐπιχειρήσεως είναι τυχαίο καὶ εἴ-

ναι πολύ πιθανό νά είναι τελείως ασχετού ἀπό τό πραγματικό μέσο ἐτήσιο ἀπόθεμα τῆς ἐπιχειρήσεως. Γιά τό λόγο αὐτό πρέπει νά παίρνομε τά μηνιαῖα ή ἑβδομαδιαῖα ἀποθέματα καί νά βρίσκομε τό μέσο ὅρο τους καί αὐτόν νά παίρνομε ώς ἀπόθεμα. Ἡ ἀν δέν ἔχομε στοιχεῖα, νά παίρνομε τό ἀρχικό καί τό τελικό ἀπόθεμα τῆς χρήσεως καί νά βρίσκομε τό μέσο ὅρο του.

Π.χ. ἀν ἐπιχείρηση είχε ἀποθέματα ρυζιοῦ μιᾶς ποιότητας τό ἔτος 1979 κατά μήνα:

Ἀρχικό μέσο ἀπόθεμα	κιλά	1.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	40.000
Ἰανουαρίος	κιλά	5.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	200.000
Φεβρουαρίος	κιλά	4.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	140.000
Μάρτιος	κιλά	8.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	300.000
Ἀπρίλιος	κιλά	6.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	220.000
Μάϊος	κιλά	10.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	400.000
Ἰούνιος	κιλά	7.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	300.000
Ἰούλιος	κιλά	11.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	500.000
Αὔγουστος	κιλά	6.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	240.000
Σεπτέμβριος	κιλά	10.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	540.000
Ὀκτώβριος	κιλά	12.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	600.000
Νοέμβριος	κιλά	9.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	400.000
Δεκέμβριος	κιλά	7.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	320.000
Σύνολο	κιλά	96.000 μέ	ἀξία	ἡμέρας	ὑπόλοιπου	δρχ.	4.200.000

Δηλαδή τό μέσο ἀπόθεμα είναι:

$$-\text{Σέ ποσότητα: } \frac{96.000}{12 + 1} = 7.385 \text{ κιλά περίπου.}$$

$$-\text{Σέ ἀξία: } \frac{4.200.000}{12 + 1} = 323.077 \text{ δραχμές περίπου.}$$

Μέ τόν ἴδιο τρόπο μποροῦμε νά ἐργασθοῦμε ἀν πρόκειται γιά προϊόντα, πρῶτες ὕλες, βιοθητικές ὕλες, ὑπόλοιπα χρεωστῶν κλπ.

Ἡ ταχύτητα κυκλοφορίας τῶν ἀποθεμάτων πρέπει νά είναι ὅσο τό δυνατόν μεγαλύτερη, γιατὶ ἡ παραμονή ἐμπορευμάτων, προϊόντων κλπ. στήν ἐπιχείρηση δημιουργεῖ πρόσθετα ἔξοδα ή καί ζημίες στήν ἐπιχείρηση, δπως ἀποθήκευτρα, ἀσφάλιστρα, φύλακτρα, τάκους, φύρες, ἄλλοιώσεις καί σέ δρισμένα εἰδη, δπως στά μηχανήματα, μείωση τῆς τιμῆς τους ἀπό τεχνικές ἀπαξιώσεις, στά εἰδη ρουχισμοῦ ἀπό τήν ἀλλαγή τῆς μόδας κλπ.

Ἐκτός ἀπό τά παραπάνω ὅμως είναι ἀπαραίτητο νά ἔχετάζει ἡ διοίκηση τῆς ἐπιχειρήσεως τήν κυκλοφοριακή ταχύτητα τῶν ἀποθεμάτων τῆς σέ συνάρτηση μέ τό εἶδος τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ, τίς συνθήκες τῆς ἀγορᾶς, τίς ἀναμενόμενες αὐξήσεις η μειώσεις τῆς τιμῆς του, τό ἀπόθεμα ἀσφαλείας ή δπως λέγεται ἐλάχιστο ἀπόθεμα πού πρέπει νά ἔχει ἡ ἐπιχείρηση καί ἄλλους παράγοντες πού ἐπιδροῦν ἀποφασιστικά στή διαμόρφωση τοῦ ἀριθμοδείκτη αύτοῦ.

Παραδείγματα.

Παράδειγμα 1.

Ἐπιχείρηση είχε ἀρχικό ἀπόθεμα ἐμπορευμάτων ἀξίας δρχ. 5.000.000. Τό σύ-

νολο τῶν μηνιαίων ἀποθεμάτων τῆς χρήσεως ἦταν δρχ. 47.000.000 καὶ οἱ ἑτήσιες πωλήσεις τῆς δρχ. 28.000.000.

Ἐχομε:

$$-\text{Μέσο ἀπόθεμα} = \frac{5.000.000 + 47.000.000}{13} = 4.000.000 \text{ δρχ.}$$

- Ἡ ταχύτητα κυκλοφορίας τοῦ μέσου ἀποθέματος εἶναι: $\frac{28.000.000}{4.000.000} = 7$.
- Ἡ διάρκεια κυκλοφορίας τοῦ μέσου ἀποθέματος θά εἶναι: $\frac{365}{7}$ ἡμέρες, δηλαδή 52 ἡμέρες.

Παράδειγμα 2.

Ἐπιχείρηση σὲ μία διαχειριστική χρήση εἶχε ἀρχικό ἀπόθεμα προϊόντων ἀξίας δρχ. 4.000.000, τελικό ἀπόθεμα ἀξίας δρχ. 6.000.000 καὶ οἱ ἑτήσιες πωλήσεις τῆς ἦταν δρχ. 25.000.000.

Ἐχομε:

$$-\text{Μέσο ἀπόθεμα} = \frac{4.000.000 + 6.000.000}{2} = 5.000.000 \text{ δρχ.}$$

$$-\text{Ταχύτητα κυκλοφορίας τοῦ μέσου ἀποθέματος} = \frac{25.000.000}{5.000.000} = 5.$$

$$-\text{Διάρκεια κυκλοφορίας μέσου ἀποθέματος} = \frac{365}{5} = 73 \text{ ἡμέρες.}$$

Παράδειγμα 3.

Ἐπιχείρηση πού παράγει καὶ πωλεῖ ἔνα μόνο προϊόν τῆς ἴδιας ποιότητας, εἶχε ἀρχικό ἀπόθεμα στὴν ἀρχὴ μιᾶς χρήσεως 2.000 μονάδες προϊόντος καὶ οἱ ποσότητες τῶν 12 μηνιαίων ἀποθεμάτων τῆς ἦταν 37.000 μονάδες. Οἱ πωλήσεις τῆς ἐπιχειρήσεως στὴ χρήση αὐτῆς ἦταν συνολικά 45.000 μονάδες προϊόντος.

$$-\text{Μέσο ἀπόθεμα προϊόντος} = \frac{2.000 + 37.000}{13} = 3.000.$$

$$-\text{Ταχύτητα κυκλοφορίας τοῦ μέσου ἀποθέματος} = \frac{45.000}{3.000} = 15.$$

$$-\text{Διάρκεια κυκλοφορίας μέσου ἀποθέματος} = \frac{365}{15} \simeq 24 \text{ ἡμέρες.}$$

Παράδειγμα 4.

Τό ὑπόλοιπο τοῦ λογαριασμοῦ πελάτες μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἦταν στὴν ἀρχὴ τῆς

χρήσεως δρχ. 500.000 καί τά μηνιαῖα ὑπόλοιπα τῆς χρήσεως, δηλαδή τῶν 12 μηνῶν, ἥταν συνολικά δρχ. 8.600.000. Ο κύκλος ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ἥταν δρχ. 21.000.000.

Ἐχομε:

- Μέση ἀπαίτηση ἀπό πελάτες = $\frac{500.000 + 8.600.000}{13} = 700.000$ δρχ.
- Ταχύτητα κυκλοφορίας μέσης ἀπαιτήσεως = $\frac{21.000.000}{700.000} = 30.$
- Διάρκεια κυκλοφορίας μέσης ἀπαιτήσεως = $\frac{365}{30} \simeq 12$ ἡμέρες.

7.4 Σχέση τοῦ ἀποτελέσματος μέ τό κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀποδοτικότητα.

Ἡ σχέση τοῦ ἀποτελέσματος μέ τό κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως δείχνει τήν ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως σέ μιά χρονική περίοδο.

Ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως λέγεται ἡ ἀπόδοση τῶν κεφαλαίων τῆς, δηλαδή τά κέρδη πού πραγματοποιεῖ ἡ ἐπιχειρηση σέ μιά χρονική περίοδο.

Ἡ εύρεση καί μέτρηση τῆς ἀποδοτικότητας τῆς ἐπιχειρήσεως βρίσκεται ὡς ποσό ἀπό τή διαφορά τῶν ἐσόδων καί ἔξδων τῆς καί μετρεῖται ὡς σχέση τῶν κερδῶν πρός τά κεφάλαια.

Οἱ ἀριθμοδεῖκτες ἀποδοτικότητας ἔχουν σπουδαία σημασία καί ἔχετάζονται ἀπό διαφορετικές σκοπιές ἀπό τή διοίκηση τῆς ἐπιχειρήσεως, τούς ἐπιχειρηματίες ἢ μετόχους, τούς πιστωτές καί γενικότερα ἀπό ὅλους ὅσους ἐνδιαφέρονται γιά τήν ἐπιχείρηση.

- Τούς ἀριθμοδεῖκτες αύτούς μποροῦμε νά τούς διακρίνομε σέ:
  - Ἀριθμοδεῖκτες τῆς συνολικῆς ἀποδοτικότητας τῆς ἐπιχειρήσεως.
  - Ἀριθμοδεῖκτες ἀποδοτικότητας τοῦ ἴδιου κεφαλαίου πού λέγονται καί ἴδιωφελοῦς ἀποδοτικότητας.

7.4.1 Ἀριθμοδεῖκτες συνολικῆς ἀποδοτικότητας.

Οἱ ἀριθμοδεῖκτες αύτοί δείχνουν τό συνολικό βαθμό ἀποδοτικότητας τῆς ἐπιχειρήσεως καί εἶναι σχέσεις καθαρῶν κερδῶν μέ τά συνολικά, ἵδια καί ξένα, κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεως. Μερικοί ἀριθμοδεῖκτες τῆς συνολικῆς ἀποδοτικότητας εἶναι οι ἀκόλουθοι:

- a) $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}$, πού δείχνει τό ποσοστό κερδῶν πού πραγματοποιεῖ ἡ ἐπιχείρηση σέ σχέση μέ τά συνολικά κεφάλαια πού διαθέτει.
- β) $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Μέσο Ένεργητικό}}$, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα πού πραγματοποίησε ἡ ἐπιχείρηση σέ σχέση μέ τίς ἐπενδύσεις τῶν κεφαλαίων. Καί ὡς μέσο Ένεργητικό

παίρνομε έδω τό αθροισμα τοῦ ἀρχικοῦ καὶ τοῦ τελικοῦ Ἐνεργητικοῦ τῆς χρήσεως διά 2.

γ) Καθαρά Κέρδη + Τόκοι Ξένου Κεφαλαίου
Συνολικό Κεφάλαιο ἢ Μέσο Ένεργητικό, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα της ἐπιχειρήσεως ἂν δέν ύπηρχαν ξένα κεφάλαια.

δ) Καθαρά Κέρδη
Χρηματιστηριακή Κεφαλοποίηση, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα σέ σχέση με τήν ἀξία τῆς χρηματιστηριακῆς ἀξίας τῆς ἐπιχειρήσεως, δηλαδή τῆς συνολικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν της στό χρηματιστήριο.

ε) Κέρδη Ἐκμεταλλεύσεων
Συνολικό Κεφάλαιο, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα σέ σχέση μέ τά κέρδη ἀπό τίς ἐκμεταλλεύσεις της (ἀκαθάριστα κέρδη).

Ἄκομη χρησιμοποιοῦνται καὶ σχετικοί ἀριθμοδεῖκτες συνολικῆς ἀποδοτικότητας ὅπως οἱ:

- 1) Καθαρά Κέρδη
Ἴδιο Κεφάλαιο + Μακροπρόθεσμες Ύποχρεώσεις
- 2) Καθαρά Κέρδη
Ένεργητικό – Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις
- 3) Καθαρά Κέρδη
Μέσος ὄρος ἴδιου Κεφαλαίου + Μακροπρόθεσμες Ύποχρεώσεις

7.4.2 Ἀριθμοδεῖκτες ἴδιωφελοῦς ἀποδοτικότητας ἢ ἀριθμοδεῖκτες ἀποδοτικότητας τοῦ ἴδιου κεφαλαίου.

Οἱ ἀριθμοδεῖκτες αὐτοί δείχνουν τήν ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως σέ σχέση με τά ἴδια κεφάλαιά της. Μερικοί ἀπό αὐτούς εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

α) Καθαρά Κέρδη
Ἴδια Κεφάλαια, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως σέ σχέση μέ τά δικά της κεφάλαια.

β) Καθαρά Κέρδη
Μέσος ὄρος ἴδιων κεφαλαίων, πού δείχνει πιό συγκεκριμένα τήν ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ως μέσος ὄρος ἴδιων κεφαλαίων τῆς ἐπιχειρήσεως λαμβάνεται ἡ καθαρή περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως στήν ἀρχή τῆς χρήσεως, ἀν πρόκειται, ὅπως συνήθως, γιά διαχειριστική χρήση, αὐξημένη κατά τό μισό τῶν καθαρῶν κερδῶν πού πραγματοποίησε στό διάστημα τῆς χρήσεως.

γ) Καθαρά Κέρδη
Μέσος ὄρος συνολικοῦ Ένεργητικοῦ – Μέσος ὄρος ύποχρεώσεων

Καί έδω δύπολογισμός τῶν μέσων ὅρων γίνεται ὅπως ἀναφέραμε παραπάνω καί δείχνει τήν ἀποδοτικότητα σὲ σχέση μὲ τίς ἐπενδύσεις ἀπό τά ἴδια κεφάλαια τῆς ἐπιχειρήσεως.

δ) Καθαρά Κέρδη
Χρηματιστηριακή Κεφαλαιοποίηση, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα σὲ σχέση μὲ τή χρηματιστηριακή ἄξια κάθε μετοχῆς ἐπί τό συνολικό ἀριθμό τῶν μετοχῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

ε) Κέρδη Ἐκμεταλλεύσεων
Ίδια Κεφάλαια, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα σὲ σχέση μὲ τά κέρδη (ἀκαθάριστα) τῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς ἐπιχειρήσεως.

στ) Μέρισμα κατά μετοχή
Χρηματιστηριακή ἄξια μετοχῆς, πού δείχνει τήν ἀποδοτικότητα τῆς κάθε μετοχῆς γιά τόν προσδιορισμό τῆς τιμῆς ἀγορᾶς ἢ πωλήσεώς της.

7.5 Ἀλλες περιπτώσεις σχέσεων τοῦ ἀποτελέσματος μὲ τό παθητικό.

Οι ἀριθμοδεῖκτες πού δείχνουν τούς βαθμούς σχέσεων τοῦ ἀποτελέσματος μὲ τό παθητικό στή στενή του ἔννοια, δηλαδή τίς ὑποχρεώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως σὲ τρίτους είναι βασικά οι ἔξης:

<u>Καθαρά Κέρδη</u>	<u>Καθαρά Κέρδη</u>
<u>Σύνολο Ὑποχρεώσεων</u>	<u>Μακροπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>
<u>Καθαρά Κέρδη</u>	
<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	κλπ.

Οι ἀριθμοδεῖκτες αὐτοί ἔχουν περιορισμένη σημασία καί χρησιμεύουν, κυρίως γιά συγκρίσεις τῆς ἐπιχειρήσεως μὲ ἄλλες ὅμοιες ἐπιχείρησεις ἢ συγκρίσεις τῆς ἴδιας τῆς ἐπιχειρήσεως σὲ διαφορετικούς χρόνους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΜΕΛΕΤΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

8.1 Διαδικασία μελέτης Ισολογισμού και Αποτελεσμάτων.

Η άναλυση των Ισολογισμών μέ τήν πλατιά έννοιά της, δέν σημαίνει άπό όσα είδαμε μόνο τή μελέτη και άξιοποίηση τού Ισολογισμού και τού λογαριασμού 'Αποτελέσματα Χρήσεως, άλλα και τή μελέτη και άξιοποίηση δλων τών άριθμητικών στοιχείων πού παρέχουν οι λογαριασμοί. Τά άριθμητικά στοιχεία αύτά τόσο στή στατική άσο και τή δυναμική τους μορφή μελετοῦνται και άξιοποιοῦνται άπό πλήθος λογιστικών καταστάσεων.

Πρόβλημα δημιουργεῖται μόνο γιά τούς έξωτερικούς μελετητές πού δέν γνωρίζουν άλλα στοιχεία γιά τήν έπιχείρηση έκτος άπό τόν Ισολογισμό, τό λογαριασμό 'Αποτελέσματα Χρήσεως και μερικές φορές τήν έκθεση τού Διοικητικού Συμβουλίου, άν πρόκειται γιά Α.Ε., και τίς τυχόν διευκρινιστικές σημειώσεις.

Οι διάφοροι άριθμοδείκτες πού παραθέσαμε, όπως και άλλοι πού, κατά τήν κρίση τού μελετητή, μποροῦν νά σχηματισθοῦν άναλογα μέ τό είδος και τό σκοπό τής μελέτης του, δίνουν στοιχεία γιά τήν έπιχείρηση τά όποια άφοροῦν τή θέση και τή δομή τής περιουσιακής της συγκροτήσεως, τή μελέτη τής δραστηριότητάς της καθώς και τή μελλοντική της έξελιξη. Γενικά τά πιό βασικά στοιχεία πού ζητοῦνται γιά τήν άναλυση τών Ισολογισμών και δίνονται μέ τούς άριθμοδείκτες είναι ή άναλυση τής ρευστότητας, τής άποδοτικότητας και τής εύσταθειας τού κύκλου τών έργασιών και τών κερδών τής έπιχειρήσεως.

Στά παραδείγματα μελέτης Ισολογισμών και καταστάσεως άποτελεσμάτων πού θά παραθέσομε, δέν θά έπεκταθοῦμε σέ λεπτομέρειες. Αύτό θά τό άφησομε ώς θέμα γιά τούς έσωτερικούς μελετητές, θμως θά έξετάσομε σέ βάθος και σέ έκταση τίς λογιστικές αύτές καταστάσεις.

Τά στοιχεία πού θά άναζητήσομε και θά έρευνήσομε, είναι γνωστά κατά μεγάλο μέρος τους τουλάχιστον και άπό τούς έξωτερικούς έρευνητές και είναι βασικά:

α) Η διερεύνηση τής δομής τού ένεργητικού, δηλαδή τής έπενδύσεως τών κεφαλαίων τής έπιχειρήσεως, πού άποτελείται άπό τά πάγια και τά κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία και πού έξετάζεται μέ τούς άριθμοδείκτες:

	Πάγια
— Παγιοποίησεως τής Περιουσίας,	Σύνολο 'Ένεργητικού'
— Ρευστοποίησεως τής Περιουσίας,	Κυκλοφοριακά
	Σύνολο 'Ένεργητικού'

Οι άριθμοδείκτες αύτοί δίνουν άντιστοιχα τό βαθμό έντάσεως τών παγίων καί τό βαθμό έντάσεως τών κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως.

β) Ἡ διερεύνηση τῆς δομῆς τοῦ παθητικοῦ, δηλαδή τῆς κεφαλαιοδοτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, δηλαδή τῶν ίδιων καί τῶν ξένων, Μακροπροθέσμων καί Βραχυπροθέσμων κεφαλαίων ἔξετάζεται μέ τούς ἀριθμοδείκτες:

– Δανειακῆς Ἐπιβαρύνσεως, – Ληκτότητας τῶν Ὑποχρεώσεών της, – Αὐτοχρηματοδοτήσεως,	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Ξένα Κεφάλαια</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>"Ιδια Κεφάλαια</u></td><td style="text-align: center;"><u>Μακροπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> </table> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>'Αποθεματικά Κεφάλαια</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Μετοχικό Κεφάλαιο</u></td></tr> </table>	<u>Ξένα Κεφάλαια</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	<u>"Ιδια Κεφάλαια</u>	<u>Μακροπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	<u>'Αποθεματικά Κεφάλαια</u>	<u>Μετοχικό Κεφάλαιο</u>
<u>Ξένα Κεφάλαια</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>						
<u>"Ιδια Κεφάλαια</u>	<u>Μακροπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>						
<u>'Αποθεματικά Κεφάλαια</u>	<u>Μετοχικό Κεφάλαιο</u>						

γ) Ἡ διερεύνηση τῆς ὅλης δομῆς τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως, δηλαδή τοῦ ἐνεργητικοῦ καί τοῦ παθητικοῦ της, πού ἔξετάζεται μέ τούς ἀριθμοδείκτες:

– Καλύψεως Πάγιου Ἐνεργητικοῦ, – Καλύψεως Βραχυ/Θέσμων Ὑποχρεώσεων,	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Πάγια Κεφάλαια</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>"Ιδια Κεφάλαια</u></td><td style="text-align: center;"><u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u></td></tr> </table>	<u>Πάγια Κεφάλαια</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	<u>"Ιδια Κεφάλαια</u>	<u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u>
<u>Πάγια Κεφάλαια</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>				
<u>"Ιδια Κεφάλαια</u>	<u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u>				

δ) Ἡ διερεύνηση τῆς ρευστότητας τῆς ἐπιχειρήσεως:

– Ταμιακῆς Ρευστότητας, – Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας, – Πραγματικῆς ή Μεσαίας Ρευστότητας,	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Διαθέσιμο Ἐνεργητικό</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u></td><td style="text-align: center;"><u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>'Απαιτήσεις + Διαθέσιμα</u></td><td style="text-align: center;"><u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u></td></tr> </table>	<u>Διαθέσιμο Ἐνεργητικό</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	<u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>	<u>'Απαιτήσεις + Διαθέσιμα</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>
<u>Διαθέσιμο Ἐνεργητικό</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>						
<u>Κυκλοφοριακό Ἐνεργητικό</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>						
<u>'Απαιτήσεις + Διαθέσιμα</u>	<u>Βραχυπρόθεσμες Ὑποχρεώσεις</u>						

καί ἄκομη γιά τούς ἑσωτερικούς μελετητές ἡ ἀνάλυση τῆς κυκλοφοριακῆς ρευστότητας σὲ ρευστότητα 1ου, 2ου, 3ου κλπ. βαθμοῦ.

ε) Ἡ διερεύνηση τῆς ἀποδοτικότητας τῆς ἐπιχειρήσεως:

– Συνολικῆς Ἀποδοτικότητας, – Ἀποδοτικότητας Ἰδίων Κεφαλαίων,	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Καθαρά Κέρδη</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Συνολικά Κεφάλαια</u></td></tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>Καθαρά Κέρδη</u></td><td style="text-align: center;"><u>Ίδια Κεφάλαια</u></td></tr> </table>	<u>Καθαρά Κέρδη</u>	<u>Συνολικά Κεφάλαια</u>	<u>Καθαρά Κέρδη</u>	<u>Ίδια Κεφάλαια</u>
<u>Καθαρά Κέρδη</u>	<u>Συνολικά Κεφάλαια</u>				
<u>Καθαρά Κέρδη</u>	<u>Ίδια Κεφάλαια</u>				

Κατά τήν ἔξεταση τῆς ἀποδοτικότητας ὡς Ίδια καί ξένα κεφάλαια μποροῦν νά έννοούνται μόνο τά κεφάλαια ἐκμεταλλεύσεως ή τό μέσο ἐνεργητικό κλπ.

στ) Ἡ διερεύνηση τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως:

– Ταχύτητα Κυκλοφορίας Συνολικοῦ Κεφαλαίου,	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Κύκλος Ἐργασιῶν</u></td><td style="text-align: center; width: 50%;"><u>Συνολικά Κεφάλαια</u></td></tr> </table>	<u>Κύκλος Ἐργασιῶν</u>	<u>Συνολικά Κεφάλαια</u>
<u>Κύκλος Ἐργασιῶν</u>	<u>Συνολικά Κεφάλαια</u>		

- Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ἰδιου Κεφαλαίου, Κύκλος Ἐργασιῶν
Ἴδια Κεφάλαια
- Ταχύτητα Κυκλοφορίας Ἀποθεμάτων, Κύκλος Ἐργασιῶν
Ἀποθέματα
- Ταχύτητα Κυκλοφορίας Παγίων περιουσιακῶν στοιχείων, Κύκλος Ἐργασιῶν
Πάγια
- Ταχύτητα Κυκλοφορίας Δανειακῆς Ἐπιβαρύνσεως, Κύκλος Ἐργασιῶν
Ξένα Κεφάλαια
- Σχέση Κόστους μέ κύκλο Ἐργασιῶν, Κόστος Πωληθέντων Οἰκ. Ἀγαθῶν
Κύκλος Ἐργασιῶν
- Σχέση Ἀποδοτικότητας μέ Κύκλο Ἐργασιῶν, Καθαρά Κέρδη
Κύκλος Ἐργασιῶν
- Σχέση Ἀμοιβῶν Προσωπικοῦ καί Κύκλου Ἐργασιῶν, Ἀμοιβές Προσωπικοῦ
Κύκλος Ἐργασιῶν

ζ) Ἡ διερεύνηση τῶν σχέσεων τῶν ἔξοδων μεταξύ τους καθώς καί τῶν σχέσεων τῶν ἔξοδων καί ἐσόδων:

- Σχέση Σταθερῶν ἔξοδων μέ Συνολικά ἔξοδα, Σταθερά ἔξοδα
Συνολικά ἔξοδα
- Σχέση Μεταβλητῶν ἔξοδων μέ Συνολικά ἔξοδα, Μεταβλητά ἔξοδα
Συνολικά ἔξοδα
- Σχέση τῶν ἐσόδων μέ τά ἔξοδα, Συνολικά ἐσοδα
Συνολικά ἔξοδα

η) Ἡ διερεύνηση τῆς προελεύσεως καί τῆς διαθέσεως τῶν κερδῶν:

- Σχέση Καθαρῶν μέ Μικτά Κέρδη, Καθαρά Κέρδη
Μικτά Κέρδη
- Σχέση Μερισμάτων μέ Καθαρά Κέρδη, Μερίσματα
Καθαρά Κέρδη

θ) Ὁ προσδιορισμός τοῦ Νεκροῦ Σημείου τῆς ἐπιχειρήσεως σέ σχέση μέ τόν κύκλο ἐργασιῶν ἢ τά παραγόμενα ἀγαθά, τά σταθερά καί τά μεταβλητά ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως:

$$\text{Νεκρό Σημείο ή Τιμή Κόστους} = \frac{\text{Σταθερά ἔξοδα}}{\text{Μονάδες Προϊόντος}} + \frac{\text{Μεταβλητά ἔξοδα}}{\text{Μονάδες Προϊόντος}}$$

ι) Διάφοροι ἄλλοι ἀριθμοδεῖκτες καί διάφορες ἄλλες ἀναλύσεις, δηπος διαμορφώσεως τοῦ κόστους, ἀποδοτικότητας ἐργασίας ἀνθρώπων καί μηχανῶν, ἐπιβαρύνσεως ξένων κεφαλαίων κλπ.

‘Απαραίτητη κρίνεται ἡ ἔξέταση τῆς προελεύσεως, τῆς αύξήσεως ἢ μειώσεως ἐνός περιουσιακοῦ στοιχείου ἢ μιᾶς διμάδας περιουσιακῶν στοιχείων, καθώς καί ἡ

έπενδυση τῶν ἀποσβέσεων τῶν παγίων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως.

Μέ τά στοιχεῖα πού δίνονται ἀπό τούς ἀριθμοδεῖκτες καὶ ἀφοῦ ληφθοῦν ὑπόψη οἱ εἰδικές συνθῆκες τοῦ κλάδου στὸν διοῖο ἀνήκει ἡ ἐπιχείρηση, τό μέγεθός της, οἱ ἄλλες δμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις, οἱ συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν στὴν ἀγορά καὶ ἄλλοι κατά περίπτωση παράγοντες, προβαίνομε στὴν ἔξαγωγή συμπερασμάτων γιά τὴ θέση, τό ἔργο καὶ τὴν ἔξελιξη τῆς ἐπιχειρήσεως.

8.2 Μελέτη Ἰσολογισμοῦ καὶ Ἀποτελεσμάτων Ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως.

Ο Ἰσολογισμός καὶ τὰ Ἀποτελέσματα Χρήσεως ἐπιχειρήσεως πού ἀσχολεῖται μέ τὴν ἀγορά γιά μεταπώληση οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, εἶχαν σὲ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31/12/1979 (6η Διαχειριστική Χρήση)

	<u>1979</u>	<u>1978</u>
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	4600	5000
‘Ακίνητα	5000	5000
‘Αποσβέσεις	—1000 4000	—800 4200
“Επιπλα καὶ Σκεύη	1000	1000
‘Αποσβέσεις	—400 600	—200 800
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		
I. ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		
‘Εμπορεύματα	2400	2150
Πελάτες	2000	1800
Λοιπό Χρεῶστες	800	1200
Προπληρωθέντα “Εξοδα	400	200
II. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
Καταθέσεις “Οψεως	1000	1600
Ταμεῖο	700	500
ΣΥΝΟΛΟ	<u>11.900</u>	<u>12.450</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Μετοχικό Κεφάλαιο	5000	5000
Τακτ. Ἀποθεματικό Κεφάλαιο	1000	950
Λοιπά Ἀποθεματικά Κεφάλαια	600	500

ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
I. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ		2000	2500
Δάνεια Ἐνυπόθηκα	<u>2000</u>	<u>2500</u>	
II. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ		3300	3500
Προμηθευτές	1300	1100	
Λοιποί Πιστωτές	300	400	
Γραμμάτια Πληρωτέα	850	1400	
Ἀμοιβές Δ.Σ κλπ.	150	100	
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>700</u>	<u>500</u>	
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>11.900</u></u>	<u><u>12.450</u></u>	

X	ΑΝΑΛΥΣΗ Λ/ΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ						P
	1979	1978		1979	1978		
Ἀποσβέσεις	400	400	Κέρδη ἀπό Ἐμπορεύματα	4000	3000		
Μισθοί	1200	1000	Πωλήσεις	15.000	12.000		
Γεν. Ἐξοδα Διοικήσεως	900	600	Κόστος Πωληθέντων	<u>−11.000</u>	<u>−9.000</u>		
Διάφορα Ἐξοδα	500	200	Ούδέτερα Ἐσοδα	100	100		
Ούδέτερα Ἐξοδα	200	300	Ἐκτακτα Κέρδη	200	100		
Ἐκτακτες Ζημίες	100	—					
Κέρδη Χρήσεως	<u>1000</u>	<u>700</u>					
	<u><u>4300</u></u>	<u><u>3200</u></u>					
				<u><u>4300</u></u>	<u><u>3200</u></u>		

8.2.1 Ἀνάλυση τοῦ ἰσολογισμοῦ 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποιήσεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Σύνολο Ἐνεργητικοῦ}} = \frac{4.600}{11.900} \simeq 39\%.$$

$$2) \text{Βαθμός Ρευστοποιήσεως} = \frac{\text{Κυκλοφοριακά}}{\text{Σύνολο Ἐνεργητικοῦ}} = \frac{7.300}{11.900} \simeq 61\%.$$

“Οπως φαίνεται ἀπό τούς ἀριθμοδεῖκτες αὐτούς ἡ ἐπιχείρηση εἶναι ἐντάσεως τῆς κυκλοφοριακῆς περιουσίας. Αὐτό εἶναι εὐνοϊκό γιά ἐμπορική ἐπιχείρηση, γιατί μπορεῖ νά ἔχει εὐελιξία στίς συναλλαγές της καὶ μικρότερο κόστος, ἐπειδή ἔχει μικρό ποσό ἀποσβέσεων.

Τώρα, ἀν θέλομε ποιό ἀκριβή στοιχεῖα γιά τή δομή τῆς περιουσιακῆς συγκροτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, θά συγκρίνομε τούς ἀριθμοδεῖκτες αὐτούς μὲ ἀριθμοδεῖ-

κτες άπό διοικητικής έπιχειρήσεις πού θεωροῦνται ιδανικοί. "Αν ύποθέσουμε ότι οι ιδανικοί άριθμοδείκτες είναι: παγιοποιήσεως 28% και Ρευστοποιήσεως 72%, τότε προσπαθώντας νά φθάσουμε τίς ιδανικές σχέσεις θά πρέπει νά κάνομε τίς άκολουθες σκέψεις:

α) "Αν ή πάγια περιουσία κρίνεται άναγκαία, θά πρέπει νά στραφούμε πρός τήν κατεύθυνση αύξησεως τής κυκλοφοριακής, ἀν φυσικά τό έπιπτρέπουν οι συνθήκες τής άγοράς. Ή αὔξηση τῶν κυκλοφοριακῶν στοιχείων μπορεῖ νά γίνει μέ αὔξηση τοῦ Μετοχικοῦ Κεφαλαίου ή μέ αὔξηση τῶν Αποθεματικῶν Κεφαλαίων ή μέ λήψη Δανείων καί ἄλλων Πιστώσεων ή μέ συνδυασμό, δπως αὔξηση τοῦ Μετοχικοῦ Κεφαλαίου καί λήψη πιστώσεων κλπ.

β) "Αν ή πάγια περιουσία δέν θεωρεῖται άλη άναγκαία, θά πρέπει νά ρευστοποιήσουμε ἔνα μέρος τῆς.

$$3) \text{Βαθμός Δανειακής Επιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{5.300}{6.600} \simeq 80\%$$

Αύτό σημαίνει ότι έχει μικρή δανειακή έπιβάρυνση, ἀν ύποθέσουμε ότι οι ιδανικοί άριθμοδείκτης είναι 100% καί έπομένως ή έπιχειρηση έχει σημαντική πιστοληπτική ίκανότητα καί μπορεῖ νά αύξησει τὸν κύκλο έργασιῶν τῆς.

$$4) \text{Βαθμός Ληκτότητας Υποχρεώσεων} = \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις}} = \\ = \frac{3.300}{2.000} = 165\%.$$

Προκύπτει δηλαδή ότι οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις είναι μεγάλες σὲ σχέση μέ τίς μακροπρόθεσμες. Άπο τὸν άριθμοδείκτη καλύψεως τῶν βραχυπρόθε-

$$\text{σμων Υποχρεώσεων} (= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}} = \frac{3.300}{7.300} \simeq 45\%)$$

προκύπτει ότι οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις είναι πολύ μικρές καί ότι η ιδανική σχέση έπρεπε νά είναι σχεδόν 100%. Αύτό σημαίνει ότι η έπιχειρηση έχει άνεκμετάλλευτες δξίες καί έπιβάλλεται ή αὔξηση τῆς δραστηριότητάς τῆς.

$$5) \text{Βαθμός Καλύψεως τοῦ Πάγιου Κεφ.} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{4.600}{6.600} \simeq 70\%.$$

Ο δείκτης είναι μικρός, διανικός είναι περίπου 100%, καί έμφανίζει ότι η έπιχειρηση πρέπει νά χρησιμοποιεῖ έντατικά τὰ κυκλοφοριακά περιουσιακά τῆς στοιχεῖα, γιά τὴν αὔξηση τῆς δραστηριότητάς τῆς. Έμφανίζει έπίσης ότι έχει δυνατότητα συνάψεως μακροπρόθεσμου δανείου καί άκομη ότι μπορεῖ νά χορηγεῖ πιστώσεις γιά τὴν αὔξηση τοῦ κύκλου έργασιῶν τῆς.

$$6) \text{Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{1.600}{5.000} = 32\%$$

πού σημαίνει ότι ή μέση έτήσια αύτοχρηματοδότηση, σέ σχέση μέ τό μετοχικό κεφάλαιο είναι 32 : 6 χρήσεις = 5,33%, ποσοστό πού θεωρεῖται, γενικά, άρκετά ύψηλό.

Συμπεράσματα:

- 'Η Ἐπιχείρηση ἔχει σημαντικά μεγάλα ίδια κεφάλαια σέ σχέση μέ τά ξένα, καί ἐπιβάλλεται άρχικά νά αὐξήσει τίς δραστηριότητές της μέ τήν ὀρθή ἐκμετάλλευση τῆς υπάρχουσας περιουσίας της. Στή συνέχεια μετά τήν αὔξηση τῆς δραστηριότητάς της, μπορεῖ νά ἔξακολουθήσει νά τήν αὔξανει καί μέ ξένα κεφάλαια, ἀν φυσικά τά βρίσκει σέ Ικανοποιητική τιμή.
- "Ένα μεγάλο μέρος ἀπό τά διαθέσιμα τῆς ἐπιχειρήσεως μένει ἀνεκμετάλλευτο καί γι' αύτό ἔχει συμφέρον νά χορηγεῖ πιστώσεις.
- "Άν δέν αὔξηθεῖ ή δραστηριότητά της, τό ἐνυπόθηκο δάνειο τουλάχιστον πρέπει νά ἔξοφληθεῖ, γιατί δέν χρειάζεται.

β) Ρευστότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

$$\text{— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \\ = \frac{7.300}{3.300} \simeq 222\%.$$

$$\text{— Βαθμός Πραγματικής Ρευστότητας} = \frac{\text{'Απαιτήσεις + Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \\ = \frac{3.200 + 1.700}{3.300} \simeq 148\%.$$

$$\text{— Βαθμός Ταμιακής Ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμο 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \\ = \frac{1.700}{3.300} \simeq 51\%.$$

'Από τούς άριθμοδείκτες αύτούς, ἀν θεωρηθεῖ ότι ο ιδανικός άριθμοδείκτης τῆς κυκλοφοριακής ρευστότητας είναι μεταξύ 100 καί 110%, σημαίνει ότι ή ἐπιχείρηση ἔχει ἀνεκμετάλλευτα τά μισά τῆς περίπου κεφάλαια, σέ βάρος τῆς ἀποδοτικότητάς της. Οι δύο ἄλλοι άριθμοδείκτες ἔχουν μικρότερη πληροφοριακή ἀξία γιά τόν ἐξωτερικό μελετητή, ἐνώ τό ἀντίθετο συμβαίνει γιά τόν ἐσωτερικό μελετητή.

γ) Αποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως.

$$\text{— Βαθμός Συνολικής 'Αποδοτικότητας} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{1.000}{11.900} \simeq 8,4\%. \\ \text{— Βαθμός 'Ιδιωφελούς 'Αποδοτικότητας} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{1.000}{6.950} \simeq 14\%.$$

"Ως ίδια κεφάλαια λάβαμε τήν καθαρή περιουσία στήν ἀρχή τῆς χρήσεως αὔξη-

μένη κατά τό μισό τών καθαρών κερδῶν της χρήσεως 1979. Δηλαδή:

$$6.450 + \frac{1}{2} \times 1000 = 6.950$$

Οι βαθμοί άποδοτικότητας δέν θεωροῦνται ίκανοποιητικοί σέ σύγκριση μέ τό βαθμό ίδιωφελούς άποδοτικότητας καί τόν τόκο της άγοράς.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικῶν Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{15.000}{11.900} \simeq 1,26.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ιδίων Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{15.000}{6.950} \simeq 2,16.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Αποθέματα}} = \frac{15.000}{2.400} = 6,25.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Πάγια}} = \frac{15.000}{4.600} \simeq 3,26.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακής Επιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{15.000}{5.300} \simeq 2,83.$$

Οι δεῖκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι πολύ χαμηλοί, ጛν λάβομε ύπόψη ότι ο δείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας τών συνολικῶν κεφαλαίων πρέπει νά είναι τουλάχιστον 2 καί άναλογη πρέπει νά είναι καί ή κυκλοφοριακή ταχύτητα τών άλλων στοιχείων.

Άπαιτείται δραστηριοποίηση της έπιχειρήσεως γιά τήν αύξηση της κυκλοφοριακής της ταχύτητας μέ διαφημίσεις, χορήγηση πιστώσεων κλπ.

ε) Σχέσεις τῶν Κερδῶν.

- $\frac{\text{Κόστος Πωληθέντων Ἐμπορευμάτων}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{11.000}{15.000} \simeq 73\%.$
- $\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{4.000}{15.000} \simeq 27\%.$
- $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{1.000}{15.000} \simeq 6,7\%.$

$$\frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{700}{1.000} = 70\%.$$

Τά άκαθάριστα κέρδο είναι 27%, ποσοστό σημαντικό, ένω τά καθαρά πού είναι 6,7% είναι πολύ μικρό και όφείλεται στή μικρή κυκλοφοριακή ταχύτητα πού έχει ώς συνέπεια τή μεγάλη έπιβάρυνση μέ σταθερά έξοδα τού κόστους κατά μονάδα τών έμπορευμάτων.

στ) Νεκρό ή ούδετερο σημείο τής έπιχειρήσεως.

"Αν ύποθέσουμε ότι οι μονάδες τών έμπορευμάτων πού πουλήθηκαν είναι 1.000 και x οι μονάδες τών έμπορευμάτων στό νεκρό σημείο, άν βέβαια θεωρήσουμε άμελητέα τή διαφορά στά άποθέματα τών δύο έτών, έχομε:

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Σταθερά Έξοδα}}{x} + \frac{\text{Μεταβλητά Έξοδα}}{\text{Μονάδες Πωληθέντων Έμπορευμάτων}} = \\ & = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μονάδες Πωληθέντων Έμπ/των}} \end{aligned}$$

Θεωρούμε σταθερά έξοδα τίς άποσβέσεις, τούς μισθούς, τά γενικά έξοδα διοικήσεως και τά διάφορα έξοδα και μεταβλητά αύτά πού άποτελούν τό κόστος τών πωληθέντων έμπορευμάτων. "Έτσι έχομε:

$$\frac{2.800}{x} + \frac{11.000}{1.000} = \frac{15.000}{1.000} \quad \text{και} \quad x = 700 \text{ μονάδες}$$

"Επομένως σέ πωλήσεις $700 \times 15 = 10.500$ βρίσκεται τό νεκρό σημείο τού κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως, έναντι τών 15.000 πού πραγματοποίησε και πού βρίσκεται κοντά στό νεκρό σημείο.

Είναι άπαραίτητο νά αύξηθε, άν οι συνθήκες τής έπιχειρήσεως και τής άγορᾶς τό έπιτρέπουν, δύ κύκλος έργασιών τής έπιχειρήσεως.

Πέρα άπό τήν έξέταση τών παραπάνω στοιχείων είναι δυνατόν νά έξετάσουμε και άλλες σχέσεις πού μπορούν νά μάς δώσουν πολύτιμες πληροφορίες.

Άκομη, άπό δσα γνωρίζουμε μπορούμε νά λάβομε πιό όρθα τά ποσά μερικών στοιχείων δπως τών άποθεμάτων, τών παγίων, τών κεφαλαίων κλπ.

Ω Σύγκριση τών στοιχείων τών έτών 1978 και 1979.

"Η σύγκριση τών στοιχείων τού ίσολογισμού και τών άποτελεσμάτων τών έτών 1978 και 1979, δείχνει ότι δέν ύπάρχουν σημαντικές μεταβολές στά διάφορα περιουσιακά στοιχεία έκτος άπό τήν αύξηση τού κύκλου τών έργασιών της άπο 12.000 σέ 15.000 ή δποία βέβαια είναι σημαντική.

"Η αύξηση αύτή τού κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως δείχνει ότι τό έτος 1979 άναπτύχθηκε μεγαλύτερη δραστηριότητα στήν έπιχειρηση και άπαιτείται νά αύξηθει πολύ περισσότερο στό έπόμενο έτος.

8.3 Μελέτη Ίσολογισμού και Άποτελεσμάτων Βιομηχανικής Έπιχειρήσεως.

"Ο Ίσολογισμός και τά Άποτελέσματα Χρήσεως Βιομηχανικής Έπιχειρήσεως

είχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 5η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>	<u>1978</u>
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΠΑΓΙΑ	14.000	11.500
‘Ακίνητα	8.000	8.000
‘Αποσβέσεις	— <u>3.000</u> 5.000	— <u>2.000</u> 6.000
Μηχανήματα	10.000	5.000
‘Αποσβέσεις	— <u>2.000</u> 8.000	— <u>1.000</u> 4.000
Λοιπά Πάγια	2.000	2.000
‘Αποσβέσεις	— <u>1.000</u> 1.000	— <u>500</u> 1.500
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		
I. ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	12.500	8.600
Πρώτες “Υλες	2.000	1.500
Λοιπά ‘Υλικά	1.000	600
Προϊόντα	3.000	3.500
Πελάτες	3.500	1.500
Γραμμάτια Εισπρακτέα	<u>3.000</u>	<u>1.500</u>
II. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	2.500	2.500
Καταθέσεις “Οψεως	2.000	1.500
Ταμείο	<u>500</u>	<u>1.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>29.000</u></u>	<u><u>22.600</u></u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
	12.000	11.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	10.000	10.000
‘Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>2.000</u>	<u>1.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
I. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	4.000	—
Δάνειο ‘Ενυπόθηκο	<u>4.000</u>	—
II. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	13.000	11.600
Προμηθευτές	4.500	5.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	5.500	4.500
‘Αμοιβές Δ.Σ κλπ.	500	300
‘Οφειλόμενα “Εξοδα	500	400
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>2.000</u>	<u>1.400</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>29.000</u></u>	<u><u>22.600</u></u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Αποσβέσεις Παγίων	2.500	2.000	Κέρδη άπό τήν Έκμ/ση Προϊόντων	12.500	10.000
Μισθοί Διοικ. Πρ/κού	4.000	3.000	Πιωλήσεις	40.000	30.000
Γεν. Έξοδα Διοικ.	1.500	1.500	Κόστος Πιωλήσεων	— 27.500	— 20.000
Λοιπά έξοδα	1.000	2.000	Ούδετερα Έσοδα	150	500
Ούδετερα Έξοδα	100	—	Έκτακτα Κέρδη	50	—
Έκτακτες Ζημίες	100	—			
Κέρδη Χρήσεως	3.500	2.000			
	<u>12.700</u>	<u>10.500</u>		<u>12.700</u>	<u>10.500</u>

8.3.1 Άναλυση του Ισολογισμού 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποίησεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Σύνολο Ένεργητικού}} = \frac{14.000}{29.000} \simeq 48\%.$$

$$2) \text{Ο βαθμός Ρευστοποίησεως είναι } 100\% - 48\% = 52\%.$$

Η έπιχείρηση αν και-είναι έντασεως κυκλοφοριακής περιουσίας, έχει μεγάλη πάγια περιουσία. Αύτό σημαίνει ότι έχει μικρή εύελιξία σε κυκλοφοριακά μέσα και πρέπει νά βρει τρόπους αύξησεως τής κυκλοφοριακής της περιουσίας μέ αύξηση τών κεφαλαίων της, ίδιων ή ξένων, γιά νά αύξησει τήν παραγωγή της μειώνοντας έτσι τό κατά μονάδα κόστος τών προϊόντων της. Τό κατά μονάδα κόστος είναι πολύ έπιβαρυμένο μέ σταθερά έξοδα πού προέρχονται άπό τίς άποσβέσεις και τά υπόλοιπα έξοδα τών παγίων περιουσιακών της στοιχείων και τούς τόκους τού μακροπρόθεσμου δανείου.

$$3) \text{Βαθμός Δανειακής Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{17.000}{12.000} \simeq 142\%.$$

Η δανειακή έπιβάρυνση τής έπιχειρήσεως είναι σημαντική, αν θεωρήσομε ότι η ιδανική είναι 100%.

$$4) \text{Ο βαθμός Ληκτότητας Ύποχρεώσεων} = \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}}{\text{Μακροπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} =$$

$$= \frac{13.000}{4.000} \simeq 325\%.$$

Οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις είναι πολύ μεγάλες και αύτό σημαίνει ότι η έπιχείρηση πρέπει νά έχει μεγάλη κυκλοφοριακή περιουσία. Μέ τόν άριθμοδείκτη

$$\text{καλύψεως βραχυπροθέσμων 'Υποχρεώσεων} (= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}} =$$

$= \frac{13.000}{15.000} \simeq 87\%$) παρατηρούμε ότι ύπάρχει μεγάλη δινεση καλύψεως των βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεών της.

$$5) \text{ Βαθμός Καλύψεως τοῦ Πάγιου Κεφαλαίου} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{14.000}{12.000} \simeq \\ \simeq 117\%.$$

'Ο άριθμοδείκτης αύτός είναι μεγάλος, διότι λάβομε ύπόψη τό γενικό κανόνα: Πάγια = 'Ιδια Κεφάλαια και Κυκλοφοριακά = Ξένα Κεφάλαια. 'Η σχέση δημοσίου αύτή, έπειδή ή έπιχειρηση άγρασε μηχανήματα δάντι 5.000 με δάνειο 4.000 είναι πολύ καλή διότι λάβομε ύπόψη μας ότι οι έπενδύσεις σε νέο πάγιο έξοπλισμό μπορεῖ νά γίνονται με μακροπρόθεσμα δάνεια. 'Ο σχετικός άριθμοδείκτης πού πρέπει νά δίνει σχεδόν 100% είναι:

$$\frac{\text{Πάγια} + \text{Νέα Πάγια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια} + \text{Μακροπρόθεσμα Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{14.000}{16.000} \simeq 87\%, \text{ πού σημαίνει ότι } 2.000 \text{ έχουν έπενδυθεί σε κυκλοφοριακά στοιχεῖα.}$$

$$6) \text{ Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{'Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{2.000}{10.000} = 20\%.$$

'Η αύτοχρηματοδότηση της έπιχειρήσεως είναι κατά μέσο όρο τό κάθε έτος 20% : 5 = 4%, ποσοστό πού θεωρεῖται ίκανοποιητικό.

Συμπεράσματα:

- 'Η έπιχειρηση έχει άναγκη αύξησεως της κυκλοφοριακής της περιουσίας μέσκοπό την αύξηση της πιστοδοτικής και πιστοληπτικής της ίκανότητας, γιά την αύξηση της δραστηριότητάς της.
- Εύνοϊκό στοιχείο είναι ή άγορά των μηχανημάτων γιά την αύξηση της παραγωγής της και ίσως και γιά τή μείωση τοῦ κατά μονάδα κόστους παραγωγής της σε διθεῖσες μονάδες παραγωγής λόγω τελειότητας των νέων μηχανημάτων.

β) Ρευστότητα.

- Βαθμός Κυκλοφοριακής Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{15.000}{13.000} \simeq 115\%.$$

- Βαθμός Ταμιακής Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Διαθέσιμο 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{25.000}{13.000} \simeq 192\%.$$

— Βαθμός Μεσαίας Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Άπαιτήσεις} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}} = \frac{6.000}{13.000} \simeq 46\%.$$

Από τούς άριθμοδείκτες αύτούς άν δ άριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας πού θεωρεῖται ίδανικός είναι δ 100 - 110%, έχομε πολύ καλή ρευστότητα. Γιά τήν έξέταση των άλλων άριθμοδεικτών άπαιτούνται πιό συγκεκριμένα στοιχεία γιά τούς χρόνους ρευστοποιήσεως καί έξοφλήσεως των ύποχρεώσεων.

γ) Αποδοτικότητα.

— Βαθμός Συνολικής Αποδοτικότητας = $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{3.500}{29.000} \simeq 12\%.$

— Βαθμός Ίδιωφελούς Αποδοτικότητας = $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{3.500}{11.500} \simeq 30\%.$

Τόσο τό ποσοστό τής συνολικής δσο καί τής ίδιωφελούς άποδοτικότητας είναι πολύ ίκανοποιητικό. Αύτό φαίνεται καλύτερα άπό τή σύγκριση των ποσοστών τής ίδιωφελούς άποδοτικότητας καί τοῦ τόκου τής άγοράς.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικῶν Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιῶν}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{40.000}{29.000} \simeq 1,38.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ίδιων Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιῶν}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{40.000}{12.150} \simeq 3,30.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Άποθεμάτων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιῶν}}{\text{Άποθέματα}} = \frac{40.000}{6.000} \simeq 6,67.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιῶν}}{\text{Πάγια}} = \frac{40.000}{14.000} \simeq 2,86.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακής Επιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιῶν}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{40.000}{17.000} \simeq 2,35.$$

Οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι πολύ χαμηλοί, άν λάβομε ύπόψη ότι δείκτης τής κυκλοφοριακής ταχύτητας των συνολικών κεφαλαίων πρέπει νά είναι

τουλάχιστον 2 καί δτι άνάλογη πρέπει νά είναι ή κυκλοφοριακή ταχύτητα τῶν ἀλλων στοιχείων.

‘Απαιτείται λοιπόν προσπάθεια γιά τήν αὔξηση τῆς κυκλοφοριακῆς ταχύτητας τῆς ἐπιχειρήσεως.

ε) Σχέσεις τῶν Κερδῶν.

$$-\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{12.500}{40.000} \simeq 31\%.$$

$$-\frac{\text{Κόστος Πωληθέντων Προϊόντων}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{27.500}{40.000} \simeq 69\%.$$

$$-\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{3.500}{40.000} = 8,75\%.$$

$$-\frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{2.000}{3.500} \simeq 57\%.$$

Τό ποσοστό τῶν ἀκαθαρίστων κερδῶν (31%) είναι ύψηλό, ἐνῶ τῶν καθαρῶν (8,75%) είναι πολύ χαμηλό καί ὅφελεται στή μικρή κυκλοφοριακή ταχύτητα πού ἔχει ὡς συνέπεια τή μεγάλη ἐπιβάρυνση τοῦ κατά μονάδα κόστους τῶν προϊόντων μέ σταθερά ἔξοδα. Ἀκόμη πρέπει νά ἔχετασθεί ή δμαλότητα τῶν ἔξόδων τῆς ἐπιχειρήσεως.

στ) Νεκρό ή Ούδέτερο Σημεῖο.

‘Αν ὑποθέσομε δτι οι μονάδες τῶν προϊόντων πού πουλήθηκαν είναι 1.000, ἀφού δέν ὑπάρχει σχεδόν διαφορά στά ἀποθέματα τῶν δύο ἔτῶν καί x οι μονάδες τῶν προϊόντων στό νεκρό σημεῖο, ἔχομε:

$$\frac{\text{Σταθερά ἔξοδα}}{x} + \frac{\text{Μεταβλητά ἔξοδα}}{\text{Μον. Πωληθέντων Προϊόντων}} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μον. Πωληθέντων Προϊόντων}}$$

$$\text{Δηλαδή: } \frac{9.000}{x} + \frac{27.500}{1.000} = \frac{40.000}{1.000} \quad \text{καί } x = 720$$

‘Επομένως σέ πωλήσεις $720 \times 40 = 28.800$ βρίσκεται τό νεκρό σημεῖο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔναντι τῶν 40.000 πού πραγματοποίησε.

Σέ περίπτωση πού ἔχομε περισσότερα γνωστά στοιχεία γιά τήν ἐπιχείρηση μποροῦμε νά χρησιμοποιοῦμε πλῆθος ἀριθμοδεικτῶν. Ἀκόμη πιό ὀρθό είναι νά χρησιμοποιοῦμε ἀριθμοδείκτες μέ ποσότητες.

ζ) Σύγκριση τῶν στοιχείων τῶν ἔτῶν 1978 καί 1979.

‘Η σύγκριση τῶν στοιχείων τοῦ ισολογισμοῦ καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἔτῶν

1978 καί 1979, γίνεται άπό τά στοιχεία πού παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές καί έτσι έχομε τόν Πίνακα 8.3.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.3.1.
Συγκριτικός πίνακας μεταβολών στοιχείων

Στοιχεία	1979	1978	Διαφορά
Μηχανήματα (άρχικές άξιες)	10.000	5.000	+ 5.000
Πελάτες	3.500	1.500	+ 2.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	3.000	1.500	+ 1.500
Ίδια Κεφάλαια	12.000	11.000	+ 1.000
Δάνειο Ένυπόθηκο	4.000	—	+ 4.000
Πωλήσεις	40.000	30.000	+ 10.000
Καθαρά Κέρδη	3.500	2.000	+ 1.500

Άπο τόν πίνακα φαίνεται:

- Ή άγορά νέων μηχανημάτων άντι 5.000, πού προέρχεται άπό τό δάνειο 4.000 καί τήν αὔξηση τῶν ίδιων κεφαλαίων κατά 1.000.
- Ή χορήγηση μεγαλυτέρων πιστώσεων στούς πελάτες κατά 2.000 καί αὔξηση τῶν πωλήσεων μέ συναλλαγματικές κατά 1.500.
- Ή αὔξηση τοῦ κύκλου έργασιῶν κατά 10.000, πού προέρχεται άπό τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς μέ μειωμένο τό κατά μονάδα προϊόντος κόστος καί πιθανών καί άπό τή μείωση τῆς τιμῆς πωλήσεως καθώς καί άπό τή χορήγηση τῶν αὔξημένων πιστώσεων καί τίς αὔξημένες πωλήσεις μέ συναλλαγματικές.
- Ή αὔξηση τοῦ καθαροῦ κέρδους κατά 1.500, πού δύείλεται στή μεγάλη αὔξηση τοῦ κύκλου έργασιῶν τῆς έπιχειρήσεως.

Άντι γιά τόν παραπάνω πίνακα, μπορεί νά γίνει πίνακας στόν όποιο νά περιλαμβάνονται δλα τά στοιχεία, πού είναι γνωστά καί νά γίνει πιό λεπτομερής έρευνα.

8.4 Μελέτη Ισολογισμοῦ καί Αποτελεσμάτων Τραπεζικής Έπιχειρήσεως.

Ο Ισολογισμός καί τά Αποτελέσματα χρήσεως Τραπεζικής έπιχειρήσεως είχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 5η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>		<u>1978</u>	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΠΑΓΙΑ		140.000		142.000
'Ακίνητα	150.000		150.000	
'Αποσβέσεις	—40.000	110.000	—30.000	120.000
'Επιπλα καί Σκεύη	40.000		30.000	
'Αποσβέσεις	—10.000	30.000	—8.000	22.000

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	2.100.000	1.700.000
Προεξοφλήσεις	500.000	400.000
Χορηγήσεις Δανείων	600.000	500.000
Λοιποί Χρεωστικοί Λ/σμοί	200.000	200.000
Ταμείο Συναλλάγματος	500.000	400.000
Ταμείο	<u>300.000</u>	<u>200.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>2.240.000</u>	<u>1.842.000</u>
 ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	120.000	115.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	100.000	100.000
Άποθεματικά Κεφάλαια	<u>20.000</u>	<u>15.000</u>
 ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	30.000	35.000
Δάνεια	50.000	50.000
Άποσβέσεις	<u>−20.000</u>	<u>30.000</u>
 II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	2.090.000	1.692.000
Καταθέτες Προθεσμίας	1.000.000	700.000
Καταθέτες "Οψεως	700.000	600.000
Λοιπές Όφειλές	345.000	360.000
Άμοιβές Δ.Σ κλπ.	15.000	12.000
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>30.000</u>	<u>20.000</u>
 ΣΥΝΟΛΟ	<u>2.240.000</u>	<u>1.842.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978	1979	1978	
Άμοιβές Προσωπικού	70.000	60.000	Μικτά Κέρδη	240.000	185.000
Έργοδοτικές Εισφορές	20.000	18.000	Τόκοι Πιστωτικοί, Προμήθειες κλπ.	1.200.000	900.000
Γενικά "Έξοδα	70.000	45.000	Τόκοι Χρεωστικοί κλπ.—960.000	—715.000	
Άποσβεση Άκινήτων	10.000	10.000			
Άποσβεση Έπιπλων καὶ Σκευῶν	2.000	2.000			
Λοιπά έξοδα	18.000	15.000			
Κέρδη Χρήσεως	<u>50.000</u>	<u>35.000</u>			
	<u>240.000</u>	<u>185.000</u>			
			<u>240.000</u>	<u>185.000</u>	

8.4.1 Άναλυση τοῦ ισολογισμοῦ 1979.

α) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{ Βαθμός Παγιοποίησεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Συνολικό Ένεργητικό}} = \frac{140.000}{2.240.000} \approx 6,25\%.$$

Ο βαθμός παγιοποίησεως είναι πολύ μικρός. "Αν δημως, δημως φαίνεται, καλύπτονται οι λειτουργικές της άνάγκες μέ τά πάγια πού διαθέτει μειώνει κατά πολύ τά σταθερά της έξοδα καί έχει εύελιξια. Ο βαθμός ρευστοποίησεως είναι άντιστοιχα 93,75%.

$$2) \text{ Βαθμός Δανειακῆς Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{"Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{2.120.000}{120.000} \approx$$

$\approx 17,67$ φορές περισσότερα τά ξένα άπό τά ίδια κεφάλαια. Αύτό σημαίνει ότι είναι άρκετά ύψηλός, άλλα σέ Τραπεζική έπιχείρηση τούτο είναι καλό, γιατί έκμεταλλεύεται χρηματικά κεφάλαια.

$$3) \text{ Βαθμός Ληκτότητας Ύποχρεώσεων} =$$

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}}{\text{Μακροπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{2.090.000}{30.000} \approx 70, δηλαδή 70 φορές μεγαλύτερες είναι οι βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις της άπό τίς μακροπρόθεσμες.$$

Μέ τόν άριθμοδείκτη καλύψεως τῶν βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεων

$$(= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}} = \frac{2.090.000}{2.100.000} \approx 1) \text{ διαπιστώνομε ότι ύπάρχει καλή σχέση, ένω άπό τόν προηγούμενο δείκτη προκύπτει ότι ή έπιχείρηση έχει πολύ μικρή Ικανότητα χορηγήσεως μακροπροθέσμων δανείων.}$$

$$4) \text{ Βαθμός Καλύψεως τοῦ Πάγιου Ένεργητικοῦ} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{"Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{140.000}{120.000} \approx$$

$\approx 117\%$.

Ο βαθμός αύτός δέν είναι Ικανοποιητικός. "Επρεπε νά είναι 100%, άλλα αύτό δικαιολογεῖται καί άπό τό μακροπρόθεσμο δάνειο πού έχει λάβει ή Τράπεζα καί έτσι δέν έμφανίζεται άνωμαλία.

$$5) \text{ Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{"Άποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{20.000}{100.000} =$$

$= 20\%$, πού σημαίνει $20\% : 5$ χρήσεις $= 4\%$ κατά μέσο όρο τό χρόνο. Τό ποσοστό αύτό κρίνεται Ικανοποιητικό.

Συμπεράσματα:

— Τά ίδια κεφάλαια τῆς έπιχειρήσεως είναι πολύ μικρά σέ σύγκριση μέ τά συνολικά της κεφάλαια καί είναι άπαραίτητο νά αύξηθούν.

- Δέν μπορεῖ ή έπιχείρηση νά χορηγεῖ μακροπρόθεσμα δάνεια, λόγω τῶν μικρῶν της ίδιων κεφαλαίων καί τῆς μικρῆς μακροπρόθεσμης δανειοδοτήσεώς της.
- Τά παραπάνω είναι άπαραίτητο νά πραγματοποιηθοῦν όσο γίνεται πιό γρήγορα, γιατί σέ περίπτωση ειδικῆς ή γενικῆς οίκονομικῆς ύφεσεως ή έπιχείρηση κινδυνεύει.

β) Ρευστότητα.

- Βαθμός Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{2.100.000}{2.090.000} \simeq 1\%.$$

- Βαθμός Ταμιακῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{800.000}{2.090.000} \simeq 38\%.$$

- Βαθμός Πραγματικῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{'Απαιτήσεις καί Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{2.100.000}{2.090.000} \simeq 1\%.$$

Άν λάβομε ύπόψη τήν άρχη ότι τά διαθέσιμα πρέπει νά είναι τό 10% άπό τίς καταθέσεις (άν δχι μόνο άπό τίς καταθέσεις όψεως), τότε σημαίνει ότι η ρευστότητα τῆς έπιχειρήσεως είναι πολύ μεγάλη. Μπορεῖ ή έπιχείρηση νά χρησιμοποιήσει μεγάλο μέρος άπό τά διαθέσιμά της γιά βραχυπρόθεσμους δανεισμούς.

γ) Αποδοτικότητα.

- Βαθμός Συνολικῆς Αποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{50.000}{2.240.000} \simeq 2,23\%.$$

- Βαθμός Ιδιωφελοῦς Αποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{50.000}{140.000} \simeq 35,7\%.$$

Ό βαθμός τῆς συνολικῆς αποδοτικότητας είναι μικρός, ένω τῆς ιδιωφελοῦς πολύ μεγάλος.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

Γιά νά βροῦμε τούς άριθμοδείκτες κυκλοφοριακῆς ταχύτητας είναι άπαραίτητο νά γνωρίζομε τόν κύκλο έργασιῶν τῆς έπιχειρήσεως.

Άν γνωρίζομε ότι τό μέσο σταθμικό έτήσιο έπιτόκιο, στό όποιο περιλαμβάνονται καί προμήθειες καί λοιπά έσοδα, είναι 20% καί θεωρήσομε τά διάφορα χρηματικά κεφάλαια πού έκμεταλλεύεται ή έπιχείρηση ώς ένα, τό όποιο τοκίζεται γιά ένα χρόνο, θά έχομε:

$$\text{Κύκλος Έργασιών} = 1.200.000 \times 100 : 20 = 6.000.000$$

Τό κόστος τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων πού ἐκμεταλλεύθηκε ἡ ἐπιχείρηση θά εἶναι:

$$6.000.000 - 240.000 = 5.760.000$$

Οι ἀριθμοδεῖκτες πού δίνουν τήν κυκλοφοριακή ταχύτητα εἶναι:

$$-\text{Συνολικῶν Κεφαλαίων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{6.000.000}{2.240.000} \simeq 2,68.$$

$$-\text{'Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{6.000.000}{117.500} \simeq 51,00.$$

$$-\text{Παγίων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Πάγια}} = \frac{6.000.000}{140.000} \simeq 42,86.$$

$$-\text{'Αποθεμάτων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{'Αποθέματα}} = \frac{6.000.000}{800.000} = 7,50.$$

Ως ἀποθέματα ἔδω λαμβάνομε τό Ταμείο Συναλλάγματος καί τό Ταμείο.

$$-\text{Δανειακῆς Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{6.000.000}{2.120.000} \simeq 2,83.$$

Ἄν λάβομε ὑπόψη ὅτι διανικός ἀριθμοδεῖκτης τῆς κυκλοφοριακῆς ταχύτητας τῶν συνολικῶν κεφαλαίων εἶναι πάνω ἀπό 2 καί ἀνάλογοι ἀντίστοιχα εἶναι οἱ ἀριθμοδεῖκτες τῶν ἄλλων στοιχείων, παρατηροῦμε ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἔνταση δραστηριότητας στήν ἐπιχείρηση. Ἀπό τούς ἀριθμοδεῖκτες αὐτούς δι μόνος πού παρουσιάζει μειονέκτημα εἶναι δι αριθμοδείκτης κυκλοφοριακῆς ταχύτητας ἀποθεμάτων, δ ὅποιος ἐπρεπε νά εἶναι περίπου 12, πράγμα πού σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιχείρηση κρατεῖ σέ ἀδράνεια χρήματα. Αύτό δημοσιεύεται νά γίνεται καί ἐσκεμμένα, ἐπειδή ἡ ἐπιχείρηση ἔχει πολὺ μεγάλη δανειακή ἐπιβάρυνση γιά τήν ἀντιμετώπιση μικροπανικῶν τῶν δανειστῶν τῆς πού προέρχονται ἀπό οἰκονομικούς ἡ πολιτικούς κλπ. λόγους.

ε) Σχέσεις τῶν Κερδῶν.

$$-\frac{\text{Κόστος Χρηματικῶν Κεφαλαίων 'Εκμεταλλεύσεως}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{5.760.000}{6.000.000} = 96\%.$$

$$-\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{240.000}{6.000.000} = 4\%.$$

$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{50.000}{6.000.000} = 0,83\%.$$

$$- \frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{30.000}{50.000} = 60\%.$$

Τά ποσοστά τών κερδῶν σέ σχέση μέ τόν κύκλο έργασιῶν είναι σχετικά χαμηλά, άλλα αύτό διφείλεται στό είδος τῆς έπιχειρήσεως πού κερδοσκοπεῖ διφελούμενη άπό τή διαφορά τών έπιποκίων λήψεως καί διαθέσεως χρηματικῶν κεφαλαίων.

στ) Νεκρό σημείο.

Οι χρηματικές μονάδες τίς διποίες έκμεταλλεύθηκε ή έπιχείρηση είναι 6.000.000 καί, ἀν θεωρήσομε διτι οι χρηματικές μονάδες στό νεκρό σημείο τοῦ κύκλου έργασιῶν τῆς έπιχειρήσεως είναι x, έχομε:

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Σταθερά "Εξοδα}}{x} + \frac{\text{Μεταβλητά "Εξοδα}}{\text{Ποσότητα Χρημ. Μον. 'Εκμ/σεως}} = \\ & = \frac{\text{'Αξία Χρημ. Μον. 'Εκμ/σεως}}{\text{Ποσότητα Χρημ. Μον. 'Εκμ/σεως}} \\ & \Delta\text{ηλαδή: } \frac{190.000}{x} + \frac{5.760.000}{6.000.000} = \frac{6.000.000}{6.000.000} \quad \text{καί } x = 4.750.000 \end{aligned}$$

Κατά τόν ύπολογισμό αύτό, τά ποσά τά λάβαμε σύμφωνα μέ προηγούμενη ύπόθεσή μας καί γιά εύκολία δέ λάβαμε ύπόψη τίς διαφορές τών ταμείων.

Ω) Σύγκριση τών στοιχείων τών έτών 1978 καί 1979.

Η σύγκριση τών στοιχείων τοῦ ίσολογισμοῦ καί τών άποτελεσμάτων τών έτών 1978 καί 1979, γίνεται άπό τά στοιχεία πού παρουσιάζουν άξιόλογες μεταβολές καί έμφανίζονται στόν Πίνακα 8.4.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.4.1.
Συγκριτικός πίνακας μεταβολών στοιχείων

Στοιχεία	1979	1978	Διαφορά
"Επιπλα καί Σκεύη (άρχικές άξιες)	40.000	30.000	+ 10.000
Προεξοφλήσεις	500.000	400.000	+ 100.000
Χορηγήσεις Δανείων	600.000	500.000	+ 100.000
Ταμεία (Συν/τος καί Δραχμῶν)	800.000	600.000	+ 200.000
"Ίδια Κεφάλαια	120.000	115.000	+ 5.000
Δάνεια Μακροπρόθεσμα	30.000	35.000	- 5.000
Καταθέτες Όψεως	700.000	600.000	+ 100.000
Καταθέτες Προθεσμίας	1.000.000	700.000	+ 300.000
Κύκλος Έργασιῶν	6.000.000	4.500.000	+ 1.500.000
Κέρδη Χρήσεως	50.000	35.000	+ 15.000

Άπό τόν παραπάνω πίνακα παρατηροῦμε τά άκόλουθα:

- "Εγινε έπενδυση σέ "Επιπλα καί Σκεύη 10.000 πού προέρχεται άπό τίς άποσβέσεις τών παγίων καί έξοφλήθηκαν 5.000 τοῦ δανείου άπό τήν αὔξηση τών ίδιων κεφαλαίων.

- Άπο τίς αύξησεις κατά 400.000 των βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεων, έγιναν αύξησεις των χορηγήσεων 200.000 καί τών ταμείων 200.000. Η αύξηση τών ταμείων σημαίνει άνεκμετάλλευτα ποσά, άλλα μπορεῖ νά ύπαρχει σκοπιμότητα γιά τήν διντιμετώπιση προβλεπομένων πιθανών άναγκών της έπιχειρήσεως.
  - Η μεγάλη αύξηση τοῦ κύκλου έργασιών της έπιχειρήσεως είχε ως συνέπεια τήν αύξηση τών κερδών της.
- Η έπιχειρηση άναπτυξε πολύ μεγάλη δραστηριότητα τό έτος 1979, άλλα, όπως παρατηρήσαμε, άπαιτείται αύξηση τόσο τών ιδίων κεφαλαίων της όσο και τών μακροπροθέσμων ύποχρεώσεών της.

8.5 Μελέτη Ισολογισμού και Αποτελέσμάτων Μεταφορικής Έπιχειρήσεως.

Ο Ισολογισμός και τά Αποτελέσματα Χρήσεως Μεταφορικής Έπιχειρήσεως είχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 3η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>	<u>1978</u>
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	12.400	10.500
Αύτοκίνητα	20.000	16.000
'Αποσβέσεις	<u>—8.000</u>	<u>12.000</u>
"Επιπλα καὶ Σκεύη	600	600
'Αποσβέσεις	<u>— 200</u>	<u>400</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	4.600	4.500
Χρεῶστες	1.000	2.000
Καταθέσεις Όψεως	2.000	1.500
Ταμείο	<u>1.600</u>	<u>1.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>17.000</u></u>	<u><u>15.000</u></u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	10.000	9.500
Μετοχικό Κεφάλαιο	8.000	8.000
'Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>2.000</u>	<u>1.500</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	3.000	3.500
Δάνεια	<u>3.000</u>	<u>3.500</u>

II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	4.000	2.000
Πιστωτές	1.500	700
Γραμμάτια Πληρωτέα	1.000	400
Άμοιβές Δ.Σ κλπ.	500	300
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>1.000</u>	<u>600</u>
	<u><u>17.000</u></u>	<u><u>15.000</u></u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Άποσθέσεις	2.100	1.900	Κέρδη Έκμ/σεως Αύτ/των	7.000	5.200
Ένοικια	500	400	"Εσοδα Έκμ/σεως Αύτ/των	14.000	11.000
Μισθοί Διοικ. Προσ/κού	1.000	800	"Εξόδα Έκμ/σεως Αύτ/των	<u>7.000</u>	<u>5.800</u>
Γεν. "Εξόδα Διοικήσεως	1.200	800	Ούδέτερα Εσοδα	400	200
Λοιπά "Εξόδα	200	300	"Εκτακτα Κέρδη	100	300
Ούδέτερα "Εξόδα	300	100			
"Εκτακτες Ζημίες	200	300			
Κέρδη Χρήσεως	<u>2.000</u>	<u>1.100</u>		<u>7.500</u>	<u>5.700</u>
	<u>7.500</u>	<u>5.700</u>			

8.5.1 Άναλυση του Ισολογισμού 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποίησεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Συνολικό Ένεργητικό}} = \frac{12.400}{17.000} = 73\%, \text{ πού}$$

σημαίνει ότι είναι μεγάλης έντασεως παγίων κεφαλαίων. Ο βαθμός παγιοποίησεως τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως είναι πολύ καλός, έπειδή κύριο άντικείμενο έκμεταλλεύσεώς της είναι τά πάγια περιουσιακά της στοιχεία, δηλαδή τά αύτοκίνητα καί ίσως νά έπρεπε νά είναι άκομη πιό μεγάλος. Ο βαθμός τής κυκλοφοριακής της περιουσίας είναι 27%.

$$2) \text{Βαθμός Δανειακής Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{"Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{7.000}{10.000} = 70\%.$$

Είναι σημαντικά μικρός δν θεωρήσομε ότι δ ίδιανικός είναι 100%. Έχει δυνατότητα έπομένως ή έπιχειρηση νά προβεῖ σέ μακροπρόθεσμο δανεισμό γιά τήν άγορά καί άλλων αύτοκινήτων. Ακόμη, άν λάβομε ύπόψη ότι υπάρχει καί τό μακροπρόθεσμο δάνειο πού έχει λάβει ή έπιχειρηση τό ποσό πού μπορεῖ νά φθάσει τό νέο δάνειο είναι μέχρι 6.000 ή 7.000.

3) Βαθμός Ληκτότητας 'Υποχρεώσεων =

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Μακροπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{4.000}{3.000} \simeq 133\% \text{ πού είναι μεγαλύτερες}$$

οι βραχυπρόθεσμες άπό τίς μακροπρόθεσμες ύποχρεώσεις.

Μέ τόν άριθμοδείκτη καλύψεως τών βραχυπροθέσμων 'Υποχρεώσεων

$$(\text{= } \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}} = \frac{4.000}{4.600} \simeq 87\%), \text{ παρατηροῦμε ότι μπο-}$$

ρεī ή έπιχείρηση νά χορηγεī πιστώσεις μέχρι δ' άριθμοδείκτης αύτός νά φθάσει τό 100%. Πάντως τό 87% δείχνει ἀνεση συναλλαγῶν.

4) Βαθμός καλύψεως τοῦ Πάγιου Κεφαλαίου =

$$= \frac{\text{Πάγια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{12.400}{10.000} \simeq 124\%.$$

Άπό τόν άριθμοδείκτη αύτό φαίνεται ότι δέν καλύπτεται ή πάγια περιουσία της μέ 'ιδια κεφάλαια. Αύτό δικαιολογεῖται στήν έπιχείρηση αύτή άπό τήν άγορά νέων αύτοκινήτων τό έτος 1979 χρησιμοποιώντας καί τό ποσό τοῦ δανείου.

5) Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως =

$$= \frac{\text{'Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{2.000}{8.000} = 25\%.$$

Άπό τό βαθμό αύτό προκύπτει ότι ή μέση έτήσια αύτοχρηματοδότηση είναι 25%: 3 $\simeq$ 8,33%, ποσοστό πολύ μεγάλο πού δείχνει ότι ή έπιχείρηση ἀναπτύσσεται.

Συμπεράσματα:

- Ή έπιχείρηση έχει πολύ καλή δομή τής περιουσίας της.
- Μπορεī νά συνάψει μακροπρόθεσμα δάνεια γιά τήν άγορά καί νέων αύτοκινήτων, ἐφόσον οι συνθήκες άγορᾶς κεφαλαίων καί ἔκμεταλλεύσεως αύτοκινήτων τό ἐπιτρέπουν.

β) Ρευστότητα.

– Βαθμός Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{4.600}{4.000} = 115\%.$$

– Βαθμός Ταμιακῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{3.600}{4.000} = 90\%.$$

– Βαθμός Πραγματικῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Άπαιτήσεις} + \text{Διαθέσιμα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{4.600}{4.000} = 115\%.$$

Από τούς άριθμοδείκτες αύτούς προκύπτει, ότι ή έπιχείρηση έχει πολύ καλούς βαθμούς ρευστότητας καί έχει άνεση στή χορήγηση πιστώσεων, τήν άντιμετώπιση δυσχερειών καί τήν έκμετάλλευση εύκαιριών.

γ) Άποδοτικότητα.

– Βαθμός Συνολικής Άποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{2.000}{17.000} \simeq 11,76\%.$$

– Βαθμός Ιδιωφελούς Άποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{2.000}{9.750} \simeq 20,51\%.$$

Ο βαθμός της συνολικής άποδοτικότητας είναι πολύ μεγάλος καί ο βαθμός της ιδιωφελούς άποδοτικότητας, συγκρινόμενος με τόν τόκο της άγορας, είναι καλός.

δ) Κυκλοφοριακή ταχύτητα.

– Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικών Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{14.000}{17.000} \simeq 0,82.$$

Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ίδιων Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{14.000}{9.750} \simeq 1,44.$$

– Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Πάγια}} = \frac{14.000}{12.400} \simeq 1,13.$$

– Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακής Επιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{14.000}{7.000} = 2,00.$$

Από τούς παραπάνω άριθμοδείκτες, άν λάβομε ως βάση ότι ο ίδιανικός άριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας των συνολικών κεφαλαίων είναι τό 1, παρατηρούμε ότι άπαιτείται αυξηση της κυκλοφοριακής ταχύτητας των στοιχείων της.

ε) Σχέσεις Κερδῶν.

$$- \frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{7.000}{14.000} = 50\%.$$

$$\frac{\text{Κόστος Παρασχεθεισών 'Υπηρεσιών}}{\text{Κύκλος 'Εργασιών}} = \frac{7.000}{14.000} = 50\%.$$

$$-\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος 'Εργασιών}} = \frac{2.000}{14.000} \simeq 14,33\%.$$

$$-\frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{1.000}{2.000} = 50\%.$$

Τό ποσοστό των άκαθαρίστων κερδῶν (50%) είναι ύψηλό, ένω τῶν καθαρῶν κερδῶν (14,33) έχει μειωθεῖ πρό πάντων άπό τά ύψηλά σταθερά έξιδα.

στ) Νεκρό Σημείο.

"Αν ύποθεσομε ότι οι μονάδες τῶν ύπηρεσιών τῆς έπιχειρήσεως τό 1979 είναι 1000 (π.χ. κατά μέσο δρο, 1000 ταξίδια τῶν 500 χιλιομέτρων ή 1000 ταξίδια πρός 14 τό ένα κλπ.) καί x οι μονάδες στό νεκρό σημείο τοῦ κύκλου έργασιών τῆς έπιχειρήσεως, έχομε:

$$\frac{\text{Σταθερά "Εξοδα}}{\text{Μονάδες 'Υπηρεσιών στό Νεκρό Σημείο}} + \frac{\text{Μεταβλητά "Εξοδα}}{\text{Μονάδες 'Υπηρεσιών}} = \\ = \frac{"Εσοδα}{\text{Μονάδες 'Υπηρεσιών}}$$

$$\Delta\text{ηλαδή: } \frac{5.000}{x} + \frac{7.000}{1.000} = \frac{14.000}{1.000} \quad \text{καί} \quad x \simeq 715$$

'Επομένως τό νεκρό σημείο τοῦ κύκλου έργασιών τῆς έπιχειρήσεως βρίσκεται στό ποσό τῶν $715 \times 14 = 10.010$.

ζ) Σύγκριση τῶν στοιχείων τοῦ ισολογισμοῦ καί τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἔτῶν 1978 καί 1979.

Τά στοιχεία πού παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές είναι αύτά πού περιλαμβάνονται στόν Πίνακα 8.5.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.5.1.
Συγκριτικός πίνακας μεταβολών στοιχείων

Στοιχεία	1979	1978	Διαφορά
Αύτοκίνητα (άρχικές άξιες)	20.000	16.000	+ 4.000
Χρεώστες	1.000	2.000	- 1.000
Διαθέσιμα	3.600	2.500	+ 1.100
"Ιδια Κεφάλαια	10.000	9.500	+ 500
Δάνειο	3.000	3.500	- 500
Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις	4.000	2.000	+ 2.000
"Εσοδα 'Εκμ/σεως	14.000	12.000	+ 2.000
Καθαρά Κέρδη Χρήσεως	2.000	1.100	+ 900

Από τόν παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι:

- Η άγορά αύτοκινήτων άντι δρχ. 4.000 πραγματοποιήθηκε άπο αποσβέσεις κατά 2.000 καί διό βραχυπρόθεσμες ύποχρεώσεις κατά 2.000.
- Τό μακροπρόθεσμο δάνειο μειώθηκε άπο τήν καταβολή τής αύξησεως τοῦ αποθεματικοῦ κεφαλαίου.
- Η αύξηση τοῦ κύκλου έργασιῶν κατά 2.000, άπόδωσε καθαρά κέρδη 900.

8.6 Μελέτη Ισολογισμοῦ καί Αποτελέσματων Ξενοδοχειακῆς Έπιχειρήσεως.

Ο Ισολογισμός καί τά Αποτελέσματα χρήσεως Ξενοδοχειακῆς Έπιχειρήσεως εἶχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 5η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>		<u>1978</u>	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΠΑΓΙΑ		120.000		150.000
Ακίνητα	100.000		100.000	
Μείον Αποσβέσεις	<u>—30.000</u>	70.000	<u>—20.000</u>	80.000
Μηχανήματα καί Έγκαταστάσεις	70.000		70.000	
Μείον Αποσβέσεις	<u>—40.000</u>	30.000	<u>—30.000</u>	40.000
Λοιπός Πάγιος Εξοπλισμός	40.000		40.000	
Μείον Αποσβέσεις	<u>—20.000</u>	<u>20.000</u>	<u>—10.000</u>	<u>30.000</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ				
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		7.600		8.000
Τρόφιμα	1.000		1.200	
Ποτά	1.400		1.000	
Λοιπά Είδη	600		800	
Πελάτες	2.500		3.000	
Λοιποί Χρεώστες	<u>2.100</u>		<u>2.000</u>	
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		2.400		3.000
Ταμείο	800		1.000	
Καταθέσεις Οψεως	<u>1.600</u>		<u>2.000</u>	
ΣΥΝΟΛΟ		<u>130.000</u>		<u>161.000</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ				
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		50.000		48.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	40.000		40.000	
Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>10.000</u>		<u>8.000</u>	

**ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ**

	74.000	100.000
Δάνειο Ένυπόθηκο	<u>74.000</u>	<u>100.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	6.000	13.000
Προμηθευτές	1.000	4.500
Γραμμάτια Πληρωτέα	500	2.000
Λοιπές Ύποχρεώσεις	500	1.000
Άμοιβές Δ.Σ κλπ.	1.000	1.500
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>3.000</u>	<u>4.000</u>
	<u>130.000</u>	<u>161.000</u>

X

ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

Π

	<u>1979</u>	<u>1978</u>		<u>1979</u>	<u>1978</u>
Άποσβέσεις Παγίων	30.000	30.000	Κέρδη Έκμ/σεως Ξενοδοχείου	54.000	50.000
Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	10.000	7.000	Έσοδα Έκμ/σεως 100.000		110.000
Διάφορα Γεν. Έξοδα	8.000	6.000	Έξοδα Έκμ/σεως <u>-46.000</u>	<u>-60.000</u>	
Κέρδη Χρήσεως	<u>6.000</u>	<u>7.000</u>		<u>54.000</u>	<u>50.000</u>
	<u>54.000</u>	<u>50.000</u>			

8.6.1 Άνάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός παγιοποιήσεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Συνολικό Ένεργητικό}} = \frac{120.000}{130.000} \simeq 92\%.$$

Η έπιχείρηση είναι μεγάλης έντασεως πάγιας περιουσίας. Αύτό είναι όρθο, γιατί η ξενοδοχειακή έπιχείρηση έχει ως κύριο άντικείμενο έκμεταλλεύσεώς της τά πάγια της περιουσιακά στοιχεία.

$$2) \text{Βαθμός Δανειακῆς Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{80.000}{50.000} = 160\%,$$

πού σημαίνει ότι η δανειακή έπιβάρυνση είναι πολύ μεγάλη σέ σχέση με τό γενικά δεκτό ποσοστό 100%. Τό 160% δικαιολογεῖται σέ ξενοδοχειακή έπιχείρηση άπο τίς σχετικές εύνοϊκές διατάξεις γιά τήν άναπτυξη τοῦ τουρισμοῦ.

$$3) \text{Βαθμός Καλύψεως Παγίων} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{120.000}{50.000} = 240\%.$$

Τό ποσοστό αύτό είναι πολύ μεγάλο σέ σχέση πάλι με τό 100%, άλλα δικαιολογεῖται όπως προηγουμένως.

4) Βαθμός Καλύψεως Βραχυπροθέσμων 'Υποχρεώσεων =

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}} = \frac{6.000}{10.000} = 60\%, \text{ δηνί } 100\% \text{ πού θεωρεῖται καλός.}$$

$$5) \text{ Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{'Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{10.000}{40.000} =$$

= 25%, πού σημαίνει ότι ή μέση έτήσια αύτοχρηματοδότηση είναι 25%: 5 χρόνια = 5%, ποσοστό άρκετά μεγάλο.

Συμπεράσματα:

- 'Η δομή της περιουσίας της είναι άρμονική' ύπαρχει μόνο μεγάλη δανειακή έπιβάρυνση, πού δικαιολογείται από τή σχετική νομοθεσία.
- 'Η Επιχείρηση έχει άναγκη έντασεως τής δραστηριότητάς της γιά νά έξασφαλίσει κέρδη μετά τήν άφαίρεση τῶν τοκοχρεωλυσίων τῶν δανείων.

β) Ρευστότητα.

'Ο βαθμός Κυκλοφοριακής Ρευστότητας τής Επιχειρήσεως =

$$= \frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{10.000}{6.000} \simeq 167\%.$$

Είναι σημαντικά μεγάλος σέ σχέση μέ τό 100%, άλλα δικαιολογείται γιά τήν κάλυψη έκτακτων άναγκων, έπειδή ώς ποσό, σέ σύγκριση μέ τό μέγεθος τής έπιχειρήσεως είναι μικρό.

γ) Άποδοτικότητα.

$$\begin{aligned} - \text{ Βαθμός Συνολικής Άποδοτικότητας} &= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \\ &= \frac{6.000}{130.000} \simeq 4,6\%. \end{aligned}$$

$$- \text{ Βαθμός Ιδιωφελούς Άποδοτικότητας} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{6.000}{49.000} \simeq 12,25\%.$$

Οι βαθμοί άποδοτικότητας πρό πάντων τής ιδιωφελούς είναι πολύ μικροί.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

Οι βαθμοί κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι:

$$\begin{aligned} - \text{ Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Συνολικῶν Κεφαλαίων} &= \frac{\text{Κύκλος 'Εργασιῶν}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \\ &= \frac{100.000}{130.000} \simeq 0,77. \end{aligned}$$

$$-\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Ίδιων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{"Ίδια Κεφάλαια}} = \\ = \frac{100.000}{50.000} = 2.$$

$$-\text{Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Παγίων} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Πάγια}} = \frac{100.000}{120.000} \approx$$

$\simeq 0,83.$

— Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Δανειακής Έπιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{100.000}{80.000} = 1,25.$$

Οι βαθμοί κυκλοφοριακής ταχύτητας είναι πολύ χαμηλοί αν ληφθεῖ ως βάση διαθέσιμος κυκλοφοριακής ταχύτητας των συνολικών κεφαλαίων που πρέπει νά είναι 2 περίπου καί άντιστοιχα άνάλογοι οι ύπόλοιποι.

ε) Σχέσεις των Κερδών.

$$-\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{54.000}{100.000} = 54\%. \\ -\frac{\text{Κόστος Έκμεταλλεύσεως}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{46.000}{100.000} = 46\%. \\ -\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{6.000}{100.000} = 6\%. \\ -\frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{3.000}{6.000} = 50\%.$$

Οι δεικτές των κερδών σε σχέση μέ τόν κύκλο έργασιών είναι άρκετά καλοί, άλλα ύπαρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ τού δεύτερου καί τρίτου που πρέπει μέ τήν αυξηση τής δραστηριότητας τής έπιχειρήσεως νά αυξηθεῖ τό 6%.

στ) Νεκρό Σημείο τού κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως.

"Αν θεωρήσομε ότι στό ξενοδοχείο πραγματοποιήθηκαν 1000 διανυκτερεύσεις πρός 100 δρχ. ή μία καί τό νεκρό σημείο τής έπιχειρήσεως βρίσκεται σε x διανυκτερεύσεις θά έχομε:

$$\frac{48.000}{x} + \frac{46.000}{1.000} = \frac{100.000}{1.000} \quad \text{καί} \quad x \simeq 889 \text{ πελάτες}$$

Έπομένως τό νεκρό σημείο τής έπιχειρήσεως βρίσκεται σε κύκλο έργασιών $889 \times 100 = 88.900$.

ζ) Σύγκριση Ισολογισμών καί Αποτελεσμάτων των έτων 1978 καί 1979.

Οι μεταβολές που παρουσιάζουν τά στοιχεία των ισολογισμών καί των άποτελεσμάτων των έτων 1978 καί 1979 σύμφωνα μέ τόν Πίνακα 8.6.1 είναι:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8.6.1.
Συγκριτικός πίνακας μεταβολών

Στοιχεία	1979	1978	Διαφορά
Πάγια	120.000	150.000	- 30.000
Κυκλοφοριακά	10.000	11.000	- 1.000
Ίδια Κεφάλαια	50.000	48.000	+ 2.000
Δάνειο μακροπρόθεσμο	74.000	100.000	- 26.000
Βραχ. ὑποχρεώσεις	6.000	13.000	- 7.000
Κύκλος ἐργασιῶν	100.000	110.000	- 10.000
Κέρδος Χρήσεως	6.000	7.000	- 1.000

΄Από τή μελέτη τοῦ πίνακα αύτοῦ προκύπτει ότι:

- Έξοφλήθηκε ποσό 26.000 τοῦ δανείου καί ἐλαπτώθηκαν κατά 7.000 οἱ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ἀπό τίς κρατήσεις γιά ἀποσβέσεις (30.000), τή μείωση τῶν κυκλοφοριακῶν κατά 1.000 καί τήν αὔξηση τῶν ίδιων κεφαλαίων κατά 2.000.
- Ή μείωση τοῦ κύκλου ἐργασιῶν κατά 10.000 εἶχε ὡς συνέπεια τή μείωση τῶν κερδῶν κατά 1.000.

8.7 Μελέτη Ίσολογισμοῦ καί Ἀποτελεσμάτων Κλινικῆς.

Ο Ίσολογισμός καί τά Ἀποτέλεσματα Χρήσεως Κλινικῆς εἶχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 10η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>		<u>1978</u>	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΠΑΓΙΑ		36.000		38.000
΄Ακίνητα	30.000		30.000	
΄Αποσβέσεις	- 10.000	20.000	- 8.000	22.000
Μηχ/τα καί "Οργανα	15.000		12.000	
΄Αποσβέσεις	- 5.000	10.000	- 2.000	10.000
Λοιπός έξοπλισμός	10.000		8.000	
΄Αποσβέσεις	- 4.000	6.000	- 2.000	6.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		6.000		3.500
Χρεώστες		3.000		2.000
Καταθέσεις "Οψεως		2.000		1.000
Ταμείο	1.000		500	
ΣΥΝΟΛΟ		<u>42.000</u>		<u>41.500</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	25.000		24.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	20.000		20.000
· Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>5.000</u>		<u>4.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
I ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	10.000		12.000
Δάνειο Ένυπόθηκο	<u>10.000</u>		<u>12.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	7.000		5.500
Πιστωτές	800		900
Γραμμάτια Πληρωτέα	1.200		1.200
· Αμοιβές Δ. Σ κλπ.	1.000		900
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>4.000</u>		<u>2.500</u>
	<u><u>42.000</u></u>		<u><u>41.500</u></u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ					P
	1979	1978		1979	1978	
· Αμοιβές Διοικ. Πρ/κού	2.000	1.500	Μικτά Κέρδη	19.000	12.500	
· Αμοιβές Τρίτων	1.500	1.000	Έσοδα	39.000	27.500	
· Εργοδ. Εισφορές	500	400	Έξοδα	<u>-20.000</u>	<u>-15.000</u>	
· Απόσβεση Ακινήτων	2.000	2.000	Ούδετερα Έσοδα	1.000	400	
· Απόσβ. Μηχ/των καί Όργανων	3.000	1.000				
· Απόσβ. λοιπού Έξοπλισμού	2.000	1.000				
Διάφορα Γεν. Έξοδα	2.000	2.000				
· Εκτακτες Ζημίες	1.000	—				
Κέρδη Χρήσεως	6.000	4.000				
	<u><u>20.000</u></u>	<u><u>12.900</u></u>				
				<u><u>20.000</u></u>	<u><u>12.900</u></u>	

8.7.1 Άναλυση του Ισολογισμού 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποιήσεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Σύνολο Ένεργητικού}} = \frac{36.000}{42.000} \simeq 86\%.$$

Η έπιχειρηση έπιβάλλεται νά έχει βαθμό παγιοποιήσεως μεγάλο.

$$2) \text{Βαθμός Δανειακής Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{17.000}{25.000} = 68\%.$$

‘Ο βαθμός αυτός είναι πολύ μικρός σέ σχέση με τό 100% καί μπορεῖ ή έπιχειρηστή νά προβεῖ, ἀν θέλει, εύκολα σέ μακροπρόθεσμο δανεισμό.

3) Βαθμός Καλύψεως Βραχυπροθέσμων ‘Υποχρεώσεων =

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες ‘Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό ‘Ενεργητικό}} = \frac{7.000}{6.000} \simeq 116\%. \text{ Δείχνει ότι ή έπιχειρηση}$$

ἔχει δυσκολία γιά τήν κάλυψη τῶν βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεών της.

$$4) \text{Βαθμός καλύψεως Παγίων} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{36.000}{25.000} = 144\%. \text{ Ο áριθμος είναι 10.000, γίνεται σχεδόν 100\%.}$$

μοδείκτης αυτός δέν είναι εύνοϊκός, ἀλλά ἀν ύπολογίσουμε ότι ύπάρχει καί τό δάνειο πού είναι 10.000, γίνεται σχεδόν 100%.

$$5) \text{Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{5.000}{20.000} = 25\%, \text{ πού σημαίνει ότι ή μέση έτήσια χρηματοδότηση είναι 25\%: 10 χρόνια = 2,5\%, ποσοστό μικρό.}$$

Συμπεράσματα:

- ‘Η δομή τῆς περιουσίας τῆς έπιχειρήσεως είναι καλή, ἀλλά ύπάρχει στενότητα κεφαλαίων καί περισσότερο γιά τήν κάλυψη βραχυπροθέσμων ύποχρεώσεων τῆς έπιχειρήσεως.
- ‘Η στενότητα τῶν κεφαλαίων προέρχεται ἀπό τήν áγορά νέων παγίων áξιας 5.000..

β) Ρευστότητα.

$$\text{‘Ο βαθμός κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας} = \frac{\text{Κυκλοφοριακό ‘Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες ‘Υποχρεώσεις}} = \frac{6.000}{7.000} \simeq 86\%.$$

‘Αντί νά είναι πάνω ἀπό 100% (κανονικός), είναι κάτω ἀπό 100% (μικρός).

γ) Αποδοτικότητα.

$$\begin{aligned} - \text{Βαθμός Συνολικῆς Αποδοτικότητας} &= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{6.000}{42.000} \simeq 14\%. \\ - \text{Βαθμός Ίδιωφελοῦς Αποδοτικότητας} &= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{6.000}{20.500} \simeq 29\%. \end{aligned}$$

Οι βαθμοί ἀποδοτικότητας τῆς έπιχειρήσεως κρίνονται ίκανοποιητικοί.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικών Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{39.000}{42.000} \simeq 0,93.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ἰδίων Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{"Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{39.000}{25.500} \simeq 1,56.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}}{\text{Πάγια}} = \frac{39.000}{36.000} \simeq 1,08.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακῆς Ἐπιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος ἐργασιῶν}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{39.000}{17.000} \simeq 2,29.$$

"Αν θεωρήσουμε ότι διαφορά τού πρώτου μέ τόν τρίτο μπορεῖ νά δημιουργηθοῦν προϋποθέσεις γιά τήν αὔξησή τους.

ε) Σχέσεις τῶν Κερδῶν.

— $\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{19.000}{39.000} \simeq 49\%.$

— $\frac{\text{Κόστος Ἐκμεταλλεύσεως}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{20.000}{39.000} \simeq 51\%.$

— $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Ἐργασιῶν}} = \frac{6.000}{39.000} \simeq 15\%.$

— $\frac{\text{Μερίσματα Πληρωτέα}}{\text{Καθαρά Κέρδη}} = \frac{4.000}{6.000} \simeq 67\%.$

Οι δεῖκτες τῶν κερδῶν σέ σχέση μέ τόν κύκλο ἐργασιῶν εἶναι ἀρκετά καλοί. Ή διαφορά τοῦ πρώτου μέ τόν τρίτο μπορεῖ νά περιορισθεῖ μέ τήν αὔξηση τῆς δραστηρότητας τῆς ἐπιχειρήσεως.

στ) Νεκρό Σημείο.

"Αν ύποθέσουμε ότι εἶναι 1000 οἱ μονάδες παροχῆς ύπηρεσιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ότι οἱ ὀντίστοιχες μονάδες στό νεκρό σημεῖο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῆς εἶναι x , ἔχομε:

$$\frac{13.000}{x} + \frac{20.000}{1.000} = \frac{39.000}{1.000} \quad \text{καὶ} \quad x \simeq 684$$

Ἐπομένως τό νεκρό σημεῖο τῆς ἐπιχειρήσεως βρίσκεται σέ κύκλο ἐργασιῶν $732 \times 39 = 26.676$.

Ω Σύγκριση στοιχείων τῶν ἑτῶν 1978 καὶ 1979.

‘Από τή σύγκριση τῶν στοιχείων 1978 καὶ 1979, προκύπτει ότι ἀγοράσθηκαν τό ἔτος 1979 πάγια ἀντί 5.000 καὶ ἔξοφλήθηκε ποσό δανείου 2.000 πού προέρχονται ἀπό τίς ἀποσβέσεις τῶν παγίων. Ἀκόμη ότι αὔξηθηκαν τά κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεῖα κατά 2.500 ἀπό τίς ὅποιες οἱ 1.000 προέρχονται ἀπό τήν αὔξηση τῶν ίδιων κεφαλαίων καὶ οἱ ὑπόλοιπες 1.500 ἀπό τήν αὔξηση τῶν βραχυπρόθεσμων ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ αὔξηση κατά 11.500 τοῦ κύκλου ἐργασιῶν εἶχε ως συνέπεια τήν αὔξηση τῶν καθαρῶν κερδῶν κατά 2.000.

8.8 Μελέτη Ἰσολογισμοῦ καὶ Ἀποτελεσμάτων Ἰδιωτικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου.

‘Ο Ἰσολογισμός καὶ τά Ἀποτελέσματα Χρήσεως Ἰδιωτικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου εἴχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 4η διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>	<u>1978</u>
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	15.000	14.500
‘Ακίνητα	15.000	15.000
‘Αποσβέσεις	– <u>5.000</u>	10.000
“Επιπλα καὶ λοιπός Ἐξοπλισμός	6.000	4.000
‘Αποσβέσεις	– <u>1.000</u>	5.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	2.500	2.000
Δίδακτρα Εισπρακτέα	1.000	800
Λοιποί Χρεωστικοί Λ/σμοί	200	300
Καταθέσεις Ὄψεως	800	500
Ταμείο	500	400
ΣΥΝΟΛΟ	<u>17.500</u>	<u>16.500</u>
ΙΑΘΗΤΙΚΟ		
ΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	10.000	9.500
Μετοχικό Κεφάλαιο	8.000	8.000
‘Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>2.000</u>	<u>1.500</u>
I ΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	4.500	5.000
Δάνειο Ἐνυπόθηκο	<u>4.500</u>	<u>5.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	3.000	2.000
Πιστωτές	200	500
Γραμμάτια Πληρωτέα	300	200
‘Αμοιβές Δ.Σ κλπ.	1.000	300
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>1.500</u>	<u>1.000</u>
	<u>17.500</u>	<u>16.500</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Άμοιβές Δ. Πρ/κού	1.000	700	Μικτά Κέρδη Γυμνασίου	4.000	3.500
Έργοδ. Εισφορές	200	100	Έσοδα Έκμ/σεως	9.000	8.000
Γεν. "Έξοδα Δ/σεως	1.300	1.200	Έξοδα Έκμ/σεως	-5.000	-4.500
Άποσβέσεις	1.500	1.450	Μικτά Κέρδη Λυκείου	3.500	2.150
Λοιπά Έξοδα	500	200	Έσοδα Έκμ/σεως	8.000	6.000
Κέρδη Χρήσεως	3.000	2.000	Έξοδα Έκμ/σεως	-4.500	-3.850
	<u>7.500</u>	<u>5.650</u>		<u>7.500</u>	<u>5.650</u>

8.8.1 Άναλυση Ισολογισμού 1979.

α) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποίησεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Συνολικό Ένεργητικό}} = \frac{15.000}{17.500} \approx 86\%.$$

Είναι έντασεως πάγιας περιουσίας λόγω της φύσεώς της.

$$2) \text{Βαθμός Δανειακής Επιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{7.500}{10.000} = 75\%$$

άντι σχεδόν 100%, πού σημαίνει ότι μπορεί ανετα νά συνάψει δάνεια.

$$3) \text{Βαθμός Καλύψεως Παγίων} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{15.000}{10.000} = 150\%, \text{άντι}$$

100%, άλλα ύπάρχει καί τό μακροπρόθεσμο δάνειο 4.500 καί έτσι πλησιάζει στό ίδανικό ποσοστό.

$$4) \text{Βαθμός Καλύψεως Βραχυπροθέσμων Ύποχρεώσεων} =$$

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}} = \frac{3.000}{2.500} = 120\%, \text{άντι τό πολύ 100\%. Αύτο}$$

δικαιολογεῖται άπό τή μεγάλη εύχερεια δανεισμοῦ πού έχει ή έπιχείρηση.

$$5) \text{Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{Άποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχ. Κεφάλαιο}} = \frac{2.000}{8.000} = 25\%$$

καί ή μέση έτήσια αύτοχρηματοδότηση είναι 25%: 4 χρόνια = 6,25%, ποσοστό σημαντικά ύψηλό.

Συμπέρασμα:

Η δομή τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως είναι πολύ καλή, δν καί ύπάρχει μικρή άνεπάρκεια κυκλοφοριακών στοιχείων.

β) Ρευστότητα.

‘Ο βαθμός Κυκλοφοριακής Ρευστότητας (= $\frac{\text{Κυκλοφοριακό Ένεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Ύποχρεώσεις}} = \frac{2.500}{3.000} \simeq 83\%$) είναι άρκετά χαμηλός σέ σχέση μέ τόν Ιδανικό πού είναι 100 - 110%.

γ) Αποδοτικότητα.

- Βαθμός Συνολικής Αποδοτικότητας = $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{3.000}{17.500} \simeq 17\%$.
- Βαθμός Ιδιωφελούς Αποδοτικότητας = $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{3.000}{10.000} = 30\%$.

Οι βαθμοί αποδοτικότητας είναι άρκετά καλοί.

δ) Κυκλοφοριακή Ταχύτητα.

- Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Συνολικών Κεφαλαίων =
 $= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{17.000}{17.500} \simeq 0,97.$
- Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ίδιων Κεφαλαίων =
 $= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{17.000}{10.500} \simeq 1,60.$
- Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Πλαγίων Στοιχείων =
 $= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Πλάγια}} = \frac{17.000}{15.000} \simeq 1,13.$
- Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακής Επιβαρύνσεως =
 $= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = 2,27.$

Απαιτείται αύξηση τής κυκλοφοριακής ταχύτητας μέ άντιστοιχη αύξηση τού κύκλου έργασιών τής έπιχειρήσεως.

ε) Σχέσεις τῶν Κέρδων μέ τόν κύκλο Έργασιών.

- $\frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{7.500}{17.000} \simeq 44\%$.
- $\frac{\text{Κόστος Έκμεταλλεύσεως}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{9.500}{17.000} \simeq 56\%$.
- $\frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{3.000}{17.000} \simeq 18\%$.

"Αν καί ή σχέση τῶν μικτῶν κερδῶν μέ τόν κύκλο ἐργασιῶν εἶναι μεγάλη, ή σχέση τῶν καθαρῶν κερδῶν μέ τόν κύκλο ἐργασιῶν εἶναι στά δρια τοῦ τόκου τῆς ἀγορᾶς. Ἀπαιτεῖται δραστηριοποίηση τῆς ἐπιχειρήσεως.

στ) Νεκρό Σημεῖο.

"Αν οἱ παρασχεθεῖσες ὑπηρεσίες εἶναι 1000 καὶ οἱ ὑπηρεσίες στό νεκρό σημεῖο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι x, ἔχομε:

$$\frac{4.500}{x} + \frac{9.500}{1.000} = \frac{17.000}{1.000} \quad \text{καὶ} \quad x \simeq 600 \text{ μονάδες}$$

'Επομένως τό νεκρό σημεῖο τῆς ἐπιχειρήσεως βρίσκεται σέ κύκλο ἐργασιῶν $600 \times 17 = 10.200$.

ζ) Σύγκριση στοιχείων τῶν ἑτῶν 1978 καὶ 1979.

Δέν ύπάρχουν σημαντικές μεταβολές τῶν στοιχείων, ἔκτος ἀπό τήν αὔξηση τοῦ κύκλου ἐργασιῶν ἀπό 14.000 σέ 17.000 μέ συνέπεια τήν αὔξηση τῶν καθαρῶν κερδῶν κατά 1.000.

8.9 Μελέτη Ἰσολογισμοῦ καὶ Ἀποτελεσμάτων Θεατρικῆς ἐπιχειρήσεως.

'Ο Ἰσολογισμός καὶ τά Ἀποτελέσματα Χρήσεως Θεατρικῆς ἐπιχειρήσεως εἶχαν σέ χιλιάδες δραχμές τήν 8 διαχειριστική χρήση:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	<u>1979</u>		<u>1978</u>	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΠΑΓΙΑ		27.000		27.000
‘Ακίνητα	30.000		30.000	
‘Αποσβέσεις	– 10.000	20.000	– 8.000	22.000
“Επιπλα καὶ Σκεύη	8.000		6.000	
‘Αποσβέσεις	– 3.000	5.000	– 2.000	4.000
Λοιπός Ἐξοπλισμός	3.000		1.500	
‘Αποσβέσεις	– 1.000	2.000	– 500	1.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		7.000		5.000
Διάφοροι Χρεῶστες	2.000		1.000	
Καταθέσεις Ὁψεως	3.000		2.000	
Ταμεῖο	2.000		2.000	
ΣΥΝΟΛΟ		<u>34.000</u>		<u>32.000</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	18.000		17.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	15.000		15.000
Άποθεματικά Κεφάλαια	<u>3.000</u>		<u>2.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	10.000		11.000
Δάνειο Ένυπόθηκο	<u>10.000</u>		<u>11.000</u>
ΙΙ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	6.000		4.000
Διάφοροι Πιστωτές	1.000		800
Γραμμάτια Πληρωτέα	2.000		1.000
Άμοιβές Δ.Σ κλπ.	1.000		700
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>2.000</u>		<u>1.500</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>34.000</u>		<u>32.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΆΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				Π
	1979	1978	1979	1978	
Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	7.000	5.000	Μικτά Κέρδη	21.000	14.000
Έργοδ. Εισφορές	2.000	1.500	Έσοδα Έκμ/σεως	70.000	50.000
Άμοιβές Τρίτων	600	200	Έξοδα Έκμ/σεως	<u>49.000</u>	<u>-36.000</u>
Άποσβέσεις	4.000	2.000			
Γενικά Έξοδα Δ/σεως	3.000	2.000			
Λοιπά Έξοδα	400	300			
Κέρδη Χρήσεως	<u>4.000</u>	<u>3.000</u>			
	<u>21.000</u>	<u>14.000</u>			
			<u>21.000</u>	<u>14.000</u>	

8.9.1 Άναλυση Ίσολογισμοῦ 1979.

a) Δομή Περιουσίας.

$$1) \text{Βαθμός Παγιοποιήσεως} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{Σύνολο Ένεργητικού}} = \frac{27.000}{34.000} \simeq 79\%.$$

Είναι έντάσεως πάγιας περιουσίας. Αύτό έπιβάλλεται άπό τό είδος τής έπιχειρήσεως.

$$2) \text{Βαθμός Δανειακής Έπιβαρύνσεως} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{16.000}{18.000} \simeq 89\%.$$

Ο δείκτης αυτός είναι πολύ ικανοποιητικός.

3) Βαθμός Καλύψεως Βραχυπροθέσμων 'Υποχρεώσεων =

$$= \frac{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}}{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}} = \frac{6.000}{7.000} \simeq 86\%, \text{ πού δείχνει ἄνεση πλη-$$

ρωμῆς τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐπιχειρήσεως.

$$4) \text{ Βαθμός Καλύψεως Παγίων} = \frac{\text{Πάγια}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{27.000}{18.000} = 150\%.$$

Αύτό δικαιολογεῖται γιατί ὑπάρχει τό μακροπρόθεσμο δάνειο τῶν 10.000.

$$5) \text{ Βαθμός Αύτοχρηματοδοτήσεως} = \frac{\text{'Αποθεματικά Κεφάλαια}}{\text{Μετοχικό Κεφάλαιο}} = \frac{3.000}{15.000} = 20\%.$$

'Επομένως ἡ μέση ἑτήσια αύτοχρηματοδότηση εἶναι 20%: 8 χρόνια = 2,5%, ποσοστό χαμηλό. Ἀλλά, ἀν κρίνομε ἀπό τήν τελευταία αύτοχρηματοδότηση πού εἶναι 1.000, σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιχείρηση μέ τήν αὐξηση τῆς δραστηριότητάς της αὐξάνει καί τό ποσοστό αύτοχρηματοδοτήσεώς της.

Συμπέρασμα:

'Η δομή τῆς περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι πολύ καλή καί παρουσιάζει μεγάλη ἀρμονία μεταξύ τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων της.

β) Ρευστότητα.

— Ο βαθμός Κυκλοφοριακῆς Ρευστότητας =

$$= \frac{\text{Κυκλοφοριακό 'Ενεργητικό}}{\text{Βραχυπρόθεσμες 'Υποχρεώσεις}} = \frac{7.000}{6.000} \simeq 1,17\% \text{ εἶναι πολύ καλός καί δεί-$$

χνει ἄνεση τῆς ἐπιχειρήσεως στίς συναλλαγές της.

γ) Ἀποδοτικότητα.

— Βαθμός Συνολικῆς Ἀποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{4.000}{34.000} \simeq 12\%.$$

— Βαθμός 'Ιδιωφελοῦς Ἀποδοτικότητας =

$$= \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{'Ιδια Κεφάλαια}} = \frac{4.000}{18.000} \simeq 22\%.$$

Οι βαθμοί τόσο τῆς συνολικῆς ὅσο καί τῆς ιδιωφελοῦς ἀποδοτικότητας εἶναι σχετικά μικροί, ἀν συγκριθοῦν μέ τόν τόκο τῆς ἀγορᾶς.

δ) Κυκλοφοριακή ταχύτητα.

— Βαθμός Κυκλοφοριακῆς Ταχύτητας Συνολικῶν Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος 'Εργασιών}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}} = \frac{70.000}{34.000} \simeq 2,06.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ιδίων Κεφαλαίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} = \frac{70.000}{19.000} \simeq 3,68.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Πάγια}} = \frac{70.000}{27.000} \simeq 2,60.$$

— Βαθμός Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Δανειακής Επιβαρύνσεως =

$$= \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Ξένα Κεφάλαια}} = \frac{70.000}{16.000} \simeq 4,37.$$

Οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας της έπιχειρήσεως είναι πολύ καλοί, πράγμα πού σημαίνει όρθιολογική διοίκηση της έπιχειρήσεως.

ε) Σχέσεις τῶν Κερδῶν.

$$- \frac{\text{Μικτά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{21.000}{70.000} = 30\%.$$

$$- \frac{\text{Κόστος Έκμεταλλεύσεως}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{49.000}{70.000} = 70\%.$$

$$- \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Κύκλος Έργασιών}} = \frac{4.000}{70.000} = 5,71\%.$$

Οι δείκτες τῶν κερδῶν σέ σχέση μέ τὸν κύκλο έργασιών είναι καλοί, έκτος ἀπό τὸν τελευταῖο 5,71%, πού ἀπέχει πολύ ἀπό τὸν πρῶτο (30%).

στ) Νεκρό Σημεῖο.

"Αν ὑπόθεσομε διτὶς ἡ μέση τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου είναι 200 δραχμές, τότε οἱ θεατές τοῦ ἔτους 1979 είναι 70.000: $0,2 = 350.000$ (τὸ 0,2 ἀντιστοιχεῖ στὶς 200 δρ., ἐπειδὴ τὰ ποσά τὰ πήραμε σὲ χιλιάδες δραχμές). "Αν οἱ θεατές στὸ νεκρό σημεῖο τοῦ κύκλου έργασιών τῆς έπιχειρήσεως είναι x ἔχομε:

$$\frac{\text{Σταθερά Έξοδα}}{\text{Άριθμός Θεατῶν στὸ Νεκρό Σημεῖο}} + \frac{\text{Μεταβλητά Έξοδα}}{\text{Άριθμός Θεατῶν}} = \frac{\text{Κύκλος Έργασιών}}{\text{Άριθμός Θεατῶν}}$$

$$\text{Δηλαδή: } \frac{17.000}{x} + \frac{49.000}{350.000} = \frac{70.000}{350.000} \quad \text{καὶ} \quad x \simeq 283.333 \text{ θεατές}$$

Ἐπομένως τὸ νεκρό σημεῖο τῆς έπιχειρήσεως βρίσκεται σὲ κύκλο έργασιών $283.333 \times 0,2 \simeq 56.667$.

Σ Σχέσεις τῶν στοιχείων τῶν ἑτῶν 1978 καὶ 1979.

Από τά στοιχεῖα πού ἔχομε παρατηροῦμε, ότι οι πιό βασικές μεταβολές πού πραγματοποιήθηκαν τό έτος 1979 είναι ή ανανέωση παγίων στοιχείων ἀξίας 3.500 καὶ ή αύξηση τῶν κερδῶν κατά 1.000, πού είναι ἀποτέλεσμα τῆς αύξησεως τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπό 50.000 σέ 70.000.

8.10 Ἀσκήσεις.

Ἀσκηση 1.

Δίνονται ὁ Ἰσολογισμός καὶ ὁ λογαριασμός Ἀποτελέσματα Χρήσεως Ἐμπορικῆς Ἐπιχειρήσεως τῆς 5ῆς διαχειριστικῆς χρήσεως 1979, σέ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΠΑΓΙΑ	1979	1978
	10.000	9.500
· Ακίνητα	12.000	12.000
· Αποσβέσεις	<u>-4.000</u> 8.000	<u>-3.000</u> 9.000
· Επιπλα καὶ Σκεύη	3.000	1.000
· Αποσβέσεις	<u>-1.000</u> 2.000	<u>- 500</u> 500
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	30.000	22.500
· Εμπορεύματα	5.000	4.000
Πελάτες	18.000	12.000
Λοιποί Χρεῶστες	2.000	2.000
Καταθέσεις Ὁψεως	4.000	<u>3.000</u>
Ταμεῖο	1.000	<u>1.500</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>40.000</u>	<u>32.000</u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	7.000	6.500
Μετοχικό Κεφάλαιο	5.000	5.000
· Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>2.000</u>	<u>1.500</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	5.000	6.000
Δάνειο Ἐνυπόθηκο	<u>5.000</u>	<u>6.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	28.000	19.500
Προμηθευτές	22.000	12.500
Λοιπές Ὑποχρεώσεις	2.000	5.000
Μερίσματα Πληρωτέα	4.000	<u>2.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>40.000</u>	<u>32.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
·Απόσβεση Παγίων	1.500	1.200	Μικτό Κέρδος Έμπτων	18.500	13.700
·Άμοιβές Πρ/κού	4.000	3.200	Πωλήσεις	50.000	42.000
·Εργοδοτικές Εισφορές	1.000	800	Κόστος Πωλήσεων	<u>-31.500</u>	<u>-28.300</u>
Γεν. Έξοδα Διοικήσεως	5.000	4.000			
Λοιπά Έξοδα	1.000	1.000			
Κέρδη Χρήσεως	6.000	3.500			
	<u>18.500</u>	<u>13.700</u>		<u>18.500</u>	<u>13.700</u>

Ζητούνται:

α) Ή άναλυση και ή μελέτη των στοιχείων τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως τού έτους 1979 (δομή, ρευστότητα, άποδοτικότητα, κυκλοφοριακή ταχύτητα).

β) Ο προσδιορισμός τού νεκρού σημείου τού κύκλου έργασιών τού έτους 1979 και τό σχετικό διάγραμμα.

γ) Η σύγκριση των στοιχείων των έτων 1978 και 1979.

Άσκηση 2.

Δίνονται διαλογισμός και διαλογισμός Αποτελέσματα Χρήσεως Βιομηχανικής Έπιχειρήσεως τής 4ης διαχειριστικής χρήσεως 1978 σε χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	1979	1978
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	30.000	23.000
·Ακίνητα	15.000	15.000
·Αποσβέσεις	<u>-3.000</u>	12.000
Μηχανήματα	20.000	10.000
·Αποσβέσεις	<u>-4.000</u>	16.000
Λοιπά Πάγια	4.000	4.000
·Αποσβέσεις	<u>-2.000</u>	2.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ ΙΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	20.000	15.000
Πρώτες "Υλες	2.000	1.500
Λοιπές "Υλες	1.000	2.500
Προϊόντα	4.000	3.000
Πελάτες	10.000	6.000
Λοιποί Χρεώστες	<u>3.000</u>	<u>2.000</u>

II ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	5.000	4.000
Καταθέσεις "Οψεως	4.000	2.500
Ταμείο	<u>1.000</u>	<u>1.500</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>55.000</u>	<u>42.000</u>
 ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	23.000	22.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	20.000	20.000
'Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>3.000</u>	<u>2.000</u>
 ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	10.000	
Δάνειο 'Ενυπόθηκο	<u>10.000</u>	
 II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	22.000	20.000
Προμηθευτές	7.000	6.000
Λοιποί Πιστωτές	2.000	3.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	10.000	9.000
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>3.000</u>	<u>2.000</u>
	<u>55.000</u>	<u>42.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ						Π
	1979	1978	1979	1978	1979	1978	
'Απόσβεση Παγίων	3.000	2.000	Μικτά Κέρδη Πωλήσεων		20.000		15.500
'Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	4.000	3.000	Πωλήσεις	100.000		80.000	
'Εργοδ. Εισφορές	800	600	Κόστος Πωλήσεων	<u>-80.000</u>		<u>-64.500</u>	
Γεν. 'Εξοδα Δ/σεως	6.000	5.000					
Λοιπά 'Εξοδα	1.000	1.200					
Ούδετερα 'Εξοδα	200	200					
Κέρδη Χρήσεως	<u>5.000</u>	<u>3.500</u>					
	<u>20.000</u>	<u>15.500</u>			<u>20.000</u>	<u>15.500</u>	

Ζητούνται:

- α) 'Η άναλυση καί μελέτη τῶν στοιχείων τῆς περιουσίας τοῦ ἔτους 1979 (δομή, ρευστότητα, άποδοτικότητα, κυκλοφοριακή ταχύτητα).
- β) 'Ο προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου τοῦ κύκλου έργασιών τοῦ ἔτους 1979 καί τό σχετικό διάγραμμα.
- γ) 'Η σύγκριση τῶν στοιχείων τῶν ἔτῶν 1978 καί 1979.

Άσκηση 3.

Δίνονται ό τισολογισμός καί ό λογαριασμός 'Αποτελέσματα Χρήσεως Τραπεζικής 'Επιχειρήσεως τής 5ης διαχειριστικής χρήσεως 1979 σέ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	1979	1978
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	250.000	280.000
'Ακίνητα	280.000	280.000
'Αποσβέσεις	<u>-60.000</u>	220.000
Λοιπά Πάγια	50.000	50.000
'Αποσβέσεις	<u>-20.000</u>	30.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	4.000.000	3.000.000
Χορηγήσεις Δανείων	800.000	500.000
Προεξοφλήσεις	1.000.000	800.000
Λοιποί Χρεωστικοί Λ/σμοί	400.000	300.000
Χρεόγραφα	500.000	400.000
Ταμείο Συναλλάγματος	700.000	500.000
Ταμείο	<u>600.000</u>	<u>500.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>4.250.000</u></u>	<u><u>3.280.000</u></u>
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	200.000	190.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	160.000	160.000
'Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>40.000</u>	<u>30.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	100.000	110.000
Δάνεια Ένυπόθηκα	<u>100.000</u>	<u>110.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	3.950.000	2.980.000
Καταθέτες Προθεσμίας	2.500.000	1.800.000
Καταθέτες Όψεως	1.000.000	800.000
Λοιπές Όφειλές	420.000	360.000
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>30.000</u>	<u>20.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u><u>4.250.000</u></u>	<u><u>3.280.000</u></u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Άμοιβές Πρ/κού	80.000	70.000	Μικτά Κέρδη	260.000	210.000
Έργοδ. Είσφορές	20.000	15.000	Τόκοι Πιστωτικοί, Προμήθειες κλπ.	1.660.000	1.400.000
Γενικά Έξοδα	60.000	50.000	Τόκοι Χρεωστικοί κλπ.	<u>–1.400.000</u>	<u>–1.190.000</u>
Απόσβεση Παγίων	30.000	25.000			
Λοιπά Έξοδα	20.000	20.000			
Κέρδη Χρήσεως	<u>50.000</u>	<u>30.000</u>			
	<u>260.000</u>	<u>210.000</u>		<u>260.000</u>	<u>210.000</u>

Σημείωση.

Ό μέσος όρος τών έπιτοκίων τών πιστωτικών τόκων περιλαμβανομένων καί τών προμηθειών κλπ. είναι 22% καί τών χρεωστικών τόκων κλπ. είναι 16%.

Ζητούνται:

α) Η άναλυση καί ή μελέτη τών στοιχείων τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως τού 1979 (δομή, ρευστότητα, άποδοτικότητα, ταχύτητα κυκλοφορίας).

β) Ο προσδιορισμός τού νεκρού σημείου τού κύκλου έργασιών τού 1979 καί τό σχετικό διάγραμμα.

γ) Η σύγκριση τών στοιχείων τών έτών 1978 καί 1979.

Άσκηση 4.

Δίνονται δ Ίσολογισμός καί τά Άποτελέσματα Χρήσεως Μεταφορικής Έπιχειρήσεως τής 3ης διαχειριστικής χρήσεως 1979 σέ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	1979	1978
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	31.000	32.400
Αύτοκίνητα	40.000	40.000
Άποσβέσεις	<u>–10.000</u>	<u>30.000</u>
Λοιπά Πάγια	2.000	2.000
Άποσβέσεις	<u>– 1.000</u>	<u>1.000</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	7.000	5.000
Χρεώστες	2.000	1.500
Καταθέσεις Όψεως	4.000	2.000
Ταμείο	1.000	1.500
ΣΥΝΟΛΟ	<u>38.000</u>	<u>37.400</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	28.000	27.500
Μετοχικό Κεφάλαιο	25.000	25.000
Άποθεματικά Κεφάλαια	<u>3.000</u>	<u>2.500</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	6.000	7.000
Δάνεια	<u>6.000</u>	<u>7.000</u>
ΙΙ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	4.000	2.900
Πιστωτές	500	700
Γραμμάτια Πληρωτέα	300	400
Όφειλόμενα "Εξόδα	200	—
Άμοιβές Δ.Σ κλπ.	500	300
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>2.500</u>	<u>1.500</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>38.000</u>	<u>37.400</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	1.000	800	Κέρδη Έκμ/σεως Αύτ/των	10.000	7.750
Έργοδ. Εισφορές	200	150	"Εσοδα Έκμ/σεως	70.000	57.750
Γενικά "Εξόδα	2.000	1.750	"Εξόδα Έκμ/σεως	<u>-60.000</u>	<u>-50.000</u>
Άποσβέσεις	2.400	2.200			
Λοιπά "Εξόδα	500	300			
Ούδετερα "Εξόδα	100	150			
Έκτατες Ζημίες	300	—			
Κέρδη Χρήσεως	3.500	2.400			
	<u>10.000</u>	<u>7.750</u>			
	<u>10.000</u>	<u>7.750</u>			

Ζητοῦνται:

- α) Η άναλυση καί μελέτη τῶν στοιχείων τῆς περιουσίας τοῦ έτους 1979 (δομή, ρευστότητα, άποδικότητα, κυκλοφοριακή ταχύτητα).
- β) Ο προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου τοῦ κύκλου Έργασιών τοῦ έτους 1979 καί τό σχετικό διάγραμμα.
- γ) Η σύγκριση τῶν στοιχείων τῶν έτῶν 1978 καί 1979.

Άσκηση 5.

Δίνονται δ' ίσολογισμός καί δ' λογαριασμός Άποτελέσματα Χρήσεως Έμπορικής καί Βιομηχανικής Έπιχειρήσεως τῆς δης διαχειριστικής χρήσεως 1979 σέ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

		<u>1979</u>		<u>1978</u>
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
ΠΑΓΙΑ		112.000		136.000
‘Ακίνητα	44.000		44.000	
‘Αποσβέσεις	<u>–13.000</u>	31.000	<u>– 8.000</u>	36.000
Μηχανήματα	130.000		130.000	
‘Αποσβέσεις	<u>–56.000</u>	74.000	<u>–39.000</u>	91.000
Λοιπός ‘Εξοπλισμός	12.000		12.000	
‘Αποσβέσεις	<u>– 5.000</u>	<u>7.000</u>	<u>– 3.000</u>	<u>9.000</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ				
Ι ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		170.000		83.000
Πρώτες καί Βοηθητικές ‘Υλες	32.000		14.000	
‘Ετοιμα Προϊόντα	9.000		3.000	
‘Εμπορεύματα	10.000		15.000	
Πελάτες	110.000		42.000	
Γραμμάτια Εισπρακτέα	5.000		6.000	
Λοιπές ‘Απαιτήσεις	<u>4.000</u>		<u>3.000</u>	
II ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		1.000		1.000
‘Επιταγές Εισπρακτέες	100		200	
Ταμείο	300		400	
Καταθέσεις ‘Οψεως	<u>600</u>		<u>400</u>	
ΖΗΜΙΕΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1978		–		15.000
ΣΥΝΟΛΟ		<u><u>283.000</u></u>		<u><u>235.000</u></u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		67.000	67.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	58.000		58.000
‘Αποθεματικά Κεφάλαια	<u>9.000</u>		<u>9.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ		110.000	80.000
Δάνεια	96.000		70.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	<u>14.000</u>		<u>10.000</u>

II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	106.000	88.000
Προμηθευτές	4.000	2.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	60.000	41.000
Λοιπές Ύποχρεώσεις	35.000	45.000
Μερίσματα Πληρωτέα	7.000	
ΣΥΝΟΛΟ	<u>283.000</u>	<u>235.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
"Εξόδα Διοικήσεως	21.000	12.000	Μικτά Κέρδη	80.000	16.000
"Εξόδα Διαθέσεως	7.000	4.000	Πωλήσεις	380.000	280.000
"Εξόδα Χρηματ/σεως	8.000	4.000	Κόστος Πωλήσεων	<u>—300.000</u>	<u>—264.000</u>
Λοιπά "Εξόδα	20.000	11.000	Ζημίες Χρήσεως		15.000
Κέρδη Χρήσεως	24.000	—		<u>80.000</u>	<u>31.000</u>
	<u>80.000</u>	<u>31.000</u>			

Ζητούνται:

α) Η διάλυση και μελέτη των στοιχείων του έτους 1979 (δομή, ρευστότητα, άποδοτικότητα, κυκλοφοριακή ταχύτητα).

β) Ο προσδιορισμός του νεκρού σημείου του κύκλου έργασιών του έτους 1979 και τό σχετικό διάγραμμα.

γ) Η σύγκριση των στοιχείων των έτων 1978 και 1979.

Άσκηση 6.

Δίνονται διαλογισμός και διαλογισμός Αποτελέσματα Χρήσεως Ξενοδοχειακής Επιχειρήσεως της 5ης διαχειριστικής χρήσεως 1979, σε χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	1979	1978
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
ΠΑΓΙΑ	30.000	30.000
'Ακίνητα	30.000	30.000
'Αποσβέσεις	<u>—10.000</u>	20.000
		<u>—8.000</u>
Λοιπός Εξοπλισμός	15.000	12.000
'Αποσβέσεις	<u>— 5.000</u>	<u>10.000</u>
		<u>—4.000</u>
		<u>8.000</u>

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ	15.000	10.000
Τρόφιμα καί Ποτά	3.000	2.200
Λοιπά Ύλικά	1.000	800
Πελάτες	2.000	2.000
Λοιποί Χρεῶστες	3.000	2.000
Καταθέσεις Όψεως	5.000	2.000
Ταμείο	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>45.000</u>	<u>40.000</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	25.000	24.000
Μετοχικό Κεφάλαιο	20.000	20.000
Άποθεματικά Κεφάλαια	<u>5.000</u>	<u>4.000</u>
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ	8.000	10.000
Δάνειο Ένυπόθηκο	<u>8.000</u>	<u>10.000</u>
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ	12.000	6.000
Προμηθευτές	3.000	2.000
Πιστωτές	2.000	1.000
Λοιπές Όφειλές	3.000	1.000
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>4.000</u>	<u>2.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>45.000</u>	<u>40.000</u>

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
Άποσβεση Παγίων	3.000	2.500	Μικτά Κέρδη Έκμ/σεως	20.500	15.400
Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	5.000	4.000	Έσοδα Έκμ/σεως	60.000	50.000
Έργοδ. Εισφορές	1.000	800	Έξοδα Έκμ/σεως	<u>-39.500</u>	<u>-34.600</u>
Γεν. Έξοδα Διοικ.	4.000	3.000	Ούδέτερα Έσοδα	300	100
Λοιπά Έξοδα	2.000	2.000	Έκτατα Κέρδη	400	
Ούδέτερα Έξοδα	200	—			
Κέρδη Χρήσεως	<u>6.000</u>	<u>3.200</u>			
	<u>21.200</u>	<u>15.500</u>			
				<u>21.200</u>	<u>15.500</u>

Ζητοῦνται:

- α) Ή άναλυση καί μελέτη τῶν στοιχείων τῆς περιουσίας τοῦ ἔτους 1979 (δομή, ρευστότητα, ἀποδοτικότητα, κυκλοφοριακή ταχύτητα).
- β) Ο προσδιορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου τοῦ κύκλου Ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1979 καί τὸ σχετικό διάγραμμα.
- γ) Η σύγκριση τῶν στοιχείων τῶν ἔτων 1978 καί 1979.

Άσκηση 7.

Δίνονται δὲ Ἰσολογισμός καί ὁ λογαριασμός Ἀποτελέσματα Χρήσεως Ναυτιλιακῆς Ἐπιχειρήσεως τῆς θης διαχειστικῆς χρήσεως 1979 σέ χιλιάδες δραχμές:

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ					
	1979			1978	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
ΠΑΓΙΑ		72.000		51.000	
Πλοϊα	110.000		80.000		
‘Αποσβέσεις	—40.000	70.000	—30.000	50.000	
“Επιπλα καὶ Σκεύη	3.000		1.500		
‘Αποσβέσεις	— 1.000	2.000	— 500	1.000	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΑ		110.000		117.000	
Διάφορα ‘Εφόδια Πλοίων		10.000		8.000	
Χρεώστες Διάφοροι		50.000		81.000	
Προκαταβολές Προσωπικοῦ		3.000		2.000	
“Εξοδα ‘Επόμενης Χρήσεως		5.000		4.000	
Καταθέσεις σέ Τράπεζες		40.000		20.000	
Ταμείο	2.000			2.000	
ΣΥΝΟΛΟ		<u>182.000</u>		<u>168.000</u>	
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		85.000		75.000	
Μετοχικό Κεφάλαιο		25.000		25.000	
‘Αποθεματικά Κεφάλαια		<u>60.000</u>		<u>50.000</u>	
ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Ι ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ		10.000		14.000	
Δάνεια	<u>10.000</u>		<u>14.000</u>		
II ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ		87.000		79.000	
‘Ελληνικό Δημόσιο		4.000		10.000	
Πιστωτές		52.000		30.000	
Προμηθευτές		6.000		15.000	
‘Ασφαλιστικά Ταμεία		4.000		18.000	
Μερίσματα Πληρωτέα	<u>21.000</u>		<u>16.000</u>		
ΣΥΝΟΛΟ		<u>182.000</u>		<u>168.000</u>	

X	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ				P
	1979	1978		1979	1978
·Αποσβέσεις	10.500	7.000	Μικτά Κέρδη από τήν Έκμ/ση τών Πλαίων	57.000	49.000
·Άμοιβές Διοικ. Πρ/κού	2.000	1.500	·Έσοδα Έκμ/σεως	172.000	151.000
·Έργοδ. Εισφορές	500	500	·Έξοδα Έκμ/σεως	<u>-115.000</u>	<u>-102.000</u>
Γεν. "Έξοδα Διοικήσεως	7.000	6.000			
Λοιπά "Έξοδα	2.000	4.000			
Κέρδη Χρήσεως	<u>35.000</u>	<u>30.000</u>			
	<u>57.000</u>	<u>49.000</u>			
				<u>57.000</u>	<u>49.000</u>

Ζητούνται:

- α) Η διάλυση καί ή μελέτη τών στοιχείων τής περιουσίας τής έπιχειρήσεως τοῦ έτους 1979 (δομή, ρευστότητα, αποδοτικότητα, ταχύτητα κυκλοφορίας).
- β) Ο προσδιορισμός τοῦ νεκρού σημείου τοῦ κύκλου έργασιών τοῦ έτους 1979 καί τό σχετικό διάδραμμα.
- γ) Η σύγκριση τών στοιχείων τῶν έτων 1978 καί 1979.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ Α.Ε.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31.12.1978 (ΧΡΗΣΙΣ 3η 1.1.78 - 31.12.78)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		1978	1977	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		1978	1977
I. ΠΛΗΤΩΝ				Ι. ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
A. Δραχμές στοιχεία πλητών				Μετοχικόν Κεφαλαιον	1.000.000.000	1.000.000.000	
Μετοχές έπιπλωμάριος	31.047.485	21.242.800		Διαθέσιμον κεφαλαιόν	400.000.000	300.000.000	
Μετοχές αποδέσσεις	6.831.562	24.215.923	2.940.278	Δημόσιον κεφαλαιόν	500.000.000	700.000.000	
Μετοχές αποδέσσεις				(200 Μετοχαι προς 5.000.000 έκδοτη)			
Μεταφορικά μέσα	7.340.434	5.275.018		Ταπετσνον Αποθεματικόν	287.600		
Μετοχές αποδέσσεις	1.974.041	5.386.393	897.491	Κέρδη εις Νέαν	5.463.290		
Επιλογή, ακίνητο και λαθασάς:				ΙΙ. ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ			
Συλλόγους υφεσιανών	9.317.293	7.652.916		ΕΙ. Επιχορηγήσεις διά του Προγράμματος Δημοσίων Επιχορηγήσεων διά έρευνας και Γεωτρήσεως			
Μετοχές αποδέσσεις	2.414.148	5.103.247	2.559.291	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΠΟΧΡΕΩΣΙΣ	862.500.000	412.500.000	
Οργανώσ. - Εργασία	4.209.573	600.436		Προμηθευτοί	7.062.692	2.488.312	
Μετοχές αποδέσσεις	1.527.403	2.682.170	270.896	Εργολόδοι	47.435.694	30.505.381	
Μηδενικό μέτρο μετακομισμών		8.062.017		Φόροι πληρωτών	983.102	930.583	
B. Επόδη έγκατ. επι μέρ. δικιών	2.300.950	2.238.103		Αρμόδιοτος Οργανισμός	1.125.680	622.793	
Μετοχές αποδέσσεις	1.262.739	1.038.211	811.494	Σύστημα πληρωτών	5.375.172	8.271.630	
G. Ερόδο πρώτης έγκασης	8.551.979	8.551.979		Καπιτονού υπορεψώντων	6.851.187	6.213.145	49.232.849
Μετοχές αποδέσσεις		--	4.275.988				
D. Μετροπολιτικό ή μετατοποιητικό μέτρο μετακομισμών και ταξιδιώτων πέραν του στοιχ.	500.000.000	600.000.000					
Εγγυητούσιοι Διάφοροι	267.731	500.267.731	178.827				
Συνολικό Περιου		548.755.722					
II. ΕΡΕΥΝΑΙ ΚΑΙ ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ ΕΝ ΕΚΤΑΣΕΙΣ							
Πραγματοποιήσεις διαβάσεων	815.371.669	439.287.650					
Προκαταβολή εις έργαλδους	831.726	649.851					
Περιγράφεις έξτερης περιοχής	8.255.795	8.345.308					
Απόδρομοι γάλικων γεωτρήσεων και έργων	59.246.648	883.705.838	16.681.860				
III. ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΩΔΙ ΣΤΑΣΙΟΥ ΕΡΕΥΝΗ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΒ.	3.367.872	3.367.872					
Μετοχές αποδέσσεις	338.787	3.031.085					
IV. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ Απόδρομοι θεατρικών ήλικων	712.965	524.856					
Μετόχοι ήλικων διαβάσεων και έργων άνω της ηλικίας	100.000.000	100.000.000					
Χρηματ. - Διάφοροι	1.127.420	513.326					
Διδούντων τοπού	9.784.234	8.854.808					
Είδος σπουδής χρήσεων	2.855.775	114.590.394	817.152				
V. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΝ							
Τομογραφ.	120.398	108.244					
Τρόμεσαι κατοβεσίσεις οώσεων	7.665.864	2.277.893					
Τρόμεσαι κατού εις συνήγρ.	6.153.068	—					
Τρόμεσαι κατού επι προσέσωμο	376.142.028	390.081.358	246.457.576	248.838.513			
ΑΟΓ/ΙΖΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	1.938.164.387	1.461.849					
Εγγυητούσιες Επιστάσει	38.760.000	36.260.000					
Κερνοτ. Εγγυτικ. Επιστάσειν	43.231.300	55.875.500					
Τακτ. τρίτων προς φυλατίν	1.466.964	81.458.464	—	92.135.500			
	2.019.822.861	1.553.868.349					
ΣΗΜΕΙΩΣΗΣ							
Επι των ανωτέρω πολυτελείαν δύν ζει πιστοποιηθείται ότι αύτη της ημέρας 36067/397/14.6.77 Κοντ. Υπουργίου Αποδέσσεις παραγγελμάτων είναι της ΑΕΠ δικαιωμάτων των Ελληνικών Δημόσιων ή των συμβούλων εκμεταλλεύσεων της περιοχής - ΠΡΙΝΟΣ 1- αυτών ή μάλλον την προσφορά στις περιπτώσεων σαντεύθηση του μεταρρυθμίσ- ματού που προτάθηκε στην Επιτροπή Εργασιών της Επιτροπής Δημόσιου Λόγου μη προσφορούσαν υπό την άνωτρη ανθεκτικότηταν των διαποτεμένων στοιχείων διά την διαλέκτησην των δικαιωμάτων πουτών υπό της προς τούτο συσταθείσες διά της υπ- οριθμ. 4596/22.9.77 αποφάσεων της Κ. Υπουργού Βιομηχανίας και Ενέργειας εκτιμήσες έπιπτονται.							
ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ «ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ»							
Αποδ. προσωπικού	12.363.906			13.084.538			
Αρνητικόν Τρόπου	2.220.558			4.090.950			
Αποδ. μέλων Δικ. Συμβουλίου	871.500			878.000			
Αποδέσσεις							
α) Ετοιμ. πρωτ. γάλικης οώσεων	4.275.993		4.275.986				
β) Ετοιμ. παραγγ. έργων	336.787						
γ) Λοιπ. παν. απογ.	8.337.651		5.433.947				
Μετοχές καταγεννήσεων και έργων της έγκασης	7.055.946	1.281.705	5.894.485	3.851.397	1.582.550	5.858.536	
Λοιποί ελεύθ. διαχειρισμών		7.014.461				6.712.544	
						28.354.210	30.624.568
						5.750.890	—
Κ-ρότ. χρήσεων							
						34.105.100	30.624.568

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΚΕΡΔΩΝ

Κερδών κερδή χρήσεων	—	5.750.890
Ταπετσνον διαθέσιμο	287.600	
Υπόλοιπον κερδών εις Νέαν	5.463.290	5.750.890

Αθηναί, 26 Φεβρουαρίου 1979

Ο Δικιουρικός Συμβούλος
Κ. ΖΑΧΟΣ

Ο Προεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
Γ. Ν. ΣΠΕΝΤΣΑΣ

Ο Δι/ντης Διοικητικών & Οικονομικών Υπηρεσιών
Ρ. ΚΡΙΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ Α.Ε.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1978 (8η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΙΣ)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		31.12.78	31.12.77	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		31.12.78	31.12.77
	\$	\$	\$		\$	\$	\$
1. ΠΑΤΟΝ				1. ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Έβδοφ και υπεδομή	6.528.142		7.314.300	Μετοχικόν Κεφαλαιον			
Κήρια και λυγαράδες	8.929.568		8.583.744	(Μετοχ. 1.168.000 x \$20)	23.300.000		8.000.000
Μηχανικές και μηχανικαλία έτη/ετών	82.356.143		80.495.400	Τοπική Αποδεσμοτικόν	1.381.167	24.681.167	1.381.167
Μεταφορική μέσα	522.401		428.827				
Επιπλά και Ικανά	348.272		382.057				
Σύνολον Δαλλάρων	92.184.384			2. ΠΡΟΒΑΕΝΙΣ ΔΙ' ΕΙΔΙΚΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΑΠΟΖΗΜΙΟΝ: ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Ν. 2112	4.008.538		3.240.831
Μείον δημοδέσμειον	62.187.416		29.900.966 (53.316.398)	3. ΠΡΟΒΑΕΝΙΣ ΔΙ' ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ	3.384.772		3.116.831
Καταλύτα άναμορφώσεως θενάνης				4. ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ			
Έβδοφ Ιόρδων και οργανώσεις	31.525		1.933.465	ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ			18.511.249
Μείον δημοδέσμειον	15.961		1.809.125	Ποινιτική Εξιτηρικού	9.498.402		15.209.364
Νέο έργο Προσηπλήν και Βελτιώσεων	2.139.531		400.114	Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΤΕΙΑ	5.170.985		9.255.061
Έγγυησης παροχών	52.275		2.191.807	Τρόπαιο Ποτεώς	74.754		126.116
			40.666.945		14.994.141		
			46.228.105	Μείον δέσμεις ληγουσιών έντος έπορεών της χρήσεως	10.841.259		4.102.882 (-11.154.115)
2. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ				5. ΒΡΑΧΧΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ			
Υλικό και άνταλακτικό	7.402.852		7.322.243	Δόσεις μακροπροθέσμων υποχρεωσών ληγουσιών έντος της έπομψης χρήσεως	10.841.259		11.154.115
Περιβόρα δασικοί και προκατ. δι. γάλανο	201.952		211.825	ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ Διοδοληπτικός			
Χρεωκοπίας	2.254.197		918.512	Αποδεσμός	9.802.520		8.765.210
Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΤΕΙΑ			800.676	Προμηθευτοί Εργαλέων	1.194.170		1.139.272
Καταβάσεις παρά Τραπέζας υπέρ Ανδρεαπολιτικού Αποληγματος	2.329.068		2.138.443	Κρατήσεις υπέρ τοι Δημόσιο	159.382		140.539
Διαβέσμον:				Κρατήσεις υπέρ τρίτων	514.617		446.185
Ταμείον	39.750		42.753	Πιστωτική Διάφορη	547.657		448.735
Τρέπεις	3.374.247		3.413.997		22.900.223		
3. ΖΗΜΙΑΙ ΕΙΣ ΝΕΟΝ			3.004.450				
			7.776.535				
4. ΑΠΟΘΕΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΣΙΔΩΝ			59.272.849				
Άργον πετρέλαιον	20.999.173		29.843.245	5. ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΛΟΓ/ΞΜΟΣ ΑΠΟΘΕΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΣΙΔΩΝ	59.077.582		67.842.150
Έτοιμα προϊόντα	14.648.317		35.647.490		35.647.490		43.525.685
5. ΠΕΛΑΤΑΙ ΕΚ ΠΛΗΣΙΩΝ ΣΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΑ ΑΙΓΑΙΟΝΕΣ ΔΙΑ ΑΙΓΑΙΑΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ			79.458.385	6. ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΛΟΓ/ΞΜΟΣ ΑΠΟΘΕΜΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΣΙΔΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΣ ΤΟΥ ΕΚ ΠΛΗΣΙΩΝ ΣΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΤΟΣ ΤΟΥ	66.318.882		
6. ΚΑΤΑΒΕΣΙΣ ΚΑΙ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ ΥΠΕΡ ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΙΓΑΙΑΙΩΣΙΣ ΣΠΡΟΙΟΝΤΙΚΟΥ			1.975.565	7. ΕΙΔΙΚΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΥΠΕΡ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΕΦ/ ΑΠΛΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ	2.170.632		1.896.528
			1.747.818				
			176.354.089	176.354.089	176.354.089		179.383.243
7. ΑΟΓΑΡΙΑΣΙΜΟ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΓΡΑΦΩΝ			817.889.320	9. ΑΟΓΑΡΙΑΣΙΜΟ ΤΑΞΕΩΣ ΠΙΣΤΟΤΙΚΟΙ Τιμολόγησης Λογ/Ξμα/ Έλλην. Δημοσιού Υποχρέωσεις έξ έγγυησης έπατολών μας Δικαιουόμενοι έγγυητων έπατολών Αμελένομοι εισπ. έκ κατθ. Ν. 257/76 Δικαιουόμενοι άδειον εκ έχοντων Δικαιουόμενοι έμπραγμάτων έγγυησησων	817.669.230		644.949.827
Άξοι την πλούτην πετρέλαιονεών			317.411	317.421	317.421		79.722
Χρέωσται έξ έγγυητων έπατολών μας			810.777	810.777	360.212		
Έγγυητοι έπιστολές τρίτων παρ' ήμνην			2.797.815	2.797.615			
Έκτακτος εισφορά Ν. 257/76 ύπτιο μέρος.			520.761	520.761			
Άξοι τρίτων είς έγγυησην			65.254.403	65.254.403			106.116.120
Παροχωρήσεις έμπραγματος έγγυητηκές			887.370.287	887.370.287			754.030.567

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ 1978

	1978	1977
	\$	\$
Έβδοφ έκ της έκμεταλλευσής	30.298.731	26.731.163
Μείον: Αποδοχεί προσωπικού	7.194.801	8.082.140
Λοιμώ διπλόνει περαγνύτης	7.983.814	15.178.515
		7.531.867
		13.813.807
Μείον: Έβδοφ διοικητικώς και Ναυπικής Ύπηρεσιας	142.105	15.120.216
Έβδοφ χρηματοδότησης	1.759.648	1.901.773
		3.377.854
		3.496.442
Πλάνο: Τόκοι πιστωτικοί	13.218.443	11.820.914
Συναλλαγματικοί διεφορά επι λογ/σιδέρων είς έξον νόμημα	346.054	194.100
Έβδοφ διεφορά	123.548	384.064
		601.480
Μείον: Έκτακτος εισφορά Ν. 257/76 έπι κερδών χρήσεως 1974	24.954	14.390.861
		717.838
Κεφαρά Κέρδη πρό δημοδέσμειον	14.365.827	12.222.394
Μείον: Αποδοχείς	9.593.842	19.281.091
		11.504.556
Κέρδη χρήσεως	4.772.085	ZHMIA:
		7.776.535

ΔΙΑΦΕΣΙΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Κέρδη χρήσεως 1978	4.772.085
Μείον ζημιάς προηγουμένης χρήσεως	7.776.535
Υπόλοιπον ζημιάς εκ νέου	(3.004.450)

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΒΟΥΛΑΡΗΣ

Ο Διευθύνων Σύμβουλος
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΜΠΙΚΟΣ

Ο Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΑΓΚΗΣ

Ο Προϊστάμενος του Λογιστηρίου
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΧΩΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1978

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	1978	1977
Ταμείον-Τράπεζαι.....	5 978.020.000	5.123.300.000
Εντοκα Γραμμάτια Έλληνικών Δημοσίου	8.089.300.000	5.893.600.000
Προξεφλόδεις Γραμμάτων	<u>4.643.493.000</u>	
Τρέχοντες Λογαριασμοί	<u>14.335.351.000</u>	18.978.844.000
Χρεογραφα ιδιοκτησίας Τραπέζης	975.900.000	904.862.000
Εγκαταστάσεις (μειός αποσβεσών)	324.598.000	182.581.000
Άκινητα (μειός αποσβεσών)	1.185.693.000	1.049.699.000
Διάφοροι Χρεωστικοί Λογαριασμοί	2.999.780.000	1.645.905.000
	<u>38.532.135.000</u>	<u>29.499.632.000</u>

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικόν Κεφαλαιον	660.000.000	
Αποθεματικά	489.675.000	
Προβλέψεις	<u>410.000.000</u>	1.559.675.000
Καταθέσεις Οψών	5.245.628.000	
Καταθέσεις Ταμειυτηρίου	15.696.595.000	
Καταθέσεις επι Προθεσμία	<u>9.977.074.000</u>	30.919.297.000
Τραπέζα της Ελλάδος	876.883.000	23.223.429.000
Διάφοροι Πιστωτικοί Λογαριασμοί	5.176.280.000	927.237.000
	<u>38.532.135.000</u>	<u>3.890.109.000</u>
Λογαριασμοί ταξεως	<u>28.453.974.000</u>	<u>23.163.439.000</u>

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

Τόκοι Χορηγήσεων	2.833.011.000	
Μείον Τόκοι Υποχρέωσεων	<u>1.992.859.000</u>	840.152.000
Προμηθειαί και Συναλλαγματικοί Διαφοροί	518.286.000	660.681.000
Λοιπά Έσοδα	74.917.000	445.929.000
	<u>1.433.355.000</u>	<u>36.968.000</u>
Μείον Άμοιδαι Πρωσπικού και Έργοδοτικοί Εισοφοραί	897.646.000	
Γενικά Έξοδα και Φοροί	204.036.000	1.143.578.000
Αποσβέσεις και Προβλέψεις	<u>199.858.000</u>	1.301.540.000
	<u>1.301.540.000</u>	<u>1.025.074.000</u>
Καθαρά Κέρδη	131.815.000	
Υπόλοιπον Προγονούμενης Χρήσεως	645.000	118.504.000
Καθαρά Κέρδη πρός Διάθεσιν	<u>132.460.000</u>	<u>801.000</u>
	<u>132.460.000</u>	<u>119.305.000</u>

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Κράτησης διά Τακτικού Αποθεματικού	17.000.000	12.650.000
Κράτησης διά Εκτακτον Αποθεματικού		4.500.000
Προβλεψι ίδια Φόρον Εισοδήματος	5.000.000	5.000.000
Μέρισμα Χρήσεως	105.600.000	92.400.000
Άμοιδαι Δ Συμβουλίου και Διευθυνσεως	4.315.000	4.110.000
Υπόλοιπον εις Νέον	545.000	645.000
	<u>132.460.000</u>	<u>119.305.000</u>

Μέρισμα Χρήσεως 1978: Δρχ. 80 (1977: Δρχ. 70) κατό μετοχήν

Αθῆναι 12 Απριλίου 1979

Ο Πρεσβύτερος
ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Διευθύνων Σύμβουλος
ΓΙΑΝΝΗΣ Σ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Διευθυντής Οικονομικού
ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Είσαγωγή

1.1	Η Λογιστική στούς Οίκονομικούς 'Οργανισμούς	1
1.2	Οι οίκονομικές καταστάσεις και ή χρησιμότητά τους	1
1.3	Πρόσωπα πού ένδιαφέρονται γιά τις οίκονομικές καταστάσεις	3
1.3.1	Πλεονεκτήματα τῶν ἐσωτερικῶν ἐναντί τῶν ἐξωτερικῶν μελετητῶν	4
1.4	Ἀντικείμενο τῆς ὅλης μας	4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

'Η περιουσία καὶ δὲ ρόλος τῆς στήν ἐπιχείρηση

2.1	Ἐννοια τῆς περιουσίας	5
2.2	Προέλευση τῆς περιουσίας ἡ Παθητικό	7
2.3	Ἄσκήσεις	9
2.4	Ἐπένδυση τῆς περιουσίας ἡ Ἐνεργητικό	10
2.5	Ἄσκήσεις	11
2.6	Σχέσεις Ἐνεργητικοῦ, Παθητικοῦ καὶ Καθαρῆς θέσεως	11
2.7	Ἄσκήσεις	12
2.8	Οι μεταβολές τῆς περιουσίας κατά τὴν ἐπιχειρηματική δράση	13
2.8.1	Οἱ δυνατοὶ μετασχηματισμοὶ τῆς περιουσίας	15
2.9	Ἄσκήσεις	15
2.10	Ο ρόλος τῶν ἔξοδων καὶ τῶν ἐσόδων στὶς μεταβολές τῆς περιουσίας	16
2.11	Σχετικά παραδείγματα	17
2.12	Ἄσκήσεις	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Οι λογαριασμοί καὶ δὲ ρόλος τοὺς στήν ἀπεικόνιση τῶν μεταβολῶν τῆς περιουσίας

3.1	Ἡ ἐννοια καὶ ἡ μορφή τοῦ λογαριασμοῦ	21
3.2	Ἡ διάκριση τῶν λογαριασμῶν ἀπό τὴν ἀποψη τῆς οίκονομικῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως	27
3.3	Ἄσκήσεις	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

'Ο ισολογισμός

4.1	Ἐννοια, χαρακτηριστικά	31
4.2	Θεωρίες του Ἰσολογισμού	32
4.3	Ἡ θεωρία τοῦ Στατικοῦ Ἰσολογισμοῦ	34
4.4	Ἄσκήσεις	36
4.5	Ἡ θεωρία τοῦ Δυναμικοῦ Ἰσολογισμοῦ	37
4.6	Ἄσκήσεις	41
4.7	Ἡ θεωρία τοῦ Ὁργανικοῦ Ἰσολογισμοῦ	42
4.8	Ἄσκήσεις	48
4.9	Ἄλλες θεωρίες περὶ Ἰσολογισμοῦ	48
4.10	Παράγοντες πού ἐπιδροῦν στή διαμόρφωση τοῦ Ἰσολογισμοῦ	49
4.10.1	Ποσότητα περιουσιακῶν στοιχείων	49
4.10.2	Ἀποτίμηση τῶν περιουσιακῶν στοιχείων	49
4.10.3	Ἡ ἀποτίμηση σύμφωνα μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Νομοθεσία	50
4.10.4	Συναλλαγές	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

'Αναλυτική ἔξέταση τῶν συνθέσεων τοῦ ισολογισμοῦ

5.1	Γενικά	53
5.2	Κεφαλαιοδότηση ἢ Παθητικό	53
5.3	Ἐπένδυση ἢ Ἐνεργητικό	55
5.4	Δευτερεύοντα στοιχεῖα τοῦ ισολογισμοῦ	57
5.4.1	Μεταβατικοί Λογαριασμοί	57
5.4.2	Λογαριασμοί τάξεως	57
5.4.3	Ἰσολογισμοί ἐπιχειρήσεων	58
5.5	Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ ισολογισμοῦ μεταξὺ τους	61
5.5.1	Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ Ἐνεργητικοῦ	62
5.5.2	Σχέση τῶν στοιχείων τοῦ παθητικοῦ	65
5.5.3	Σχέση τῶν στοιχείων Ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ μεταξὺ τους	68
5.5.4	Ρευστότητα	70
5.6	Ἄσκήσεις	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

'Αναλυτική ἔξέταση τῶν καταστάσεων ἀποτελεσμάτων

6.1	Διάκριση τῶν στοιχείων τοῦ ἀποτελέσματος σὲ δργανικά καὶ μή Ἔσοδα καὶ Ἐξόδα	77
6.2	Καθορισμός τοῦ δργανικοῦ καὶ τοῦ συνολικοῦ ἀποτελέσματος	78
6.3	Σχέση τῶν στοιχείων τῆς ἐκμεταλλεύσεως μεταξὺ τους	81
6.3.1	Σχέση τῶν στοιχείων τῶν ἐξόδων μεταξὺ τους	82
6.3.2	Κόστος	85
6.3.3	Βαθμοί στοιχείων κόστους	86
6.3.4	Βαθμοί στοιχείων ἐξόδων γενικά	87
6.3.5	Σχέση τῶν στοιχείων τῶν ἐξόδων μεταξὺ τους	89
6.3.6	Κύκλος ἐργασιῶν	89
6.3.7	Μικτό καὶ καθαρό ἀποτέλεσμα	89
6.3.8	Βαθμοί στοιχείων Ἐσόδων	91
6.4	Οὐδέτερο σημεῖο κυκλοφορίας, νεκρό σημεῖο τῆς ἐπιχειρήσεως	92
6.4.1	Ἐννοια τοῦ νεκροῦ σημείου τῆς ἐπιχειρήσεως	92
6.4.2	Προορισμός τοῦ νεκροῦ σημείου ἐπιχειρήσεως	93
6.4.3	Διάφορες περιπτώσεις καὶ παραλλαγές προσδιορισμοῦ τοῦ νεκροῦ σημείου	94
6.4.4	Σχηματικές παραστάσεις προσδιορισμοῦ τοῦ νεκροῦ σημείου	97
6.5	Ἄσκήσεις	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

'Εξέταση τῶν σχέσεων τοῦ ισολογισμοῦ καὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀποτελεσμάτων

7.1 Σχέση μὲν ἀπασχολούμενο κεφάλαιο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν	101
7.2 Σχέση μὲν πάγιο 'Ενεργητικό τοῦ κύκλου ἐργασιῶν	101
7.3 Σχέση μὲν ἀποθέματο τοῦ κύκλου ἐργασιῶν	102
7.4 Σχέση τοῦ ἀποτελέσματος μὲν τὸ κεφάλαιο τῆς ἐπιχειρήσεως. 'Αποδοτικότητα	105
7.4.1 'Αριθμοδεῖκτες συνολικῆς ἀποδοτικότητας	105
7.4.2 'Αριθμοδεῖκτες ίδιωφελοῦς ἀποδοτικότητας ή ἀριθμοδεῖκτες ἀποδοτικότητας	106
7.5 'Άλλες περιπτώσεις σχέσεων τοῦ ἀποτελέσματος μὲν τὸ παθητικό	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

Μελέτη ισολογισμῶν καὶ ἀποτελεσμάτων

8.1 Διαδικασία μελέτης Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων	108
8.2 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων 'Εμπορικῆς 'Επιχειρήσεως	111
8.2.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	112
8.3 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Βιομηχανικῆς 'Επιχειρήσεως	116
8.3.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	118
8.4 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Τραπέζικῆς 'Επιχειρήσεως	122
8.4.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	124
8.5 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Μεταφορικῆς 'Επιχειρήσεως	128
8.5.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	129
8.6 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Ξενοδοχειακῆς 'Επιχειρήσεως	133
8.6.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	134
8.7 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Κλινικῆς	137
8.7.1 'Ανάλυση τοῦ Ισολογισμοῦ 1979	138
8.8 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Ίδιωτικοῦ 'Εκπαιδευτηρίου	141
8.8.1 'Ανάλυση Ισολογισμοῦ 1979	142
8.9 Μελέτη Ισολογισμοῦ καὶ 'Αποτελεσμάτων Θεατρικῆς 'Επιχειρήσεως	144
8.9.1 'Ανάλυση Ισολογισμοῦ 1979	145
8.10 'Ασκήσεις	148

COPYRIGHT ΙΑΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
